

**TÜRKİYE'YE CUMHURİYET DÖNEMİNDE BEDEN EĞİTİMİ VE
SPOR ALANINDA GELEN YABANCI UZMANLARIN İSTİHDAMI,
ÇALIŞMALARI VE ETKİLERİ
(1923-1973)**

Mehmet Yıldız

**DOKTORA TEZİ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLİĞİ ANA BİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

HAZİRAN, 2020

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren 3 (üç) yıl sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Mehmet
Soyadı : Yıldız
Bölümü : Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği
İmza :
Teslim tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı : Türkiye'ye Cumhuriyet Döneminde Beden Eğitimi ve Spor Alanında Gelen Yabancı Uzmanların İstihdamı, Çalışmaları ve Etkileri (1923-1973)
İngilizce Adı : In The Field Of Physical Education And Sports Of The Republic Of Turkey In The Period Of The Employment Of Foreign Experts, Studies And Effects (1923-1973)

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı : Mehmet Yıldız

İmza :

JÜRİ ONAY SAYFASI

Mehmet YILDIZ tarafından hazırlanan “Türkiye’ye Cumhuriyet Döneminde Beden Eğitimi ve Spor Alanında Gelen Yabancı Uzmanların İstihdamı, Çalışmaları ve Etkileri (1923-1973)” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı’nda Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Prof. Dr. Özbay GÜVEN

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Üye: Prof. Dr. Bahri ATA

Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı

Üye: Prof. Dr. Latif AYDOS

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Üye: Prof. Dr. Bekir BULUÇ

Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Üye: Prof. Dr. Ali Ahmet DOĞAN

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Kırıkkale Üniversitesi

Tez Savunma Tarihi:/...../.....

Bu tezin Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı’nda Doktora tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Selma YEL

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

TEŞEKKÜR

Tez çalışmam sırasında bilgi birikimiyle bana yol gösteren, çalışmamın her aşamasında bana yardımcı olan değerli danışmanım Sayın Prof. Dr. Özbay GÜVEN'e, tez yazım sürecinde her türlü yardımlarını esirgemeyen Prof. Dr. Bahri ATA ve Prof. Dr. Latif AYDOS'a teşekkür eder, beni bu zorlu süreçte hiç yalnız bırakmayan sevgili eşim Nurdan YILDIZ ve çocuklarım Emir Çetin, Kerem ve Selim'e sevgilerimi iletiyorum. Ayrıca hazırlamış olduğum bu tezi, yazım sürecinde elim bir trafik kazasında kaybettiğim kıymetli yeğenim Kadir Sefa Yıldız'ın anısına armağan ediyorum.

**TÜRKİYE'YE CUMHURİYET DÖNEMİNDE BEDEN EĞİTİMİ VE
SPOR ALANINDA GELEN YABANCI UZMANLARIN İSTİHDAMI,
ÇALIŞMALARI VE ETKİLERİ (1923-1973)**

Doktora Tezi

Mehmet Yıldız
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
Haziran, 2020

ÖZ

Cumhuriyetin ilanıyla birlikte, Atatürk'ün önderliğinde Türkiye'nin modern milletler seviyesine ulaşabilmesi için her alanda politikalar izlenmiştir. Bu politikalardan bir tanesi olan beden eğitimi ve spor alanının çeşitli dallarında ileri gitmiş ülkelerden yabancı beden eğitimi ve spor uzmanları Türkiye'ye davet edilmiştir. Bu araştırmanın amacı 1923-1973 yılları arasında Türkiye'ye gelen yabancı beden eğitimi ve spor uzmanlarının istihdamı, çalışmaları ve etkilerini ortaya koymaktır. Bu amaçla nitel araştırma yöntemlerinden tarihsel doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Araştırma bulgularına ulaşabilmek için Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi başta olmak üzere devlet ve üniversite kütüphaneleri ile süreli yayınlar taranmıştır. Ayrıca yabancı uzmanlarla çalışma imkanı bulmuş Türk sporcu, hakem, antrenör ve spor insanlarıyla sözlü tarih çalışmaları da yapılmıştır. Araştırma sonucunda, 1923-1973 yılları arasında 23 farklı branşta, 24 farklı ülkeden, 184 beden eğitimi ve spor uzmanının Türkiye'ye geldiği görülmüştür. Tercih edilen bu uzmanların genel olarak ilgili branşta ileri gitmiş ülkelerden ve önemli isimlerinden seçildiği görülmüştür. Türkiye'ye gelen bu antrenörler genellikle önemli spor organizasyonları öncesi gelmişlerdir. Türkiye'de oluşturulacak beden eğitimi ve spor ekollerinin şekillendirilmesinde önemli rol oynayan bu uzmanların pek çoğu Türkiye'de özverili bir şekilde çalışıp ülkelerine dönerken, bir kısmı da görev süresi bittikten sonra Türkiye'den ayrılmamıştır. Bu dönemde Türkiye'ye gelen yabancı beden eğitimi ve spor uzmanları Türk sporcularını modern anlamda çalıştırırken, aynı zamanda modern branş gerekliliklerini ilgili branşın antrenör ve hakemlerine öğreterek yetiştirmiş spor adamı

açığının kapatılmasına katkı sağlamışlardır. Bu dönemde gelen yabancı antrenörlerden bazıları hazırlamış oldukları raporlarla Türkiye’de beden eğitimi ve spor teşkilatının oluşumuna katkı sağlarken, bir kısmı da bilgi, beceri ve deneyimlerini kitap haline getirerek Türk sporuna katkı sağlamışlardır. Yabancı uzmanların Türkiye’de kalma sürelerine göre etkileri de değişkenlik göstermiştir. Birkaç istisna dışında Türkiye’de herhangi bir sorun yaşamamışlardır. Bu bulgular tartışılarak gelecekte yapılacak çalışmalar için öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler : Beden Eğitimi, Spor, Yabancı Uzman,

Sayfa Adedi : 325

Danışman : Prof. Dr. Özbay GÜVEN

**IN THE FIELD OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS OF THE
REPUBLIC OF TURKEY IN THE PERIOD OF THE EMPLOYMENT
OF FOREIGN EXPERTS, STUDIES AND EFFECTS (1923-1973)**

Ph.D. Thesis

Mehmet Yıldız

GAZI UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES

June, 2020

ABSTRACT

With the declaration of the Republic, policies in all areas to reach the level of modern nations under the leadership of Ataturk's Turkey was monitored. Physical education from developed countries in various fields of physical education and sports policy and sports with one of these experts were invited to Turkey. The aim of this study is to reveal the employment of foreign physical education and sports specialists from Turkey, and study their effects between the years 1923-1973. For this purpose, historical document review method, one of the qualitative research methods, was used. In order to reach the research findings, periodicals were scanned with state and university libraries, especially the Presidential State Archive. In addition, oral history studies were conducted with Turkish athletes, referees, trainers and sports people who had the opportunity to work with foreign experts. As a result of the research, between 1923-1973 in 23 different branches from 24 different countries, it was seen coming to Turkey of 184 physical education and sports specialists. It is seen that these preferred specialists are selected from the countries and important names that have advanced in the relevant branch. These coaches have generally come to Turkey before major sporting events. Physical education and sports will be established in Turkey, which plays an important role in shaping many of these specialist schools of returning to work in a selfless manner in the country in Turkey, a portion is separated from Turkey after the end of the tenure. During this period, coming to Turkey foreign physical education and sports specialists, while running in the modern sense of Turkish athletes also by teaching the modern branch requirements to the trainers and referees of the related branch, they have contributed to closing the gap of the trained sports man. During this period, the report which had been prepared in Turkey from some of the

foreign coach, while contributing to the development of physical education and sports organizations, some of the knowledge, skills and experience by making books have contributed to Turkish sports. According to the length of stay of foreign experts in Turkey it has varied effects as well. With few exceptions, they have not experienced any problems in Turkey. These findings are discussed and suggestions for future studies are presented.

Key Words : Physical Education, Sports, Foreigner Expert.

Page Number : 325

Supervisor : Prof. Dr. Özbay Güven

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI ve TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	ii
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
ÖZ.....	v
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER.....	ix
TABLolar LİSTESİ	xiii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xxi
SİMGELER ve KISALTMALAR LİSTESİ	xxii
BÖLÜM 1	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	5
1.3. Problem Cümlesi.....	5
1.4. Araştırmanın Önemi.....	13
1.5. Sınırlılıklar.....	13
BÖLÜM 2	15
KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	15
2.1. Osmanlı Devleti'nin Son Yüzyılında Beden Eğitimi ve Spor.....	15
2.2. Türkiye'de Cumhuriyet Döneminde Beden Eğitimi ve Spor.....	19
2.2.1. Cumhuriyet Döneminde Beden Eğitimi ve Sporun Modernleşmesi	33
2.2.2. Beden Eğitimi ve Sporda Eğitici ve Uzmanların Yetiştirilmesi.....	35

2.2.3. Türkiye'nin Uluslararası Spor Etkinliklerine Katılımı	39
2.2.4. Yabancı Beden Eğitimi ve Spor Uzmanlarının Türkiye'de İstihdamında Esas Alınan Kanun Düzenlemeleri	41
2.3. İlgili Araştırmalar	42
BÖLÜM 3	47
YÖNTEM.....	47
3.1. Araştırmanın Modeli	47
3.2. Veri Toplama Araçları	49
3.3. Verilerin Analizi.....	49
BÖLÜM 4	51
BULGULAR VE YORUMLAR	51
4.1. Türkiye'ye Cumhuriyet Döneminde Beden Eğitimi ve Spor Alanında Gelen Yabancı Uzmanların Branşları.....	51
4.2. Türkiye'ye Cumhuriyet Döneminde Beden Eğitimi ve Spor Alanında Gelen Yabancı Uzmanların Ülkeleri	54
4.3. Türkiye'ye Cumhuriyet Döneminde Beden Eğitimi ve Spor Alanında Gelen Yabancı Uzmanların Ülkeleri İle Branşları Arasındaki İlişki.....	56
4.4. Türkiye'ye Cumhuriyet Döneminde Beden Eğitimi ve Spor Alanında Gelen Yabancı Uzmanların Cinsiyetleri	59
4.5. Türkiye'ye Cumhuriyet Döneminde Beden Eğitimi ve Spor Alanında Gelen Yabancı Uzmanların Gelme Gerekçeleri.....	59
4.6. Türkiye'ye Cumhuriyet Döneminde Beden Eğitimi ve Spor Alanında Gelen Yabancı Uzmanların Türkiye'de Bulunma Dönemleri	60
4.7. Türkiye'ye Cumhuriyet Döneminde Beden Eğitimi ve Spor Alanında Gelen Yabancı Uzmanların İstihdam Edilme Şekilleri	61
4.8. Türkiye'ye Cumhuriyet Döneminde Beden Eğitimi ve Spor Alanında Gelen Yabancı Uzmanların Yaptığı Çalışmalar	61
4.9. Türkiye'ye Cumhuriyet Döneminde Beden Eğitimi ve Spor Alanında Gelen Yabancı Uzmanlara Karşı Gösterilen Tutum ve Davranışlar	63
4.10. Atıcılık Branşında Gelen Yabancı Uzmanların İstihdamı, Çalışmaları ve Etkileri	65
4.11. Atletizm Branşında Gelen Yabancı Uzmanların İstihdamı, Çalışmaları ve Etkileri	68
4.12. Basketbol Branşında Gelen Yabancı Uzmanların İstihdamı, Çalışmaları ve Etkileri	80
4.13. Beden Eğitimi Branşında Gelen Yabancı Uzmanların İstihdamı, Çalışmaları ve Etkileri	86
4.14. Binicilik Branşında Gelen Yabancı Uzmanların İstihdamı, Çalışmaları ve Etkileri	95

4.15. Bisiklet Branşında Gelen Yabancı Uzmanların İstihdamı, Çalışmaları ve Etkileri	102
4.16. Boks Branşında Gelen Yabancı Uzmanların İstihdamı, Çalışmaları ve Etkileri	108
4.17. Cimnastik Branşında Gelen Yabancı Uzmanların İstihdamı, Çalışmaları ve Etkileri	116
4.18. Dans-Bale Branşında Gelen Yabancı Uzmanların İstihdamı, Çalışmaları ve Etkileri	121
4.19. Eskrim Branşında Gelen Yabancı Uzmanların İstihdamı, Çalışmaları ve Etkileri	132
4.20. Futbol Branşında Gelen Yabancı Uzmanların İstihdamı, Çalışmaları ve Etkileri	137
4.21. Güreş Branşında Gelen Yabancı Uzmanların İstihdamı, Çalışmaları ve Etkileri	148
4.22. Halter Branşında Gelen Yabancı Uzmanların İstihdamı, Çalışmaları ve Etkileri	154
4.23. Havacılık Branşında Gelen Yabancı Uzmanların İstihdamı, Çalışmaları ve Etkileri	158
4.24. Judo Branşında Gelen Yabancı Uzmanların İstihdamı, Çalışmaları ve Etkileri	165
4.25. Kayak Branşında Gelen Yabancı Uzmanların İstihdamı, Çalışmaları ve Etkileri	172
4.26. Kürek Branşında Gelen Yabancı Uzmanların İstihdamı, Çalışmaları ve Etkileri	181
4.27. Masa Tenisi Branşında Gelen Yabancı Uzmanların İstihdamı, Çalışmaları ve Etkileri	188
4.28. Taekwondo Branşında Gelen Yabancı Uzmanların İstihdamı, Çalışmaları ve Etkileri	194
4.29. Tenis Branşında Gelen Yabancı Uzmanların İstihdamı, Çalışmaları ve Etkileri	198
4.30. Voleybol Branşında Gelen Yabancı Uzmanların İstihdamı, Çalışmaları ve Etkileri	200
4.31. Yelken Branşında Gelen Yabancı Uzmanların İstihdamı, Çalışmaları ve Etkileri	205
4.32. Yüzme-Su Topu Branşında Gelen Yabancı Uzmanların İstihdamı, Çalışmaları ve Etkileri.....	208
BÖLÜM 5	217
SONUÇ VE ÖNERİLER	217
KAYNAKLAR.....	221
EKLER	245

EK 1. Türkiye’ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Yabancı Beden Eğitimi ve Spor Uzmanlarının Listesi.....	246
EK 2. Türkiye’ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Yabancı Beden Eğitimi ve Spor Uzmanlarının İstihdamında Kullanılan Kanunlar	265
EK 3. Görüşme Formu	269
EK 4. Türkiye’ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Yabancı Beden Eğitimi ve Spor Uzmanlarının Özgeçmişleri.....	270
EK 5. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Arşiv Belgeleri Örnekleri.....	282
EK 6. Özgeçmiş	299

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Türkiye'ye Cumhuriyet Döneminde Beden Eğitimi ve Spor Alanında Gelen Yabancı Uzmanların Branşları	52
Tablo 2. Türkiye'ye Cumhuriyet Döneminde Beden Eğitimi ve Spor Alanında Gelen Yabancı Uzmanların Ülkeleri	50
Tablo 3. Türkiye'ye Cumhuriyet Döneminde Beden Eğitimi ve Spor Alanında Gelen Yabancı Uzmanların Ülkeleri İle Branşları Arasındaki İlişki	53
Tablo 4. Türkiye'ye Cumhuriyet Döneminde Beden Eğitimi ve Spor Alanında Gelen Yabancı Uzmanların Cinsiyetleri	56
Tablo 5. Türkiye'ye Cumhuriyet Döneminde Beden Eğitimi ve Spor Alanında Gelen Yabancı Uzmanların Gelme Gerekçeleri	57
Tablo 6. Türkiye'ye Cumhuriyet Döneminde Beden Eğitimi ve Spor Alanında Gelen Yabancı Uzmanların Türkiye'de Bulunma Dönemleri	57
Tablo 7. Türkiye'ye Cumhuriyet Döneminde Beden Eğitimi ve Spor Alanında Gelen Yabancı Uzmanların İstihdam Edilme Şekilleri	58
Tablo 8. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Atıcılık Uzmanlarının Listesi.	63
Tablo 9. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Atletizm Uzmanlarının Listesi	67
Tablo 10. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Atletizm Uzmanlarının Ülkeleri.	72
Tablo 11. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Atletizm Uzmanlarının Cinsiyetleri	72
Tablo 12. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Atletizm Antrenörlerinin Türkiye'de Bulunma Dönemleri	72

Tablo 13. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Atletizm Uzmanlarının Türkiye'ye Gelme Gerekçeleri	70
Tablo 14. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Atletizm Antrenörlerinin Türkiye'de İstihdam Edilme Şekilleri.....	70
Tablo 15. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Basketbol Uzmanlarının Listesi.	81
Tablo 16. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Basketbol Uzmanlarının Ülkeleri	82
Tablo 17. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Basketbol Uzmanlarının Cinsiyetleri.....	82
Tablo 18. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Basketbol Uzmanlarının Türkiye'de Bulunma Dönemleri.....	82
Tablo 19. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Basketbol Uzmanlarının Türkiye'ye Gelme Gerekçeleri	80
Tablo 20. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Basketbol Uzmanlarının Türkiye'de İstihdam Edilme Şekilleri.....	80
Tablo 21. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Beden Eğitimi Uzmanlarının Listesi	85
Tablo 22. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Beden Eğitimi Uzmanlarının Ülkeleri	86
Tablo 23. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Beden Eğitimi Uzmanlarının Cinsiyetleri.....	86
Tablo 24. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Beden Eğitimi Uzmanlarının Türkiye'de Bulunma Dönemleri.....	86
Tablo 25. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Beden Eğitimi Uzmanlarının Türkiye'ye Gelme Gerekçeleri	87
Tablo 26. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Beden Eğitimi Uzmanlarının Türkiye'de İstihdam Edilme Şekilleri.....	87
Tablo 27. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Binicilik Branşı Uzmanlarının Listesi	94

Tablo 28. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Binicilik Uzmanlarının Ülkeleri.	95
Tablo 29. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Binicilik Uzmanlarının Cinsiyetleri.	95
Tablo 30. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Binicilik Uzmanlarının Türkiye'de Bulunma Dönemleri.	95
Tablo 31. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Binicilik Uzmanlarının Türkiye'ye Gelme Gerekçeleri.	96
Tablo 32. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Binicilik Uzmanlarının Türkiye'de İstihdam Edilme Şekilleri.	96
Tablo 33. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Bisiklet Uzmanlarının Listesi.	101
Tablo 34. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Bisiklet Uzmanlarının Ülkeleri.	102
Tablo 35. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Bisiklet Uzmanlarının Cinsiyetleri.	102
Tablo 36. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Bisiklet Uzmanlarının Türkiye'de Bulunma Dönemleri.	102
Tablo 37. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Bisiklet Uzmanlarının Türkiye'ye Gelme Gerekçeleri.	103
Tablo 38. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Bisiklet Uzmanlarının Türkiye'de İstihdam Edilme Şekilleri.	103
Tablo 39. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Boks Uzmanlarının Listesi.	107
Tablo 40. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Boks Uzmanlarının Ülkeleri.	108
Tablo 41. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Boks Uzmanlarının Cinsiyetleri.	108
Tablo 42. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Boks Uzmanlarının Türkiye'de Bulunma Dönemleri.	108
Tablo 43. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Boks Uzmanlarının Türkiye'ye Gelme Gerekçeleri.	108

Tablo 44. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Boks Uzmanlarının Türkiye'de İstihdam Edilme Şekilleri	108
Tablo 45. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Cimnastik Uzmanlarının Listesi	115
Tablo 46. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Cimnastik Uzmanlarının Ülkeleri	116
Tablo 47. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Cimnastik Uzmanlarının Cinsiyetleri	117
Tablo 48. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Cimnastik Uzmanlarının Türkiye'de Bulunma Dönemleri	116
Tablo 49. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Cimnastik Uzmanlarının Türkiye'ye Gelme Gerekçeleri	116
Tablo 50. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Cimnastik Uzmanlarının Türkiye'de İstihdam Edilme Şekilleri	117
Tablo 51. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Dans-Bale Uzmanlarının Listesi	125
Tablo 52. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Dans-Bale Uzmanlarının Ülkeleri	127
Tablo 53. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Dans-Bale Uzmanlarının Cinsiyetleri	127
Tablo 54. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Dans-Bale Uzmanlarının Türkiye'de Bulunma Dönemleri	128
Tablo 55. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Dans-Bale Uzmanlarının Türkiye'ye Gelme Gerekçeleri	128
Tablo 56. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Dans-Bale Uzmanlarının Türkiye'de İstihdam Edilme Şekilleri	129
Tablo 57. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Eskrim Uzmanlarının Listesi ...	133
Tablo 58. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Eskrim Uzmanlarının Ülkeleri.	134

Tablo 59. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Dans-Bale Uzmanlarının Cinsiyetleri.....	134
Tablo 60. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Eskrim Uzmanlarının Türkiye'de Bulunma Dönemleri.....	134
Tablo 61. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Eskrim Uzmanlarının Türkiye'ye Gelme Gerekçeleri	135
Tablo 62. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Eskrim Uzmanlarının Türkiye'de İstihdam Edilme Şekilleri.....	135
Tablo 63. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Futbol Uzmanlarının Listesi	139
Tablo 64. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Futbol Uzmanlarının Ülkeleri .	140
Tablo 65. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Futbol Uzmanlarının Cinsiyetleri.	141
Tablo 66. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Futbol Uzmanlarının Türkiye'de Bulunma Dönemleri.....	142
Tablo 67. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Futbol Uzmanlarının Türkiye'ye Gelme Gerekçeleri	142
Tablo 68. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Futbol Uzmanlarının Türkiye'de İstihdam Edilme Şekilleri.....	143
Tablo 69. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Güreş Uzmanlarının Listesi.....	149
Tablo 70. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Güreş Uzmanlarının Ülkeleri ..	150
Tablo 71. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Güreş Uzmanlarının Cinsiyetleri.	150
Tablo 72. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Güreş Uzmanlarının Türkiye'de Bulunma Dönemleri.....	150
Tablo 73. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Güreş Uzmanlarının Türkiye'ye Gelme Gerekçeleri	151
Tablo 74. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Güreş Uzmanlarının Türkiye'de İstihdam Edilme Şekilleri.....	151

Tablo 75. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Halter Uzmanlarının Listesi	156
Tablo 76. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Havacılık Uzmanlarının Listesi	161
Tablo 77. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Havacılık Uzmanlarının Ülkeleri	167
Tablo 78. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Havacılık Uzmanlarının Cinsiyetleri.	161
Tablo 79. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Havacılık Uzmanlarının Türkiye'de Bulunma Dönemleri.....	161
Tablo 80. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Havacılık Uzmanlarının Türkiye'ye Gelme Gerekçeleri	162
Tablo 81. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Havacılık Uzmanlarının Türkiye'de İstihdam Edilme Şekilleri.....	162
Tablo 82. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Judo Branşı Uzmanlarının Listesi	197
Tablo 83. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Judo Uzmanlarının Ülkeleri	168
Tablo 84. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Judo Uzmanlarının Cinsiyetleri.	168
Tablo 85. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Judo Uzmanlarının Türkiye'de Bulunma Dönemleri	168
Tablo 86. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Judo Uzmanlarının Türkiye'ye Gelme Gerekçeleri	169
Tablo 87. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Judo Uzmanlarının Türkiye'de İstihdam Edilme Şekilleri	170
Tablo 88. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Kayak Uzmanlarının Listesi	174
Tablo 89. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Kayak Uzmanlarının Ülkeleri..	175
Tablo 90. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Kayak Uzmanlarının Cinsiyetleri.	175

Tablo 91. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Kayak Uzmanlarının Türkiye'de Bulunma Dönemleri	175
Tablo 92. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Kayak Uzmanlarının Türkiye'ye Gelme Gerekçeleri	176
Tablo 93. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Kayak Uzmanlarının Türkiye'de İstihdam Edilme Şekilleri	177
Tablo 94. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Kürek Uzmanlarının Listesi	184
Tablo 95. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Kürek Uzmanlarının Ülkeleri ..	185
Tablo 96. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Kürek Uzmanlarının Cinsiyetleri.	185
Tablo 97. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Kürek Uzmanlarının Türkiye'de Bulunma Dönemleri	185
Tablo 98. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Kürek Uzmanlarının Türkiye'ye Gelme Gerekçeleri	186
Tablo 99. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Kürek Uzmanlarının Türkiye'de İstihdam Edilme Şekilleri	186
Tablo 100. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Masa Tenisi Uzmanlarının Listesi	190
Tablo 101. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Masa Tenisi Uzmanlarının Ülkeleri	190
Tablo 102. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Masa Tenisi Uzmanlarının Cinsiyetleri	191
Tablo 103. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Masa Tenisi Uzmanlarının Türkiye'de Bulunma Dönemleri	191
Tablo 104. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Masa Tenisi Uzmanlarının Türkiye'ye Gelme Gerekçeleri	192
Tablo 105. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Masa Tenisi Uzmanlarının Türkiye'de İstihdam Edilme Şekilleri	192

Tablo 106. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Taekwondo Uzmanlarının Listesi	196
Tablo 107. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Tenis Uzmanlarının Listesi	199
Tablo 108. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Voleybol Uzmanlarının Listesi	201
Tablo 109. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Voleybol Uzmanlarının Ülkeleri	202
Tablo 110. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Voleybol Uzmanlarının Cinsiyetleri.....	202
Tablo 111. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Voleybol Uzmanlarının Türkiye'de Bulunma Dönemleri.....	202
Tablo 112. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Voleybol Uzmanlarının Türkiye'ye Gelme Gerekçeleri	200
Tablo 113. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Voleybol Uzmanlarının Türkiye'de İstihdam Edilme Şekilleri.....	200
Tablo 114. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Yelken Uzmanlarının Listesi ..	204
Tablo 115. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Yüzme-Su Topu Uzmanlarının Listesi	207
Tablo 116. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Yüzme-Su Topu Uzmanlarının Ülkeleri	208
Tablo 117. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Yüzme-Su Topu Uzmanlarının Cinsiyetleri.....	208
Tablo 118. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Yüzme-Su Topu Uzmanlarının Türkiye'de Bulunma Dönemleri.....	208
Tablo 119. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Yüzme-Su Topu Uzmanlarının Türkiye'ye Gelme Gerekçeleri	209
Tablo 120. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Yüzme-Su Topu Uzmanlarının Türkiye'de İstihdam Edilme Şekilleri.....	209

ŞEKİLLER LİSTESİ

<i>Şekil 1.</i> 1923-1973 yılları arası Akdeniz Oyunları'nda branşlara göre kazanılan madalya sayıları.....	39
<i>Şekil 2.</i> 1923-1973 yılları arası Avrupa Şampiyonalarında branşlara göre kazanılan madalya sayıları	40
<i>Şekil 3.</i> 1923-1973 yılları arası Dünya Şampiyonalarında branşlara göre kazanılan madalya sayıları.....	40
<i>Şekil 4.</i> 1923-1973 yılları arası Olimpiyat Şampiyonalarında branşlara göre kazanılan madalya sayıları.	40
<i>Şekil 5.</i> Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen yabancı beden eğitimi ve spor uzmanlarının ülkeleri	52

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

BTUM	Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü
MEB	Millî Eğitim Bakanlığı
TİCİ	Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı
TSK	Türk Spor Kurumu
TCCDA	Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Bu bölümde problem durumu, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, araştırma soruları ve sınırlılıklara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Beden terbiyesi ve sporun Osmanlı'daki gelişimi Batı'dakine benzer bir seyir izlemiştir. Cimnastikle özdeşleştirilmiş bir beden terbiyesi anlayışı ve uygulaması askeri okullar aracılığıyla olmuştur. Osmanlı Devleti'nde beden terbiyesinin bir ders olarak okul müfredatlarına dâhil olmasının ilk örneği, II. Mahmut'un 1835'te açmış olduğu Mekteb-i Harbiye'de Avrupai tarzda yapılan cimnastiğin, 1863 yılında "Riyâzet-i Bedeniyye" adı ile ders programına konulmasıdır. Cimnastik dersinin ders programına girmesi bu dersin yapılabilmesi için bir ders kitabını da gerekli kılmış ve böylece konu ile ilgili kitaplar çevirilmeye başlanmıştır. Mekteb-i Harbiye cimnastik öğretmenliğine getirilen ve birkaç ay sonra üsteğmenlik rütbesi verilip adı da Sadık olarak değiştirilen İtalyan asıllı M. Martino'nun kitapsız ders yapılamayacağını söylemesi üzerine, Miralay Hacı Mustafa Hami'ye Fransızca'dan "*Cimnastik Talimatnamesi*" adlı kitap çevriltilip bastırılmıştır. Mustafa Hami Paşa, bu talimatnamenin yanı sıra cimnastik aletleri ve bunların ölçüleri ile cimnastik hareketlerini resimlerle gösteren tabloların bulunduğu "*Cimnastik Talimatnamesi Atlası*" ile Schrebber'in "*Risale-i Riyazat-i Bedeniyye-i Tıbbiye*" adlı kitabını da tercüme etmiştir. 1869 tarihli Maarif-i Umumiye Nizamnamesi'nin 23'üncü maddesi ile de cimnastik dersleri tüm rüştiyeler için zorunlu hale getirilmiştir (Ateş, 2012, s. 102-105).

1868 Eylöl'ünde açılan ve o zamanki adı "Mekteb-i Sultâni" olan ve Fransız liselerini kendine örnek alan Galatsaray Lisesi'nde, o liselerin ders programında bulunan cimmastik dersi de ayrı bir ders olarak yer almıştır. Her öğrenci için zorunlu olan cimmastik dersleri, haftada iki defa sabahları yapılmaktadır. Galatasaray Lisesi'nde 1868-1871 yılları arasında cimmastik öğretmenliğini Mösyö Curel yapmıştır. Daha sonra Galatasaray Lisesi'nde başka yabancı ve Türk öğretmenlerde görev yapmışlardır. Galatasaray Lisesi'nde yapılan cimmastik uygulamaları ve bu okulda öğretmenlik yapan yabancı ve Türk uzmanlar, bu dönemde beden eğitiminin öncülerinden olmuşlardır (Ateş, 2012, s. 102-105).

Ancak bu dönemde sporun yapılması ve yayılması için gerekli olan spor tesisleri ve vasıflı spor eğitimcilerinin yetersiz olması, beden eğitimi faaliyetlerinin geniş kitlelere yayılmasını engellemiştir. Beden eğitimi ve spor etkinlikleri özel gayretlerle meydana gelirken, büyük kentlerdeki birkaç spor kulübünün aralarında yaptıkları ve zaman zaman Avrupa'dan getirttikleri ekiplerle oynadıkları futbol maçlarıyla sınırlı kalmıştır. Bu dönemde azda olsa güreş, tenis, boks, kürek, atlı cirit, binicilik, at yarışları, okçuluk, cimmastik, eskrim, yüzme gibi etkinliklere de yer verilmiştir. Spor örgütleri, modern standartlarda ve devletin ulusalcı politikası olarak da ele alınmamıştır. Genel olarak spor, Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde gelişigüzel ve disiplinsiz bir şekilde yapılmıştır (Güven, 2007, s. 633).

Okullarda beden eğitimi derslerinin yer alması için bir takım uygulamalar yapılsa da bunun için gerekli olan altyapı yetersiz kalmıştır. Beden eğitimi öğretmenlerini yetiştiren bir okul oluşturulamamıştır. Okul içinde ve okul dışında beden eğitimi ve spor yokluklar içerisinde yapılmıştır (Güven, 2007, s. 633-634). Özellikle cimmastiğin okul programlarına dâhil edilmesiyle birlikte ihtiyaç duyulan öğretmenler bazı gayrimüslimlerin istihdam edilmesiyle karşılanmıştır (Akcan, 2015, s. 59). Cimmastiğin yanı sıra izcilik etkinliklerinin yaygınlaşması yönünde bir takım kurumlaşmalara gidilmiş, örgütlenmeleri ise askeri amaçlı bir eğitim şeklini almış olsa da sağlam temellere oturtulan bir yapılanmaya gidilememiştir. İhtiyaç duyulan basılı materyalleri karşılamak için cimmastik ile ilgili çeviriler yapılmış ve telif eserler yazılmıştır (Kahraman, 1995, s. 628).

Cumhuriyetin ilan edilmesi, Türkiye'de spor ve sporculuğun varlığı ve gelişiminde etkili olmuştur (Güven, 2007, s. 633-634). Cumhuriyet, köklü bir zihniyet değişimini ifade ederken, temelinde ise modernleşme ve bunu sağlayacak sağlam bir düşünce yapısını ifade etmektedir. Türkiye'de Cumhuriyetin ilan edilmesiyle birlikte Atatürk'ün ilke ve inkılâpları doğrultusunda, Türk toplumu ve yeni Türkiye'nin kurumlarının modernleşmesi

ve gelişmiş milletlerin seviyesine ulaşması için pek çok yenilik yapılmıştır. Bu yeniliklerin başında eğitim alanı gelmiştir. Atatürk, Türkiye'nin millî eğitim politikasında gerçek bir inkılâbın yalnız okullar açmak, programları ve yöntemleri düzeltmekle yapılamayacağını bilmektedir. 3 Mart 1924 tarihinde Halifeliğin kaldırıldığı gün kabul edilen “*Tevhid-i Tedrisat Kanunu*” ile eğitim öğretim kurumları devlet denetimine geçmiş, bu kurumlar Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlanarak, eğitim ve öğretim birliğinin kurulması ve güçlenmesinin yolu açılmıştır. Aynı kanun ile medreseler önce Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlanmış daha sonra da tamamen kapatılmıştır. Türk eğitimin sisteminin modern milletler seviyesine getirilmesi için 1 Kasım 1928 tarihinde harf inkılâbı yapılarak, arap harfleri yerine yeni Türk harflerine geçilmiş ve eğitim ve öğretim sistemi millî, laik, akılcı, gerçekçi, bilimsel ve deneyimci yöntemlere dayanarak kurulmuştur (Palazoğlu ve Bircan, 1995, s. 34-47).

Yapılan bu yenilikler neticesinde eğitim sisteminin sağlam temeller üzerine kurulmasının en önemli şartlarından birinin, nitelikli öğretmen yetiştirme zorunluluğu olduğunun farkına varılarak, bu doğrultuda çalışmalar yapılmıştır. Bazı Türk eğitimciler yurt dışına gönderilirken, bir yandan da Türkiye'ye yabancı eğitim uzmanları davet edilmiş ve yapmış oldukları çalışmalar, vermiş oldukları konferans ve seminerler, hazırlamış oldukları raporlar ile önerileri alınmış, bu doğrultuda çalışmalar yapılmıştır (Yıldız ve Güven, 2018, s. 1187-1191).

Türkiye'ye bu amaçla davet edilen uzmanlar sadece eğitim alanında gelmemiş, aynı zamanda beden eğitimi ve spor alanında da pek çok yabancı uzman, teknik adam ve öğretim elemanı davet edilmiştir. Bu uzmanlardan bir kısmı beden eğitimi öğretmenlerinin yetiştirilmesi amacıyla davet edilirken, bir kısmından da spor branşlarının geliştirilmesinde, spor tesislerinin yapılmasında ve uluslararası yarışma ve müsabakalara hazırlanılmasında yararlanılmıştır (Yıldız ve Güven, 2018, s. 1187-1191).

Cumhuriyet ilan edildikten iki buçuk ay sonra Türkiye'nin 1924 Paris Olimpiyat Oyunları'na iştirak etmesi, Bakanlar Kurulu'nun 16 Ocak 1924 tarih ve 171 sayılı kararı ile onaylanmıştır. Bu kararda, Türk sporcularının uluslararası müsabakalara katılmaları ve yabancı uzmanların istihdam edilmesiyle ilgili kararlar şöyledir;

Türk gençleri arasındaki spor müesseselerinin Avrupa sporcularıyla sıkı bir temasta bulunmaları ve spor faaliyetinin fenni esasata tefriken tanzim hususunda Avrupa mütehassıslarından istifade edilmesi zaruridir. 1924 Mayısında Paris'te küşadı mukarrer olimpiyat müsabakalarına Türkiye Idman Cemiyetleri ittifakı da davet olunmuştur. Bu müsabakaya iştirak etmekte Türkiye için menafi vardır ve memleketimizde sporculuğun terakki

ve teammüm (gelişip yayılması) etmesi her halde bu gibi beynelmilel müsabakalara iştirake mütevaftıktır (katılmaya yöneliktir). Binaenaleyh Türk gençlerini beynelmilel müsabakalara iştirak ettirebilecek surette talim ve ihzar etmek üzere icab eden Mütehassısların Avrupa'dan celbi ve mezkur olimpiyad müsabakalarına Türk idmancılarının da iştiraki esbabının temini için müstahcilen sarfı lüzum görülen on yedi bin liranın musarıf-ı gayri melhuze tertibinden Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı merkez-i umumiyyesine verilmesi takarrür etmiştir (Özdemir, 2013, s. 724-725).

Bu kararda görüldüğü gibi, uluslararası müsabakalara katılımın desteklenmesinin yanı sıra, ülke sporunun gelişiminin sağlanması için yurtdışından yabancı uzman ve teknik adamların getirilmesinin zorunluluğuna vurgu yapılmıştır. Bu bağlamda güreş branşında Raul Peter, atletizm branşında Mr. Tobin ve futbol branşında Billy Hunter Türkiye'ye davet edilmiştir (Atabeyoğlu, 1997, s. 43). Bu antrenörlerin Türkiye'ye davet edilmesi, Cumhuriyet'in beden eğitimi ve spora ne kadar önem verdiğini göstermiş, ayrıca izlenen bu beden eğitimi ve spor politikasıyla kurumsallaşma sürecine girilerek çok çeşitli boyutlarda çalışmalar yapılmıştır. Bu amaçla Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı (TİCİ), Türk Spor Kurumu TSK), Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü (BTUM) gibi kurumlar kurulmuştur. Beden eğitimi öğretmeni yetiştirilmesi amacıyla okullar açılmış ve beden eğitimi uzman ve teknik adamları yurt dışına gönderilmiştir. Ayrıca yeni spor tesisleri yapılmış, uluslararası spor organizasyonlarına katılım sağlanırken, bu organizasyonların bir kısmına da ev sahipliği yapılmıştır. Türkiye'de beden eğitimi ve sporun gelişimi için spor şuraları ve kongreler düzenlenmiş, beden eğitimi ve sporun okullarda modern anlamda okutulabilmesi ve spor bilincinin yaygınlaşması için kitap, dergi, film gibi materyaller hazırlanmıştır. Türkiye'de beden eğitimi ve sporun modern anlamda uygulanmasında yürütülen faaliyetler "Cumhuriyetin; fikren, ilmen, fennen, bedenlen kuvvetli ve yüksek seciyeli muhafızlar ister!" ilkesiyle örtüşecek şekilde yeni nesiller yetiştirmeyi hedeflemiştir (Güven, 2007, s. 633-634).

Bu amaca ulaşmak için yapılan hazırlıkların belirli bir zaman almasından ve bu süre içerisinde Türk beden eğitimi ve spor uygulamalarında uluslararası arenada geri planda kalınmaması için farklı ülkelere teknik adam, uzman ve antrenörler getirilmiştir. Ancak bu uzman, teknik adam ve öğretim elemanlarının kim olduğu, hangi ülkelere, hangi branşlarda, hangi gerekçelerle geldiği, nasıl istihdam edildikleri ve ne tür çalışmalar yaptıkları detaylı bir şekilde incelenmemiş olup, bu durum araştırmanın konusunu teşkil etmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Türkiye’ye Cumhuriyet Döneminde beden eğitimi ve spor alanında gelen yabancı uzmanlara yönelik uygulamalar ve bu yabancı uzmanların istihdamı, çalışmaları ve etkilerini ortaya koymaktır.

1.3. Problem Cümlesi

Türkiye’ye Cumhuriyet döneminde beden eğitimi ve spor alanında gelen yabancı uzmanların istihdamı, çalışmaları ve etkileri ne olmuştur?

Bu bağlamda araştırmanın alt problemleri şunlardır;

1. Türkiye’ye Cumhuriyet döneminde beden eğitimi ve spor alanında gelen yabancı uzmanlar hangi branşlarda gelmiştir?
2. Türkiye’ye Cumhuriyet döneminde beden eğitimi ve spor alanında gelen yabancı uzmanlar hangi ülkelerden gelmiştir?
3. Türkiye’ye Cumhuriyet döneminde beden eğitimi ve spor alanında gelen yabancı uzmanlar ülkeleri ile branşları arasındaki ilişki nedir?
4. Türkiye’ye Cumhuriyet döneminde beden eğitimi ve spor alanında gelen yabancı uzmanların cinsiyetleri nedir?
5. Türkiye’ye Cumhuriyet döneminde beden eğitimi ve spor alanında gelen yabancı uzmanlar hangi gerekçelerle davet edilmişlerdir?
6. Türkiye’ye Cumhuriyet döneminde beden eğitimi ve spor alanında gelen yabancı uzmanlar hangi dönemde gelmişlerdir?
7. Türkiye’ye Cumhuriyet döneminde beden eğitimi ve spor alanında gelen yabancı uzmanlar ne şekilde istihdam edilmişlerdir?
8. Türkiye’ye Cumhuriyet döneminde beden eğitimi ve spor alanında gelen yabancı uzmanlar ne tür çalışmalar yapmışlardır?
9. Türkiye’ye Cumhuriyet döneminde beden eğitimi ve spor alanında gelen yabancı uzmanlara karşı gösterilen tutum ve davranışlar nasıldır?
10. Türkiye’ye Cumhuriyet döneminde Atıcılık branşında gelen yabancı uzmanlar;

- a) Hangi ülkelerden gelmiştir?
- b) Cinsiyetleri nedir?
- c) Hangi gerekçelerle davet edilmişlerdir?
- d) Hangi dönemde gelmişlerdir?
- e) Ne şekilde istihdam edilmişlerdir?
- f) Ne tür çalışmalar yapmışlardır?
- g) Bu uzmanlara karşı gösterilen tutum ve davranışlar nasıldır?

11. Türkiye'ye Cumhuriyet döneminde Atletizm branşında gelen yabancı uzmanlar;

- a) Hangi ülkelerden gelmiştir?
- b) Cinsiyetleri nedir?
- c) Hangi gerekçelerle davet edilmişlerdir?
- d) Hangi dönemde gelmişlerdir?
- e) Ne şekilde istihdam edilmişlerdir?
- f) Ne tür çalışmalar yapmışlardır?
- g) Bu uzmanlara karşı gösterilen tutum ve davranışlar nasıldır?

12. Türkiye'ye Cumhuriyet döneminde Basketbol branşında gelen yabancı uzmanlar;

- a) Hangi ülkelerden gelmiştir?
- b) Cinsiyetleri nedir?
- c) Hangi gerekçelerle davet edilmişlerdir?
- d) Hangi dönemde gelmişlerdir?
- e) Ne şekilde istihdam edilmişlerdir?
- f) Ne tür çalışmalar yapmışlardır?
- g) Bu uzmanlara karşı gösterilen tutum ve davranışlar nasıldır?

13. Türkiye'ye Cumhuriyet döneminde Beden Eğitimi branşında gelen yabancı uzmanlar;

- a) Hangi ülkelerden gelmiştir?

- b) Cinsiyetleri nedir?
- c) Hangi gerekçelerle davet edilmişlerdir?
- d) Hangi dönemde gelmişlerdir?
- e) Ne şekilde istihdam edilmişlerdir?
- f) Ne tür çalışmalar yapmışlardır?
- g) Bu uzmanlara karşı gösterilen tutum ve davranışlar nasıldır?

14. Türkiye'ye Cumhuriyet döneminde Binicilik branşında gelen yabancı uzmanlar;

- a) Hangi ülkelerden gelmiştir?
- b) Cinsiyetleri nedir?
- c) Hangi gerekçelerle davet edilmişlerdir?
- d) Hangi dönemde gelmişlerdir?
- e) Ne şekilde istihdam edilmişlerdir?
- f) Ne tür çalışmalar yapmışlardır?
- g) Bu uzmanlara karşı gösterilen tutum ve davranışlar nasıldır?

15. Türkiye'ye Cumhuriyet döneminde Bisiklet branşında gelen yabancı uzmanlar;

- a) Hangi ülkelerden gelmiştir?
- b) Cinsiyetleri nedir?
- c) Hangi gerekçelerle davet edilmişlerdir?
- d) Hangi dönemde gelmişlerdir?
- e) Ne şekilde istihdam edilmişlerdir?
- f) Ne tür çalışmalar yapmışlardır?
- g) Bu uzmanlara karşı gösterilen tutum ve davranışlar nasıldır?

16. Türkiye'ye Cumhuriyet döneminde Boks branşında gelen yabancı uzmanlar;

- a) Hangi ülkelerden gelmiştir?
- b) Cinsiyetleri nedir?
- c) Hangi gerekçelerle davet edilmişlerdir?

- d) Hangi dönemde gelmişlerdir?
- e) Ne şekilde istihdam edilmişlerdir?
- f) Ne tür çalışmalar yapmışlardır?
- g) Bu uzmanlara karşı gösterilen tutum ve davranışlar nasıldır?

17. Türkiye'ye Cumhuriyet döneminde Cimnastik branşında gelen yabancı uzmanlar;

- a) Hangi ülkelerden gelmiştir?
- b) Cinsiyetleri nedir?
- c) Hangi gerekçelerle davet edilmişlerdir?
- d) Hangi dönemde gelmişlerdir?
- e) Ne şekilde istihdam edilmişlerdir?
- f) Ne tür çalışmalar yapmışlardır?
- g) Bu uzmanlara karşı gösterilen tutum ve davranışlar nasıldır?

18. Türkiye'ye Cumhuriyet döneminde Dans-Bale branşında gelen yabancı uzmanlar;

- a) Hangi ülkelerden gelmiştir?
- b) Cinsiyetleri nedir?
- c) Hangi gerekçelerle davet edilmişlerdir?
- d) Hangi dönemde gelmişlerdir?
- e) Ne şekilde istihdam edilmişlerdir?
- f) Ne tür çalışmalar yapmışlardır?
- g) Bu uzmanlara karşı gösterilen tutum ve davranışlar nasıldır?

19. Türkiye'ye Cumhuriyet döneminde Eskrim branşında gelen yabancı uzmanlar;

- a) Hangi ülkelerden gelmiştir?
- b) Cinsiyetleri nedir?
- c) Hangi gerekçelerle davet edilmişlerdir?
- d) Hangi dönemde gelmişlerdir?
- e) Ne şekilde istihdam edilmişlerdir?

- f) Ne tür çalışmalar yapmışlardır?
- g) Bu uzmanlara karşı gösterilen tutum ve davranışlar nasıldır?

20. Türkiye'ye Cumhuriyet döneminde Futbol branşında gelen yabancı uzmanlar;

- a) Hangi ülkelerden gelmiştir?
- b) Cinsiyetleri nedir?
- c) Hangi gerekçelerle davet edilmişlerdir?
- d) Hangi dönemde gelmişlerdir?
- e) Ne şekilde istihdam edilmişlerdir?
- f) Ne tür çalışmalar yapmışlardır?
- g) Bu uzmanlara karşı gösterilen tutum ve davranışlar nasıldır?

21. Türkiye'ye Cumhuriyet döneminde Güreş branşında gelen yabancı uzmanlar;

- a) Hangi ülkelerden gelmiştir?
- b) Cinsiyetleri nedir?
- c) Hangi gerekçelerle davet edilmişlerdir?
- d) Hangi dönemde gelmişlerdir?
- e) Ne şekilde istihdam edilmişlerdir?
- f) Ne tür çalışmalar yapmışlardır?
- g) Bu uzmanlara karşı gösterilen tutum ve davranışlar nasıldır?

22. Türkiye'ye Cumhuriyet döneminde Halter branşında gelen yabancı uzmanlar;

- a) Hangi ülkelerden gelmiştir?
- b) Cinsiyetleri nedir?
- c) Hangi gerekçelerle davet edilmişlerdir?
- d) Hangi dönemde gelmişlerdir?
- e) Ne şekilde istihdam edilmişlerdir?
- f) Ne tür çalışmalar yapmışlardır?
- g) Bu uzmanlara karşı gösterilen tutum ve davranışlar nasıldır?

23. Türkiye'ye Cumhuriyet döneminde Havacılık branşında gelen yabancı uzmanlar;

- a) Hangi ülkelerden gelmiştir?
- b) Cinsiyetleri nedir?
- c) Hangi gerekçelerle davet edilmişlerdir?
- d) Hangi dönemde gelmişlerdir?
- e) Ne şekilde istihdam edilmişlerdir?
- f) Ne tür çalışmalar yapmışlardır?
- g) Bu uzmanlara karşı gösterilen tutum ve davranışlar nasıldır?

24. Türkiye'ye Cumhuriyet döneminde Judo branşında gelen yabancı uzmanlar;

- a) Hangi ülkelerden gelmiştir?
- b) Cinsiyetleri nedir?
- c) Hangi gerekçelerle davet edilmişlerdir?
- d) Hangi dönemde gelmişlerdir?
- e) Ne şekilde istihdam edilmişlerdir?
- f) Ne tür çalışmalar yapmışlardır?
- g) Bu uzmanlara karşı gösterilen tutum ve davranışlar nasıldır?

25. Türkiye'ye Cumhuriyet döneminde Kayak branşında gelen yabancı uzmanlar;

- a) Hangi ülkelerden gelmiştir?
- b) Cinsiyetleri nedir?
- c) Hangi gerekçelerle davet edilmişlerdir?
- d) Hangi dönemde gelmişlerdir?
- e) Ne şekilde istihdam edilmişlerdir?
- f) Ne tür çalışmalar yapmışlardır?
- g) Bu uzmanlara karşı gösterilen tutum ve davranışlar nasıldır?

26. Türkiye'ye Cumhuriyet döneminde Kürek branşında gelen yabancı uzmanlar;

- a) Hangi ülkelerden gelmiştir?

- b) Cinsiyetleri nedir?
- c) Hangi gerekçelerle davet edilmişlerdir?
- d) Hangi dönemde gelmişlerdir?
- e) Ne şekilde istihdam edilmişlerdir?
- f) Ne tür çalışmalar yapmışlardır?
- g) Bu uzmanlara karşı gösterilen tutum ve davranışlar nasıldır?

27. Türkiye'ye Cumhuriyet döneminde Masa Tenisi branşında gelen yabancı uzmanlar;

- a) Hangi ülkelerden gelmiştir?
- b) Cinsiyetleri nedir?
- c) Hangi gerekçelerle davet edilmişlerdir?
- d) Hangi dönemde gelmişlerdir?
- e) Ne şekilde istihdam edilmişlerdir?
- f) Ne tür çalışmalar yapmışlardır?
- g) Bu uzmanlara karşı gösterilen tutum ve davranışlar nasıldır?

28. Türkiye'ye Cumhuriyet döneminde Taekwondo branşında gelen yabancı uzmanlar;

- a) Hangi ülkelerden gelmiştir?
- b) Cinsiyetleri nedir?
- c) Hangi gerekçelerle davet edilmişlerdir?
- d) Hangi dönemde gelmişlerdir?
- e) Ne şekilde istihdam edilmişlerdir?
- f) Ne tür çalışmalar yapmışlardır?
- g) Bu uzmanlara karşı gösterilen tutum ve davranışlar nasıldır?

29. Türkiye'ye Cumhuriyet döneminde Tenis branşında gelen yabancı uzmanlar;

- a) Hangi ülkelerden gelmiştir?
- b) Cinsiyetleri nedir?
- c) Hangi gerekçelerle davet edilmişlerdir?

- d) Hangi dönemde gelmişlerdir?
- e) Ne şekilde istihdam edilmişlerdir?
- f) Ne tür çalışmalar yapmışlardır?
- g) Bu uzmanlara karşı gösterilen tutum ve davranışlar nasıldır?

30. Türkiye'ye Cumhuriyet döneminde Voleybol branşında gelen yabancı uzmanlar;

- a) Hangi ülkelerden gelmiştir?
- b) Cinsiyetleri nedir?
- c) Hangi gerekçelerle davet edilmişlerdir?
- d) Hangi dönemde gelmişlerdir?
- e) Ne şekilde istihdam edilmişlerdir?
- f) Ne tür çalışmalar yapmışlardır?
- g) Bu uzmanlara karşı gösterilen tutum ve davranışlar nasıldır?

31. Türkiye'ye Cumhuriyet döneminde Yelken branşında gelen yabancı uzmanlar;

- a) Hangi ülkelerden gelmiştir?
- b) Cinsiyetleri nedir?
- c) Hangi gerekçelerle davet edilmişlerdir?
- d) Hangi dönemde gelmişlerdir?
- e) Ne şekilde istihdam edilmişlerdir?
- f) Ne tür çalışmalar yapmışlardır?
- g) Bu uzmanlara karşı gösterilen tutum ve davranışlar nasıldır?

32. Türkiye'ye Cumhuriyet döneminde Yüzme-Su Topu branşında gelen yabancı uzmanlar;

- a) Hangi ülkelerden gelmiştir?
- b) Cinsiyetleri nedir?
- c) Hangi gerekçelerle davet edilmişlerdir?
- d) Hangi dönemde gelmişlerdir?

- e) Ne şekilde istihdam edilmişlerdir?
- f) Ne tür çalışmalar yapmışlardır?
- g) Bu uzmanlara karşı gösterilen tutum ve davranışlar nasıldır?

1.4. Araştırmanın Önemi

Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen yabancı beden eğitimi ve spor uzmanların hangi branşlarda, hangi gerekçelerle istihdam edildiği ve Türkiye'de beden eğitimi ve spor alanına katkılarının neler olduğuna yönelik bir çalışmanın olmaması bu araştırmanın yapılmasını zorunlu hale getirmiştir. Böyle bir çalışmanın yapılması, dönemin beden eğitimi ve spor politikalarını ortaya koyması, buna bağlı olarak ne tür çalışmaların yapıldığı, bu çalışmalar doğrultusunda Türkiye'de beden eğitimi ve spor alanlarında ne tür gelişmelerin meydana geldiği, yabancı beden eğitimi ve spor uzmanlarının istihdam edilme şekillerinin değerlendirmelerinin yapılması ve Türkiye'de antrenörlüğün tarihsel geri planı açısından başvuru niteliğindeki bilgileri içermesi açısından da oldukça önemlidir.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırmanın kapsamı, 1923-1973 yılları arasında Türkiye'ye TİCİ, TSK ve BTUM bünyesinde, beden eğitimi ve spor alanında gelen yabancı uzman, teknik adam ve öğretim elemanlarının istihdamı, çalışmaları ve etkileri ile sınırlandırılmıştır. Dönem olarak 1923-1973 yılları arasının seçilmesinin nedeni, Cumhuriyetin ilk 50 yıllık dönemini kapsamış olmasıdır. Ayrıca her branşın tarihi gelişimi verilirken, araştırmanın konusuyla paralellik göstermesi açısından 1923-1973 yılları arası tercih edilmiştir.

BÖLÜM 2

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde, Osmanlı Devleti'nin son döneminde ve Türkiye'de 1923-1973 yılları arasında beden eğitimi ve spor uygulamaları, Türkiye'de beden eğitimi ve sporun modernleşmesi, Türkiye'de beden eğitimi ve spor alanında eğitici ve uzmanların yetiştirilmesi, Türkiye'nin uluslararası spor etkinliklere katılımı, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen yabancı beden eğitimi ve spor uzmanlarının istihdamında esas alınan kanun maddeleri ile ilgili değerlendirmelere yer verilmiştir. Ayrıca araştırmanın kuramsal temelini oluşturan yabancı uzman istihdamıyla ilgili yurt içinde ve yurt dışında yapılan araştırmalara ilişkin bilgiler sunulmuştur.

2.1. Osmanlı Devleti'nin Son Yüzyılında Beden Eğitimi ve Spor

Osmanlı Devleti'nde modern anlamda beden eğitimi öğretimi, Tanzimatın ilanı sonrası Batı tarzında açılan askerî okullarda başlamıştır. Yüzme, cimmastik ve eskrim derslerine programında ilk kez yer veren askerî okul Mekteb-i Harbiye olmuştur. 1848 yılına doğru programlara giren yüzme (İlm-i Sabâhat) dersi, gerekli yüzme aletlerinin temin edilmesiyle uygulanmaya başlamıştır. Cimmastik dersi ise Mekteb-i Harbiye öğrencileri için 1863 yılında programa konulmuş ve ders için uygun cimmastik aletleri tedarik edilmiştir. Mekteb-i Harbiye öğrencileri ile askerî zabıtlere cimmastik öğretmek üzere Martin'i, eskrim dersini yürütmek üzere Fransız Piçini'ni görevlendirilmiştir. Cimmastik dersi, askerî okullardan sonra sivil okullarda da uygulanmaya başlamıştır. Fransız liseleri örnek alınarak oluşturulan Mekteb-i Sultani'de cimmastik dersleri, okulun kuruluşundan (1868) itibaren müfredattaki yerini almıştır. “*Mekteb-i Sultânî Nizamnâmesi*”nin dersler ile ilgili olan

dördüncü maddesinde, okulda bir cımnastikhane kurularak öğrencilerin öğrenimleri süresince, yaşlarına uygun aletler aracılığıyla cımnastik dersini görecekları ifade edilmiştir. Öğrencilere uzun ve çok sayıda olan teneffüslerde cımnastik yapabılme imkânı da verilmiştir (Özçakır, 2015, s. 18-25).

Modern anlamda beden eğitimi ve sporun Türkiye'ye girişinde Galatasaray Lisesi'nin açılması oldukça etkili olmuştur. Cımnastik dersi, Galatasaray Lisesi'nin ardından Bahriye Mektebi, Maçka Askeri İdâdisi ve Darüşşafaka'ya da yayılmıştır. Daha sonraları gayrimüslim mekteplerinde de cımnastik eğitimi vermeye, özel cımnastik salonları açılmaya başlanmıştır. Cımnastiğın mektep programına dâhil olmasıyla birlikte öğretmenlere duyulan ihtiyaç, bazı gayrimüslimlerin istihdamıyla karşılanmaya çalışılmıştır. Mekteb-i Sultani'de sırasıyla Moiraux, Mösyö Curel, Mösyö Martinetti, Stangali, Ali Faik (Üstünidman) Bey cımnastik hocalığı yapmıştır. Modern beden eğitiminin (cımnastik) tanınması ve tanıtılması açısından yabancı literatürde cımnastik ile ilgili bir takım eserlerin çevirileri yapılmış ve telif eserler yazılmıştır (Akcan, 2015, s. 59).

19. yüzyılın ortalarında okullarda başlayan “*Fransız taklidi cımnastik*” yarım asır boyunca ne mekteplerde lâıykıyla uygulanabilmiş ne de mektebin duvarlarının dışına çıkarak Osmanlı toplumuna yaygınlaştırılmıştır. II. Abdülhamit'in her türlü toplantıyı kuşkuyla karşılayan ve takip altında tutan yönetim anlayışı da bunda etkili olmuştur (Güven, 2011, s. 261-262).

Meşrutiyetin ilanından sonra cımnastik (beden terbiyesi), dar bir çevrenin muayyen salonlarda yaptığı sosyal faaliyet olmaktan çıkarılarak toplumun geniş kesimlerine ulaştırılamamıştır. Barfiks, paralel, halka ve trapez aletlerinin kullanıldığı cımnastik uygulamaları, II. Meşrutiyet yıllarına kadar devam etmiştir. II. Meşrutiyet döneminde beden eğitimi alanının en önemli isimlerinden biri olan Selim Sırrı Bey'in yaklaşık bir yıl süreyle İsveç'te kalması, dönüşünde uygulayıcı ve müfettiş olarak İsveç cımnastiğinin geçerli beden eğitimi anlayışı olması yönünde sürdürdüğü çabaları ile İsveç cımnastikten bilimsel ve fizyolojik yönü ağır basan ve herkes tarafından uygulanabilen İsveç cımnastiğine doğru bir dönüşüm yaşanmıştır. Dersin isminden, dersin yapıldığı alana, kullanılan aletlere ve dersin içeriğine kadar beden eğitimi alanının tamamını etkileyen bu anlayış değişikliğinde Selim Sırrı Bey'in İsveç cımnastiğinin tanıtılması, benimsetilmesi ve yaygınlaştırılması amacıyla gerçekleştirdiği alanındaki çalışmalarının da payı göz ardı edilemez. Gerek süreli yayınlarda, gerekse telif ve tercüme kitaplarda bu çabaların somut

ürünlerini görmek mümkündür. Selim Sırrı Bey'in kitaplarında, sivil okulların programında yer alan terbiye-i bedeniye derslerinin pedagojik bir anlayışla ele alınması için İsveç cinnastiğine ait birçok bilgi verilmiştir (Özçakır, 2015, s. 18-25).

Bu dönemde, Selim Sırrı (Tarcan)'ın dışında onun öğrencileri, yakın arkadaşları ve dönemin aydınları tarafından beden terbiyesine ilişkin benzer çalışmalar yapılmıştır. Bu uzmanların yaklaşımlarında, güçlü bir ordunun ortaya çıkabilmesi için toplumsal alanın ihmal edilemeyeceği düşüncesi hâkimdir. Toplumun bireylerinin, kışlaya gelmeden önce askerlik vazifelerini kolaylıkla yapabilmeleri için beden, fikren ve ruhen asgari şartlara sahip olmaları gerektiği üzerinde durulmaktadır. Bunun gerçekleşmesi için, okullara ve beden eğitimi öğretmenlerine sorumluluk yüklenmesi düşünülmektedir. Bu dönem içerisinde beden terbiyesine ilgi duyan aydınlar, cinnastiğin tarzının nasıl yapılacağı konusunda farklı fikirleri olsa da cinnastiğe karşı değildirler. Cinnastiğin bir “fen” olduğu ve bu fennin uzmanları tarafından icra edilmesi gerektiği, cinnastiğin bireyin ve toplumun hayatında önemli bir yere sahip olması gerektiği konusunda mutabık kalmışlardır (Akcan, 2015, s. 83).

Balkan Mağlubiyeti'nden hemen sonra, İttihat ve Terakki'nin çağrısıyla toplanan “*Darülfünun Kongresi*”nde Osmanlı aydınlarının üzerinde durdukları konulardan birisi de beden terbiyesi olmuştur. Balkan Mağlubiyeti'nin faturası yalnızca orduya havale edilmemiş, ordudaki zafiyet ve çöküşün sebepleri “*millet*”te aranmıştır. Bu kongrede kurulması kararlaştırılan Müdafaa-i Millîye Cemiyeti'nin bünyesinde oluşturulan heyetlerden birisi de, “*Bedeni ve Askeri Mümaresat Heyeti*” olmuştur. Bu heyetin vazifeleri, Cemiyet'in nizamnamesinde şu şekilde belirlenmiştir:

Vatan evlatlarını her zaman çevik ve zinde bulunduracak ve çocukluğundan itibaren gerek kara, gerek denizdeki askeri kabiliyetlerini geliştirecek sebep ve vasıtaları hazırlamak bu heyetlerin asli vazifeleridir. Bilhassa genç nesli cinnastik, koşu, yüzücülük, kürek çekmek, top oynamak, sıçramak, fenni olarak güreşmek, atış poligonları tesis ederek nişancılık, at yarışları, uzun yaya yürüyüşleri, kılıç, kasatura, mızrak kullanma talimleri, tüfek ve avcılık eğitimleri, köprücülük, demiryolculuk, teyyarecilik, toprak kazmak, tek kişilik ve umumi siperler yapmak gibi çeşitli sporlar ile bedeni ve askeri idmanlara alıştırmak ve faydalı olabilecek seyahatler tertiplemek bu heyetlerin işidir. Ancak, bu sporların seçilip yaptırılmasında kabiliyet ve çevrenin verdiği imkânlar esas tutulacaktır. Bu bedeni ve askeri antrenmanlar hakkında Harbiye, Bahriye ve Maarif Nezaretlerinin fikir ve görüşleri alınarak tanzim olunacak talimnameler, ilgili nezarete tasdik ettirilecektir. Bu heyetler, bedeni ve askeri idmanlar için yarışlar tertipleyip, mükâfatlar ve takdimnameler vererek gençleri teşvike çalışacaklardır (Akcan, 2013, s.42-51).

Yine Balkan Savaşı sürecinde Türkçülük fikri içerisinde tepkisel bir hareket olarak ortaya çıkan ve zaman içerisinde bir beden terbiyesi kulübüne dönüşen Türk Gücü, 1 Mart 1329 (14 Mart 1913) tarihinde kurulmuştur. Türk Gücü, ilk nizamnamesinde kendisini “*Terbiye-*

i Bedeniye ve Hıfzı's-Sıhha Cemiyeti” olarak tanımlamıştır. Cemiyet, terbiye-i bedeniyeden maksadını, “*Sağlam ve aynı zamanda kahraman bir nesil vücuda getirmek ve sağlam vücutlar ile mukaddes vatani ve mübarek, muazzaz ulu milletimizin varlığını müdafaa etmek ve düşmana saldırmak.*” şeklinde belirtmiştir. Cemiyet’in terbiye-i bedeniye şubesi, bu maksadın dışında gençleri askerliğe hazırlamayı ve kılavuzluk teşkilatını tatbik etmeyi de üstlenmiştir (Akcan, 2013, s. 42-51).

Türk Gücü’nün faaliyet alanlarından bir tanesi olan izcilik faaliyetleri, Osmanlı Devleti’nde Ahmet Robenson tarafından Galatasaray Lisesi’nde başlamıştır. Ahmet Robenson’un ardından İstanbul Sultanisi başta olmak üzere diğer bazı okullarda da izci grupları oluşturulmuştur. İstanbul’un dışında Edirne’de Nafi Atuf Kansu (İttihat Mektebi Müdürü), Manastır’da Edhem Nejat (Darümuallimin Mektebi Müdürü) görev yaptıkları mekteplerin bünyesinde izci grupları oluşturmuştur. Balkan Savaşı mağlubiyeti ile birlikte Osmanlı toplumunda “*millî uyanış*” başlamış, bunun sonucunda Müdafaa-i Milliye başta olmak üzere pek çok “*millî müesseseler*” kurulmuştur. Osmanlı toplumuna Balkan Savaşı öncesi giren izcilik, savaş sonrasında büyük bir ilgi ve destek görmüştür. Türk Gücü başta olmak üzere savaş sonrasında kurulan pek çok cemiyet ya da kulüp bünyesinde izci şubeleri oluşturulmuştur. Bunun yanı sıra Darümuallimin, Sultani ve İdâdi mektepler bünyesinde izcilik faaliyetlerine hız verilmiştir (Akcan, 2013, s. 42-51).

İzcilik teşkilatını tetkik etmek amacıyla Avrupa’ya gönderilen Burdur Mebusu Atıf Bey ve İsmail Hakkı’nın dönüşlerinde sundukları rapordan sonra Enver Paşa’nın himayesinde “*İzciler Ocağı*” adıyla bir cemiyet kurulmuştur. Cemiyet, ülkenin her yerinde izci oymakları oluşturmak, izciler hakkında kitaplar ve mecmualar yayımlamak, İstanbul’da ve taşrada izciliğe dair konferanslar vermek gibi faaliyetler yürütmek üzere 10 Nisan 1330’da (23 Nisan 1914) “*İzciler Ocağı Nizamnamesi*” yayımlamıştır. Ancak ilerleyen dönemde Birinci Dünya Savaşı’nın patlak vermesi, kurulan bu dernek ve cemiyetlerin kâğıt üzerinde kalmasına sebep olmuştur. Birinci Dünya Savaşı’na katılan devletler içerisinde gençlik teşkilatına sahip olmayan, gençlere yönelik herhangi bir dernek ya da cemiyeti olmayan tek devlet Osmanlı Devleti olmuştur. Aynı tarihlerde Osmanlı Devleti’nin birlikte savaştığı Almanya başta olmak üzere İngiltere, Fransa ve Rusya’da gençlik teşkilatları olduğu gibi yine çok sayıda gencin içinde bulunduğu cimnastik kulüpleri, spor cemiyetleri faaliyet yürütmektedir. Birinci Dünya Savaşı’nın başlamasıyla birlikte bu ülkelerdeki gençlerin vatanları için nasıl çalıştığı Türk aydınlarının dikkatini çekmeye başlamıştır. Osmanlı

Devleti'nde, Almanya modelinde bir gençlik teşkilatı kurulma fikri ilk olarak Osmanlı ordusunda görev yapan Von Der Goltz Paşa tarafından ortaya atılmıştır. Goltz'un bu teklifi, Osmanlı Genelkurmayı tarafından kabul gördükten sonra, Goltz Paşa'nın tavsiyesiyle Almanya'dan Von Hoff'un gelmesi kararlaştırılır. 1916 Ocak ayı içerisinde teklifi alan Von Hoff, Şubat 1916 tarihinde İstanbul'a gelerek çalışmalara başlamıştır. R. 20 Şubat 1332 (M. 5 Mart 1916) tarihinde Selim Sırrı (Tarcan)'ın öncülüğünde Darülmuallimin'de tertip edilen beden terbiyesi toplantılarına katılan Von Hoff, daha sonra verdiği konferansta yapılacak teşkilat ve bu teşkilatta beden terbiyesi öğretmenlerine düşen vazifeler hakkında bilgi vermiştir. Von Hoff'un çalışmaları sonucunda hazırlamış olduğu Osmanlı Genç Dernekleri Teşkilatına ilişkin geçici kanun, R. 4 Nisan 1332 (M. 17 Nisan 1916) tarihinde yürürlüğe konulmuştur. (Akcan, 2015, s. 215-256).

Yapılan bütün bu uygulamalar ile bedenlen, ruhen ve ahlâken güçlü ve sağlam bir gençlik yaratılmak istenmiştir. Ancak savaş ortamının uzun sürmesi ve Osmanlının savaşlardan mağlubiyetle ayrılması bu çabaları sekteye uğratmıştır (Akcan, 2015, s. 215-256). Buna rağmen Osmanlının son yüzyılında modern anlamda beden eğitimi bilimsel olarak ele alan ve bunun öncülüğünü yapan Selim Sırrı'nın (Tarcan) üstün gayretleri olmuştur. Cumhuriyet öncesi dönemde yayınlanan kitap ve dergilerle (Futbol, Terbiye ve Oyun, İdman, Spor Âlemi, Türkiye İdman Mecmuası) toplumda beden eğitimi ve spor alanında bilinç oluşmasına katkı sağlamıştır. Cumhuriyetin ilan edilmesiyle birlikte elde edilen bu birikim ile Türkiye'de beden eğitimi ve sporun modern anlamda ele alınarak kurumsallaşması hedeflenmiştir.

2.2. Türkiye'de Cumhuriyet Döneminde Beden Eğitimi ve Spor

Türkiye'de, Cumhuriyet'in 29 Ekim 1923'te ilan edilmesiyle birlikte her alanda modern anlamda kalkınma hedeflenmiştir. Bu amaçla oldukça köklü kararlar alınarak yeni kurulan genç cumhuriyetin eksikliklerinin bir an önce tamamlanması için gerekli adımlar hızla atılmaya başlanmıştır. Bu adımların başında halifeliğin kaldırılması gelmiştir. Bu yolla modern medeniyet seviyesine, demokratik ve laik bir devlet ve toplum düzenine gidilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca toplumsal yaşamın düzenlenmesi amacıyla yapılan yenilikler içerisinde tekke, zaviye ve türbelerin kapatılması, şapka ve kılık kıyafet kanunu, soyadı kanunu, takvim, saat ve ölçülerde yapılan değişiklikler, toplumsal düzenin sağlanması için yapılan yenilikler içerisinde sayılabilir (Palazoğlu ve Bircan, 1995, s. 7-107).

Cumhuriyetin ilanından sonra, eğitimle ilgili yapılan ilk ve en önemli yasal düzenlemelerden bir tanesi 3 Mart 1924'te 430 sayılı "*Tevhid-i Tedrisat Kanunu*"dur. Bu kanunla; Türkiye'de ki bütün eğitim ve öğretim kurumları Maarif Vekâleti'ne bağlanmış, Şer'îye ve Evkaf Vekâleti'ne bağlı olan veya vakıflar tarafından idare edilen bütün medrese ve mektepler Maarif Vekâleti'ne devredilmiştir. Maarif Vekâleti tarafından yüksek din uzmanları yetiştirmek amacıyla Dârülfünûna bağlı İlahiyat Fakültesi açılmış, kanunun kabulünden sonra Müdafaa-ı Millîye Vekâleti'ne bağlı olan askeri okullar ile Sıhhiye Vekâleti'ne bağlı Dârüleytamlar bütçeleri ile birlikte Maarif Vekâleti'ne devredilmiştir. Tevhid-i Tedrisat Kanunu, Türk eğitim tarihi açısından çok önemli bir dönüm noktasıdır. Bu kanunla, Osmanlı Devleti'nde uygulanan ve birçok sorun taşıyan eğitimdeki çok başlılık ortadan kaldırılmıştır (Ortak, 2004, s. 4-5). Yine bu dönemde demokrasinin toplumda ve devlet düzeninde tam anlamıyla yerleşmesi için denemeler yapılmıştır. Bu denemelerden bir tanesi de çok partili hayata geçiş denemeleri olmuştur. Bu dönemde yapılan yeniliklerin belkide en önemlisi eğitim alanında yapılan yenilikler olmuştur. Yine 1 Kasım 1928 tarihinde kabul edilen Yeni Türk Harfleri ile millî bir kültür bilinci de oluşturulmaya çalışılmıştır (Palazoğlu ve Bircan, 1995, s. 7-107).

Cumhuriyet döneminde, eğitim sisteminin iyileştirilmesi amacıyla Maarif Vekâleti başta olmak üzere diğer kurumlar tarafından bazı kongre ve toplantılar yapılmıştır. Bu kongre ve toplantılarda eğitim sistemi ve beden eğitimi ve sporun iyileştirilmesi için yapılacak çalışmalar değerlendirilmiş ve bu konularla ilgili kararlar alınmıştır. Bu kongre ve toplantılardan bazıları şunlardır;

Türkiye'de eğitim sisteminde, eğitim kurum ve programlarında reform çalışmaları Maarif Kongresi ile başlamıştır. Hükümet programında yer alan ve yapılması öncelikle gerekli işler üzerinde çalışmalar sürdürülürken, eğitim sisteminde örgütlenme, eğitim kurumlarında ve programında yenilik yapılması için ilk planlama teşebbüsüne girişilmiş ve bu maksatla 15-21 Temmuz 1921 tarihleri arasında Ankara'da Maarif Kongresi toplanmıştır. Mustafa Kemal, Kongre'ye cepheden gelerek katılmış, eğitimin önemi ve hedefleri hakkında görüşlerini bildirmiştir (Gül, 2018, s. 509-523).

1921 yılında yapılan Maarif Kongresi'nden sonra çeşitli eğitim sorunlarını tartışmak ve gerekli kararları almak üzere, 15 Temmuz-15 Ağustos 1923 tarihleri arasında Heyet-i İlmiye Ankara'da toplanmıştır. Birinci Heyet-i İlmiye toplantısının hazırlık dönemi, Cumhuriyet eğitiminin en olumlu çalışması, Maarif Şûraları'nın bir çeşit başlangıcıdır.

Burada, Türkiye'nin bütün eğitim sorunları detaylı bir şekilde konuşulmuştur. Maarif Kongresi, Sakarya Savaşı nedeniyle yarıda kalmış ve bu nedenle istenilen düzeyde verimli bir çalışma yapılamamıştır. Birinci Heyet-i İlmiye, eğitim işlerinin bütün yönleriyle ele alındığı, sorunların tartışıldığı ilk ciddi çalışma olarak bilinmektedir. Birinci Heyet-i İlmiye kararları sonunda yeni Türk Devleti'nin eğitim amaçları arasında beden eğitimi de yer almıştır (Güven, 2007, s. 651-653).

Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren geleneksel spor kültürümüze sahip çıkılmış ve bunu destekleyecek yasalar çıkarılmıştır. 1924 yılında 442 sayılı Köy Yasası, köylerde “*Güreş, Cirit, Nişan*” gibi köy oyunlarını özendirici hükümlere yer vermişti. 1927 yılında 904 sayılı “*Islahatı Hayvanat Kanunu*”nun 12. Maddesi/2: “*At ve yarış hayvanat sergileri masarifi ile mükâfat bedeli ve cirit meydanları tefriki*” ne yer vererek millî cirit sporunun ve at yarışlarının geliştirilmesi teşvik edilmiştir. Millî sporlarımızı yaşatabilmek için de köy kanununun 14. Maddesi/24 ile de “*Köyde güreş, cirit, nişan talimleri gibi köy oyunlarını yaptırmak*” temel millî politika içinde yer almış ve ulusal sporlarımızın yaşatılması, yaygınlaştırılması hedeflenmiştir (Güven, 2007, s. 638).

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan sonra, yurt dışından alan uzmanları getirilmesi kaçınılmaz bir ihtiyaç olmuştur. Bu ihtiyacı gören Cumhuriyet Hükümetleri değişik ülkelerden çeşitli alanlarda yabancı eğitim uzmanları getirilmesi için çalışmışlardır. Cumhuriyet döneminde; John Dewey (1924), Alfred Kühne (1925), Omer Buyse (1927), Geheimrath Oldenburg (1927), Beryl Parker (1932), Albert Malche (1932) gibi ünlü eğitim uzmanları ülkemize gelerek eğitimin değişik alanlarında incelemelerde bulunmuşlar ve raporlar sunmuşlardır. Ders vermek amacıyla getirilen uzman ve öğretmenlerin yanında, sadece konferans vermek için yabancı uzmanlar da ülkemize gelmişlerdir. Bu isimlerde Türk eğitimi ve eğitimcileri üzerinde etkili olmuşlardır (Ortak, 2004, s. 37-38).

Ancak bu süreçte yabancı uzman istihdamı ile ilgili bazı sorunlar ortaya çıkmıştır. Bu sorunlardan bir tanesi yabancı uzmanların devlet memuriyeti konusunda istihdamı konusudur. Konu, Dîvân-ı Muhâsebât'a gelmiş ve yapılan incelemelerden sonra devletçe görülecek lüzum üzerine hizmete alınacak yabancı uzmanların özel şartlara tabi olacaklarına karar verilmiştir (Tebliğler Mecmuası, 1928).

Alanlarında ün yapmış John Dewey, Alfred Kühne, Omer Buyse, Adolphe Ferrière gibi eğitimciler, incelemeleri sonucu raporlar hazırlamışlardır. Bu dönemde gelen uzmanların pek çoğu genellikle Türk eğitim sisteminin bütününü sorgulamışlardır. Bu uzmanların

Türkiye’de yeterli sürelerde kaldığı söylenemez. Genellikle iki ay gibi kısa süreler için gelen uzmanları Bakanlıkta tercümanlar aracılığıyla Türkiye’nin eğitim haritasını görüntülemeye, bunun sonucunda rapor hazırlayıp rapor sunmaya çalışmışlardır (Şahin, 1996, s. 80-81). Bu raporlar sonucunda beden eğitimi ve spor ile ilgili uzman raporlarında yer alan noktalar şöyledir;

John Dewey, Türkiye’ye davet edilen ilk yabancı uzmandır. Columbia Üniversitesi’nde öğretim üyesidir. Felsefenin öncülerinden olan John Dewey, Türkiye’ye 1923 yılında bir mektupla davet edilmiştir. 1924 yılında eşiyle Türkiye’ye gelen John Dewey, aynı yıl eylül ortalarında Türkiye’den ayrılmıştır. Türkiye’ye gelen John Dewey, iki ayı Ankara olmak üzere, İstanbul’da da eğitim sistemiyle ilgili incelemelerde bulunmuş, Maarif Vekilliğine iki rapor sunmuştur. Birinci rapor bütçeye konulması gereken ödeneklerle ilgilidir. Hazırlamış olduğu ikinci raporunda gerek genel bilgi bakımından gerekse mesleki eğitim yöntemlerini öğrenmeleri açısından, öğretmenlerin olanaklarını kolaylaştırmadan reform yapılamayacağını vurgulamış ve görev yapmakta olan öğretmenlerin gelişmelerini sağlayacak prensip, yöntem ve tavsiyelerde bulunmuştur (Dewey, 1939).

John Dewey’in (1939) Türkiye Maarifi Hakkında raporunun “*Öğretmen Yetiştirilmesi*” başlığı, “*c maddesinde*” “*Bazı öğretmen okullarında, ticaret ve endüstri okullarının öğretmenleriyle, beden eğitimi, spor ve sağlık bilgileri, anaokulları, müzik, resim, dikiş vb. gibi öğretmenleri yetiştirecek dersler konulmalıdır.*” görüşü bulunmaktadır. Dewey, bu görüşüyle öğretmen okullarında beden eğitimi öğretmeni yetiştirilmesine yönelik tavsiyelerde bulunmuştur.

John Dewey (1939) raporunda ayrıca; “*Okul bahçelerinin, yalnız öğrencilerin beden terbiyesi, oyun ve spor yapması için değil, halkın da eğlenmesi ve spor yapmaları için bir merkez olacak derecede geniş ve önemli olduğunu, beden terbiyesi, spor ve oyunun yabancı ülkelerde oldukça önemli olduğu ve bu konulara önem verilmesi gerektiğini vurgulamıştır.*”

John Dewey’in tavsiyesi ile Türkiye’ye gelen Berly Parker, iki yıl Türk Eğitim Derneği’nin Ankara Koleji’nde danışman olarak çalışmış, daha sonra da Türkiye Maarif Vekâleti (Millî Eğitim Bakanlığı) tarafından ilkokullarda inceleme yapmak üzere görevlendirilmiştir. Amerikalı eğitimci Prof. Dr. Berly Parker, toplam yüz ayrı okulda yaptığı gözlemlerle Türk eğitim sistemi üzerine değerlendirmeler yapmıştır. Berly Parker, Türkiye’deki ilköğretim kurumlarının okul, öğrenci, öğretmen, ders programları durumunu

ve önerilerini bir rapor halinde Türkiye Maarif Vekâleti'ne sunmuştur. Berly Parker'ın raporunda *“Müfredat olarak düzenlenmesine en çok ihtiyaç duyulan dersler arasında beden eğitimi dersi”*nin olduğunu belirtirken gereken beden eğitimi ders alanlarının yetersizliği ve beden eğitimi dersinin uygulanmasıyla ilgili sorunlar olduğundan bahsetmiştir (Sulubulut, 2014, s. 49-55).

Parker, ayrıca Türk halkının ihtiyaçlarını giderme konusunda ilkokulların alacağı rol olarak *“Sağlık eğitimi ya da beden eğitiminde resmiyetin kalkması durumunda uygun bir iş yapılmış olur.”* görüşü ile beden eğitiminde bürokrasiden uzak ve daha işlevsel bir uygulamaya gidilmesi gerekliliğini belirtmiştir (Parker, 1939).

1953'de Maarif Vekâleti'nin daveti üzerine Türkiye'ye gelen ABD Oregon öğretmen koleji Rektörü Ord. Prof. Roben J. Maaske, Ocak-Mart döneminde Türkiye'de incelemelerde bulunmuştur. İncelemeleri sırasında İstanbul, Ankara, İzmir, Adana, Konya ve Bolu'da, içlerinde dört öğretmen okulu, altı köy enstitüsü, iki eğitim enstitüsü, iki üniversite, teknik okul, ilkokul, ortaokul, lise vb. eğitim kurumlarının yer aldığı toplam 63 kurumu ziyaret etmiş; öğretmen yetiştirme ve iş başında yetiştirme konuları üzerinde yaklaşık 45 konuşma ve seminer sunmuştur. Beşinci Millî Eğitim Şûrası'na katılmış, önerilerini ise Maarif Vekâletine rapor olarak sunmuştur. Roben J. Maaske raporunda *“İlkokul öğretmenleri, Beden eğitimi derslerinde kendilerinin ilkokulda çocuklara ders verecek kadar iyi yetiştirilmediklerini düşünmektedir. Öğretmen okullarında bu dersleri okutanlar programlarını ilkokul öğretmenin ihtiyacını karşılayacak şekilde ele almalıdırlar.”* Roben J. Maaske raporunda ayrıca *“Öğretmenlerin beden eğitimi dersleri için yetersiz oldukları, öğretmen okullarında bu durumun dikkate alınması gerektiğini vurgulamıştır. Ayrıca Köy Enstitüleri'nde kapalı beden eğitim salonu yoktur. Her köy enstitüsünde konser, konferans vs. öğrenci eğlence faaliyetleri için kombine bir toplantı ve beden eğitimi salonu inşa edilmelidir.”* görüşünü belirtmektedir (Maaske, 1956).

Cumhuriyet'in ilan edilmesiyle birlikte sporun faydacı fonksiyonunun genç kuşaklara aktarılması, kurucu kadronun en temel hedeflerinden biri haline gelmiştir. Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucu lideri Mustafa Kemal Atatürk'ün *“Sağlam kafa sağlam vücutta bulunur”* sözü, genç Cumhuriyet kadrosu için oldukça etkileyici olmuş ve güçlü, zinde bir gençlik yetiştirme konusunda yoğun çalışmalar başlatılmıştır. Cumhuriyet'in esaslarını benimseyip, Türkiye'yi ileriye taşıyacak olan gençlerin eğitimi son derece önem arz etmiştir. Bu görüşten hareketle Cumhuriyet Hükümeti, gençliğe ve spora özel ve büyük bir

önem göstermiştir. Bu dönemde izlenen politikalarla beden eğitimi ve spor, millî eğitimin ana unsurlarından biri olarak ele alınmıştır. Böylece beden eğitimi ve spor faaliyetleriyle grup dinamiği oluşturularak bunun millet dinamiğine dönüştürülmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda sporun birleştirici ve kaynaştırıcı etkisinden yola çıkılarak demokratikleşme kavramları topluma kazandırılmaya çalışılmıştır. Türk sporlarına önem verilerek kültürel değerlerin yaşatılmasına önem verilmiştir. Bütün bu hareketlerin oluşturulmasında bilimsel yöntemlerin izlenilmesine özen gösterilmiş, bunun için hem yurt dışına eleman gönderilirken aynı zamanda yurt dışından da uzmanlar getirilmiştir (Güven, 2007, s. 634-639).

Bu çalışmalar doğrultusunda Türkiye’de artan beden eğitimi öğretmeni ihtiyacının karşılanması için, 1926 yılında Selim Sırrı Tarcan Bey’in teşebbüsüyle bir beden eğitimi okulunun açılması düşünülmüştür. Cumhuriyet idaresi Maarif Vekili Necati Bey tarafından İstanbul Çapa’da Kız Öğretmen Okulunun yanında beden eğitimi salonunun yapımına başlanmıştır. Salon, 1927 yılında tamamlanmış ve 1927-1928 öğretim yılında kız ve erkeklere mahsus, bir yıl süreli teorik ve pratik eğitim yapan "*Cimnastik Mulallimleri Kursu-Beden Eğitimi Öğretmeni Yetiştirme Kursu*" açılmıştır. 1926 yılında Konya’da "*Orta Muallim Mektebi*" adıyla kurulan okul, 1927-1928 öğretim yılında Ankara’ya taşınmış ve o yıl pedagojik şubesi de açılarak müessesenin adı "*Gazi Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü*" olarak değişmiştir. Aynı zamanda Gazi Eğitim Fakültesi’nin bulunduğu binanın yapımına başlanmış ve diğer şubeler açılarak eğitim genişletilmiştir. Beden Eğitimi Şubesi’nin açılabilmesi için bu binanın yanında bir de beden eğitimi salonu ve spor sahasının yapımı faaliyetine başlanmış ve 1932 yılında salonun ve sahanın yapımı bitmiştir. 5 Temmuz 1932 tarih ve 105 sayılı "*Talim ve Terbiye Kurulu*" kararı ile Gazi Eğitim Enstitüsü’nde erkekler için üç yıl süreli "*Beden Eğitimi Şubesi*" 1932-1933 öğretim yılında açılmıştır. Öncü olan bu okuldan sonra Türkiye’nin farklı bölgelerinde de beden eğitimi öğretmen okulları açılmıştır (Güven, 1996, s. 70-82).

Atatürk önderliğinde ki CHP, beden eğitimi ve spora memleket işlerinin ön safhasında yer ayırmıştır. Sporu bir oyun değil, bir ilke; gençliğin maddî ve manevî gelişimini veren, hazırlayan bir gereksiniz olarak görmüştür. CHP, 19 Şubat 1932’de kurduğu Halkevlerinin dokuz kolu arasında yer alan spor ve kültür şubeleri gençlik için bir yuva olmuştur. CHP’nin spor alanında örgütlenme ve kurumsallaşma yönünde belirlediği esaslar şöyledir:

Türk gençliğinin başı, onları temiz bir ahlâk, yüksek bir yurt ve inkılâp aşkı içinde toplayacak milli bir teşkilata bağlanacaktır. Bütün Türk gençliğine neşe ve sıhhatlerini, nefse ve millete

inançlarını besleyecek beden terbiyesi verecek ve gençlik, inkılâbı ve bütün istiklâl şartları ile yurdu müdafaa etmeği en üstün vazife tanıyan ve bu vazifeyi yerine getirmek uğrunda her varlığın fedasına hazır tutan bir zihniyetle yetiştirilecektir (Güven, 2007, s. 634-639).

CHP programının “*Denizcilik*” kısmının 35. maddesinde ise: “*Yurdumuzun coğrafik durumu ve ulusumuzun sosyal varlığı ve ödevi, yurttaşların sağlığı, spor ve genel ekonomi bakımından, denizciliğe önem verilmesini ister. Parti, bütün devlet ve ulus işlerinde bunun göz önünde tutulması lüzumuna inanır.*” ifadeleri yer almaktadır (Güven, 2007, s. 634-639).

Atatürk, beden eğitimi ve spor politikasının bir hükümet politikası olarak değil de devletin değişmez politikası olarak yönetilmesi gerektiğini belirtiyordu. Bu spor politikası; bireye beden sağlığı yanında ulusal ve evrensel erdemler kazandırmayı da hedef alıyordu. Sportif uygulamalar, ulusçu karakterimizle de uyumlu sporcu davranışı göstermeli, ahlaki davranışlar sergilemeli ve Türk spor kültürünün öğelerinin de spor politikası içerisinde Atatürk’ün spor ilkeleri çerçevesinde yaşatılması sağlanmalıydı. Bu bağlamda Atatürk, 30 Eylül 1926’da: “*Cihanda spor hayatı, spor âlemi çok mühimdir. Bu kadar mühim olan spor hayatı, bizim için daha mühimdir. Çünkü ırk meselesidir. İstifâsı meselesidir ve hattâ biraz da medeniyet meselesidir.*” derken, sporu ırkın yetiştirilmesi olarak görmüştür. Cumhuriyet rejiminin istediği insan tipi; güzel vücutlu, sağlam düşünceli, cesur ve vakur olma gibi özellikler aramıştır (Güven, 2007, s. 634). Atatürk gençlik ve spor ile ilgili görüşlerini dile getirirken;

Türk gençliğinin başı, onları temiz ahlâk, yüksek bir yurt ve inkılâp aşkı içinde toplayacak millî bir teşkilâta bağlanacaktır. Bütün Türk gençliğine neşe ve sıhhatlerini, nefse ve millete inanlarını besleyecek beden terbiyesi verecek ve gençlik, inkılâbı ve bütün istiklâl şartlarıyla yurdu müdafaa etmeyi en üstün vazife tanıyan ve bu vazifeyi yerine getirmek uğrunda her varlığın fedasına hazır tutan bir zihniyetle yetiştirileceklerdir. Bu ana terbiyenin tam netice vermesi için Türk gençliğinin bir yandan düşünme, karar verme ve teşebbüs alma gibi yüksek muvaffakiyet hassaları inkişaf ettirilecek ve öte yandan gençlik her zorlu işin başarılmasında tek unsur olarak sıkı disiplin tesiri altında çalıştırılacaktır. Türkiye’de spor teşkilatı bu esaslara göre düzenlenecek ve yürütülecektir. Gençlik teşkilatının üniversite, mektepler ve enstitüler, halkevleri, toplu işçi kullanan fabrika ve müesseselerle irtibatı ve yukarıdaki gayeler etrafında iş ve yol birlikleri tanzim edilecektir. Mekteplerde, devlet müesseselerinde ve hususî müesseseler ve fabrikalarda bulunanlar arasında yaşlarına göre herkesin beden terbiyesiyle meşgul olması mucburettir altına alınacaktır. Spor ve beden terbiyesi için lüzumu olan saha ve kurumlar meydana getirilecektir. Sahaları teminde hususî idare ve belediyeler bilhassa alâkalandırılacaktır” derken gençliğe ve beden eğitimine verdiği önemi ortaya koymaktadır (Palazoğlu, 1999, s. 202). “Türk sosyal yapısındaki spor hareketlerini düzenlemekle görevli olanlar, Türk çocuklarının spor hayatını yükseltmeyi düşünürken, yalnız gösteriş için herhangi bir yarışmada kazanmak emeliyle bir spor yapmazlar esas olan, bütün her yaştaki Türkler için beden eğitimi sağlamaktır. “Sağlam dimağ, sağlam vücutta bulunur” sözünü atalarımız boşuna söylememişlerdir.” sözleriyle beden eğitiminin tüm topluma yaygınlaştırılması gerekliliği ve sporun önemini ortaya koymaktadır (Palazoğlu, 1999, s. 309).

Atatürk, “*Spor yalnız beden kabiliyetlerinin bir üstünlüğü sayılmaz. İdrak ve zekâ, ahlâk da bu işe yardım eder. Zekâ ve kavrayışı kısa olan kuvvetlidir, zekâ ve kavrayışı yerinde*

olan az kuvvetlilerle başa çıkamazlar. Ben sporcunun zeki, çevik ve aynı zamanda ahlâklısını severim.” derken, asıl olanın yarışı kazanmak değil, sporu sevmek olduğu vurgusunu yapmaktadır. Önemli olan sporu bir yaşam biçimi durumuna getirmek ve spor etiğine özen göstermektir. Atatürk, bu yaklaşımıyla olimpizme bakış açısında açıkça ortaya koymaktadır (Güven, 2007, s. 634-639).

Günümüz toplumlarında değişik ve çekici yönleriyle ilgi odağı olan spor, bir yandan büyük ekonomik faaliyetleri kapsayan, öte yandan ülkelerin uluslararası platformlarda tanıtımını sağlayan ve hatta uluslararası ilişkileri olumlu yönlerden etkileyebilen nitelikler taşımaktadır. Ancak insanların ve ülkelerin yaşamında çok önemli olan sporun yaygınlaşması ve uluslararası alanda elde edilecek başarılar, büyük ölçüde güçlü ve dirençli bir teşkilatlanma ve yönetime bağlıdır. Genel yönetimin, insan ve materyallerin, mal ve hizmet üretmek amacıyla örgütlenmesi, sevk ve idare edilmesi var olduğu düşünülürse, ister kamu ya da özel işletme, ister eğitim ve spor yönetimi gibi ayrı başlıkların amaçları değişik de olsa, modern yönetim anlayışı çerçevesinde yönetim uygulamalarında farklılık bulunmamaktadır. Çünkü yönetime ilişkin bu genel kavramlar, sporun yönetimi açısından da geçerlidir. Spor, devletin vazgeçemeyeceği ya da tesadüfe bırakamayacağı unsurlardandır. Çünkü bedensel, zihinsel ve ruhsal yönden sağlıklı bir toplum yetiştirmek her devletin esas görevlerindendir. Bu nedenle, ülkelerdeki beden eğitimi ve sporun yapısal örgütlenmeleri, yönetim anlayışları ve yönetime katılma şekilleri, spor yönetimi açısından önem taşımaktadır (Özsoy, Göral, Tabuk, Sadık, Gülay ve Boz, 2014, s. 9-31). Çok milletli Osmanlı Devleti’nin yıkılışından sonra Anadolu’da kurulan Türkiye Cumhuriyeti, bir ulus devleti olarak kurulmuştur. Ulus devleti olma özelliği içerisinde bu dönemde uygulanan beden eğitimi ve spor politikalarında da ulus devleti güçlendirme çalışmaları yer almıştır. Türk milletinin ulus ve Türklük bilinci içerisinde millete ait olma duygusunun spor yolu ile güçlendirilmesine çalışılmış ve Osmanlı başlığı adı altında kurulan spor teşkilatlarının başına Türkiye ibaresi konularak Türklük bilinci ön plana çıkarılmıştır. Türkiye’de sporun sevk ve idaresi için 1922 yılında 16 spor kulübünün birleşerek oluşturdukları bağımsız, özerk ve yerinden yönetim anlayışına sahip TİCİ kurulmuş ve TİCİ’nin kuruluş amaçları arasına “*Beynelmilel müsabakalarda hissiyatı millîyenin tahrik ve takviyesi*” ifadesi yer almıştır (Koçak, Bal-Turan ve Şahan, 2018). TİCİ’nin kuruluş amacı;

Gençlere cazip bir spor sahası temin ederek, onları içkiden kumardan ve diğer kötülüklerden uzaklaştırılmasını sağlamak ve böylece sağlık ve genel, ahlaki, ıslah etmek; bütün milleti

küçük yaştan itibaren teşkilatçılığa ve müşterek faaliyetlere alıştırmak, fikir alışverişi ve idari kabiliyetlerini geliştirmek, sağlam ve becerikli insanlar yetiştirip, biniciliği ve denizciliği tertip ve teşvik ederek askeri teşkilata ait vazifeleri kolaylaştırmak; idman müsabakaları ve seyahatlerle gençlerin memleketlerini tanımak, sevmek ve hakiki ihtiyaçlarını anlamak imkân ve fırsatını vermek, beynelmilel müsabakalarda millî hislerin tahrik ve takviyesi; Türklük için harici propaganda vasıtası temin etmek; beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin sporcular tarafından bir menfaat ve para kazanma vasıtası olarak kullanılmasına karşı mücadele etmek ve böylece sağlık ve kuvvetli bir gaye değil, zekâ ve ilmin gelişmesi için bir vasıta olarak kullanılması suretiyle millî yücelmemize yardımcı olacağı kanaati vermek” olduğu belirtilmiştir (Özmaden ve Özmaden, 2010, s. 1-19).

Atatürk’ün 15.11.1931 tarihinde Kurtdereli Mehmet Pehlivan’a yazdığı mektup, millî insan tipini yetiştirmedeki motifleri içermektedir. Atatürk’ün Kurtdereli Mehmet Pehlivan’a yazdığı ve Türk sporu için önemli bir direktif olan ve üstün görüşünü zikreden bu iltifat mektubunda;

Seni, cihanda büyük ün almış bir Türk pehlivanı tanıdım. Parlak muvaffakiyetinin sırrını şu sözlerle izah ettiğini de öğrendim: “Ben, her güreşte arkamda Türk milletinin bulunduğunu ve millet şerefini düşünürdüm.” Bu dediğini en az yaptıkların kadar beğendim. Onun için senin bu değerli sözünü, Türk sporcularına bir meslek düsturu olarak kaydediyorum. Bununla, senden ve sözlerinden ne kadar memnun olduğumu anlarsın. Çoluk çocuğun için sana ufak bir armağan gönderiyorum. O, bu mektubumla beraberdir. Pehlivan, ömrünün tam sağlıkla sürmesini dilerim.” sözleriyle Kurtdereli’nin sözlerinin millet ruhunu temsil ettiğini dile getirmiştir (Güven, 2007, s. 634-639).

1936 Berlin Olimpiyat Oyunları’nda, grekoromen stil 61 kiloda madalya alan ilk olimpiyat şampiyonumuz Yaşar Erkan’ın bu başarı haberi Atatürk’ü çok sevindirmiş ve Dolmabahçe Sarayı’ndayken Berlin’e Yaşar Erkan’a gönderdiği telgrafla olimpiyat şampiyonu güreşçimizi: “*Kendin küçüksün ama memleket için çok büyük iş yaptın. Artık ismin Türk spor tarihine geçti. Çok yaşa Yaşar.*” sözleriyle kutlamış ve başarılı sporcuların ülkelerin övünç kaynakları ve ülkenin tanıtımında en güçlü etmen oldukları düşüncesini paylaştığı söylenebilir. Yine Atatürk döneminde güreş millî takımının altı defa Balkan Şampiyonu olması, bunun yanı sıra Atletizm branşında Balkan Şampiyonaları’nda başarılar elde edilmiş olması, Sabiha Gökçen’in rehber olmadan Balkan Turu’na çıkması ve 1938 yılında Süvarilerin binicilikte Dünya Kupası’nı alması bu düşüncüyü desteklemektedir (Güven, 2007, s. 634-639).

TİCİ 1923-1936 yılları arasında sekiz adet kongre yaparken yeni Türkiye’nin spor politikalarının şekillendirilmesine katkı sağlamıştır. Bu kongrelerden birincisi, 5-12 Eylül 1924 tarihleri arasında 1924 Paris Olimpiyat Oyunları sonrası Ankara’da yapılmıştır. Kongrede, Atletizm, Eskrim, Boks, Bisiklet, Denizcilik, Futbol, Güreş, Halter ve Hokey Federasyonlarına başkan seçilmiştir. Ayrıca nizamnameye eklenen bazı maddelerle spor sahaları, kulüp binaları, sporcuların seyahatleri, belediyelerin sporla alakadar ve yardımları gibi konularda dilek ve temennilerde bulunulmuştur. Bu kongrede, 1928 Amsterdam

Olimpiyat Oyunları'nın hazırlıklarına şimdiden başlanması kararı alınmıştır. TİCİ'nin birinci kongresinde alınan bu kararlar doğrultusunda spor adamları, uluslararası müsabakalarda yenilgilerin Türk milletinin saygınlığını rencide ettiği ve ayrıca sporcuların alınan bu olumsuz neticelere kendilerini alıştırıp millî ruh ve millî temsil duygularından uzaklaştırılacağı ileri sürülerek, güçlü takımlar oluşturulana kadar yabancılarla maçlar yapılmaması gerektiğini belirtmişlerdir. Türk kimliğinin ön plana çıkarılması, dünya kamuoyuna gösterilmesi, sporun bir propaganda aracı olarak kullanılması, TİCİ'nin önde gelen hedeflerinden biri olmuştur. Bu amacın ilk uygulama alanı, Cumhuriyetin kuruluşundan hemen sonra gerçekleşen ilk büyük organizasyon olan 1924 Paris Olimpiyat Oyunları olmuştur. Sporcuların bu olimpiyat oyunlarına iyi hazırlanabilmesi için futbol, güreş ve atletizm dallarında yabancı antrenörler getirilmiş (güreş branşında Raul Peter, atletizm branşında Mr. Tobin ve futbol branşında Billy Hunter), yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti Devleti büyük maddi sıkıntılar içinde olmasına rağmen önemli bir meblağ tahsis etmiş ve ödenek ayırmıştır. TİCİ, 1936 yılına kadar düzenlediği diğer yedi kongrede de beden eğitimi ve sporun kalkınması ve geliştirilmesi yönünde gönüllülük esasına dayalı olarak pek çok çalışma yapmıştır (Özmaden ve Özmaden, 2010, s. 1-19).

TİCİ'nin feshedilmesinden sonra kurulan TSK, dönemin tek parti (Cumhuriyet Halk Partisi) örgütüne bağlanmıştır. TSK'nın kuruluş amaçları incelendiğinde; Temiz ahlaklı, yüksek karakterli, sağlam bünyeli, daima canlı ve şevkli, nefesine ve ulusuna inançları pek, Türk devrimini, Cumhuriyeti ve bütün erginlik şartlarıyla yurdu korumayı en üstün amaç bilen ve bu uğurda bütün varlıklarını vermeye hazır olan bir spor gençliği yetiştirmek; Türkiye'de sporun millî ve fenni esaslara göre yayılmasına ve yükselmesine çalışmak; Türk sporculuğunu yurtiçinde ve yurtdışında temsil etmektir. TSK o dönemin koşullarında üç işlevi yapmak için örgütlenmiştir:

- Beden eğitimi ve spor yaptırmak, sporun kitlelere yayılmasını sağlamak,
- Türk sporunu bir partiye tek merkezden bağlamak, parti potansiyelinden yararlanmak, sporu örgütsel olarak yaygınlaştırmak (TİCİ döneminde il bazında örgütlenen il sayısı 22 iken, TSK'da, bu sayı 62'ye çıkarılmıştı),
- Türk genci ve yurttaşını çevik yürekli ve kavgada üstün gelecek şekilde olması için sporun bir eğitim aracı olarak kullanılmasını sağlamak olmuştur (Özsoy, Göral, Tabuk, Sadık, Gülay ve Boz, 2014, s. 9-31).

Ancak bu yapılanma içerisinde özerk bir yapı olan TİCİ'den TSK'ya geçiş, sporda devletin müdahalesini ve doğrudan yetkisini getirmiştir ve yönetim anlayışı ve ortaya çıkan olumsuzluklar, zamanın hükümetini harekete geçirmiş, varlığını iki yıl sürdüren TSK, yerini tam anlamıyla bir kamu kuruluşu olan ve 29 Haziran 1938 tarihinde kabul edilen 3530 sayılı “*Beden Terbiyesi Kanunu*” ile kurulan Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü'ne (BTUM) bırakmıştır (Özsoy, Göral, Tabuk, Sadık, Gülay ve Boz, 2014, s. 9-31).

3530 sayılı “*Beden Terbiyesi Kanunu*” ile beden eğitimi ve sporun Türkiye'de gelişimi ve yayılması için bazı kararlar alınmıştır. “*Beden Terbiyesi Kanunu*”nun 22. maddesine göre;

Beden terbiyesi işleri kışlalarda millî müdafaa vekâleti, ceza evlerinde adliye vekâleti, okullarda maarif vekâleti ve maarif vekâletine bağlı olmayan okul ve müesseselerde merbut oldukları vekâletler tarafından beden terbiyesi genel direktörlüğünce tesbit edilecek esaslar dairesinde tanzim ve takib olunur. Bu maksatla işbu ilgili vekâletlerde beden terbiyesi işleri ile meşgul olmak üzere birer beden terbiyesi direktörlüğü kurulması kararı alınırken, 24. maddesi; beden terbiyesi genel direktörlüğünün bütçesi müsait olduğu zaman gerek beden terbiyesi genel direktörlüğü teşkilâtına ve gerek orduya ve maarif vekâletine lüzumu olan yüksek vasıflı beden terbiyesi ve spor öğretmenleri ile antrenör ve monitörler yetiştirmek ve beden terbiyesi ve sporun sıhhi ve teknik kavaidini tesbit ve sporcuların sıhhi kontrolleri işini tanzim etmek üzere ankarada bir (beden terbiyesi yüksek enstitüsü) kurulması kararı olmuştur (Beden Terbiyesi Kanunu, 1938).

Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü, 1942'de Millî Eğitim Bakanlığı'na, 1960'da tekrar Başbakanlığa bağlanmıştır. 14 Aralık 1983 tarih ve 18251 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 179 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Millî Eğitim, Gençlik ve Spor Bakanlığı bünyesinde yer almıştır. Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü'nün adı, 1986 yılında 3289 sayılı yasayla Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü olarak değiştirilmiştir. Son olarak 1989 yılında Devlet Bakanlığı'na bağlanan müdürlüğün adı “Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü” olmuştur. Sporun ilk kez Anayasa'da yer aldığı, spor işlerinin ilk kez bakanlık düzeyinde ele alındığı bu dönemde beş yüzden fazla işçi çalıştıran işyerlerine spor tesisi kurma zorunluluğu getirilmiş, gençlerin spor kulüplerine girmesi ve boş zamanlarında beden terbiyesi faaliyetlerinde bulunmaları zorunlu tutulmuştur (Aykın, 2013, s. 1-16).

Türkiye'de beden eğitimi ve sporun geliştirilmesi, yeniden yapılandırılması, uluslararası alanda başarı yakalanması ve dönemin şartlarına göre farklı amaçlarla 1946, 1961, 1980, 1990, 1999 ve 2008 yıllarında spor şûraları düzenlenmiştir. Spor şûralarında alınan kararların tavsiye niteliğinde olması, alınan kararların yaptırım gücünün olmaması şûra kararlarını askıda bırakmıştır. Spor şûraları kararlarının hayata geçirilememesinde belki de en önemli etken sporun siyasetten ayrılamamasıdır. Bu durumun oluşmasında şûraların dönemin hükümetleri tarafından organize edilmiş olması, Türk sporunun özerk olma

gerekliliğine engel teşkil etmektedir. Sporun özerk olması ve kendi kendini yönetmesi konusu son üç şûrada dile getirilmiştir. Ancak yapılan uygulama ve söylevlerden açıkça anlaşıldığı gibi spor bir tür siyaset aracı olarak kullanılmıştır. Sporun kitleleri birleştirici özelliği, siyasiler tarafından kullanılmış, Spor Şûralarında harcanan para ve zaman ile kazanımlar arasında uçurumların olması, şûraların gerekliliğinin ve yapılmasındaki amaçların sorgulanmasına neden olmuştur. Özellikle 28-31 Mart 1980 tarihlerinde Ankara’da 3. Spor Şurası’nda Türk Spor Komisyonu’nun oluşturulması, spor tesislerine yönelik kalıcı ve uzun vadeli bir politikanın belirlenmesi, sporda teknik eleman sorununa yönelik çözümler, Türkiye’de önemli bir sıkıntı olan spor malzemesi aletlerinin imali ve standardizasyonu gibi konular konuşulmuşsa da, somut adımlar çok net olarak atılamamıştır (Devrilmez ve Koçak, 2013, s. 77-88).

Türkiye’nin planlı dönemlere adım attığı 1963 yılından itibaren sporun kitlelere yaygınlaştırılma konusu beş yıllık kalkınma planlarında da yer almıştır. Spora içerik olarak en fazla yer verilen ikinci beş yıllık kalkınma planında (1963-1969) devlet-spor ilişkileri, spor kulüpleri ve spor tesisleri alt başlıklarıyla spordaki durum ve sorunlar ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Söz konusu planın en önemli tespitlerinden birisi, spor konusunda Millî Eğitim Bakanlığı, Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü ve Mahalli İdareler arasındaki işbirliği yokluğu olmuştur. Yine bu planda çözüm önerisi olarak teşkilatlanma, eğitim ve yatırım politikalarına yer verilmiştir. 1970–1971 hükümet programlarında her yaştan kişinin ruh ve beden sağlıklarını geliştirmek için yapabilecekleri “*Herkes İçin Spor Etkinlikleri*” anlayışı yer almıştır. Gençliğin bütün sorunlarını bir bütünlük içerisinde ele almak amacıyla Gençlik ve Spor Bakanlığı’nın kurulması, böylece spor sorunlarının “*Gençlik Sorunları*” olarak genel bütün içinde yer almıştır (Devrilmez ve Koçak, 2013, s. 77-88).

Gençlik ve Spor Bakanlığı, 4951 sayılı yasanın 1. maddesine dayanarak 4 Kasım 1969 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanan Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi uyarınca 3 Kasım 1969 tarihinde kurulmuş, 11 Şubat 1970 tarihli kararnameyle devletin resmi spor örgütü Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü’nü bünyesine almıştır. Bakanlığın kurulmasıyla BTUM’nün yapısına ilave olarak 4 Genel Müdürlük ve Gençlik Spor Akademileri kurulmuştur. Eğitim Genel Müdürlüğü; her derecedeki eğitim ve öğretim kurumlarıyla Silahlı kuvvetler ve spor kulüplerinin beden eğitimi öğretmeni, çalıştırıcı, monitör ve spor idarecisi ihtiyaçlarını karşılamak için eleman yetiştirmiştir. Ayrıca beden eğitimi ve spor konularında araştırma

yapmakla sorumlu olmuştur. Okul İçi Beden Eğitimi ve Spor Genel Müdürlüğü: her kademedeki okullarla yükseköğrenim kurumlarının beden eğitimi ve spor faaliyetlerini düzenlemek ve verimli hale getirmekle ilgilenmiştir. Öğrencilerin seviye, cins ve bünye özelliklerine göre her çeşit oyun ve spor faaliyetlerini ve öğrencilerin okul dışı spor kulüpleriyle ilişkilerini düzenlemiştir. 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı'nın daha anlamlı duruma gelmesi için ihtiyaç duyulan spor malzeme ve araç gereçlerini temin ve tevzi etmekle sorumlu olmuştur. Boş Zamanları Değerlendirme ve İzcilik Genel Müdürlüğü (Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü) ise toplum kalkınmasında gençlik projeleri geliştirmek ve uygulamak, gençliğin eğitimi ve boş zamanlarını değerlendirme için yaz tatil kampları, kültür merkezleri açmakla ilgilenmiştir. İzcilik çalışmaları yaparken, yurt içi ve yurt dışı geziler tertip etmiş, yabancı ülkelerle gençlik değişimi programları yürütmüştür. Gençlik Sorunları Genel Müdürlüğü ise gençliğin bireysel, sosyal, ekonomik ve kültürel durumunun belirlenmesini; ihtiyaçlarını karşılama ve sorunlarını çözme yollarının aranması, yapacağı veya yaptıracığı araştırmalar ışığında ihtiyaç duyulan hizmetleri geliştirmektedir. Gençliğe hizmet eden kuruluşlar arasında işbirliği sağlanmasına yardım ederken, ilgili konularda topladığı bilgilerden özel ve gönüllü kuruluşların yararlanmasına olanak sağlamakla görevlidir. Gençlik Spor Akademileri ise; kalkınma planlarına uygun olarak gençlik, beden eğitimi ve spor hizmetleri için çalıştırıcı, monitör, gençlik lideri, yönetici ve uzman yetiştirmek; yaygın eğitim programları geliştirip uygulamak; mezuniyet sonrası eğitim yapmak; sporcu sağlık merkezlerinin kurulmasına önayak olmak amacıyla hizmet etmişlerdir (Özsoy, Göral, Tabuk, Sadık, Gülay ve Boz, 2014, s. 9-31).

Türkiye'de sporun kurumsallaştığı bu dönemde, beden eğitimi ve spor hükümet programlarında da yer bulmuştur. Cumhuriyetin ilanından sonra kurulan hükümet programlarında sporun yer aldığı ilk hükümet 9. Hükümet (01/11/1937-11/11/1938) 1. Bayar Hükümeti olurken daha sonra 15. Hükümet (07/08/1946-10/09/1947) Peker Hükümeti, 28. Hükümet (25/12/1963-20/02/1965) 10. İnönü Hükümeti, 29. Hükümet (20/02/1965-27/10/1965) Ürgüplü Hükümeti, 30. Hükümet (27/10/1965-03/11/1969) 1. Demirel Hükümeti, 31. Hükümet (03/11/1969-06/03/1970) 2. Demirel Hükümeti, 32. Hükümet (06/03/1970-26/03/1971) 3. Demirel Hükümeti, 34. Hükümet (11/12/1971-22/05/1972) 2. Erim Hükümeti ve 35. Hükümet (22/05/1972-15/04/1973) Melen Hükümeti olmuştur. Beden eğitimi ve sporun yer aldığı bu Hükümet programlarında ortak olarak beden eğitimi ve sporun tüm ülkeye yayılması için gerekli tedbirlerin alınması, tesislerin

yapılması, teknik eleman yetiştirilmesi için gerekli girişimlerin yapılması gibi kararlar alınmıştır (TBMM Hükümet Programları, 1937-1946-1963-1965-1970-1971-1973, <https://acikerisim.tbmm.gov.tr/xmlui/sayfasından> erişilmiştir).

Türkiye’de Cumhuriyet dönemi beden eğitimi ve spor politikalarında uluslararası etkilerine bakıldığında ise Cumhuriyet ilk yıllarından itibaren Türkiye’nin en fazla yakınlaştığı, destek aldığı ve sportif temaslarda bulunduğu ülkelerin Almanya ve Sovyetler Birliği olduğu görülmüştür. Bu ülkeler Türkiye ile ilişkilerini güçlendirmek amacıyla sportif temaların yapılmasına büyük önem vermişlerdir. Özellikle 1930’lu yıllarda ülkemize gelen önemli Alman spor adamları, hem ülkemizde beden eğitiminin temellerinin atılmasına katkı sağlamış hem de Türk spor politikasının oluşturulmasına öncülük etmiştir. Türk beden eğitimi ve spor politikalarında Alman etkisi Osmanlı dönemine dayanmaktadır. Özellikle dış politikada Almanlara yakınlaşan İttihatçı kadrolar, beden eğitimi ve spor politikaları konusunda da Almanların etkisi altında kalmıştır. TİCİ, 1933 yılında Carl Diem ve Johannes Seiffert tarafından hazırlanan “*Spor Sahaları ve Stadyomlar*” adlı kitabı tercüme ettirmiştir. Türk-Alman ve Türk-Rus ilişkilerinin siyasi ve ekonomik yönünü, sosyal ve kültürel gelişmelerle ve işbirlikleri ile iyi komşuluk ilişkileri yürütülmeye çalışılmıştır (Kaya, 2008).

Cumhuriyetin ilanından sonra beden eğitimi ve sporun sağlıklı bir yaşam biçimi olarak yerleştirilmesi için bir takım çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmaların öncüsü Türkiye Cumhuriyeti’nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk’tür. Atatürk, beden eğitimi ve spor politikasının bir hükümet politikası olarak değil, devletin değişmez politikası olarak yönetilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu spor politikası; bireyin beden sağlığı yanında ulusal ve evrensel erdemler kazandırmayı da hedef almaktadır. Bu dönemde CHP’nin parti programına giren spor politikasının ve Atatürk’ün bakış açısının özünde asıl olanın yarışı kazanmak değil, sporu sevmek olduğu vurgusu yatmaktadır. Atatürk’ün beden eğitimi ve spor ile ilgili görüşlerini CHP tam olarak benimsemiştir. CHP’nin yaklaşımına göre önemli olanın, sporu bir yaşam biçimi durumuna getirmek ve spor etiğine özen göstermek yatmaktadır. TİCİ’den sonra kurulan ve CHP’ye bağlı bir kuruluş olan Türk Spor Kurumu, ulusal spor kalkınmasını üç beş kişinin şampiyon yetişmesinden ziyade bütün ulusal güçlerinin gelişmesinde, sporcu karakterinde ve disiplinli çalışmada görüyordu. Bu kurum, temiz ahlâklı, yüksek karakterli, sağlam bünyeli daima canlı ve şevkli, nefesine ve ulusuna inancı pek, Türk Devrimini, Cumhuriyetini ve bütün erginlik şartlarıyla yurdu korumayı en

üstün amaç bilen ve bu uğurda varlıklarını vermeye hazır olan bir spor gençliği yetiştirmeyi kendisine gaye edinmiştir (Güven, 2007, s. 634-639).

2.2.1. Cumhuriyet Döneminde Beden Eğitimi ve Sporun Modernleşmesi

Türkiye’de Cumhuriyetin ilan edilmesiyle birlikte beden eğitimi ve sporun modernleştirilmesi amacıyla bazı uygulamalar yapılmıştır. Sporun yapılması ve yayılması için istenilen spor tesislerin olmaması, bu eksikliğin giderilmesi için Ankara’da stadyum, gençlik parkı, hipodrom ve millî bayramlardaki resmi geçitler için, Alman mimar Profesör Yansen’in düzenlediği Ankara şehir planında, bunların nereye yapılması gerektiği belirtilmiş ve bununla ilgili kararname Gazi Mustafa Kemal tarafından 26.2.1930 tarihinde imzalanmıştır. Atatürk, o dönemin Ankara nüfusunu dikkate alarak, şehrin içerisinde uzun ve geniş bir koridoru hem sportif etkinlikler hem de rekreatif amaçla yaptırmak istemiştir. Bunu desteklemek amacıyla yapılacak olan bu inşaatın planı için bir yarışma açılmış ve kazanana da 5000 TL ödül verilmesi düşünülmüştür. Bu yarışmaya üç firma katılmış (İtalyan, Macar ve Alman) ve İtalyan Barosi ve Vietti Violi’nin hazırladıkları proje 15.6.1933 tarihinde birinci seçilmiştir. 16.4.1934 tarihinde projenin ihalesi yapılmış ve spor tesisleri iki yıl gibi kısa bir sürede tamamlanmıştır (Güven, 2007, s. 645-646).

Ankara Stadyumu (19 Mayıs Stadyumu) zamanla Ankara ve Türkiye’nin önemli spor merkezi haline gelmiştir. Bu stadyum daha sonra diğer şehirlerimizde yapılacak diğer stadyumlar için de örnek teşkil etmiştir (Güven, 2004, s. 159). Millî sporumuz olan at ve atçılığı halkın hayatına sokmak için de hipodromda sonbahar ve ilkbahar at yarışları düzenlenmiştir. Ayrıca, Cumhuriyetin ilanından sonra erkek ve kadınların sporu modern anlamda yapabilmeleri için modern spor tesisleri yaptırılmıştır. Bu tesislerden bazıları; Yüksek Ziraat Enstitüsü Oyun ve Spor Salonu, Çapa Kız Muallim Mektebi Spor Salonu, İstanbul Erkek Muallim Mektebi, Kabataş Lisesi, Gazi Terbiye Enstitüsü Beden Eğitimi Şubesi Spor Salonu, Erenköy Kız Lisesi, Üsküdar Kız Sanat Mektebi, Balıkesir Necatibey Muallim Mektebi, Galatasaray Lisesi, İzmir Lisesi, İzmir Kız Muallim Mektebi, Bolu, Akhisar, Afyon Orta Mektepleri ile Konya Kız ve Erkek Muallim Mektepleri ve Konya Lisesi’nin cimmastik salonları ve oyun yerleridir (Güven, 2007, s. 646).

Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren beden eğitimi ve sporun yönetsel olarak kurumsallaştırılması için çalışmalar yapılmıştır. Bu doğrultuda İzcilik Teşkilatı, Türk Spor Kurumu, Türkkuşu, Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü ve Okul Spor Yurtları gibi spor

kuruluş, örgüt ve dernekleri devletin genel spor politikası kapsamına alınmıştır. Atatürk, Türkiye’de beden eğitimi ev sporun sağlıklı bir ortamda yürütülmesi için 16.1.1924 tarihinde 170 sayılı bir kararname ile Türkiye İdman Cemiyeti İttifakı’nın kurulmasını desteklenmiştir. TİCİ, 1923 yılından 1936 Nisanına kadar bahsi geçen kararname doğrultusunda, Türk sporuna faydalı olmaya çalışmış, başlangıçta sadece futbol ile ilgili faaliyetleri yürütürken zamanla diğer spor branşlarında da ilgilenecek sporun ülkenin her köşesine ulaşmasını amaçlamıştır (Güven, 2007, s. 647-651). TİCİ, genel kongre, genel merkez ve federasyonlardan oluşan merkez; mntıka kongresi, mntıka merkez heyeti ve mntıka idman heyetinden oluşan taşra teşkilatıyla ülke düzeyinde ademimerkeziyetçi bir teşkilat örneğidir (Ekenci ve Serarslan, 1997, s. 72-81).

TİCİ’nin ülke düzeyinde bir teşkilat olması, 1922 yılı öncesindeki yalnız tek sporlu teşkilatların aksine, çok sporlu olması ve Türkiye’de ilk biçimsel spor yönetimini uygulaması sebebiyle modern anlamda spor teşkilatlanması olarak değerlendirilebilir. Çünkü, 1924 Paris Olimpiyat oyunlarına katılabilmesi için atletizm, güreş, bisiklet, eskrim, halter dallarında spor federasyonları kurularak uluslararası federasyonlara üye olmuşlardır (Kahraman, 1995, s. 710-714). Ayrıca olimpiyatlardan sonra boks, kürek, yüzme ve yelken, binicilik, atıcılık, basketbol, voleybol, kayak federasyonları da TİCİ döneminde teşkilatlanmıştır (Ekenci ve Serarslan, 1997, s. 72-81).

TİCİ, mali açıdan devlete bağılılığın ortaya çıkardığı problemlere sporda gereken otoriteyi sağlayamayışı da eklenince birliğin idari ve siyasi özerkliği çıkmaza girmiş, böylece 13-18 Nisan 1936 tarihleri arasında Ankara’da toplanan TİCİ’nin sekizinci kongresinde alınan ortak kararla Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı’nın adı 18 Nisan 1936 tarihinde Türk Spor Kurumu olarak değiştirilmiştir. Bu kurum 1938 yılına kadar Cumhuriyet Halk Partisi bünyesinde çalışmıştır. Bu süreçte ülkede sporcu sayısının arttırılması, spor kuruluşlarının daha disiplinli çalışmaları için önlemler alınmıştır. Sporun daha geniş kitlelere yayılması için ülkenin her tarafına spor tesisleri yapılması, sportif örgütlenmelere gidilmesi gibi çalışmalar yapılmıştır (Güven, 2007, s. 647-651).

Türk Spor Kurumu kuruluş safhasında kendine özgü ve seçimle işbaşına gelen organları ve gelirlerini harcama yetkisine sahipliği itibariyle özerk bir teşkilattır. Bu yapılaşma anlayışı TİCİ’den çok farklı değildir. Ancak Türk Spor Kurumu’nun genel kurulunda hükümetin ve askeri üyelerin yer alması ve devrin tek ve yönetici partisi CHP’nin Genel Başkanlık Kurulunun ve parti genel sekreterliğinin Türk Spor Kurumu’nun bütçe ve çalışma

programlarını onaylaması onu yarı-resmi bir yapıya dönüştürmüştü. Ayrıca önemli görülen meselelerde partiden talimat alınırdı. Kısaca bu dönemde spor teşkilatı "parti-devlet" idaresinden başka bir şey değildi (Keten, 1974, s. 34).

TİCİ'ye benzer şekilde merkez ve taşra organlarından oluşan Türk Spor Kurumu, merkezde büyük kongre, genel merkez ve federasyonlardan, taşrada spor çevreleri, ajanlar ve lig heyetleri, spor kulüpleri ve spor yuvalarından meydana gelmişti. Bu dönemde kış sporları, atıcılık, yelken, havacılık vb. ülke savunmasına yarayacak sporlarla geleneksel sporlara önem verilmiştir (Fişek, 1985).

Bütün bu süreçler sonrası Türkiye'de spor işleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 29 Haziran 1938 tarihli toplantısında çıkarılan 3530 sayılı "Beden Terbiyesi Kanunu" ile Devlet eline geçerek Başbakanlığa bağlı "Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü"nün yetki alanına alınmıştır (Güven, 2007, s. 647-651). Kanunun gerekçesinde ise daha önceki tercübeler ve çeşitli Avrupa ülkelerindeki gelişmelerin, sporun millî eğitim ve sağlık gibi kamu hizmeti olarak devletçe düzenlenip, yürütülmesi gereğinin ortaya çıkışı öne sürülmüştür. Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü, kurulduğu yıl olan 1938'den itibaren farklı üst kuruluşlara bağlanarak günümüze kadar varlığını sürdürmüştür (Ekenci ve Serarslan, 1997, s. 72-81).

2.2.2. Beden Eğitimi ve Sporda Eğitici ve Uzmanların Yetiştirilmesi

Cumhuriyet öncesinde okullarımızdaki beden eğitimi dersleri, sporla amatörce ilgilenen öğretmenler tarafından verilmiştir. Cumhuriyetin ilanıyla birlikte Atatürk'ün yönlendirmeleriyle beden eğitimi derslerini verebilecek uzman öğretmenlerin yetiştirilmesi için önce kurslar açılmış, ardından da spor okulları kurulmaya başlanmıştır. Gazi Terbiye Enstitüsü, Beden Eğitimi Şubesi bu yöndeki girişimlerin öncüsü olmuştur. Bu süreç içerisinde alanında uzman spor eğitmenleri yetişmesi için yurtdışına da yönelme olmuştur. İsveç'teki Stokholm Yüksek Beden Eğitimi Enstitüsüne Nizamettin Rıfat (Kırşan) ve Vildan Aşır (Savaşır) gönderilmiştir. Diğer taraftan da beden eğitimi öğretmeni yetiştirmek için 1926 yılında İstanbul Çapa Kız Öğretmen Okulu yanında kadın ve erkekler için teorik ve pratik eğitim yapan "*Cimnastik Muallimleri Kursu/Beden Eğitimi Öğretmeni Yetiştirme Kursu*" açılmıştır. 1926 yılında eğitim ve öğretime başlayan bu kursa İsveç'ten kadın adaylar için Inge Nerman, erkek adaylar için Ranger Johnson ve Suen Alexanderson adlarında uzman eğitmenler getirilmiştir. 5 Temmuz 1932 tarih ve 105 sayılı "Talim ve

Terbiye Kurulu" kararı ile Gazi Eğitim Enstitüsünde erkekler için üç yıl süreli "Beden Eğitimi Şubesi" 1932-1933 öğretim yılında açılmıştır. Beden Eğitimi Bölümü ilk yılında eğitime 22 öğrenci ile başlamıştır. 12 Haziran 1935 tarihinde yurtdışında düzenlenen uluslararası beden terbiyesi kongresine Selim Sırrı Tarcan ve Nizamettin Kırşan gönderilmiştir (Güven, 1996, s. 70-82).

Bu dönemde Alman Beden Hareketleri Merkez Komitesi Kâtibi Umumiliğinde bulunan Dr. Carl Diem, Türk gençliğinin beden terbiyesi için vücuda getirilecek bir örgütlenme projesini hazırlamak amacıyla ve izlenecek yol hakkında bilgi vermesi amacıyla uzman olarak Türkiye'ye davet edilmiştir. 17 Eylül 1933-30 Ekim 1933 tarihleri arasında Eskişehir, İzmir, İstanbul, Samsun, Amasya, Sivas, Kayseri, Adana, Mersin, Konya, Akşehir, Afyon ve Ankara illerini ziyaret ederek beden eğitiminin durumu hakkında incelemelerde bulunur ve hazırlamış olduğu rapor 21 Kasım 1933 tarihinde ayrıntılı bir programla hazırlanan "*Gençliğin Millî Talim ve Terbiye Hakkında Kanun Tasarısı*"nda da yer almıştır (Güven, 2007, s. 656).

Gazi Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi Şubesine, Millî Eğitim Bakanlığı'nca Almanya'dan uzman beden eğitimi öğretmenini Bay Kurt Dainas getirilerek öğretim kadrosuna alınmıştır. Bu sırada Türk beden eğitimi öğretmenleri yurdun çeşitli yerlerinde beden eğitimi öğretmenini olarak görev yapmaktadırlar. Bunlardan Nizamettin Kırşan, İstanbul Erkek Öğretmen Okulunda, Vildan Aşır Savaşır Galatasaray Lisesi'nde ve Zehra Alagöz de tahsilini yeni tamamlayıp gelince İsmet Paşa Kız Enstitüsü beden eğitimi öğretmenliğinden Gazi Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi Şubesine görevlendirilmişlerdir. Ancak şubede kadın öğrenci olmadığı için, Zehra Alagöz teorik derslerde görevlendirilmiştir. 1937 yılına kadar yalnız erkek beden eğitimi öğretmenini yetiştiren bu kurum 1937 yılından itibaren kadın beden eğitimi öğretmenini de yetiştirmeye başlamıştır. Kadın öğrencilerin derslerine girmesi için İstanbul Alman Lisesi beden eğitimi öğretmenini Margarete Korge'de bölümün öğretim kadrosuna Bakanlıkça sözleşmeli olarak dâhil edilmiştir. Bu sırada 1934-1935 öğretim yılında Enstitü'nün ilk mezunlarından Mehmet Arkan ve Cemal Alpman Millî Eğitim Bakanlığınca seçilerek Almanya'ya, Berlin Üniversitesi Beden Eğitimi Enstitüsü'ne üç yıllık tahsile gönderilmişlerdir. Bir yıl sonra 1935-1936 öğretim yılında Gazi Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi Bölümünün ikinci mezunlarından, Hasan Örengil, Cevdet Anın ve Ahmet Yaraman yine Almanya'ya Berlin Devlet Beden Eğitimi Akademisi'ne üç yıllık

yükseköğretime, yine Gazi Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi Bölümüne öğretmen yetiştirmek üzere gönderilmiştir (Güven, 1996, s. 70-82).

1936 yılında Berlin Yaz Olimpiyat Oyunları dolayısıyla Berlin’de düzenlenen “*Dünya Spor Yüksekokulları Beden Eğitimi ve Spor Kongresi ve Uluslararası Spor Bölümü Öğrencileri Kampı*”na Gazi Terbiye Enstitüsü, Beden Eğitimi Şubesi öğrencilerinden 30 kişilik bir grup gönderilmiştir. Atatürk’ün teşvikleriyle Gazi Terbiye Enstitüsü, Beden Eğitimi Şubesi öğrencileri böyle bir kongre ve kampa katılarak, Türkiye’nin dünya ülkelerine kıyasla sporda tesis, organizasyon, kongre ve kamp yapma geleneği açısından nerede olduklarını görme imkânı bulmuşlardır (Güven, 2003, s. 2873-2881).

Gazi Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi Bölümü’nde derslere giren Bay Kurt Dainas, İkinci Dünya Savaşı’nın çıkması nedeniyle 1939 yılında memleketine dönmek zorunda kalmıştır. Boşalan kadroya Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü hizmetinde atletizm antrenörü olarak çalışan Macar antrenör Gyula Ratkai, atletizm derslerine girmek üzere görevlendirilmiştir. Margrette Korge'nin de eski görevine dönmesi üzerine Enstitü ilk mezunlarından Pakize Gökay ve Ankara Gazi Lisesi beden eğitimi öğretmeni İlyas Sınal göreve getirilmiştir. Bu arada Almanya'daki eğitimlerini tamamlayıp yurda dönen beden eğitimi öğretmenleri yedek subaylık muvazzaf askerlik hizmetlerini bitirince, 1940 yılı başında ikinci sömestreden itibaren Enstitü'de beden eğitimi öğretmeni olarak görevlendirilip çalışmaya başlamışlardır. Cevdet Arun ve Hasan Örengil öğretim yılı sonunda eski görevlerine dönmüşlerdir. Ahmet Yaraman Ankara Siyasal Bilgiler Yüksek Okulu ve Devlet Konservatuarında öğretmen olarak görevlendirilmiştir (Arun, 1990, s. 12).

Gazi Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi Bölümü’ndeki statüye göre, 1944 Ekim'inin sonlarına doğru, 1944-1945 öğretim yılında Edirne'de beden eğitimi öğretmeni yetiştirilmesi için bir “*Beden Eğitimi Öğretmen Okulu*” açılmıştır. Öğretim kadrosuna da Cevat Tiniç, Faik Gökay ve Pakize Gökay getirilmiş ancak, okul ikinci yıl kapatılmıştır. Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi Bölümü'ne taşınırken, ikinci sınıfa geçen öğrenciler ve ikmale kalanlar eğitim ve öğretimlerine Gazi Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi Bölümü'nde devam etmişlerdir. Gazi Eğitim Enstitüsü öğretmeni iken Edirne'deki okulda görevlendirilen Pakize Gökay ile eşi Faik Gökay'da bu öğrencilerle birlikte Ankara'daki öğretim kadrosunda yer almışlardır (Güven, 1996, s. 70-82).

Türkiye’de beden eğitimi öğretmeni ihtiyacını karşılamak için 1947-1948 öğretim yılında, Çapa Eğitim Enstitüsü'nde iki yıl eğitim süreli olan bir beden eğitimi bölümü açılmıştır. İki

yıl eğitim yapıldıktan sonra, 1949 yılı sonunda bu okul kapatılarak Gazi Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi Bölümü'ne nakledilmiştir (Güven, 1996, s. 70-82).

Beden eğitimi öğretmenini yetiştirmek amacıyla sonraki yıllarda Türkiye'nin değişik illerinde pek çok okul açılmış ancak Türkiye'nin ihtiyacı olan uzman, teknik adamlar yetiştirilememiştir. Bu amaçla 3530 sayılı yasanın 24. maddesi gereğince Beden Terbiyesi Yüksek Enstitüsü ve Gençlik ve Spor Akademileri açılmıştır. Ancak bu kurumlardan mezun olanların nasıl istihdam edileceği netleştirilmediği için kapatılmıştır. Bu yapılanma daha sonra üniversiteler bünyesinde açılan Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları ve Spor Bilimleri Fakülteleri'ne dönüştürülmüştür. Bu okullardan bazılarının kapatılmasından sonra, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'na göre Türk sporuna bilimselliği getirmek ve ihtiyaç duyulan beden eğitimi ve spor teknik elemanlarını yetiştirmek amacıyla, dört yıl eğitim ve öğretim süreli olmak üzere 1974- 1975 öğretim yılında Ankara'da, *"Ankara 19 Mayıs Gençlik ve Spor Akademisi"*, 1975-1976 öğretim yılında İstanbul'da *"Anadoluhisari Gençlik ve Spor Akademisi"* ve Manisa'da, *"Manisa Gençlik ve Spor Akademisi"* adıyla Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı olarak açılmıştır (Özgül, 1983, s. 181.).

Akademiler açılırken, batı ülkelerinde kurulan öğretim kurumlarının ülkemizdeki benzerleri olması amaçlanmıştır. Yedi yıl faaliyette bulunan Gençlik ve Spor Akademilerinin amacı:

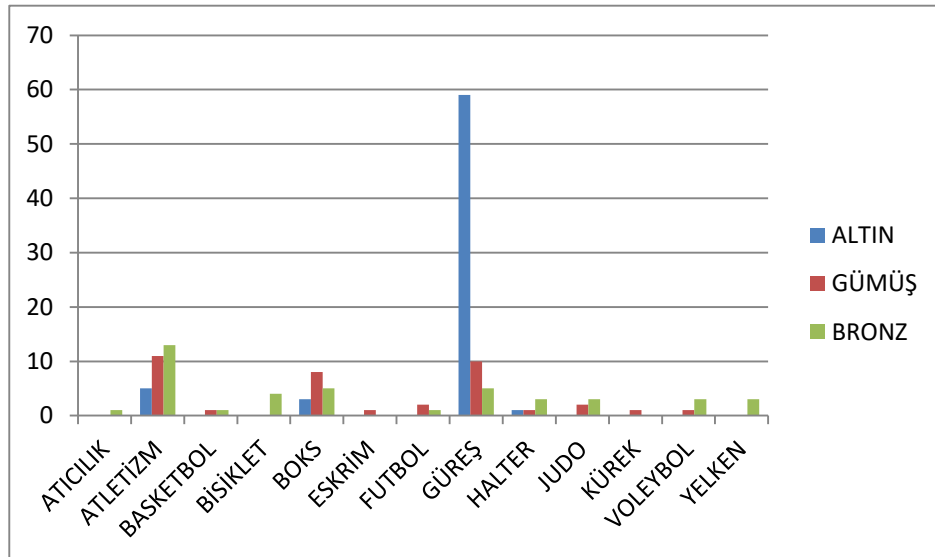
3530 sayılı Beden Terbiyesi Kanunu'nun öngördüğü monitör ve antrenör ile gençlik lideri, yönetici ve uzman yetiştirmek; sürekli eğitim anlayışı içinde, mevcut elemanların yetiştirilmesi ile birlikte her türlü yaygın eğitim programları düzenlemek ve uygulamak; gençlik sorunları ile beden eğitimi ve sporun bütün alanlarında ve spor sağlığı konularında bilimsel inceleme ve araştırmalarla, plânlama çalışmaları yapmak ve yayınlarda bulunak." olmuştur (Gençlik ve Spor Akademileri Yönetmelikleri, 1975, s. 7-8)

Türk sporuna üstün kabiliyetli elemanlar yetiştirmek, bilimsel araştırmalar yapmak ve sporla bilim dalları arasında bir köprü kurma görevini üstlenmelerinin yanı sıra, Türk sporu ve spor teşkilatı için büyük bir anlam ifade eden Gençlik ve Spor Akademilerinden yetişen gençlerin, Türk sporunun yönlendiricileri olmaları amaçlanmıştır. Akademilerde eğitim ve öğretim dört yıl sürerken, Millî Eğitim Bakanlığınca, beden eğitimi öğretmen ihtiyacını karşılamak için kurulan Eğitim Enstitüleri'nin Beden Eğitimi Bölümleri, akademik örgütlenmeyi geliştirmediği için, ilmin ışığında araştırmalar yapan meslek kadroları ve araştırmacılar yetiştirilememiş ve bilimsel özerkliği olan yükseköğretim düzeyine ulaşması mümkün olmamıştır. Bu arada ülkemizin en ciddi meselelerine eğilecek akademik kadrolar ve bilimsel rütbelerin yerlerini dolduracak Gençlik ve Spor Akademileri statüsü belirlenmediğinden kapatılmak zorunda kalınmıştır (Güven, 1996, s. 70-82).

2.2.3. Türkiye'nin Uluslararası Spor Etkinliklerine Katılımı

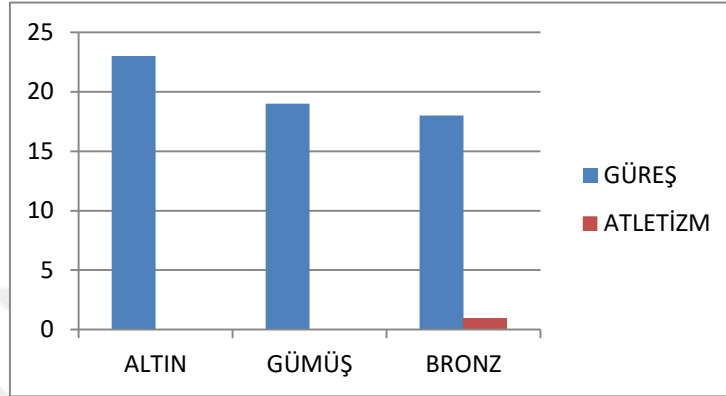
Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren Türk sporunun ve sporcularının uluslararası alanda tanınması amacıyla spor etkinliklerine katılması desteklenmiştir. Bu dönemde Balkan ulusları arasında bir dostluk ve birlik oluşturmak amacıyla Balkan Oyunları'nın yapılması fikri desteklenerek, sporcularımızın 1930-1940 yılları arasında düzenlenen "Balkan Oyunları'na katılması sağlanmıştır. Türkiye'nin 1924 Paris, 1928 Amsterdam, 1936 Garmisch Parten-Kirchen Kış Olimpiyatları ve 1936 Berlin Yaz Olimpiyat Oyunlarına katılımını, Türk sporcularının olimpiyatlara hazırlanabilmeleri için yurtiçi ve yurtdışı temasları ve kamp yapma olanakları sağlanmıştır. Bu amaçla güreşçilere 1936 Berlin Olimpiyatları için Finlandiyalı sekiz kişilik güreş takımıyla Türkiye'de kamp yaptırılmıştır. Türk eskrim millî takımına 1936 Berlin Yaz Olimpiyat Oyunları'na hazırlık amacıyla Macaristan'da 20 günlük kamp yaptırılmıştır (Güven, 2007, s. 660-661).

Türkiye'nin 1923-1973 yılları arasında spor organizasyonlarına katılımı incelendiğinde Olimpiyat, Dünya, Avrupa ve Akdeniz Oyunları, Balkan Şampiyonları ve Uluslararası Turnuva ve ikili karşılaşmalara iştirak ettiği görülmüştür. Bu süre içerisinde özellikle millî bünyemize yatkın ata ve millî sporumuz güreş branşında başarılı sonuçlar elde edildiği görülmüştür. Bu bağlamda 1923-1973 yılları arasında Türkiye'nin Akdeniz Oyunları, Avrupa, Dünya ve Olimpiyat Oyunlarına katılan sporcularımızın elde ettiği başarılar aşağıda sunulmuştur.

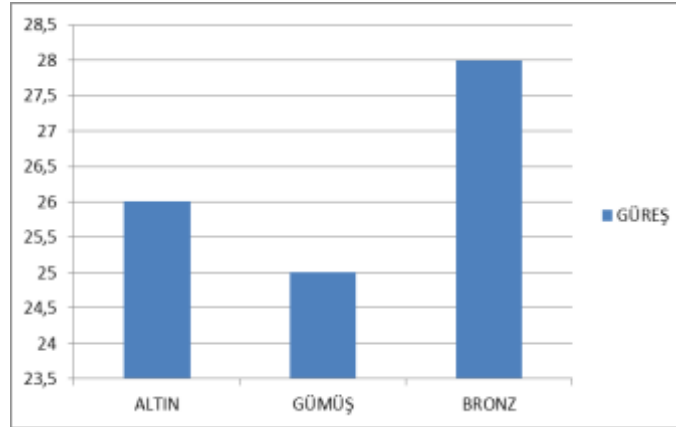
Şekil 1. 1923-1973 yılları arası Akdeniz Oyunları'nda branşlara göre kazanılan madalya sayıları

Şekil 1'e göre Türkiye Cumhuriyeti, 1923-1973 yılları arasında büyükler kategorisinde katılmış olduğu Akdeniz Oyunları'nda 13 branşta toplam 148 madalya kazanırken, bu branşlar içerisinde 59 altın, 10 gümüş ve 5 bronz madalya olmak üzere toplam 74 madalya kazanan güreş branşı en başarılı branş olmuştur (Akdeniz Oyunları Müsabaka Sonuçları, 1923-1973).

Şekil 2. 1923-1973 yılları arası Avrupa Şampiyonalarında branşlara göre kazanılan madalya sayıları

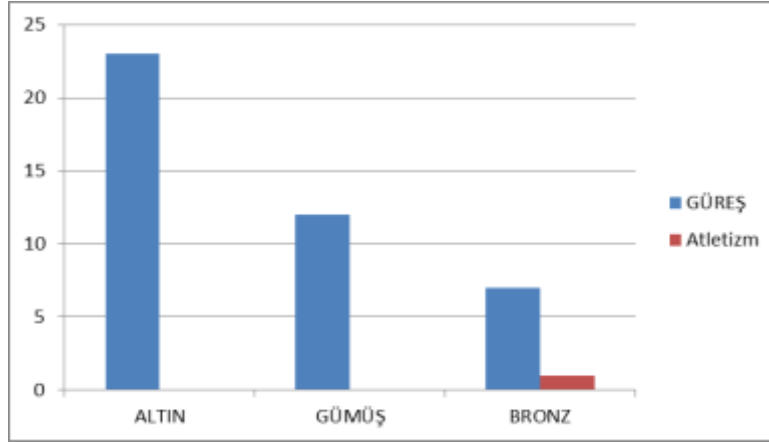
Şekil 2'ye göre Türkiye Cumhuriyeti, 1923-1973 yılları arasında büyükler kategorisinde katılmış olduğu Avrupa şampiyonalarında Güreş branşında 23 altın, 19 gümüş, 18 bronz madalya kazanmışken, 1950 Brüksel Avrupa Şampiyonası'nda Atlet Ruhi Sarıalp'in Üç Adım Atlamada kazandığı bronz madalya ile toplam 61 madalya elde etmiştir (Avrupa Şampiyonaları Müsabaka Sonuçları, (1923-1973)).

Şekil 3. 1923-1973 yılları arası Dünya Şampiyonaları'nda branşlara göre kazanılan madalya sayıları

Şekil 3'e göre Türkiye Cumhuriyeti, 1923-1973 yılları arasında büyükler kategorisinde katılmış olduğu Dünya şampiyonalarında sadece Güreş branşında madalya kazanırken bu

madalyalardan 26'sı altın, 25'i gümüş ve 28'i bronz madalya olmak üzere toplam 79 madalya kazanmıştır (Dünya Şampiyonaları Müsabaka Sonuçları, (1923-1973)).

Şekil 4. 1923-1973 yılları arası Olimpiyat Şampiyonalarında branşlara göre kazanılan madalya sayıları.

Şekil 4'e göre Türkiye Cumhuriyeti, 1923-1973 yılları arasında büyükler kategorisinde katılmış olduğu Olimpiyat Şampiyonalarında Güreş branşında 23 altın, 12 gümüş, 7 bronz madalya kazanırken Atletizm branşında 1948 Londra Olimpiyat Oyunları'nda Üç Adım Atlama'da Ruhi Sarıalp'in elde ettiği üçüncülük, 1923-1973 yılları arasında güreş dışında kazanılan tek olimpiyat madalyası olmuştur (Olimpiyat Şampiyonaları Yarışma Sonuçları, (1923-1973)).

2.2.4. Yabancı Beden Eğitimi ve Spor Uzmanlarının Türkiye'de İstihdamında Esas Alınan Kanun Düzenlemeleri

Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen yabancı beden eğitimi ve spor uzmanları Türkiye'de değişik sürelerle istihdam edilmişlerdir. Bu uzmanların bazılarının Türkiye'ye gelişleri devletlerarası girişimlerle olurken bazı uzmanlar ise ikili görüşmeler sonucunda Türkiye'ye gelerek görev yapmışlardır. Bu süreç içerisinde özellikle devletlerarası doğrudan görüşmeler ya da ilgili federasyonun girişimleri sonucu Türkiye'ye gelmesi planlanan uzmanlar için Dış İşleri Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü, Millî Eğitim Bakanlığı ve Gençlik ve Spor Bakanlığı gibi kurumlar arasında yazışmalar yapılarak bu uzmanların istihdamı ve ödenmesi gereken ücretler için Başbakanlık Kararnameleri hazırlanmıştır. Bu kararnameler doğrultusunda ilgili uzmanın Türkiye'ye geldiği dönemde yürürlükte olan kanunların ilgili maddeleri doğrultusunda istihdam şekilleri belirlenmiştir. Buna göre 1923-1973 yılları arasında Türkiye'de görev

yapan yabancı beden eğitimi ve spor uzmanlarının istihdamında esas alınan kanunlar aşağıda listelenmiş olup, detayları Ek-2’de verilmiştir.

- Memurin Kanunu: Tarih: 8 Mart 1926, Sayı:788.
- Askerî Memnu Mıntakalar Kanunu: Tarih: 1 Temmuz 1927, Sayı:1110.
- Türkiye’de Türk Vatandaşlarına Tahsis Edilen Sanat ve Hizmetler Hakkında Kanun: Tarih: 11 Haziran 1932, Sayı:2007.
- Ankara Yüksek ziraat enstitüsü 1934 malî senesi bütçe kanunu: Tarih: 4 Haziran 1934, Sayı: 2718.
- Beden Terbiyesi Kanunu: Tarih: 29 Haziran 1938, Sayı:3530.
- Bazı Andlaşmaların Yapılması İçin Cumhurbaşkanına Yetki Verilmesi Hakkında Kanun: Tarih: 31 Mayıs 1963, Sayı:244.
- Devlet Memurları Kanunu: Tarih: 23 Temmuz 1965, Sayı:657.

2.3. İlgili Araştırmalar

İlgili araştırmalar incelendiğinde, Türkiye’ye Cumhuriyet döneminde beden eğitimi ve spor alanında gelen yabancı uzmanlara ilişkin bir çalışma bulunmamakla birlikte, araştırmalar daha çok Türkiye’ye Eğitim Alanında Gelen Yabancı Eğitim Uzmanları üzerinde odaklanmıştır. Ancak konuyla ilgili bazı kitap bölümleri ve yabancı uzman raporları da mevcuttur. Bu doğrultuda ulaşılan ilgili çalışmalar aşağıda sunulmuştur.

Koç (1970), Eğitimde Emperyalizm ve Yabancılaşma adlı kitabında emperyalist etkilerin eğitim düzenimiz üzerinde ne gibi sonuçlar yarattığını ortaya koymuş ve bu doğrultuda yabancı uzmanlar (John Dewey, Alfred Kühne, Omar Buyse, Albert Malche, Amerikan Heyeti, Beryl Parker ve Kate Wofford) ve raporlarını da ele almıştır.

Akkutay’ın (1996), Millî Eğitimde Yabancı Uzman Raporları: Atatürk Dönemi adlı çalışmasında teknik yardım ve yabancı uzman kullanma konusu, cumhuriyet öncesi ve sonrası iktisadi durum ve eğitimle ilgili uzman raporları birbirleriyle bağlantılı olarak incelenmeye çalışılmıştır. Ulaşılmak istenen amaç, gittikçe yaygınlaşan teknik yardım çalışmalarında yabancı uzmanlardan azami faydanın sağlanmasında ve eğitim sisteminde yapılacak reformlar öncesi hazırlıklar konusunda fikir verebilmektir. Araştırmanın birinci

bölümünde; Cumhuriyetin kuruluş yıllarında ülkenin ekonomik durumu, kalkınma-eğitim ilişkisi ve kalkınma çabalarında önemli bir yer tutan teknoloji transferi konusunda açıklamalar yapılmıştır. İkinci bölümde; Atatürk dönemi yabancı uzman raporları sadeleştirilerek özetlenmiştir. Üçüncü bölümde ise; uzman raporları program, yönetim, denetim ve öğretmen yetiştirme teknikleri açısından değerlendirilmiştir. Araştırma, bilgi ve teknoloji transferinde uzman kullanımının önemi ile Atatürk döneminde eğitim sistemini geliştirmek amacıyla ülkemize davet edilen yabancı uzmanların raporlarının incelenmesi ve sonuçlarının değerlendirilmesi ile sınırlıdır.

Şahin'in (1996), Türkiye'de Öğretmen Yetiştirme Uygulamalarında Yabancı Uzmanların Yeri (1923–1960) adlı doktora çalışmasında yabancı uzman ve raporlarının öğretmen yetiştirme politikalarına olan etkileri ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır. Çalışmada öncelikle Türkiye'de ilköğretim, ortaöğretim, mesleki-teknik öğretim ile köy öğretimine öğretmen yetiştirme politika ve uygulamalarının tarihsel gelişimi verilmiştir. Ardından davet edilen yabancı eğitim uzmanlarının öğretmen yetiştirme politika ve uygulamaları hakkındaki gözlem, değerlendirme ve önerileri açıklanmıştır. Bu doğrultuda yabancı uzmanların öğretmen yetiştiren kurumlarda; amaç ve politikaların belirlenip planlanması, okul ve öğrenci sayısının çoğaltılması, öğrenci ve ders seçimi, ders programlarının hazırlanması, öğretmenleri sosyal, ekonomik ve kültürel yönden geliştirme gibi konulardaki önerilerinin uygulamada ne oranda dikkate alındığı ve katkılarının neler olduğu ortaya konulmuştur.

Türk Eğitim Derneği (1997) tarafından yayınlanan Selim Sırrı Tarcan Yaşamı ve Hizmetleri adlı kitapta Türkiye'ye Cumhuriyet Döneminde Beden Eğitimi ve Spor Alanında Gelen Yabancı Uzmanlara ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Ergün (1999), Atatürk Devri Türk Eğitimi adlı kitabında yeni Türk devletinin eğitim sisteminin, Atatürk döneminde inkılâplar biçiminde kuruluşunu anlatmış, konuyla ilgili olarak Atatürk devri yabancı uzmanlar politikasına da değinmiştir. Daha sonra bu yabancı eğitim uzmanlarını resmi olarak davet edilen (John Dewey, Alfred Kühne, Frey, George Stiehler, Omar Buys) ve resmi davet olmaksızın gelen eğitim uzmanları (Paul Monroe, Adolphe Ferrier) olarak ikiye ayırarak incelemiş ve raporları ile ilgili önemli bilgiler vermiştir.

Gül (2003), John Dewey'in Türkiye Eğitim Sistemine Etkileri adlı yüksek lisans tezinde öncelikle John Dewey'in eğitim ile ilgili görüşlerinin analizi yapılmış, ardından da Millî

Eğ itim Bakanlığı'nın daveti üzerine hazırladığı raporu doğrultusunda ortaya koyduğu önerilerin Türk eğ itim sistemine yaptığı etki ve değişimler tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışma, Dewey'in Türkiye'ye çağrıldığı ve hazırladığı raporu Millî Eğitim Bakanlığı'na sunduğu 1924 yılı ile bu rapor doğrultusunda birçok atılım, değişim ve yeniliklerin yapıldığı 1954 yılları arasındaki dönem ile sınırlandırılmıştır.

Ortak (2004), Atatürk Dönemi Eğitim Politikalarında Yabancı Uzman Raporlarının Etkileri adlı doktora tezinde; Cumhuriyetin ilk yıllarında eğ itimin genel durumu, eğ itim sorunlarının çözümü için yapılan çalışmalar ve bu çerçevede yabancı uzmanlardan yararlanma politikalarını incelemiştir. Bu doğrultuda; Dewey, Kühne, Buyse, Amerikan Heyeti, Malche ve Parker'ın Türkiye'deki çalışmaları ve raporları ele alınarak raporların uygulamadaki etkileri ortaya konulmuştur.

Ekizceli (2006), Yabancı Uzmanların Türk Eğ itim Sistemi Hakkında Verdikleri Raporlar (1924-1960) Üzerine Bir Analiz adlı yüksek lisans tezinde 1924-1960 yılları arasında eğ itim sistemini inceleyerek öneride bulunan uzman raporlarının yoğunlaştığı düşünce, felsefe ele alınmış ve bunların eğ itim sistemimize etkileri ortaya konulmuştur.

Güven (2007), “Cumhuriyetin İlk Yıllarından Günümüze Dil Kültür Eğ itim” adlı kitapta yazmış olduğu “Atatürk ve Cumhuriyet Döneminde Beden Eğ itimi ve Spor” başlıklı kitap bölümünde Türkiye'ye Cumhuriyet Dönemi'nde Beden Eğ itimi ve Spor Alanında Gelen Yabancı Uzmanlara ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Budak (2010)'ın yabancı eğ itim uzmanların Türkiye'ye gelişleri ve hazırladıkları raporlara yönelik basılmış yüksek lisans tezine ulaşılmıştır.

Sulubulut (2014), yabancı eğ itim uzmanların Türkiye'ye gelişleri ve hazırladıkları raporlara yönelik basılmış yüksek lisans tezine ulaşılmıştır.

Akcan ve Geçikli (2016)'nin Almanca'dan çevrilen “Cumhuriyet Dönemi Türk Spor Tarihinde Carl Diem ve Raporu” isimli kitap Cumhuriyet Döneminde Beden Eğ itimi ve Spor Alanında Türkiye'ye Gelen Uzman Carl Diem'in raporunun Almancadan Türkçeye çevrilmesi sonucu oluşmuş ancak içerisinde rapor ile ilgili hiçbir değerlendirme yapılmamıştır.

Güven ve Yıldız (2017)'in, Frank Medina: Türkiye'de Bir Yabancı Kondisyoner (1964-1968)” 15. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, 15-18 Kasım 2017, Antalya, Sözel

Bildiri. Frank Medina'nın 1968 Mexico City Olimpiyat Oyunları'nda Türk Millî Takımlarımda Yapmış Olduğu Çalışmalar Ele Alınmıştır.

BÖLÜM 3

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, araştırmada kullanılan veri toplama araçları, verilerin analizinde kullanılan istatistiksel tekniklerle ilgili açıklamalar yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden tarihsel durum çalışması esas alınarak gerçekleştirilmiştir. Tarihsel durum çalışması, tümevarımsal yöntem üzerinden belirli bir zaman ve mekanla sınırlandırılmış olayların bütüncül bir betimlemesini ve analizini tarihsel bir perspektifle yapmaktadır (Meriam, 2009, s. 46).

Durum çalışması ayrıca , sınırlı bir sistemin nasıl işlediği ve çalıştığı hakkında sistematik bilgi toplamak için çoklu veri toplama kullanılarak o sistemin derinlemesine incelenmesini içeren metodolojik bir yaklaşımdır (Chmiliar, 2010). Merriam (2013) ise durum çalışmasını, sınırlı bir sistemin derinlemesine betimlenmesi ve incelenmesi olarak tanımlamaktadır. Öte yandan, Creswell (2007)'e göre durum çalışması; araştırmacının zaman içerisinde sınırlandırılmış bir veya birkaç durumu çoklu kaynakları içeren veri toplama araçları (gözlemler, görüşmeler, görsel-işitseller, dokümanlar, raporlar) ile derinlemesine incelediği, durumların ve duruma bağlı temaların tanımlandığı nitel bir araştırma yaklaşımıdır. Durum çalışması; tek bir durum ya da olayın derinlemesine boylamsal olarak incelendiği, verilerin sistematik bir şekilde toplandığı ve gerçek ortamda neler olduğuna bakıldığı bir yöntemdir. Elde edilen sonuçlarla olayın neden o şekilde oluştuğu ve gelecek çalışmalarda nelere odaklanılması gerektiğini ortaya koyar. Yin (1984) ise durum çalışmasını;

- Araştırmada “nasıl” ve “ niçin” sorularına odaklanıldığı,
- Araştırmacının olaylar üzerinde çok az ya da hiç kontrolünün olmadığı,
- Olayı ya da olguyu kendi doğal yaşam çerçevesinde çalışıldığı,
- Olay ve gerçek yaşam arasındaki bağ yeterince açık olmadığı zamanlarda kullanılan bir araştırma yöntemi olarak tanımlamaktadır.

Hancock & Algozzine (2006) kendi doğal şartlarında meydana gelen olayları zaman ve mekân kısıtlaması altında çeşitli veri toplama araçları kullanarak zengin bir şekilde betimlemeye çalışan ve derin temellere oturtulmuş çalışmaları durum çalışması olarak tanımlamaktadır.

Ayrıca Türkiye’ye beden eğitimi ve spor alanında gelen yabancı uzmanların etkilerini daha detaylı bir şekilde ortaya koyabilmek ve durum çalışması ile elde edilen verileri değerlendirmek amacıyla sözlü tarih görüşmeleri yapılmıştır. Paul Thompson (1999), sözlü tarihin geçmişini inceleyip değerlendirdiği “Geçmişin Sesi” adlı eserinde sözlü tarihi, insanların söylediklerini dinlemekten ve belleklerini kullanmaktan kaynaklanan bir tarih biçimi olarak tanımlamaktadır. Thompson’a göre sözlü tarih daha gerçekçi ve dengeli bir tarih yazımı için gereklidir. Sözlü tarih, yazılı kaynakların yetersiz ya da taraflı olduğu durumlarda kişilerin tanıklıklarına başvurarak olay ve olguların daha iyi anlaşılmasını sağlar. Tosh’un (1997) ifadesiyle, toplumsal tarihe insan çehresi kazandıran sözlü tarih, her ne kadar modern dönemin bir ürünü gibi algılsa da sözlü anlatım geleneğinin insanlık tarihi kadar eski olduğu bilinmektedir (Metin, 2002). Creswell’e (1997) göre sözlü tarih; araştırmacının bir bireyden ya da bireylerden olaylar hakkında kişisel olarak bilgileri hatırlamasını, sebeplerini ve etkilerini toplamasını öngören bir yaklaşımdır.

Sözlü tarihi daha çok malzeme toplama yöntemi olarak gören Caunce (2001), bu yöntemin bugünü daha iyi anlayabilmek ve geleceği yönlendirebilmek için, geçmişi anlamlandırma sürecine yapılan bir katkı olarak değerlendirmiştir. Sözlü tarih denildiğinde, belirli bir konu etrafında, o konuyla ilgili kişilerle yapılan ve kaydedilen uzun söyleşiler sonucu ortaya çıkan bilgileri belirli bir sistem içerisinde değerlendirmenin ve incelemenin anlaşılması gerektiğini belirten Öztürkmen’e (1998) göre, sözlü tarihin belkemiğini bir konu çerçevesinde belirlenen kaynak kişilerle yapılan uzun söyleşiler oluşturmaktadır. Sözlü tarih uygulamaları temelde hafızaya dayalı olarak gerçekleştirildiği için geçirilen yaşantı ve bireysel psikoloji ile yakından ilgilidir. Çünkü hafıza, geçmiş kaydetmenin her

zaman güncel ve bireysel psikoloji ile biçimlenen öznel bir ağıdır (Acun, 2008). Bu nedenle sözlü tarih çalışmaları, kişisel değerlendirme ve davranışların geçmişı nasıl biçimlendirdiğini ortaya koymasının yanında geçmişinde bugünkü değerleri ve davranışları nasıl biçimlendirdiğini de ortaya koyan bir araç durumundadır.

3.2. Veri Toplama Araçları

Bu araştırma kapsamında çoklu veri toplama yöntemleri kullanılmış ve aşağıdaki şekilde uygulanmıştır.

- Konuyla ilgili literatür ve arşiv belgeleri incelenmiştir. Bu amaçla Millî Kütüphane Başkanlığı'nda bulunan ilgili süreli yayınlar taranmıştır.
- Araştırmada genellikle temel kaynaklar üzerinden verilere ulaşmaya çalışılmış ve bunun için bütün veri kaynakları titizlikle incelenmiştir. Bu amaçla Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Talim Terbiye Kurulu Kütüphanesi, Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Kütüphanesi, Başbakanlık ve TBMM arşivleri ve Üniversitesi kütüphaneleri taranmıştır.
- 1923-1973 yılları arasında Türkiye'de görev yapmış yabancı uzmanlarla çalışmış ve ulaşılabilen 22 Türk antrenör, uzman ve teknik adamla sözlü tarih çalışmaları yapılmıştır (EK 3). Bunun için araştırmacı tarafından yarı yapılandırılmış soru formu (EK 4) hazırlanmış, alan uzmanları tarafından gerekli değerlendirmeler yapıldıktan sonra uygulanmıştır.

3.3. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen veriler ışığında frekans, yüzde dağılımları ve sözlü tarih çalışmalarıyla birlikte içerik analizi yapılmıştır. İçerik analizine yazılı dökümü yapılan verilerin incelenmesiyle başlanmıştır. İncelenen verilerde öne çıkan ve önem taşıdığı değerlendirilen yönler belirlenerek not edilmiş, ayrıca kategori ve kodlar elde edilmiştir. Veri toplama ve analiz işlemlerinde verilerin kendi içinde anlamlı olmalarına dikkat edilmiştir. Bu doğrultuda çalışmanın amacı, veri toplama aracı ve veri analizi arasındaki tutarlık sürekli göz önünde bulundurulmuştur.

BÖLÜM 4

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, 1923-1973 yılları arasında Türkiye’ye beden eğitimi ve spor alanında gelen yabancı uzmanların istihdamı, çalışmaları ve etkileri ortaya koymak amacıyla elde edilen bulgular, araştırmanın alt problemlerine göre düzenlenerek yorumlanmıştır.

4.1. Türkiye’ye Cumhuriyet Döneminde Beden Eğitimi ve Spor Alanında Gelen Yabancı Uzmanların Branşları

Türkiye’ye 1923-1973 yılları arasında millî takım seviyesinde EK 1. listede detayları verilen 160’ı erkek, 24’ü kadın olmak üzere, 184 beden eğitimi ve spor uzmanı gelmiştir. Bu yabancı uzmanların branşları ile ilgili frekans ve yüzde değerleri tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1

Türkiye'ye Cumhuriyet Döneminde Beden Eğitimi ve Spor Alanında Gelen Yabancı Uzmanların Branşları

No	Branş	f	%
1	Havacılık	27	14,7
2	Futbol	26	14,1
3	Dans-Bale	23	12,5
4	Atletizm	18	9,8
5	Kayak	11	6
6	Basketbol	10	5,4
7	Beden Eğitimi	10	5,4
8	Boks	8	4,3
9	Binicilik	7	3,8
10	Eskrim	6	3,3
11	Judo	6	3,3
12	Cimnastik	5	2,7
13	Voleybol	5	2,7
14	Yüzme-Su Topu	5	2,7
15	Kürek	4	2,2
16	Bisiklet	3	1,6
17	Güreş	3	1,6
18	Masa Tenisi	2	1,1
19	Atıcılık	1	0,5
20	Halter	1	0,5
21	Taekwondo	1	0,5
22	Tenis	1	0,5
23	Yelken	1	0,5
	Toplam	184	100

Tablo 1 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında 23 farklı branşta, 184 beden eğitimi ve spor uzmanının geldiği görülmektedir. Bu uzmanların % 14,7'sinin Havacılık, % 14,1'inin Futbol, % 12,5'inin Dans-Bale, % 9,8'inin Atletizm, % 6'sının Kayak, % 5,4'ünün Basketbol ve Beden Eğitimi, % 4,3'ünün Boks branşlarında geldikleri görülmüştür.

4.2. Türkiye'ye Cumhuriyet Döneminde Beden Eğitimi ve Spor Alanında Gelen Yabancı Uzmanların Ülkeleri

Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen yabancı uzmanların ülkeleri ile ilgili frekans ve yüzde değerleri tablo 2 ve şekil 5'te verilmiştir.

Tablo 2

Türkiye'ye Cumhuriyet Döneminde Beden Eğitimi ve Spor Alanında Gelen Yabancı Beden Eğitimi ve Spor Uzmanların Ülkeleri

No	Ülke	f	%
1	İngiltere	50	27,2
2	Almanya	19	10,3
3	Macaristan	19	10,3
4	Amerika	18	9,8
5	Avusturya	10	5,4
6	Fransa	8	4,3
7	Romanya	8	4,3
8	İtalya	7	3,8
9	İsveç	6	3,3
10	Yugoslavya	6	3,3
11	İsviçre	5	2,7
12	Sovyetler Birliği	5	2,7
13	Bulgaristan	4	2,2
14	Finlandiya	3	1,6
15	Japonya	3	1,6
16	Güney Kore	2	1,1
17	Hollanda	2	1,1
18	İskoçya	2	1,1
19	Sırbistan	2	1,1
20	Avustralya	1	0,5
21	Belçika	1	0,5
22	Çekoslovakya	1	0,5
23	İrlanda	1	0,5
24	İsrail	1	0,5
	Toplam	184	100

Tablo 2 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında 24 farklı ülkeden 184 beden eğitimi ve spor uzmanının geldiği görülmektedir. Bu dönemde gelen beden eğitimi ve spor uzmanlarının % 27,2'sinin İngiltere, % 10,3'ünün Macaristan ve Almanya, % 9,8'inin Amerika, % 5,4'ünün Avusturya ve % 4,3'ünün Romanya'dan geldiği görülmektedir.

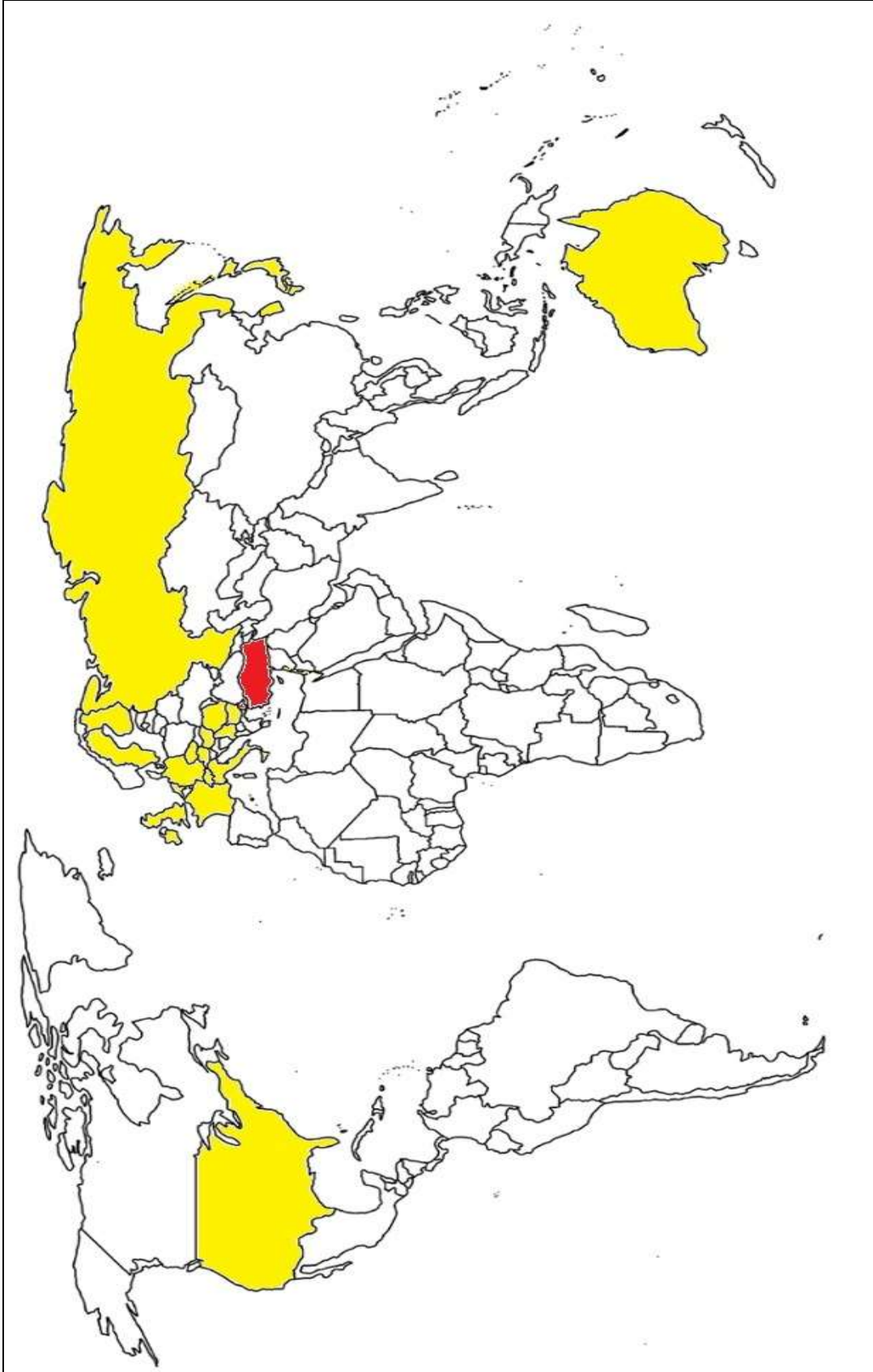
Yurt dışından Türkiye'ye davet edilen beden eğitimi ve spor uzmanlarının ilgili branşta dönemin söz sahibi ülkelerinden seçildiği dikkat çekmiştir ki Türkiye'ye 1954 yılında gelen Fransız basketbol antrenörü Robert Busnel örnek olarak gösterilebilir. Fransız millî takım antrenörü ve Avrupa'nın en ünlü spor otoritelerinden olan Busnel, Türkiye'de kaldığı

sürede düzenlenen kurs ve seminerlerle basketbol sporunun gelişmine katkı sağlamıştır.

Robert Busnel Türkiye ile ilgili görüşlerinin sorulması üzerine;

Antrenör kursu mevzuunda İtalya, İsviçre ve Türkiye’den davet almıştım. Bu üç teklif arasından bundan evvelki gelişlerim esnasında gördüğüm yakınlıktan ve alakadan dolayı Türkiye’yi seçmiş bulunuyorum. Türk basketbolu çok iyi bir durumda bulunmaktadır. Fransayı mağlup etmeleri de bunu göstermektedir. En büyük eksikliğiniz harici temaların azlığıdır. Bu harici temaslardan maksadım, daha ziyade yurt dışında olanlardır. Türk basketbolu harice daha fazla çıktığı takdirde çok daha fazla inkişaf edecektir, ifadelerini kullanmıştır (Fransız Basketbol Antrenör Geldi. (1954, Ağustos 14). Cumhuriyet Gazetesi, s. 6).

Şekil 5. Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen yabancı beden eğitimi ve spor uzmanlarının ülkeleri

4.3. Türkiye'ye Cumhuriyet Döneminde Beden Eğitimi ve Spor Alanında Gelen Yabancı Uzmanların Ülkeleri İle Branşları Arasındaki İlişki

Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen yabancı uzmanların ülkeleri ile branşları arasındaki ilişki tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3

Türkiye'ye Cumhuriyet Döneminde Beden Eğitimi ve Spor Alanında Gelen Yabancı Uzmanların Ülkeleri İle Branşları Arasındaki İlişki

Ülke	Atıcılık	Atletizm	Basketbol	Beden Eğitimi	Binicilik	Bisiklet	Boks	Cimnastik	Dans-Bale	Eskrim	Futbol	Güreş	Halter	Havacılık	Judo	Kayak	Kürek	Masa Tenisi	Taekwondo	Tenis	Voleybol	Yelken	Yüzme-Su Topu	Toplam
Almanya	0	3	0	4	1	0	0	4	1	0	2	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	2	19
Amerika	0	7	8	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	18
Avustralya	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
Avusturya	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2	0	0	0	0	7	0	0	0	0	0	0	0	10
Belçika	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Bulgaristan	0	1	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	4
Çekoslovakya	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1

Ülke	Atıcılık	Atletizm	Basketbol	Beden Eğitimi	Binicilik	Bisiklet	Boks	Cimnastik	Dans-Bale	Eskrim	Futbol	Güreş	Halter	Havacılık	Judo	Kayak	Kürek	Masa Tenisi	Taekwondo	Tenis	Voleybol	Yelken	Yüzme-Su Topu	Toplam
Finlandiya	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
Fransa	0	0	1	0	3	1	0	0	0	1	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	8
Güney Kore	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	2
Hollanda	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	2
İngiltere	0	0	0	1	0	0	0	0	18	0	8	0	0	23	0	0	0	0	0	0	0	0	0	50
İrlanda	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
İskoçya	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
İsrail	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
İsveç	0	0	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	6
İsviçre	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	0	0	0	0	0	0	5

Ülke	Atıcılık	Atletizm	Basketbol	Beden Eğitimi	Binicilik	Bisiklet	Boks	Cimnastik	Dans-Bale	Eskrim	Futbol	Güreş	Halter	Havacılık	Judo	Kayak	Kürek	Masa Tenisi	Taekwondo	Tenis	Voleybol	Yelken	Yüzme-Su Topu	Toplam
İtalya	0	0	0	0	0	1	2	0	1	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7
Japonya	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	3
Macaristan	0	4	0	0	3	0	0	0	1	1	7	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	19
Romanya	1	0	0	0	0	0	2	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	8
Sırbistan	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Sovyetler Birliği	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5
Yugoslavya	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	1	0	2	6
Toplam	1	18	10	10	7	3	8	5	23	6	26	3	1	27	6	11	4	2	1	1	5	1	5	184

Tablo 3'te Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen yabancı beden eğitimi ve spor uzmanlarının geldikleri ülkeler ile branşları arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu dönemde en çok İngiltere'den 50 uzmanın geldiği ve bu uzmanların Beden Eğitimi (1), Dans-Bale (18), Futbol (8) ve Havacılık (23) branşlarında geldikleri, Macaristan'dan 19 uzmanın geldiği ve bu uzmanların Atletizm (4), Binicilik (3), Dans-Bale (1), Eskrim (1), Futbol (7), Güreş (1), Halter (1) ve Masa Tenisi (1) branşlarında geldikleri, Almanya'dan 19 uzmanın geldiği ve bu uzmanların Atletizm (3), Beden Eğitimi (4), Binicilik (1), Cimnastik (4), Dans-Bale (1), Futbol (2), Kayak (1), Kürek (1) ve Yüzme-Su Topu (2) branşlarında geldikleri, Amerika'dan 18 uzmanın geldiği ve bu uzmanların Atletizm (7), Basketbol (8), Boks (2),

Yüzme-Su Topu (1) branşlarında geldikleri görülmüştür. Ayrıca Avusturya'dan 10 uzmanın geldiği ve bu uzmanların Cimnastik (1), Futbol (2), Kayak (7) branşlarında geldikleri, Fransa'dan 8 uzmanın geldiği ve bu uzmanların Basketbol (1), Binicilik (3), Bisiklet (1), Eskrim (1), Havacılık (1) ve Judo (1) branşlarında geldikleri görülmüştür.

4.4. Türkiye'ye Cumhuriyet Döneminde Beden Eğitimi ve Spor Alanında Gelen Yabancı Uzmanların Cinsiyetleri

Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen yabancı uzmanların cinsiyetleri ile ilgili frekans ve yüzde değerleri tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4

Türkiye'ye Cumhuriyet Döneminde Beden Eğitimi ve Spor Alanında Gelen Yabancı Uzmanların Cinsiyetleri

No	Cinsiyet	f	%
1	Erkek	160	87
2	Kadın	24	13
	Toplam	184	100

Tablo 4 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen yabancı beden eğitimi ve spor uzmanlarının % 87'sinin erkek, % 13'ünün kadın olduğu görülmüştür.

4.5. Türkiye'ye Cumhuriyet Döneminde Beden Eğitimi ve Spor Alanında Gelen Yabancı Uzmanların Gelme Gerekçeleri

Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen yabancı uzmanların Türkiye'ye gelme gerekçeleri ile ilgili frekans ve yüzde değerleri Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5

Türkiye'ye Cumhuriyet Döneminde Beden Eğitimi ve Spor Alanında Gelen Yabancı Uzmanların Gelme Gerekçeleri

No	Unvanı	f	%
1	Antrenör	63	34,2
2	Antrenör, Kurs ve Seminer	37	20,1
3	Seminer	3	1,6
4	Kurs	9	4,9
5	Öğretmen	52	28,3
6	Uzman	20	10,9
	Toplam	184	100

Tablo 5 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen beden eğitimi ve spor uzmanların % 34,2'sinin antrenör, % 20,1'inin antrenörlük görevinin yanı sıra düzenlenen kurs ve seminerlerde görev almak, % 28,3'ünün öğretmen, % 10,9'unun uzman, % 4,9'unun sadece düzenlenen kurslarda eğitmen olarak görev almak ve % 1,6'sının sadece seminerler vermek üzere geldikleri görülmüştür.

4.6. Türkiye'ye Cumhuriyet Döneminde Beden Eğitimi ve Spor Alanında Gelen Yabancı Uzmanların Türkiye'de Bulunma Dönemleri

Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen yabancı uzmanların Türkiye'de bulundukları dönemlerle ilgili frekans ve yüzde değerleri Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6

Türkiye'ye Cumhuriyet Döneminde Beden Eğitimi ve Spor Alanında Gelen Yabancı Uzmanların Türkiye'de Bulunma Dönemleri

No	Türkiye'de Bulunma Dönemleri	f	%
1	29.10.1923-17.04.1936	39	21,2
2	18.04.1936-28.06.1938	5	2,7
3	29.06.1938-31.12.1973	140	76,1
	Toplam	184	100

Tablo 6 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen yabancı beden eğitimi ve spor uzmanlarının % 76,1'inin BTUM döneminde, % 21,2'sinin TİCİ döneminde, % 2,7'sinin TSK döneminde geldiği görülmüştür.

4.7. Türkiye’ye Cumhuriyet Döneminde Beden Eğitimi ve Spor Alanında Gelen Yabancı Uzmanların İstihdam Edilme Şekilleri

Türkiye’ye 1923-1973 yılları arasında gelen yabancı uzmanların Türkiye’de istihdam edilme şekilleri ile ilgili frekans ve yüzde değerleri Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7

Türkiye’ye Cumhuriyet Döneminde Beden Eğitimi ve Spor Alanında Gelen Yabancı Uzmanların İstihdam Edilme Şekilleri

No	Kanun Dayanağı	f	%
1	788 sayılı kanun	67	36,4
2	2007 sayılı kanun	7	3,8
3	657 sayılı kanun	25	13,6
4	3530 sayılı kanun	0	0
5	2718 sayılı kanun	1	0,5
6	244 sayılı kanun	1	,5
7	Belirsiz	83	45,1
Toplam		184	100

Tablo 7 incelendiğinde, Türkiye’ye 1923-1973 yılları arasında gelen yabancı beden eğitimi ve spor uzmanlarının % 36,4’ünün 788 sayılı “Memurin Kanunu”na göre, % 13,6’sının 657 sayılı “Devlet Memurlarına Kanunu”na göre, % 3,8’inin 2007 sayılı “Türkiye’de Türk Vatandaşlarına Tahsis Edilen Sanat ve Hizmetler Hakkında Kanunu”na göre, % 0,5’inin 2718 sayılı “Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsü 1934 Malî Senesi Bütçe Kanunu”na ve 244 sayılı “Bazı Andlaşmaların Yapılması İçin Cumhurbaşkanına Yetki Verilmesi Hakkında Kanunu”na göre istihdam edildikleri görülmüştür. Bu dönemde Türkiye’ye gelen yabancı beden eğitimi ve spor uzmanlarının % 45,1’inin ise Türkiye’de hangi kanun maddesine göre ve ne şekilde istihdam edildiği ile ilgili bir bilgiye ulaşılamamıştır.

4.8. Türkiye’ye Cumhuriyet Döneminde Beden Eğitimi ve Spor Alanında Gelen Yabancı Uzmanların Yaptığı Çalışmalar

Türkiye’ye 1923-1973 yılları arasında gelen yabancı beden eğitimi ve spor uzmanlarının genellikle önemli uluslararası organizasyonlar öncesi ve kısa süreli Türkiye’de kaldıkları, aynı kişinin birden fazla arka arkaya ya da belirli aralıklarla Türkiye’de görev yaptığı

görülmüştür. Bu yabancı uzmanlardan bir kısmı öğretmen (% 28,6) olarak, öğretmen yetiştiren okullarda görev yapmışken bir kısmından da ilgili branşın uzmanı (% 11) olarak görev yaptığı görülmüştür. Bu dönemde Türkiye’de görev yapmış beden eğitimi ve spor uzmanlarının birçoğu antrenörlük (% 33,5) yapmak için Türkiye’de bulunmuşlardır. Antrenörlerin görevlendirmelerinde branşın modern gerekliliklerinin Türkiye’de yerleştirilmesi, Türklere özgü bir ekol oluşturulması ve düzenlenecek kurslarla Türkiye’nin ihtiyaç duyduğu antrenör ve hakem ihtiyacının karşılanması amaçlanmıştır. Bu amaçla pek çok hakem ve antrenör kursu düzenlenmiş ve bu uzmanların bir kısmı antrenörlük görevlerinin yanı sıra Türkiye’de görev yaptıkları dönemlerde bu kurslarda eğitmen olarak görev almışlardır. Amerika’dan altı ay süreyle Türkiye’ye gelen Atletizm antrenörü Wictor E. Francy, Türkiye’de bulunduğu dönemde atletizm sporcularını çalıştırırken, düzenlenen seminerlerle de sporcu ve hakemlere konferanslar düzenlemiştir (Antrenör Francy yarın geliyor. (1958, Mart 12). Cumhuriyet Gazetesi, s. 6).

Bazı branşlarda ise yalnızca kurs ve seminerler düzenlemek amacıyla kısa süreli olmak üzere antrenör ve uzmanlar Türkiye’ye getirilmiş ve programlarının sonunda tekrar ülkelerine dönmüşlerdir. Bu amaçla Belçikalı basketbol antrenörü Renauld Mal düzenlenecek antrenör kursu için Türkiye’ye gelmiş ve kurs tamamlandıktan sonra Türkiye’den ayrılmıştır (Belçikalı basketbol antrenörü geliyor. (1965, Temmuz 18). Cumhuriyet Gazetesi, s. 8).

Özellikle Cumhuriyetin ilk yıllarında Türkiye’ye gelen yabancı uzmanlardan spor ve yarışma alanlarının düzenlenmesinde ve tesisleşme sürecinde görüşlerine başvurulmuştur. Atletizm Federasyonu antrenörlerinden Herbert Lewis, İzmir’de yapılacak stadyumdaki yeni pistin yapımında yardım etmek üzere İzmir’e gönderilmiştir (Atletizm antrenörü İzmir’e gidiyor. (1936, Aralık 19). Cumhuriyet Gazetesi, s. 6).

Yine bu dönemde Türkiye’de görev yapan beden eğitimi ve spor uzmanlarının bir kısmı sadece bir bölgede görevlendirilirken, bazıları Türkiye’nin muhtelif bölgelerine gönderilerek bu bölgedeki sporcu, antrenör ve hakemlerin de eğitilmeleri sağlanmıştır. Örneğin atletizm branşı antrenörlerinden Karl Prack Ankara ve İstanbul’da bulunan sporcuları çalıştırırken daha tecrübeli olan Aleksî Abraham Anadolunun muhtelif şehirlerini dolaşarak bu şehirlerdeki sporcuları çalıştırmak üzere görevlendirilmiştir (Giray, A. (1933, Nisan 9). Yalnız antrenörle iş bitmez çalışmak lazım” Olimpiyat, s. 9).

Türkiye'ye gelen yabancı uzmanlar sadece millî takımları çalıştırmamışlar, bölgelerinde bulunan kulüp sporcularını, antrenör ve hakemleri de haftanın belirli günlerinde çalıştırarak branşın bütüncül gelişimine katkı sağlamışlardır. Bu amaçla Boks Federasyonu tarafından Finlandiya'dan getirilen Sten Suvio, Türkiye'de görev yaptığı dönemde Pazartesi, Çarşamba ve Cuma günleri sporcuları çalıştırırken, Salı ve Perşembe günleri Türk antrenörleri ve Pazar sabahları da yine Türk antrenör ve hakemleri çalıştırmıştır (Boksta Kıpırdanma Başladı. (1964, Eylül 9). Cumhuriyet Gazetesi, s. 8).

Bu uzmanlar Türkiye ile kendi ülkeleri arasında bir iletişim kurarak, kendi ülke takımları ile Türkiye arasında ikili müsabakalar düzenlenmesine ve bu yöntemle Türk sporunun yurt dışı müsabaka tecrübesine katkıda bulunmaya çalışmışlardır. Bu uzmanların Türkiye'ye gelmeleri genellikle ilgili federasyonların yurt dışı temasları ve tavsiyeleri üzerine gerçekleşmiştir. Ancak bu tercihler yapılırken Türkiye'ye gelmesi planlanan uzmanların ilgili branşta isminden söz ettirmiş, kendini kanıtlamış kişiler olmasına özen gösterilmiştir. Bu uzmanlar çalışma süreleri içerisinde ya da sürelerinin sonunda yapmış oldukları çalışmaları ve hazırladıkları raporları ilgili kurumlara teslim ederken bir kısmı da kitap yazarak ilgili branşın temel kaynak problemini çözmeye çalışmıştır. Amerikalı basketbol antrenörü Samuel Fox'un "*Basketbol Esasları ve Psikolojisi*" isimli kitabı basketbol öğretiminde o dönemde kaynak kitap olurken, Türkiye'de sporun yeniden yapılanmasında önemli rolü olan Carl Diem'in "*Türk Sporuna Hakkında Rapor*" ve "*Türk Spor Nizamnamesi*" isimli çalışmaları örnek olarak verilebilir.

4.9. Türkiye'ye Cumhuriyet Döneminde Beden Eğitimi ve Spor Alanında Gelen Yabancı Uzmanlara Karşı Gösterilen Tutum ve Davranışlar

Cumhuriyetin ilan edilmesiyle birlikte her alanda olduğu gibi beden eğitimi ve spor alanında modern medeniyetler seviyesine ulaşılması amacıyla çalışmalar yapılmış, bunun neticesinde 1923-1973 yılları arasında 24 farklı ülkeden 23 farklı branşta 184 beden eğitimi ve spor uzmanı Türkiye'de görev yapmıştır. Bu dönemde genelde beden eğitimi ve spor uzmanlarının Türkiye'de istihdam edilmelerinin gerekli olduğuna dair haberler yapılmıştır. Bu haberlerden bir tanesi şöyledir;

Türk atletizmi bariz bir şekilde gelişme göstermektedir. Fakat faaliyetleri büyük olan bölgelerde millî takım için bir antrenör getirilmiyor. Bizim mekteplerimizde az miktarda beden terbiyesi öğretmeni yetiştirilmekte fakat bunlar kâfi gelmemekte ve faydalı olamamaktadırlar. Antrenör bahsini pratik olarak düşünüp hemen bir karar vermek zamanı gelmiş geçmiştir. Bize sürat koşuları ve manialar için Amerika, İsveç, Norveç veya Finlandiyalı antrenör lazımdır.

Malumdur ki atletizmin bu branşlarını bu saydığım memleketlerde en iyi şekilde yapmaktadırlar. Şüphesiz atletizm federasyonu bu büyük eksiği görüyor gençliğin antrenöre susamış olduğunu biliyor (Semih Türkdoğan. (1946, Temmuz 29). Bize birkaç tane antrenör lazım (Kırmızı Beyaz, s. 2).

Bu süreç içerisinde beden eğitimi ve spor uzmanlarıyla ilgili eleştirilerin odak noktasının genellikle spor teşkilatı ve federasyonlar üzerinde yoğunlaştığı görülmüştür. Şöyleki;

Memleketimizde İngiliz ve başka milletlerden başka antrenörlerde vardır. Bunlar kulüplerimizde senelerden beri gürültüsüz patırtısız çalışmaktadırlar. Binaenaleyh teşkilat tarafından futbol organizasyonu namına getirilen antrenörlerin ortada şunun bunun elinde kalması arada bir anlaşamamazlık tevlit ettiğine ve bu yüzden bu adamların “Canım azat” diyerek vazifelerini terketmeye mecbur kaldıklarına şüphe edilmemelidir. Eğer Türk sporu hakkında kendimize aleyhtar propaganda mevzuları yaratmak istemiyorsak bu antrenör işine dikkat etmek gerekir (Ecnebi antrenörlere ne oluyor? (1937, Mart 29). Spor Postası, s. 1).

Uzmanların Türkiye’de yapmış oldukları çalışmalar ise süreli yayınlar aracılığıyla Türk toplumuyla paylaşılırken, yabancı beden eğitimi ve spor uzmanların Türkiye’ye gelişleri ve Türkiye’den dönüşleri haber yapılmıştır. Ayrıca bu beden eğitimi ve spor uzmanlarının Türkiye’nin farklı bölgelerine hareketleri de önem verilen başka bir haber kaynağı olmuştur. Örneğin;

Beden Terbiyesi filmi propagandası içinde kullanılan atletizm antrenörü Aleksi Abraham dün Ankara’dan şehrimize gelmiş ve bugün de Anadolu seyahatine çıkacaktır. Aleksi Abraham Konya, Adana ve Mersin’de iki haftalık bir seyahat yapacak, oralarda hem Beden Terbiyesi filmini gösterecek, hem de atletik sporlar için propaganda yapacaktır (Aleksi Abraham’ın Anadolu seyahati. (1935, Mayıs 23). Cumhuriyet Gazetesi, s. 10).

Özellikle atletizm, basketbol, futbol, güreş, voleybol ve yüzme-su topu gibi bazı spor dallarında uzmanlarla yapılan görüşmeler manşetlere taşınırken yorumlardan çok uzmanın görüşleri doğrudan paylaşılmaya çalışılmıştır. Su Topu Millî Takımımızı Balkan Şampiyonası’na hazırlayan Yugoslav antrenör Darko Serenaj: “Balkan devletleri ile çalışma şekillerimizi göz önüne getirerek bir mukayese yapmamız imkansız. Bu sporu kışında yapmadan bir adım ilerleyemeyiz. Su topu ile yüzme branşını da ayırmak gerekir. Çünkü iki branşı bir arada yürütmek sporcu için çok yorucu oluyor” demiştir (Çetin Gürel. (1969, Eylül 10). Bu sporu 12 ay yapmadan bir adım ilerleyemeyiz.” Cumhuriyet Gazetesi, s. 8).

Türkiye’ye gelen yabancı beden eğitimi ve spor uzmanlarına ülke kaynakları doğrultusunda oldukça iyi imkânlar sunulmuş ve mevcut eksiklikler açıkça dile getirilebilmiştir. Bütün bunlara rağmen çok iyi hizmetler yaptığı düşünülenler olurken, bazı uzmanlarda eleştirilebilmiştir. Bu uzmanlardan ikisi atletizm branşında Türkiye’de görev yapan József Kovács ve Zoltan Tenke’dir. Bu antrenörler hakkında Türk basınında çıkan haberlerden biri şöyledir;

Her yıl 250 bin liraya mal olan dört yıldan beri de sadece Ankara ve İzmir’de ki atletleri çalıştıran József Kovács ve Zoltan Tenke’nin Türk atletizmine hiçbir katkıda bulunmadığını ifade eden otoriteler, atletizm sporunda paraların bolca sarfedildiğini, fakat temele inilmeyip sadece belli kişilerin çalışmaları ile hareket edildiği ve Türkiye’de bu iki antrenör kadar bilgili ve tecrübeli antrenörler olduğunu belirtmişlerdir (Atletizm. (1973, Aralık 29). Cumhuriyet Gazetesi, s. 10).

1923-1973 yılları arasında Türkiye’de görev yapan yabancı beden eğitimi ve spor uzmanlarının büyük bir çoğunluğu görev yaptıktan sürenin sonunda Türkiye’den ayrılırken büyük bir memnuniyetle ayrılmışlardır. A ve Genç basketbol millî takımını çalıştırmak için Amerika’dan gelen Walter Dewlin Türkiye’den ayrılırken basın mensuplarına; “Mensup olduğum kulübün çağırması üzerine Amerika’ya dönüyorum. Bir aylık kampı müteakip altı ay sürecek olan maçlarımız başlayacak. Maçlardan sonra tekrar davet edilsem memleketinize memnuniyetle geleceğim. Gazeteniz aracılığıyla Türk sporcularına selamlarımı iletiyorum” ifadelerini kullanmıştır (Antrenör Dewlin Gitti. (1955, Eylül 24). Cumhuriyet Gazetesi, s. 6).

Türkiye’ye 1923-1973 yılları arasında gelen yabancı beden eğitimi ve spor uzmanlarının istihdamı, çalışmaları ve etkilerini ortaya koymak üzere araştırma konusu olan 23 branş, araştırmanın alt problemleri doğrultusunda ayrı ayrı değerlendirilerek sırasıyla verilmiş, araştırmanın konusu ile paralellik göstermesi açısından branşların tarihsel gelişim dönemlerinde ise 1923-1973 yılları arası tercih edilmiştir.

4.10. Atıcılık Branşında Gelen Yabancı Uzmanların İstihdamı, Çalışmaları ve Etkileri

Türkiye’de Cumhuriyetin ilan edilmesiyle birlikte sporun örgütlenmesi çalışmaları içerisinde Türkiye’de Atıcılık faaliyetleri ve kurumsallaşması Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı dönemine kadar uzanmaktadır (Fişek, 1998, s. 352-365). Bu tarihten günümüze kadar yapılan spor örgütlenmesi çalışmaları içerisinde Atıcılık faaliyetleri her zaman yer bulmuştur. Günümüzde ise bu faaliyetler "Türkiye Atıcılık ve Avcılık Federasyonu Ana Statüsü" gereğince federasyonun teşkilat, görev, yetki ve sorumluluklarının usul ve esasları doğrultusunda faaliyetlerine devam etmektedir (Atıcılık Federasyonu tarihçesi, 2019. <https://www.taf.gov.tr/page/tr/4/Tarihce> adresinden erişilmiştir). 1923-1973 yılları arasında Türkiye’ye Atıcılık branşında gelen antrenörlerin belirlenmesi süreci Atıcılık Federasyonu tarafından yürütülmüştür.

Tablo 8

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Atıcılık Uzmanlarının Listesi.

No	Adı	Soyadı	Ülkesi	Cinsiyet	Branşı	Unvanı	Çalıştığı Birim	Çalıştığı Yıl	Türkiye'ye Geliş Amacı	Görev Yerleri	Görevlendirme Kanun Dayanağı
1	Dimitru	Pinata	Romanya	Erkek	Atıcılık	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Atıcılık Federasyonu	1.3.1971-1 yıl	Antrenör, Kurs, Seminer	İstanbul, Bursa, Manisa, Ankara, Diyarbakır, Trabzon	657

Tablo 8 incelendiğinde, Türkiye’de 1923-1973 yılları arasında Atıcılık branşında gelen antrenörün sadece Dimitru Pinata olduğu görülmektedir. Pinata, Türkiye’de antrenör olarak görev yaparken, düzenlenen kurs ve seminerlerde de eğitmen olarak görev yapmıştır. Pinata, Türkiye’de 657 sayılı “*Devlet Memurları Kanunu*”na göre istihdam edilmiştir. Dimitru Pinata’nın Türkiye’ye antrenör olarak gelme çalışmaları dönemin Atıcılık Federasyonu Başkanı Hilmi Gürz tarafından başlatılmış ve 1968 yılında yapılan girişimle Dimitru Pinata’nın Türkiye’ye gelerek İstanbul, Bursa, Manisa, Ankara, Diyarbakır ve Trabzon’da yapılacak grup müsabakalarını seyretmesi ve Türk sporcularını çalıştırması planlanmıştır (Romanya’dan bir atıcılık antrenörü getiriliyor. (1968, Mart 1). Cumhuriyet, s. 8).

Dimitru Pinata ile ayrıca 06-17 Ekim 1971 tarihleri arasında İzmir’de düzenlenecek Akdeniz Oyunları’na katılacak Türk sporcularını çalıştırmak, Türkiye’de kaldığı süre içerisinde antrenör kursları ve seminerler düzenlemek üzere 1.3.1971 tarihinden itibaren Gençlik ve Spor Bakanlığı, Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü, Atıcılık Federasyonu bünyesinde bir yıllık süreyle görevlendirilmiştir. Dimitru Pinata, Türkiye’de görev yaptığı süre içerisinde 657 sayılı devlet memurları kanununun 4. maddesinin (b) bendine göre görev yapmıştır (Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi (CDA), Fon Kodu: 30.18.1.2 Yer No: 302.58.7). Yapılan incelemede Türkiye’de görev yaptığı sürede ne tür çalışmalar yaptığı ya da Türk millî takımı üzerine ne tür etkileri olduğu konusunda herhangi bir somut veriye rastlanmamıştır. Ancak Dimitru Pinata’nın Türkiye geliş amacı olan 1971 Akdeniz Oyunları’nda Atıcılık branşı incelendiğinde Skeet kategorisinde Güneş Yunus’un 193 puanla üçüncü olduğu ve bronz madalya kazandığı görülmektedir (Yunus Güneş’in olimpiyat derecesi, 2019. <http://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Olimpiyat-Oyunlari-Sporcu-Listesi/64> adresinden erişilmiştir).

Uzun yıllar atıcılık sporuyla ilgilenmiş ve Türkiye’yi birçok uluslararası müsabakada temsil eden eski millî takım sporcusu ve antrenörlerinden Erdoğan Karaöz, Dimitru Pinata ile ilgili şunları söylemiştir;

Dimitru Pinata ile 1968 ve 1971 yılları arasında birçok organizasyonda birlikte olduk. O dönemde Türkiye’de atıcılık branşında teknik eğitim verecek bir Türk yoktu. Pinata geldikten sonra atış nasıl yapılır, atış hakemlikleri nasıl yapılır gibi konularda bilgi aktardı. Bu alanda bir Türk antrenörün olmaması nedeniyle bu antrenörün gelişi atıcılık için çok önemli olmuştur. Biz o dönemde Osmanlı usulü atıcılık yapıyorduk. Uluslararası standartları bilen kimse yoktu. Teknik olarak pek bir şey bilmiyorduk. Pinata geldikten sonra özellikle bir yarışmanın nasıl yapılacağı, hakemler, hedefler, atıcıların giyeceği kıyafetlerdeki standartların ne olduğunu bize öğretti. Düzenlemiş olduğu kurslarda pek çok arkadaşımız belge aldı. Bende antrenörlük belgemi 28-31 Ağustos 1968 tarihleri arasında Manisa’da düzenlenen ve Pinata’nın yönettiği kursta aldım. O zaman bu kursa katılan arkadaşların bir kısmı hakemlik belgesi alırken bir kısmı da hem antrenör hem de hakemlik belgesi aldılar. Bu kurstan belge alanlar daha sonrada bu branşta çalışmaya devam ettiler. Pinata’ya çok yakın ilgi gösterdik. Pinata Türkiye’de olmaktan çok memnundu. Gayet samimi ve sıcakkanlı bir antrenördü. Biz Balkan Oyunları için Romanya’ya gittiğimizde bize orada da çok yardımcı oldu ve hatta kendi kulübünün atış poligonunda resmi antrenmanlar başlamadan önce bize antrenman zamanı verdi (E. Karaöz, kişisel iletişim, Mart 18, 2020).

Dimitru Pinata’nın Türkiye’de görev yaptığı dönemde düzenlenen kurslara katılarak atıcılık hakem belgesi alan ve Atıcılık Federasyonu bünyesinde en uzun süre hakemlik yapma unvanına sahip olan, 2019 yılında aktif hakemlik hayatına son veren Asım Eren ise Dimitru Pinata hakkında şunları söylemiştir;

1969 yılında Manisa’da Ateşli Silahlar Balkan Şampiyonası yapılacaktı. Bunun için Türkiye’ye geldi. Ben o dönemde Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi’nde öğrenciydim ve okçuluk il temsilcisiydim. Erdoğan Karaöz ve Orhan Karaköse (atıcılık il temsilcisi) bana yabancı bir

antrenör gelecek, senin de İngilizce var bize yardımcı ol dediler. Tamam, yardımcı olurum dedim fakat Pinata İngilizce bilmiyordu. Kendisi Romence, Rusça ve Fransızca biliyordu. Fakat ona ben Türkçe öğrettim. Ben de bu dönemde atıcılığı öğrendim. Hakemliğim başladı ve hakemlik yaptım yıllarca ve geçen sene bıraktım. Elimizde o dönem ne yönetmelik var ne de elimizde bir doküman var. Herşeyi Pinata'dan öğrendik. Hatta Pinata ilk geldiğinde havalı silahları da başlattı ve Almanya'ya bir şampiyonaya gittik. 1969 yılında bana bir organizasyon nasıl yapılır, müsabaka nasıl yönetilir, hedeflerin hazırlanmasından, numaralanmasından, seyircilerin puanları görmesi için düzeneklerin hazırlanmasına, değerlendirmenin nasıl olduğunu, hedefte bir üst puanın nasıl verildiğini Pinata'dan öğrendim. Gecemiz gündüzümüz birlikte geçiyordu. Balkan Şampiyonası sırasında Romen sporcular gelmişti. Onları İzmir'e götürdük, orada denize girdiler. O günün şartlarında Türkiye'ye gelmesi doğru bir karardı diye düşünüyorum. Antrenörlük boyutunu bilemiyorum ancak bir organizasyonun nasıl yapılacağı konusunda çok şey öğrendik. O dönemde malzeme konusunda çok sıkıntı çekiliyordu. Pinata'nın Türkiye'ye bir gelişinde Manisa'da bütün polisler mermi getirdi mermi satıyor diye Pinata'yı takip ediyordu. Bu mermiler Pinata'da yoktu hatta bu durum Türkiye'deki sporcuların lehine olan bir durumdu. Bu mermiler spor dışında bir yerde kullanılmıyordu. Pinata'ya ben soruyordum kimde var diye, gidip ondan alıyorduk hatta bizdeki bazı sporcular polisti. Sende mermi istiyorsun bak sanada mermi veriyoruz dedim. Takip eden polisleri çekmez misiniz diye rica ettikten sonra polisler çekildi. Mermi alan Türkler mermi aldıkları Romenlere elektronik eşya verirlerdi. Bu işte para yerine takas sistemi kullanılırdı. Romanya o dönem atıcılıkta dünya'da söz sahibi bir ülkedydi ve atıcılık branşında katkıları oldu. Bir gün Pinata'ya kendi ülkesinde sporcuyla nasıl seçtiklerini sordum. Liselerde çocuklara bir karne veriyoruz. Çocuklar bu karnelerle hangi ilde bulunuyorsa o ildeki askeri birliğe giderek atış yapıyor. ve buradaki performanslarıyla federasyon sporcu seçiyor. ve spor lisesi gibi okullarda eğitim görüyorlar cevabını vermiştir (A. Eren, kişisel iletişim, Mart 19, 2020).

Atıcılık branşında Türkiye'de görev yapan Dimitru Pinata'nın Türk atıcılığına önemli hizmetleri olduğu görülmüştür. Türkiye'de atıcılık branşının teknik altyapısının oluşturulması, atıcılık müsabakalarının nasıl yapılacağı ve organizasyonunun ne olduğu, antrenör ve hakem yetiştirme kursları ile Türk spor adamlarının yetiştirilmesiyle atıcılık branşının Türkiye'de yaygınlaşmasına katkı sağlamıştır.

4.11. Atletizm Branşında Gelen Yabancı Uzmanların İstihdamı, Çalışmaları ve Etkileri

Atletizmin Türkiye'de başlangıcı 1870 yılında o zamanki adı Mekteb-i Sultani olan Galatasaray Lisesi'ne Fransa'dan gelen beden terbiyesi öğretmeni olan Fransız Curel öncülüğünde başlamıştır. Koşular, atmalar, atlamalar gibi atletizm branşlarında yarışmalar tertip etmekle atletizmi ilk defa yurdumuza sokan kişi olmuştur. Ayrıca Robert kolejinde görev yapan hocalar bu sporun Türkiye'de yayılmasını sağlamıştır. Türk sporunu teşkilatlandırmak amacıyla 17 Eylül 1920 yılında İstanbul kulüpleri, uzun bir çalışma sonunda, 10 Ağustos 1922 tarihinde, Türkiye'nin ilk spor teşkilatı olan Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı'na dâhil olan federasyonların bir tanesi de atletizm olmuş ve ilk atletizm federasyon başkanı olarak "Ali Seyfi" seçilmiştir. Türk atletleri ilk resmi yarışmalara; Burhan Felek başkanlığında 1924 Paris Olimpiyat Oyunları'na 11 kişilik

takımla katılmıştır. Rauf, Şekip, Unvan, Mazhar, Ömer Besim, Lütfi, Said, Neşet, Hüseyin, Ekrem ve Süleyman Beyler atletizm branşında Türkiye'yi temsil etmek üzere Paris'e gitmişlerdir. Yüz metre sürat ve 4X100 metre bayrak yarışlarına katılan Rauf ve Şekip Beyler ilk turda elenmişlerdir. Ömer Besim Bey 800 ve 1500 metre yarışlarına katılmış ve ilk turdaki seçmelerde elenmiştir. Hüseyin ve Said Beyler de 4X100 metre bayrak yarışında ilk turda elenmiştir. Ekrem, Mazhar, Lütfi, Neşet ve Süleyman Beyler ise isimlerinin zamanında yarışacakları dallar için bildirilmemesi nedeniyle yarışmalara katılamamıştır. Bu katılım atletizm tarihinde bir dönüm noktası olmuştur. Türk sporcularını hazırlamak üzere Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı tarafından Avrupa'dan atletizm antrenörü de getirilerek sporcuların çağdaş yöntemler çerçevesinde olimpiyatlara hazırlanması düşünülmüştür. Bu amaçla getirilen Amerikalı Tobin sistemli ve bilinçli çalışmaları kısa sürede sonuç vermiş, bunun sonucu olarak aralarında Ömer Besim (Koşalay) Bey'in de bulunduğu genç yetenekler ortaya çıkmıştır. Ömer Besim Bey Paris olimpiyatı ile başlayan ve 13 yıl sürecek başarılı atletizm hayatında 6 ayrı mesafede 29 Türkiye rekoru kırmıştır (Özdemir, 2013, s. 717-744). 1941 ile 1950 yılları arasındaki dönem Türk atletizminin en parlak devirlerinden birini oluşturmaktadır. Akdeniz oyunlarında alınan şampiyonluklar, Ruhi Sarıalp'in üç adım atlamada 1950 yılı Avrupa üçüncülüğü, 1948 yılı olimpiyat oyunları üçüncülüğü, 1968 Mexico City Olimpiyat Oyunları'nda İsmail Akçay'ın dördüncülüğü kayda değer başarılarıdır. 1975 Cezayir Akdeniz Oyunları'nda Nurullah Candan'ın üçüncülük elde etmesi ve 1980 yılında yapılan İslam oyunlarında bütün birincilikleri Türk atletleri alması sayılabilir. Mehmet Yurdadön'ün 1983-1984-1985 yıllarında krosta Balkan Şampiyonluğu, Mehmet Terzi'nin Akdeniz Oyunları'nda, Londra ve Boston Maratonlarında ve Balkan Şampiyonluğu'nda birinciliklerinin yanında, Zeki Öztürk'ün Akdeniz Oyunları şampiyonlukları bulunmaktadır. Ayrıca Haydar Doğan krosta Liseler Dünya şampiyonluğu, Üniversiteler dünya ikinciliği, 10000 metre Avrupa üçüncülüğü kazanmıştır (Biçer, 2009, s. 23-26). 1923-1973 yılları arasında atletizm branşında istenilen başarı sağlanamazken, Türkiye'ye bu dönemde 18 (Tablo 9) yabancı atletizm uzmanı getirilerek branşın gelişmesi hedeflenmiştir.

Tablo 9

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Atletizm Uzmanlarının Listesi

No	Adı	Soyadı	Cinsiyet	Ülkesi	Branşı	Unvanı	Çalıştığı Birim	Çalıştığı Yıl	Türkiye'ye Geliş Amacı	Görev Yerleri	Görevlendirme Kanun Dayanağı
1	Chester	Tobin	Erkek	Amerika	Atletizm	Antrenör	Atletizm Federasyonu	1924 1932	Antrenör	Ankara, İstanbul	788
2	Alexi	Abraham	Erkek	Almanya	Atletizm	Antrenör	Atletizm Federasyonu	1928-1935	Antrenör	İstanbul, Ankara, Konya, Adana, Mersin, Bursa, Balıkesir, Manisa, Uşak, İzmir, Eskişehir, Samsun, Trabzon	788
3	M. Geyts		Erkek	Amerika	Atletizm	Antrenör	Atletizm Federasyonu	1932	Antrenör	İstanbul	788
4	Her Karl	Prack	Erkek	Almanya	Atletizm	Antrenör	Atletizm Federasyonu	1933-1935	Antrenör	İstanbul, Ankara	788
5	Julius	Ratkay	Erkek	Macaristan	Atletizm	Öğretmen	Gazi Terbiye Enstitüsü Beden Terbiyesi Şubesi Atletizm Federasyonu	1933-1939	Antrenör	Ankara	788
6	Herbert	Lewis	Erkek	Amerika	Atletizm	Antrenör	Atletizm Federasyonu	1935-1937	Antrenör	İstanbul, İzmir	788
7	Max	J. Vogel	Erkek	İsviçre	Atletizm	Uzman	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Atletizm Federasyonu	1.3.1948-10 ay	Antrenör	Ankara	788
8	Fredrick	Kachel	Erkek	Almanya	Atletizm	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Atletizm Federasyonu	1954-4 ay	Antrenör	Ankara	788
9	Wictor E.	Francy	Erkek	Amerika	Atletizm	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Atletizm Federasyonu	1958- 6 ay	Antrenör, Kurs	Ankara, İstanbul	788
10	Mr. Lucas		Erkek	Amerika	Atletizm	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Atletizm Federasyonu	1959-6 ay	Antrenör	Ankara, Bursa, İstanbul	-
11	Kolariç	Marjan	Erkek	Yugoslavya	Atletizm	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Atletizm Federasyonu	15.4.1963-1 yıl 29.2.1964-1 yıl	Antrenör	Ankara	788
12	Amizor	Shapira	Erkek	İsrail	Atletizm	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Atletizm Federasyonu	1964	Antrenör	Ankara	-
13	Ray Frederick	Kring	Erkek	Amerika	Atletizm	Uzman	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Atletizm Federasyonu	25.8.1964-3.06.1965	Uzman	Ankara	-

14	Frank	Medina	Erkek	Amerika	Atletizm	Uzman	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Atletizm Federasyonu	1964 1965 1966-3 ay 1967 1968	Antrenör, Kurs, Seminer	Ankara, İstanbul	788
15	József	Kovács	Erkek	Macaristan	Atletizm	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Atletizm Federasyonu	1.4.1968-1 yıl 1.3.1971-1 yıl 1.3.1972-1 yıl 1.3.1973-1 yıl	Antrenör, Kurs, Seminer	İstanbul, Ankara, İzmir	657
16	Zoltan	Tenke	Erkek	Macaristan	Atletizm	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Atletizm Federasyonu	1968 14.11.1970-2 yıl 1.3.1971-1 yıl 1.3.1972-1 yıl 1.3.1973-1 yıl	Antrenör, Kurs, Seminer	İstanbul, Ankara, İzmir	657
17	Constantin	Jalov	Erkek	Bulgaristan	Atletizm	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Atletizm Federasyonu	1971-1 yıl	Antrenör, Kurs, Seminer	Ankara, İzmir	657
18	Jerry D.	Smart	Erkek	Macaristan	Atletizm	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Atletizm Federasyonu	1.3.1971-1 yıl	Antrenör, Kurs, Seminer	Ankara	657

Tablo 9 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında atletizm branşında 18 uzmanın geldiği görülmektedir.

Tablo 10

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Atletizm Uzmanlarının Ülkeleri

No	Ülke	f	%
1	Almanya	3	16,7
2	Amerika	7	38,9
3	Bulgaristan	1	5,6
4	İsrail	1	5,6
5	İsviçre	1	5,6
6	Macaristan	4	22,2
7	Yugoslavya	1	5,6
	Toplam	18	100

Tablo 10 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen atletizm uzmanlarının % 38,9'unun Amerika, % 22,2'sinin Macaristan, % 16,7'sinin Almanya ve % 5,6'sının de sırasıyla Bulgaristan, İsrail, İsviçre ve Yugoslavya'dan geldiği görülmektedir.

Tablo 11

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Atletizm Uzmanlarının Cinsiyetleri

No	Cinsiyet	f	%
1	Erkek	18	100
2	Kadın	0	0
	Toplam	18	100

Tablo 11 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında Türkiye'ye gelen atletizm uzmanlarının tamamının erkek olduğu görülmektedir.

Tablo 12

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Atletizm Antrenörlerinin Türkiye'de Bulunma Dönemleri

No	Türkiye'de Bulunduğu Dönem	f	%
1	29.10.1923-17.04.1936	6	33,3
2	18.04.1936-28.06.1938	0	0
3	29.06.1938-31.12.1973	12	66,7
	Toplam	18	100

Tablo 12 incelendiğinde, 1923-1973 yılları arasında Türkiye'ye gelen atletizm uzmanlarının % 33,3'ünün TİCİ döneminde, % 66,7'sinin ise BTUM döneminde geldiği görülmektedir.

Tablo 13

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Atletizm Uzmanlarının Türkiye'ye Gelme Gerekçeleri

No	Gerekçe	f	%
1	Antrenör	12	66,7
2	Antrenör, Kurs ve Seminer	5	27,8
3	Antrenör ve Öğretmen	0	0
4	Seminer	0	0
5	Kurs	0	0
6	Öğretmen	0	0
7	Uzman	1	5,6
	Toplam	18	100

Tablo 13 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen atletizm uzmanlarının % 66,7'sinin antrenör, % 27,8'inin antrenörlüğün yanı sıra antrenör ve hakem kursları düzenlemek ve seminerler vermek üzere geldiği ve % 5,6'sının da uzman olarak Türkiye'ye geldiği görülmektedir.

Tablo 14

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Atletizm Antrenörlerinin Türkiye'de İstihdam Edilme Şekilleri

No	Kanun Dayanağı	f	%
1	788 sayılı kanun	11	61,1
2	2007 sayılı kanun	0	0
3	657 sayılı kanun	4	22,2
4	3530 sayılı kanun	0	0
5	2718 sayılı kanun	0	0
6	244 sayılı kanun	0	0
7	Belirsiz	3	16,7
	Toplam	18	100

Tablo 14 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen atletizm uzmanlarının % 61,1'i 788 sayılı "Memurin Kanunu"na göre, % 22,2'si 657 sayılı "Devlet Memurlarına Kanunu"na göre istihdam edilmiştir. Bu uzmanlardan % 16,7'sinin Türkiye'de hangi kanun maddesine göre ve ne şekilde istihdam edildiği ile ilgili kesin bir bilgiye ulaşılammıştır.

1923-1973 yılları arasında Türkiye'de görev yapan atletizm antrenörlerinin genel olarak Atletizm Federasyonu'nun araştırmaları sonucu tespit edilen isimlerden oluştuğu görülürken bu isimler ilgili kanun gereğince istihdam edilmişlerdir. Ancak bazı antrenörler sportif yardım fonu gibi bazı fonlardan desteklenerek ve maaşları kendi ülkeleri tarafından ödenmek suretiyle Türk millî takımlarını çalıştırmış ve Türkiye'de bu şekilde istihdam edilmişlerdir. Bu antrenörler 1954 yılında Amerika'dan gelen Mr. Lucas ile 1964 yılında yine Amerika'dan gelen Ray Frederick Kring'dir (Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi (CDA), Fon Kodu: 30.18.1.2 Yer No: 137.96.19; Amerikalı antrenör geldi. (1959, Haziran 10). Cumhuriyet, s. 6; Amerikalı antrenör Lucas çalışıyor. (1959, Temmuz 22). Cumhuriyet Gazetesi, s. 6).

1923-1973 yılları arasında atletizm branşında Türkiye'ye gelen antrenörler genellikle belirli bir organizasyon öncesinde ve sonrasında devam edecek organizasyonlara katılacak takımları çalıştırmak için gelirken bir kısmı ise Türkiye'de bulunduğu süre içerisinde antrenör ve hakem kursları ile seminerler düzenleyerek Türkiye'de atletizm branşının gelişmesine katkıda bulunmuşlardır (M. Arif Demirer. (2015, Eylül 15). Türk millî takımının Amerikalı hocası. Anayurt Gazetesi, s. 13). 1969 yılında düzenlenen seminer atletizm sporunun gençlere ve Beden Eğitimi öğretmenlerine bütün teknik özellikleriyle öğretilmesi için Atletizm Federasyonu tarafından Gazi Eğitim Enstitüsü'nde düzenlenmiş ve semineri atletizm antrenörü Joseph Kovacs vermiştir (Gazi Eğitim Enstitüsünde atletizm semineri. (1969, Şubat). Atletin Sesi, s. 16).

Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen yabancı atletizm uzmanlarının yaptığı çalışmalar ve Türk atletizmine etkileri incelendiğinde, atletizm uzmanlarının Türkiye'de modern atletizm ilkelerinin Türkiye'ye yerleştirilmesi, bilimsel gelişmelerin Türkiye'ye getirilmesi ve bu alanda ihtiyaç duyulan Türk uzmanların yetiştirilmesi gerekçesiyle istihdam edildiği görülmektedir. Bu durum Türk basınında da sık sık dile getirilmiş ve yabancı atletizm uzmanlarının gerekliliği üzerine yazılar yazılmıştır. Bu yazılardan bir tanesinde Burhan Felek şu ifadelerle yer vermektedir;

Cihan yeni bir çağa giriyor. Milletler birbirine yaklaşıyor. Dünya temposuna uyarak gideceğimizi artık tahakkuk ettiğimiz şu sıralarda denemelerle, tecrübe tatbikatiyle acaba şu yapılabilir mi, bu edilebilir mi gibi umutlarla vakit geçirmektense birer, ikişer, üçer antrenör getirsek ve o adamları kıskanarak değil, bildiklerini öğrenmek için benimseyerek aramıza alsak. Buna teşebbüs ederken içimizde herşeyi bildiğimizi, mütehassıslara muhtaç olmadığımızı ve böyle birisinin gururumuza dokunacağını söyleyen olursa ayıptasak, azarlasak! Eksiklerimiz vardır. Kusurlarımızı kabul etmedikçe bunları düzeltemeyiz. Boşuna böbürlenmek, hele bilim, fen, sanat vadisinde bilgicilik iddiası hem fodulluk, hem cemiyetimiz, hatta bilimimiz için zararlı olur. Bilmemek değil, bilmediğini bilmemek ve öğrenmemek ayıptır (Burhan Felek. (1945, Temmuz 9). Antrenör Lazım. Kırmızı Beyaz, s. 2-8).

Bu dönemde Türkiye’de yabancı atletizm uzmanı istihdam edilmesinin gerekliliğinden bahseden bir diğer haberde ise Semih Türkdoğan şu değerlendirmeleri yapmaktadır;

Bizim mekteplerimiz ihtiyaç nisbetinde beden terbiyesi öğretmeni yetiştirmekte fakat bunlar kâfi gelmemekte ve atletizm mevzuunda ameli olarak faydalı olamamaktadırlar. Antrenör faslını pratik olarak düşünüp hemen bir karar vermek zamanı gelmiş geçmiştir. Bize sürat koşuları ve manialar (engel) için bir Amerikalı, uzun koşular, atma ve atlamalar için şimali (kuzey), mesela İsveç, Norveç veya Finlandiya dekatloncu antrenör lazımdır. Malumdur ki atletizmin bu branşlarını bu saydığım memleketlerde en iyi yapmaktadırlar. Ama bir Fransız, bir İtalyan, bir Macar antrenör de bulunabilir. Bunların tanınmış, beynelmînel atletlerden olması ve kültür sahibi bulunmaları lazımdır. Şüphesiz Atletizm Federasyonu bu büyük eksiği görüyor ve aralarda başıboş, alakadar olunmayan bir sürü gençliğin antrenöre susamış olduğunu biliyor (Semih Türkdoğan. (1946, Temmuz 29). Bize birkaç tane antrenör lazım! Kırmızı Beyaz, s. 2, sü. 2-3).

Türkiye’ye 1923-1973 yılları arasında gelen yabancı atletizm uzmanlarının büyük bir kısmı Türk millî takım sporcularını ve başarılı kulüp sporcularını çalıştırmak üzere Türkiye’ye gelmişlerdir. Yabancı atletizm uzmanlarının özellikle büyük spor organizasyonları öncesi Türkiye’ye geldikleri, bazen tek bir bölgede bazen de Türkiye’nin farklı bölgelerine gönderildikleri görülmüştür (M. Tobin Geldi. (1932, Nisan 18). Olimpiyat, s. 6). Bu görevlendirmeler Türkiye’nin farklı bölgelerinde bulunan ve yabancı uzmanlardan faydalanamayan sporcuların gelişimi ve fırsat eşitliğine dikkat edilerek planlanmıştır. Bu amaçla Ankara bölgesi sporcularını çalıştırmak üzere gelen Macar antrenör Julius Ratkay Türkiye birinciliklerinde müsabaka yapacak muhtelif kulüp atletlerini çalıştırırken (Türkiye birinciliklerine hazırlık. (1933, Ekim 1). Havacılık ve Spor, s. 1697), diğer atletizm antrenörü Alexi Abraham, Samsun’da ki sporcuları çalıştırmak üzere görevlendirilmiştir. Abraham aynı zamanda düzenlenecek atletizm pistinin oluşturulmasında da teknik destek vermiştir (Atletizm antrenörü. (1934, Temmuz 5). Samsun Gazetesi, s. 1, sü.4). Aynı şekilde Alexi Abraham, Beden Terbiyesi Filmi’nin tanıtımı için Anadolu turuna çıkarak, Konya, Adana ve Mersin’de filmin tanıtımını yapmıştır (Alexi Abraham’ın Anadolu seyahati. (1935, Mayıs 23). Cumhuriyet Gazetesi, s. 10).

Bu dönemde gelen yabancı atletizm uzmanlarının hizmet alanlarından bir tanesi de düzenlenen kurs ve seminerlerde eğitmen olarak görevlendirilmeleri olmuştur. Bazı uzmanlar Türkiye’de antrenör olarak görev yaparken anlaşmaları gereği bu kurs ve seminerlerde görev almış, bazı uzmanlar ise sadece bu kurs ve seminerler için davet edilmiş ve faaliyetin sonunda tekrar ülkelerine dönmüşlerdir. Bu amaçla döneminin en büyük spor otoritelerinden olan Frank Medina, Amerika Kültür Derneği’nin aracılığıyla Türkiye’ye gelerek kurs ve seminerler düzenlemiştir. Atletizm başta olmak üzere güreş ve boks gibi diğer spor dallarında da görev almıştır. Frank Medina, atletizm branşında vermiş olduğu seminerden sonra İstanbul’a geçmiş ve güreş ve basketbol millî takım kamplarını ziyaret ederek sporcuları atletik açıdan değerlendirmiş ve görüşlerini teknik ekiple paylaşmıştır (Dr. Frank Medina. (1965, Ekim). Atletin Sesi, s. 7).

Bu dönemde yabancı atletizm uzmanlarından mümkün olan en iyi şekilde yararlanma yoluna gidilmiş, bu uzmanlara ülke koşullarında en iyi imkânlar verilmeye çalışılmıştır. Buna rağmen yaşanan bazı olumsuzluklar Türk basınında yer almıştır. 1971 Akdeniz Oyunları için Macaristan’dan gelen yabancı atletizm uzmanı Zoltan Tenke malzemesizlikten şikâyet ederken şunları söylemektedir;

Elimdeki atletler kabiliyetli ve bir şeyler yapmaya çalışıyorlar. Ancak birçok malzememiz noksan. Mesela doğru dürüst bir halter takımımız yok. Bu konuda Halter ve Atletizm Federasyonu’na başvurdum. Fakat bir cevap alamadım. Bu modern çağda malzeme eksikliğine hayret ediyorum. Türk atletlerini modern bir şekilde eğitmeye çalışıyorum (Gürer, E. (1970, Ocak 23). Macaristan’dan gelen antrenör malzemesizlikten şikâyet ediyor. Cumhuriyet Gazetesi, s. 8, sü. 1-2).

Bu dönem Türk basınında yabancı atletizm uzmanlarıyla ilgili dikkat çeken diğer bir değerlendirme ise spor teşkilatının plansız hareket ettiği ve kaynakları doğru şekilde kullanmadığıdır. 1964 yılında Yugoslavya’dan gelen ve atletizm millî takımını çalıştırmakla görevlendirilen Kolariç Marjan görevinden istifa etmiş ve istifa gerekçesini şu şekilde açıklamıştır;

Türk atletlerini çalıştırmak üzere iki yıllık bir mukavele ile Türkiye’ye geldim. Fakat birbuçuk yıldır çalışma imkânı bulamıyorum. Çalışmak için karşıma ancak bir iki atlet geliyor. Bir müsabaka olduğu zamanda 14 atlete karşı 30 hakemle karşılaşıyorum. Bir turist gibi çalışmak istemediğim için görevden ayrılmaya karar verdim. Mukavelemin bitmesine daha altı ay var fakat söylediğim gibi çalıştıracak atlet bulamıyorum. İstifamı geri almamı istediler ancak 30 Eylül’e kadar kalabileceğimi söyledim (Çalıştıracak atlet bulamayan Yugoslav antrenör istifa etti. (1964, Eylül 29). Cumhuriyet Gazetesi, s. 8).

Bu antrenörlerin bazıları görev yaptıkları bölgelerde çalıştıracak atlet bulamamış ayrıca antrenman ve müsabaka yapılacak alanların yetersizliği de bu antrenörlerden yeterince yararlanılmasını engellemiştir (Dört yıldır yurdumuzda bulunan 2 Macar antrenör Türk

atletizmine katkıda bulunmadı. (1973, Aralık 29). Cumhuriyet Gazetesi, s. 10; Gürer, E. (1970, Ocak 23). Macaristan'dan gelen antrenör malzemesizlikten bahsediyor. Cumhuriyet Gazetesi, s. 8).

Bu olumsuzluklara rağmen büyük fedekarlıklarla çalışan ve Türk atletizmi için büyük hizmetler yapan antrenörler de olmuştur. Uzun yıllar Türkiye'de görev yapan, Türkiye'nin pek çok şehrinde görevlendirilen, atletizm sahalarının düzenlenmesi ve planlanmasında görev alan Alman atletizm antrenörü Alexi Abraham, sadece sporcu yetiştirmemiş, yazmış olduğu makalelerle Türkiye'de spor bilinci uyandırmaya, yetkililerin dikkatini çekmeye çalışmıştır. Bu yazılarından bir tanesinde Abraham şöyle demektedir;

Atletizm Türk hükümeti tarafından mektepliler ve gençlerin vücutlarının inkişafı için bir vasıta olarak kabul edilmiştir. Birçok tecrübelerle sabit oldu ki atletizm sayesinde sağlam vücuda, kuvvetli kalp ve ciğerlere sahip olmak imkânı vardır. Kimse de inkâr edemez ki kuvvetli vücutta sağlam dimağ bulunur. Türkiye'de elle tutulur bir derece terakki eden atletizm hakkında dört noktai nazarın ehemmiyetli addedilmesini lüzumlu gördüm. 1. Atletizm sporun temelidir. 2. Gençlerin sınıflara taksimi. 3. Senelik faaliyet programı. 4. İdarecilere düşen vazifelerdir (Atletizm. (1931, Nisan 9). Olimpiyat, s. 50, sü. 6).

Alexi Abraham, Türk atletizme yapmış olduğu katkıların yanı sıra renkli ve şakacı kişiliği ve neşesiyle unutulmayan hatıralar bırakmıştır. 1928 Amsterdam Olimpiyat Oyunları Türk atletlerin katıldığı ikinci Olimpiyat Oyunları'dır. Türk kafilesinin Amsterdam yolculuğunda yaşananlar Alexi Abraham'ın renkli kişiliğini hatıralarda ölümsüzleştiren pek çok olayla hatırlanmaktadır. Semih Türkdogan yazmış olduğu makalesinde 1928 Amsterdam Olimpiyat Oyunları yolculuğu ve Alexi Abraham ile ilgili şu ifadeler yer vermektedir;

Bu seyahat cidden son derece güzel ve zevkli idi. Kalabalık kabile içinde Raul Peter ve Abraham'ın varlığı kafiye şeref, neşe ve enteresanlık katmıştı. Başlı başına bir alem nev-i şahsına münhasır bir antrenör olan Her Abraham'ın hikayeleri anlatmakla bitmez. Şam fıstığını kabuğuyla yiyen, gazoz şişesini açmasını bilmediği için ağzını kırıp gazozu içen, 10 dakikada üç tane 100 m koşuturan ve yeni lacivert elbisesine çorba döken garsonu Peştede Park Otel'in yemek salonunda kovalayan Her Abraham... (Türkdogan, S. (1943, Ocak 4). Amsterdam Olimpiyatı'ndan unutulmayan hatıralar. Kırmızı Beyaz, s. 6, sü. 1).

Türkiye'de görevlendirilen atletizm antrenörleri sadece sporcu eğitimi açısından değerlendirilmemiş, dönemin şartları dahilinde yarışma alanlarının hazırlanmasından yeni yapılan stadyumlarda oluşturulan atletizm parkurlarının oluşturulmasına kadar çok geniş bir kapsamda yararlanılmıştır. Bu amaçla 1930 yılında Fransızlarla yapılan ikili müsabakalar esnasında uygun bir saha olmadığından Atletizm Heyeti Reisi Adil Bey ile atletizm antrenörü Alexi Abraham uzun süren çalışmalar sonucu bir atletizm pisti meydana getirmişler ve Fransızlara karşı atletizm pistinin olmamasından kaynaklanacak bir mahcubiyeti engellemişlerdir (Fransız atletlere karşı niçin muvaffak olamadık? (1930, Ekim

15). Havacılık ve Spor, s. 555; Atletizm antrenörü İzmir'e gidiyor. (1936, Aralık 19). Cumhuriyet Gazetesi, s. 6, sü.4).

Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında görev alan atletizm uzmanları Türkiye'de görev yapmış ve sporcularla temas halinde çalışmaları sürdürmüşlerdir. Ancak bir antrenörün durumu bu yapılanmadan biraz farklıdır. Türk millî takım sporcusu Gürkan Çevik İsrail millî takım antrenörü Amizor Shapira tarafından mektuplaşmak suretiyle çalıştırılmıştır. Gürkan Çevik ile Amizor Shapira Ankara'da bir araya gelmiş ve Gürkan Çevik İstanbul bölgesinin en iyi derece mükâfatı için kendisine verilen kupayı antrenörü Shapira'ya hediye etmiştir. Bu hareket üzerine Amizor Shapira;

Çevik'in bana bu kupayı vermesinden son derece heyecanlanıyorum. İnancım ve ümidim onun bütün güçlükleri yenerek daha iyi dereceler yapacağı ve Türkiye'yi Tokyo'da şerefle temsil edeceğidir. Kendisine ileride de daha büyük başarılar temenni ederim. İnşallah muvaffak olur. İfadelerini, kullanarak Gürkan Çevik'e olan güvenini dile getirmiştir (Gürkan Çevik ve Antrenörü. (1964, Temmuz). Atletin Sesi, s. 5, sü). Gürkan Çevik 1964 Tokyo Yaz Olimpiyat Oyunları'na katılma başarısı gösterememiştir.

1923-1973 yılları arasında Türkiye'de görev yapan yabancı atletizm uzmanlarıyla çalışan Türk sporcu antrenör ve idarecilerle yapılan görüşmeler sonucunda bu uzmanların Türkiye'de yapmış olduğu çalışmalar hakkında bilgilere ulaşılmıştır. 1968 Mexico City Olimpiyat Oyunları öncesi Türkiye'ye gelen Frank Medina, atletizm takımının yanında boks ve güreş takımlarının da kondisyonerliğini yapmış ve Türk sporcularla yakından ilgilenmiştir. Ancak 1968 Mexico City Olimpiyat Oyunları kafilesine dahil edilmemiş ve ülkesine dönerek oradan Mexico'ya geçmiştir. Olimpiyat Oyunları esnasında Frank Medina'nın Türk sporcularla yaşadığı olaylar hakkında Olimpiyat Şampiyonu Ahmet Ayık şunları söylemiştir;

Yedinci turda Rus (SSCB) Shota Lomidze ile eşleştim ama ben dökülüyordum. Elim kolum kalkmıyordu. Bu duruma çok üzülüyordum. Kendi kendime "Allah bana hep ikincilik nasip edecek." diyordum. Bir taraftan da hırslanıyordum. Ama hiç halim yoktu. Maçtan önce kondisyoner Frank Medina yanıma gelerek bana "Sen merak etme. Sen şampiyonsun." dedi. Beni dışarı çıkardı. Akşamüzeri güneş vardı. Meksika sıcak ama hafif bir esinti de vardı. Altıma battaniye serdi. Beni oraya yatırdı. Bana biraz masaj yaptı. Üzerime bir battaniye serdi. Şimdi biraz terleyeceksin dedi. Gerçekten ufak bir ter attım. Zaten müsabakaya 15-20 dakika vardı. Beş dakika kala kalktım. Baktım ki kendime gelmişim. Medina beni hem iyi motive etti hem de düzeltti. Müsabaka iyi geçti ve şampiyon oldum (A. Ayık, kişisel iletişim, Haziran 13, 2016).

Güreş millî takım sporcularından Gıyasettin Yılmaz ise Frank Medina hakkında şu ifadeleri kullanmıştır. "Amerikalı kondisyoner Frank Medina bizlere kültür fizik yönünden daha farklı uygulamalar yaptırdı. Ağırlıklar takarak bizi koştururdu. Her sabah nabız ölçümümüzü yapardı." (G. Yılmaz, kişisel iletişim, Haziran 16, 2016).

Atletizm millî takım sporcularından Mehmet Tümkan yabancı atletizm antrenörleri ile ilgili şunları söylemiştir;

Frank Medina, Jozef Kovacs ve Zoltan Tenke ile çalışma imkanım oldu. Ancak ben orta mesafe koşucusu olduğum için çok fazla antrenman yapamadık. Frank Medina daha çok fizyoterapist ve kondisyoner olarak görev yaptı. Daha çok bize açma-germe egzersizleri ve Amerika'dan getirdiği tuz hapları verirdi. Çok tuz kaybettiğimiz için onu desteklerdi. Medina genellikle sprinterlerle ilgilenirdi. Medina'dan sonra Kovacs gelmişti. Kovacs'ta genelde bayrak yarışçıları ve sprinterler başta olmak üzere hepimizle ilgilendi. Daha sonra Zoltan Tenke ile de çalışma imkanım oldu. Tenke her branş ile ilgilendi. Tenke döneminde İzmir'deki Akdeniz Oyunları'nda sprint ve atlamalarda iyi bir ivme yakalandı. O dönem özellikle teknik branşlarda yabancı uzman ihtiyacı vardı ve bu uzmanların getirilmesi doğru tercihlerdi. Türkiye'de kaldıkları dönemde düzenlenen antrenör kurslarında da görev aldılar ama bu kurslar kısa süreli kurslardı. Kovacs ve Tenke Türkiye'de uzun süre görev yaptıkları için Türkiye'de çok katkıları oldu. Hatta Kovacs zaman zaman biz Hun Türküyüz diyerek Türkiye'ye olan sevgisini belirtti (M. Tümkan, kişisel iletişim, Nisan 2, 2020).

Atletizm eski millî takım antrenörü, Atletizm Federasyonu eski Asbakanı ve Genel Sekreteri olarak görev yapmış Akın Taşkent, yabancı atletizm antrenörleri ile ilgili şunları söylemiştir;

Ben Jozef Kovacs ve Zoltan Tenke ile birlikte antrenör olarak çalıştım. Bu antrenörlerin Türkiye'ye gelmesi doğru işlerdir. Bizim atma, atlamalar ve engelli koşularda özellikle yabancı antrenöre ihtiyacımız vardı. Ama Kovacs bütün branşlarda sporcularımızı çalıştırdı. Çok farklı antrenman programları uyguladılar. Bu antrenörlerden önce her şeyi kendi imkanlarımızla yapardık. Kitaplardan okurduk ya da yurt dışına gittiğimiz zaman yabancıların yaptığı antrenmanları izleyerek onların yaptığı antrenmanları öğrenip Türkiye'ye dönünce onları uygulardık. Antrenman Bilimi bu antrenörlerle Türkiye'ye geldi. Bu antrenörler genellikle millî takımlarda görev yaptılar. Kovacs zamanında birinci ayağı Bursa'da olan ve sonraki ayağı Ankara'da olan antrenör kursları düzenlendi. Bu kurslara genellikle beden eğitimi öğretmenleri katıldı ve bu kurslardan sonra bir kısmı Köln Spor Akademisi'ne gittiler. Kovacs ve Tenke uzun yıllar Türkiye'de kaldılar ama Kovacs hiç Türkçe öğrenemedi. Ama bir şekilde vücut diliyle olsa sporcularla iletişim kurabiliyordu. Özellikle Kovacs ile uzun zaman geçirdim. Bursa'da yapılan etkinliklere motorsikletle giderdim ve Kovacs ile birlikte Mudanya'ya yüzmeye giderdik. Kıymetli bir hocaydı (A. Taşkent, kişisel iletişim, Nisan 4, 2020).

Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen 18 yabancı atletizm uzmanının yaşanan bazı aksaklıklara rağmen Türk atletizmine büyük katkıları olduğu söylenebilir. Bu uzmanlar hem Türk atletizm millî takımlarını çalıştırmış, hemde İstanbul ve Ankara başta olmak üzere Türkiye'nin çeşitli şehirlerindeki sporcuları çalıştıracak organizasyonlar içerisinde yer almışlardır. Düzenlenen kurs ve semirlerle ihtiyaç duyulan antrenör ve hakem ihtiyacı karşılanmaya çalışılmıştır. Uzmanların bir kısmı büyük organizasyonlar öncesi millî takımları çalıştırmak üzere gelirken, bir kısmı Türkiye'ye özgü bir atletizm sisteminin oluşturulması için faaliyet yürütmüşlerdir.

Türkiye'de görev yapan atletizm antrenörleri içerisinde dünyada oldukça önemli isimlerin de olduğu dikkati çekmektedir. Bu isimlerden bir tanesi de Frank Medina (d.1915-ö.1988)'dir. Frank Medina, 1964-1968 yılları arasında belirli zaman aralıklarında Türkiye

Atletizm Federasyonu'nun davetlisi olarak Türkiye'de görev yapmıştır. Bu sürede Türk atletlerle oldukça yakından ilgilenirken antrenör yetiştirme sürecine de katkı sağlamıştır. Ayrıca 1968 Mexico City Olimpiyat Oyunları hazırlık kamplarında Türk atletizm, boks ve güreş millî takımlarında da kondisyoner olarak görev yapmıştır. Türkiye'de görev yaptığı süre içerisinde; bilgisi, becerisi, donanımı, kişiliği ve sporculara yaptırmış olduğu farklı antrenman metodları ile sporcuları hem kondisyonel hem de psikolojik açıdan hazırlamıştır (Güven ve Yıldız, 2017).

4.12. Basketbol Branşında Gelen Yabancı Uzmanların İstihdamı, Çalışmaları ve Etkileri

1923 yılında Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı'nın kurulmasıyla Basketbol karşılaşmalarında resmi organizasyonlar başlamıştır. Ancak, basketbol sporunun tam olarak tanınmıyor olması ve basketbolun TİCİ'nin öncelikli branşları arasında yer almamış olması nedeniyle, ilk yıllarda düzenli lig faaliyetleri organize edilememiştir. Basketbol Federasyonu'nun resmi faaliyetleri 1934 yılında kurulan Spor Oyunları Federasyonu bünyesinde başlamıştır. İlk federasyon başkanı Prof. Dr. Süreyya Genca olmuştur. Olimpiyat programına ilk kez 1936 Berlin Yaz Olimpiyat Oyunları'nda dâhil edilen basketbol branşına Türkiye ile birlikte toplam 22 ülke katılmıştır. Olimpiyat hazırlıkları doğrultusunda Türkiye'ye davet edilen Polonya ve Yunanistan basketbol takımlarından Yunanistan daveti kabul etmiş ve bu takımla Türkiye arasında yapılan Olimpiyat hazırlık maçları, basketbol Türk millî takımının yaptığı ilk uluslararası temas olmuştur. Uzun bir süre voleybol ve hentbol branşları ile aynı çatı altında yönetilen basketbol, faaliyetlerin artması ve popüler bir hal alması nedeniyle 1 Mart 1959 yılında kurulan Türkiye Basketbol Federasyonu (TBF) ile müstakil bir yönetime kavuşmuştur. Kurumun ilk başkanlık görevini Turgut Atakol üstlenmiştir. Basketbol Federasyonu 5 Ocak 2005 tarihinde Ankara' da ilk genel kurulunu yaparak özerk yapıya kavuşmuştur (Basketbolun tarihçesi, 2019, <http://www.tbf.org.tr/tarihce/ulkemizde-basketbol> sayfasından erişilmiştir).

Tablo 15

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Basketbol Uzmanlarının Listesi

No	Adı	Soyadı	Cinsiyet	Ülkesi	Branşı	Unvanı	Çalıştığı Birim	Çalıştığı Yıl	Türkiye'ye Geliş Amacı	Görev Yerleri	Görevlendirme Kanun Dayanağı
1	Elliot Van	Zant	Erkek	Amerika	Basketbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Basketbol Federasyonu	1952 1953	Antrenör	İstanbul	788
2	Robert	Busnel	Erkek	Fransa	Basketbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Basketbol Federasyonu	1954-1 ay	Kurs	İstanbul	788
3	Norman R.	Pilgrim	Erkek	Amerika	Basketbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Basketbol Federasyonu	22.6.1955-4 ay	Antrenör	Ankara, İstanbul	788
4	Walter	Dewlin	Erkek	Amerika	Basketbol	Yardımcı Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Basketbol Federasyonu	1955-4 ay	Antrenör	Ankara, İstanbul	788
5	Samuel	Fox	Erkek	Amerika	Basketbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Basketbol Federasyonu	1955 1.2.1956-7,5 ay	Antrenör, Kurs, Seminer	İstanbul, Ankara, İzmir	788
6	Nat	Holman	Erkek	Amerika	Basketbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Basketbol Federasyonu	1956-15 gün	Antrenör, Kurs, Seminer	İstanbul	-
7	Jim	Hamilton	Erkek	Amerika	Basketbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Basketbol Federasyonu	1959	Antrenör	İstanbul	788
8	Hank	Vaughd	Erkek	Amerika	Basketbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Basketbol Federasyonu	1962-3 ay	Seminer	İstanbul	-
9	Renaud	Mal	Erkek	Belçika	Basketbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Basketbol Federasyonu	1965	Seminer	İstanbul	-
10	Michael	Prekopiak	Erkek	Amerika	Basketbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Basketbol Federasyonu	1967	Antrenör	İstanbul	657

Tablo 15 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında basketbol branşında 10 uzmanın geldiği görülmektedir.

Tablo 16

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Basketbol Uzmanlarının Ülkeleri

No	Ülke	f	%
1	Amerika	8	80,0
2	Belçika	1	10,0
3	Fransa	1	10,0
	Toplam	10	100

Tablo 16 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen basketbol uzmanlarının % 80'inin Amerika, % 10'unun sırasıyla Belçika ve Fransa'dan geldiği görülmektedir.

Tablo 17

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Basketbol Uzmanlarının Cinsiyetleri.

No	Cinsiyet	f	%
1	Erkek	10	100
2	Kadın	0	0
	Toplam	10	100

Tablo 17 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında Türkiye'ye gelen atletizm uzmanlarının tamamının erkek olduğu görülmektedir.

Tablo 18

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Basketbol Uzmanlarının Türkiye'de Bulunma Dönemleri

No	Türkiye'de Bulunduğu Dönem	f	%
1	29.10.1923-17.04.1936	0	0
2	18.04.1936-28.06.1938	0	0
3	29.06.1938-31.12.1973	10	100
	Toplam	10	100

Tablo 18 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen basketbol uzmanlarının tamamının BTUM döneminde geldiği görülmektedir.

Tablo 19

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Basketbol Uzmanlarının Türkiye'ye Gelme Gerekçeleri

No	Gerekçe	f	%
1	Antrenör	5	50
2	Antrenör, Kurs ve Seminer	2	20
3	Antrenör ve Öğretmen	0	0
4	Seminer	2	20
5	Kurs	1	10
6	Öğretmen	0	0
7	Uzman	0	0
	Toplam	10	100

Tablo 19 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen basketbol uzmanlarının % 50'si antrenör, % 20'si antrenörlüğün yanı sıra kurs ve seminerler düzenlemek için, % 20'si seminer ve % 10'u ise kurslarda görev almak üzere gelmiştir.

Tablo 20

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Basketbol Uzmanlarının Türkiye'de İstihdam Edilme Şekilleri

No	Kanun Dayanağı	f	%
1	788 sayılı kanun	6	60
2	2007 sayılı kanun	0	0
3	657 sayılı kanun	1	10
4	3530 sayılı kanun	0	0
5	2718 sayılı kanun	0	0
6	244 sayılı kanun	0	0
7	Belirsiz	3	30
	Toplam	10	100

Tablo 20 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen basketbol uzmanlarının % 60'ı 788 sayılı “Memurin Kanunu”na göre, % 10'u 657 sayılı “Devlet Memurlarına Kanunu”na göre istihdam edilmiştir. Bu uzmanlardan % 30'unun Türkiye'de

hangi kanun maddesine göre ve ne şekilde istihdam edildiği ile ilgili kesin bir bilgiye ulaşılamamıştır.

1923-1973 yılları arasında Türkiye’de görev yapmış basketbol uzmanlarının genel olarak kısa süreli olarak Türkiye’de kaldıkları ve özel turnuvalara hazırlık sürecinde Türk millî takımlarını çalıştırdıkları görülmektedir (Amerikalı basketbol antrenörü ve yardımcısı geldi. (1955, Haziran 23). Cumhuriyet Gazetesi, s. 6; A ve Genç basketbol takımlarımızı çalıştıran antrenör Delwin dün gitti.” Cumhuriyet, 24 Eylül 1955 s. 6; Basketbol millî takımı kampta. (1967, Temmuz 17). Cumhuriyet Gazetesi, s. 8). 1923-1973 yılları arasında Türkiye’de görev yapan antrenörlerin Türkiye’ye geliş nedenleri incelendiğinde kısa süreli gelişlerin genellikle kurs ve seminerler düzenlemek amacıyla olduğu dikkati çekmektedir (Fransız Basketbol Antrenörü Geldi. (1954, Ağustos 14). Cumhuriyet Gazetesi, s. 6; Amerikalı antrenör bugün basın toplantısı yapacak. (1962, Şubat 27). Cumhuriyet Gazetesi, s. 6; Amerikalı basketbol antrenörü gitti. (1962, Mayıs 4). Cumhuriyet Gazetesi, s. 6). Bu amaçla gelen antrenörlerden en dikkat çekeni Amerikalı basketbol antrenörü Hank Vaughd’dur. Good Year Basketbol takımının organizasyonu ve Basketbol Federasyonu’nun ortak girişimleriyle Türkiye’ye gelen Hank Vaughd, seminerler vermek üzere 3 ay Türkiye’de kalmıştır (Amerikalı antrenör bugün basın toplantısı yapacak. (1962, Şubat 27). Cumhuriyet Gazetesi, s. 6; Amerikalı basketbol antrenörü gitti. (1962, Mayıs 4). Cumhuriyet Gazetesi, s. 6, sü.4).

Bunun yanı sıra Amerikalı basketbol antrenörü Elliot Van Zant, sadece millî takımı çalıştırmamış, Türkiye’de görev yaptığı süre içerisinde basketbol sporunun gelişimi amacıyla Darüşşafaka, Galatasaray, Kabataş, Haydarpaşa Liseleri ve İstanbul Eğitim Enstitüsü’nde basketbol takımlarını çalıştırmıştır (Basketbol antrenörü bir buçuk ay okullarımızda çalışacak. (1953, Kasım 6). Cumhuriyet Gazetesi, s. 2).

1923-1973 yılları arasında Türkiye’de görev yapmış antrenörlerden en ilgi çeken isimlerden birisi de Nat Holman (d.1896-ö.1995)’dır. Amerikan basketbol tarihinin ilk 50 yılına sporcu ve antrenör olarak damga vurmuş en önemli isimlerinden bir tanesidir. Nat Holman, 1920’lerin en iyi basketbol oyuncularından bir tanesi olurken, 1926-1927 ve 1927-1928 sezonlarında Celtic formasıyla Amerikan Profesyonel Basketbol Ligi’nde yıldızlaşarak şampiyonluklara katkı sağlamıştır. Aynı anda hem sporculuk hem antrenörlük yaparken pek çok rekora da imza atmıştır. Basketbol sporu ile ilgili bir kitap ta yazan Holman, Türkiye’de 15 gün kalarak seminerler vermiştir. Nat Holman Türkiye’de kısa

sürelî kalsa da Türk basketbolu ile ilgili yaptığı değerlendirmeler yöneticiler tarafından dikkate alınmıştır (Nat Holman'ın biyografisi, (2019). https://en.wikipedia.org/wiki/Nat_Holman ve <https://probasketballencyclopedia.com/player/nat-holman/> sayfalarından erişilmiştir; Türkiye'de iyi bir basketbol var. (1956, Kasım 6). Cumhuriyet Gazetesi, s. 6). Nat Holman, 1956 yılında 15 gün süreyle Türkiye'ye gelmiş, İstanbul'da vermiş olduğu seminer sonrası Türk basketbolu hakkında şunları söylemiştir;

“Türkiye’de iyi bir basketbol var. Fenerbahçe ve Galatasaray takımları oldukça iyi takımlar. Dünyanın birçok yerinde umumiyetle takım elemanları Pivot için çalışırlar ve bütün toplar onda toplanır. Hâlbuki sizde öyle değil. Bu sizin için müsbet olarak kaydedilecek bir meseledir. Oyuncularınızın hepsi birlikte çalışıyor. Fakat pivotların besleniş tarzı biraz daha tekâmül ettirilebilir. Bir maçın kaybedilmesinde veya kazanılmasında amil olan iri adama karşı yapılan müdafaadır (Yücelman, A. (1956, Ekim 6). Türkiye’de iyi bir basketbol var. Cumhuriyet Gazetesi, s. 6).

Nat Holman hakemler için ise; “*Bir basketbol hakeminde üç vasfın bulunması şarttır. 1. Namuslu olmak. 2. Kaideleri bilmek. 3. Fiziki kabiliyeti, koşmasına müsaade etmesidir.*” (Yücelman, A. (1956, Ekim 6). Türkiye’de iyi bir basketbol var.” Cumhuriyet Gazetesi, s. 6).

Yabancı basketbol uzmanlarının istihdamı ve düzenlenen ulusal ve uluslararası organizasyonlarla Türkiye’de basketbol branşının gelişimi hedeflenmiş, kulüpler ve basketbol federasyonu ortak çalışmalar yaparak seminer ve kurslar düzenlemiştir. Bu seminerlerden bir tanesi Amerikalı antrenör Samuel Fox tarafından basketbol hakemlerine verilmiştir. Fox bu seminerde Türkiye’de basketbol hakemlerinin nasıl yetiştirileceği, nasıl standart hale getirileceği ve aralarındaki birliği nasıl oluşturacakları, kulüplerin hakem işlerine kesinlikle müdahaleye haklarının olmadığını anlatmıştır (Millî basketbol antrenörü Samuel Fox’un konferansı. (1955, Aralık 9). Cumhuriyet Gazetesi, s. 6).

Türkiye 1923-1973 yılları arasında basketbol branşında birçok spor organizasyonu katılmıştır. Bu organizasyonlardan bazılarında Türk millî takımının başında yabancı basketbol uzmanları yer almıştır. 1936 Yaz Olimpiyat Oyunları’na katılan basketbol millî takımı 21 takım içerisinde 21. olurken, basketbolun Olimpiyat Oyunları resmi programında ilk kez yer aldığı bu oyunlarda Şili’ye 16-30 ve Mısır’a 23-33 yenilerek oyunlara veda etmiştir. 1949 Avrupa Basketbol Şampiyonası, erkek Türk basketbol millî takımının katıldığı ilk Avrupa Şampiyonası olmuştur. 1951 yılında katıldığı Avrupa Şampiyonası’nda da 17 takım içerisinde 6. olan Türk millî takımı, 1952 Yaz Olimpiyat Oyunları’na katılmayı başarmıştır. 1952 Helsinki Yaz Olimpiyat Oyunları Türk basketbol takımı antrenörlüğünü Amerikalı antrenör Elliot Van Zant yapmıştır. Elliot Van Zant, 1952

Helsinki Olimpiyat Oyunları'na çok kısa bir süre kala Türkiye'ye gelmiş ve Türk basketbol millî takımının oyuncularını Olimpiyat Oyunlarına hazırlamıştır. Ancak Türk basketbol millî takımı Mısır'a 45-64 ve İtalya'ya 37-49 yenilerek olimpiyat oyunlarından elenmiştir. İTÜ Spor Kulübü'nün kurulmasına öncülük eden ve kulübün ilk lisanslı sporcularından olan Muammer Tunçman, Elliot Van Zant'ın antrenmanlarını yakından takip etmiş ve Amerikalı antrenörün çalışmaları ile ilgili şöyle demektedir;

Van Zant ilk olarak salondaki potaların çemberleri içine, kaynakla, çapı orijinalden 10 santimetre daha küçük birer çember monte ettirdi. Böylece basket atmak zorlaşacak, şutlar keskinleşecekti. Bu tür bir uygulamayı o zamana kadar ne görmüş ne de duymuştuk. Kondisyon idmanları için zaman zaman Dolmabahçe Stadı da kullanılırdı. Van Zant bir keresinde tüm takımı atletizm pistinde basketbol ayakkabılarıyla 400 metre koşturmuştu. Onlarla birlikte ben de koştum, hatta yarışı açık farkla Yalçın Granit kazanmıştı. Kamp döneminde takımdaki arkadaşlık ve neşenin arttığını görebiliyorduk. Bu tecrübeli ve bilgili basketbol adamından oyuncular yeni şeyler öğrendi (Antrenör Van Zant, (2019). <http://www.yazihaneden.com/2016/07/finlandiya-sifir-yili/> sayfasından erişilmiştir).

1952 Helsinki Olimpiyat Oyunları'ndan sonra görev süresi dolan Amerikalı antrenör Elliot Van Zant ülkesine dönmüştür. Türkiye bu tarihten sonra 1955, 1957, 1959, 1961, 1963, 1971 ve 1973 Avrupa Basketbol Şampiyonalarına ve 1967 ve 1971 Akdeniz Oyunları'na da katılmıştır. Bu organizasyonlardan 1967 yılında Tunus'ta düzenlenen Akdeniz Oyunları'na katılan basketbol millî takımı 3'üncü olurken, takımın başında Michael Prekopiak yer almıştır.

4.13. Beden Eğitimi Branşında Gelen Yabancı Uzmanların İstihdamı, Çalışmaları ve Etkileri

Türkiye'de Cumhuriyet öncesi dönemde beden eğitimi ve spor sistemli bir yapıya sahip olmamakla birlikte bu tür faaliyetler genel olarak özel spor kulüplerinin içerisinde bulunduğu etkinliklerle devam etmektedir. Bu dönemde gerek spor yapılabilecek alanların ve spor yapmak için gerekli olan malzemelerin yetersizliği ve gerekse yetişmiş insan gücü olarak oldukça sınırlı imkanlar bulunmaktadır. Okullarda beden eğitimi dersinin yapılabilmesi için bir takım uygulamalar yapılsa da yetersiz altyapı nedeniyle bu uygulamalar çok verimli olmamıştır. Türkiye'de Cumhuriyetin ilan edilmesiyle birlikte özellikle Atatürk'ün önderliğinde gençliğe ve spora oldukça önem verilmiştir. Cumhuriyetin ilanı ile birlikte Türkiye'de beden eğitimi ve sporun modernleşmesi ve kurumsallaşması için birçok yenilik yapılmıştır (Güven, 2007).

Türkiye'ye Cumhuriyet öncesi dönemde okullarda beden eğitimi dersi sporla amatör ilgilenen öğretmenler tarafından verilmekte iken Cumhuriyet döneminde beden eğitimi

derslerini verebilecek uzmanlar yetiştirilmesi için kurslar açılmıştır. Kurumsallaşma anlamında en önemli girişim Gazi Terbiye Enstitüsü Beden Eğitimi Şubesi'nin açılması olmuştur. Bu kapsamda alan uzmanlarının yetiştirilmesi için yurt dışına eğitim için öğrenciler gönderilirken aynı zamanda yurt dışından da alan uzmanları getirilerek Türkiye'de görevlendirilmişlerdir. Yurt dışından Türkiye'ye gelen bu yabancı beden eğitimi uzmanları Türk Beden eğitiminin şekillenmesinde önemli hizmetler yapmışlardır (Güven, 2007).

Tablo 21

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Beden Eğitimi Uzmanlarının Listesi

No	Adı	Soyadı	Cinsiyet	Ülkesi	Branşı	Unvanı	Çalıştığı Birim	Çalıştığı Yıl	Türkiye'ye Geliş Amacı	Görev Yerleri	Görevlendirme Kanun Dayanağı
1	Inge	Nerman	Kadın	İsveç	Beden Eğitimi	Öğretmen	Millî Eğitim Teşkilatı	1927	Öğretmen	İstanbul	-
2	Rangar	Johnson	Erkek	İsveç	Beden Eğitimi	Öğretmen	Millî Eğitim Teşkilatı	1927	Öğretmen	İstanbul	-
3	Suen	Alexanderson	Kadın	İsveç	Beden Eğitimi	Öğretmen	Millî Eğitim Teşkilatı	1927	Öğretmen	İstanbul	-
4	Margareta	Korge	Kadın	Almanya	Beden Eğitimi	Öğretmen	Gazi Terbiye Enstitüsü Millî Eğitim Teşkilatı	1934	Öğretmen	Ankara	-
5	Carl	Diem	Erkek	Almanya	Beden Eğitimi	Uzman	Maarifi Umumiye	1933	Uzman	Ankara, İstanbul, Eskişehir, İzmir, Samsun, Sivas, Kayseri, Adana, Konya	-
6	Kurt	Dainas	Erkek	Almanya	Beden Eğitimi	Uzman	Gazi Terbiye Enstitüsü Beden Terbiyesi Şubesi	1933	Öğretmen	Ankara, Bursa, İstanbul, Zonguldak, İnebolu, Kastamonu, Trabzon, Giresun, Ordu, Samsun, Amasya, Tokat, Sivas, Kayseri, Niğde, Konya, Afyon, Eskişehir, Balıkesir ve İzmir	-
7	Herman	Altrock	Erkek	Almanya	Beden Eğitimi	Uzman	Yüksek Ziraat Enstitüsü Beden Terbiyesi Şubesi	1934	Uzman	Ankara	2718
8	John Duncan	Mc Intyre	Erkek	İngiltere	Beden Eğitimi	Öğretmen	Gazi Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi Şubesi	1.1.1947	Öğretmen	Ankara	788
9	Lars-Ole	Brunnström	Erkek	İsveç	Beden Eğitimi	Öğretmen	İstanbul Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi Şubesi	1948	Öğretmen	İstanbul	788
10	Karin	Brunnström	Kadın	İsveç	Beden Eğitimi	Öğretmen	İstanbul Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi Şubesi	1948	Öğretmen	İstanbul	788

Tablo 21 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında 10 beden eğitimi uzmanı geldiği görülmüştür.

Tablo 22

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Beden Eğitimi Uzmanlarının Ülkeleri

No	Ülke	f	%
1	Almanya	4	40
2	İngiltere	1	10
3	İsveç	5	50
	Toplam	10	100

Tablo 22 incelendiğinde, 1923-1973 yılları arasında Türkiye'ye beden eğitimi branşında gelen uzmanların % 50'sinin İsveç, % 40'ının Almanya ve % 10'unun İngiltere'den geldiği görülmektedir.

Tablo 23

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Beden Eğitimi Uzmanlarının Cinsiyetleri.

No	Cinsiyet	f	%
1	Erkek	6	60
2	Kadın	4	40
	Toplam	10	100

Tablo 23 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında Türkiye'ye gelen beden eğitimi uzmanlarının % 60'ının erkek, % 40'ının ise kadın olduğu görülmektedir.

Tablo 24

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Beden Eğitimi Uzmanlarının Türkiye'de Bulunma Dönemleri

No	Türkiye'de Bulunduğu Dönem	f	%
1	29.10.1923-17.04.1936	7	70
2	18.04.1936-28.06.1938	0	0
3	29.06.1938-31.12.1973	3	30
	Toplam	10	100

Tablo 24 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen beden eğitimi uzmanlarının % 70'inin TİCİ döneminde ve % 30'unun BTUM döneminde geldiği görülmektedir.

Tablo 25

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Beden Eğitimi Uzmanlarının Türkiye'ye Gelme Gerekçeleri

No	Gerekçe	f	%
1	Antrenör	0	0
2	Antrenör, Kurs ve Seminer	0	0
3	Antrenör ve Öğretmen	0	0
4	Seminer	0	0
5	Kurs	0	0
6	Öğretmen	8	80
7	Uzman	2	20
	Toplam	10	100

Tablo 25 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen beden eğitimi uzmanlarının % 80'inin öğretmen olarak, % 20'sinin ise uzman olarak görev yaptığı görülmüştür.

Tablo 26

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Beden Eğitimi Uzmanlarının Türkiye'de İstihdam Edilme Şekilleri

No	Kanun Dayanağı	f	%
1	788 sayılı kanun	3	30
2	2007 sayılı kanun	0	0
3	657 sayılı kanun	0	0
4	3530 sayılı kanun	0	0
5	2718 sayılı kanun	1	10
6	244 sayılı kanun	0	0
7	Belirsiz	6	60
	Toplam	10	100

Tablo 26 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen beden eğitimi uzmanlarının % 30'u 788 sayılı “Memurin Kanunu”na göre, % 10'u 2718 sayılı “Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsü 1934 Malî Senesi Bütçe Kanunu”na göre istihdam edilmiştir. Bu

uzmanlardan % 60'ının Türkiye'de hangi kanun maddesine göre ve ne şekilde istihdam edildiği ile ilgili kesin bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Türkiye'de 1923-1973 yılları arasında modern milletler seviyesi ulaşmak için ihtiyaç duyulan ve geliştirilmesi gereken en önemli konulardan birinin beden eğitimi olduğunu konusunda oluşan farkındalık son derece önemlidir. Bu dönemde gençliğin beden eğitimi etkinlikleri ile birlikte fiziksel, zihinsel, sosyal ve duygusal olarak gelişeceği anlaşılmıştır. Buna kanıt olarak İsveç'in güreş ve cimnastik'te, Norveç'in buz sporlarında, Finlandiya'nın güreş ve mukavemet yarışlarında, İngiltere'nin futbolda, Amerika'nın atletizmde, Almanya ve Macaristan'ın bütün sporlarda başarılı olmasının okullarda yaptıkları beden eğitimi çalışmalarıyla olduğu görülmüştür. Bu nedenle sporun istenilen seviyeye ulaşması için önem verilmesi gereken en önemli konunun okullarda beden eğitimi faaliyetleri olduğu, hatta bu konuya tesis, antrenör, kulüpten daha fazla önem verilmesi gerektiği fikri benimsenmiştir (Beden Terbiyesi. (1938, Ocak 1). Kırmızı Beyaz, s. 2).

Bu fikir doğrultusunda Cumhuriyet döneminde Maarif Vekaleti tarafından yurt dışına beden eğitimi ve spor alanında yüksek öğrenime öğrenciler gönderilerek yetişmelerine imkan sağlanmıştır. Yurt dışına beden eğitimi ve spor alanında gönderilen öğrenciler; 1925 yılında İsveç'e "*Kraliyet Merkezi Cimnastik Enstitüsü*"ne Nizamettin Rıfat (Kırşan) ve Vildan Aşir (Savaşır), 1930 yılında İsveç'e "*Kraliyet Merkezi Cimnastik Enstitüsü*"ne Mübeccel Hanım (Argun) ve Zehra Tahsin (Alagöz), 1935-1936 eğitim-öğretim yılında Almanya'ya "*Berlin Yüksek Beden Terbiyesi Enstitüsü*"ne Cemal Alpman ve Mehmet Arkan, 1936-1937 eğitim-öğretim yılında da yine Almanya'ya "*Berlin Devlet Beden Eğitimi Akademisi*"ne Cevdet Arun, Hasan Örengil ve Ahmet Sadık Yaramanoğlu gönderilmiştir (Güven ve Arkan, 2015, s. 485).

Ayrıca benimsenen bu görüşten hareketle yabancı uzman tercihi de şekillenmiştir. Türkiye'de 1923-1973 yılları arasında görev yapan yabancı beden eğitimi uzmanları genel olarak öğretmen olarak görevlendirilirken, bu süre içerisinde beden eğitimi ders programlarının oluşturulması ve oyun ve spor sahalarının projelerinin hazırlanmasında da görev almışlardır (Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi (CDA), Fon Kodu: 030.0.18.01.02 Yer No: 42.3.001; Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi (CDA), Fon Kodu: 030.18.01.02 Yer No: 113.25.5; Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi (CDA), Fon Kodu: 030.18.01.02 Yer No: 117.69.2). Bu amaçla Ankara'da stadyum, gençlik parkı, hipodrom ve millî bayramlardaki resmi geçitler için Alman Mimar Profesör Yansen'in düzenlediği Ankara şehir planında,

bunların nereye yapılması gerektiği belirtilmiş ve bununla ilgili kararname Gazi Mustafa Kemal tarafından 26.02.1930 tarihinde imzalanmıştır (Güven, 2007, s. 645).

Türkiye’de 1923-1973 yılları arasında görev yapan beden eğitimi uzmanlarının genel olarak beden eğitimi öğretmenliği amacıyla Türkiye’de görev yaptıkları görülmektedir (Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi (CDA), Fon Kodu: 030.18.01.02 Yer No: 113.25.5). Bu amaçla Türkiye’de gelen Herman Altrock, Yüksek Ziraat Enstitüsü Beden Terbiyesi Şubesinde görev yapmış ve bu süre içerisinde ders programlarının yanı sıra oyun ve spor sahalarının projelerinin hazırlanmasında da görev almıştır (Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi (CDA), Fon Kodu: 30.18.1.2 Yer No: 42.3.1).

Türkiye’de görev yapan bu uzmanların bir kısmındanda bazı raporlar hazırlamaları istenmiştir. Bu yabancı beden eğitimi uzmanlarından bir tanesi Car Diem (d.24.6.1882-ö.17.12.1962)’dir. Alman beden eğitimi uzmanı Carl Diem, Türkiye’de beden eğitimi teşkilatının kurulmasına yönelik çalışmalar yapmak üzere 1933 yılında Türkiye’ye davet edilmiştir. Bu davet Bolu Mebusu Hasan Cemil Bey tarafından 24 Mayıs 1933 tarihinde mektup ile kendisine bildirilmiştir (Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi (CDA), Fon Kodu: 490.1.0.0 Yer No: 1116.75.2). Carl Diem’in Türkiye’ye davet edilme amacı Türk sporunu incelemesi ve Alman modelinin bir benzerini Türkiye için raporlaştırmasıdır. Carl Diem, 16 Eylül 1933 tarihinde İstanbul’a ulaşmış ve Sirkeci Garı’nda atletizm antrenörü Abraham, su sporları antrenörü Tegethoff ve yüzme komitesi başkanı Ekrem Rüştü Bey tarafından karşılanmıştır (Spor mütehassısı geldi. (1933, Eylül 18). Cumhuriyet Gazetesi, s. 6). Buradan Ankara’ya hareket eden Carl Diem, iki gün Ankara’da kaldıktan sonra Nizamettin Rifat Bey (Kırşan) ile spor ve gençlik teşkilatı ile ilgili çalışmalar yapmak üzere Bursa, İstanbul, Zonguldak, İnebolu, Kastamonu, Trabzon, Giresun, Ordu, Samsun, Amasya, Tokat, Sivas, Kayseri, Niğde, Konya, Afyon, Eskişehir, Balıkesir ve İzmir’i dolaşmışlardır. Bu gezilerde beden eğitimi öğretmenlerine yeni beden terbiyesi ve spor hakkında konferanslar vermişlerdir (Memleket gençlik teşkilatını tetkik. (1933, Ağustos 18). Cumhuriyet Gazetesi, s. 2). Carl Diem, Türkiye’de bulunduğu süre içerisinde kendi birikimleri ve tecrübelerini aktardığı genel geçer spor yönetimi yazılarında ufak tadilatlar yaparak bir “ön-rapor” hazırlamıştır. Ankara’daki günlerinde konakladığı Hotel Belle Vue Palace’ta yazdığı bu “ön-rapor”, bir ülkede spor işleri düzenlenirken nelere dikkat edilmesi, nelerin önemsenmesi, nelerden kaçınılması gerektiği konusunda bilgi veren bir “kılavuz kitap” niteliğinde olsa da, Türk siyasilerinin talep ettiği “sonuç odaklı” bir fayda sağlayacak formatta olmamıştır (Diem, 1933).

Carl Diem, seyahatin bitiminde Ankara'ya döndüğünde, seyahatten önce yazmış olduğu "*Türk Sporı Hakkında Rapor*" isimli raporundan farklı olarak Türkiye'de sporun devletleşmesine yol haritası olacak "*Türk Spor Nizamnamesi*" isimli eseri de yazmıştır. Bu eser, Carl Diem Türkiye'den ayrıldıktan sonra dönemin (1943) Erzurum Mebusu tarafından eksikleri tamamlanmış haliyle ve Türkçe olarak basılı hale getirilmiştir (Diem, 1943).

Carl Diem'in "*Türk Sporı Hakkında Rapor*"u, Türkiye'de ki beden eğitimi ve spor üzerine önerilerini ihtiva etmekte ve 17 başlık altında toplam 50 sayfadan oluşmaktadır. "*Genel Durum*" başlığı altında raporun neler içerdiğine dair ön değerlendirmeler yapmıştır. Bu bölümde Türkiye'deki beden eğitimi ve sporun nasıl uygulanacağı, hangi kurumların kurulması gerektiği üzerinde durulmuş ve spor yönetiminin teşkilat yapısı verilmiştir. Diem, spor yönetiminin "*Genel Yaygınlaştırma*", "*Gerçek Beden Kültürü*" ve "*Moral Esaslar*" olmak üzere üç görevi bulunduğunu ifade etmiştir. Türk halkının beden eğitimi kendi ifadesiyle "*İççe geçmiş kapalı bir sistemle yerine getirilmesi.*" gerektiğini öngörmüştür. Bu yapı içerisinde cinsiyet ayrımı gözetilmeksizin okul öncesi dönemden başlayarak toplumun geneline beden eğitimi verilmesi amaçlanmıştır. Bu eğitimin verilebilmesi için bazı yeni kurumların ihdası gerekmektedir. Raporu içerik itibarıyla uygulamaya ve teşkilatlanmaya dönük öneriler olarak ele almak mümkündür (Akcan ve Geçikli, 2016, s. 18).

Diem'in raporu, sadece gençlik teşkilatı değil, beden eğitimi ve spor yönetimini de kapsayan bir özelliğe sahiptir. Türk halkının beden eğitimi "*İççe geçmiş kapalı bir sistemle*" yerine getirmeyi amaçlayan Diem, bu sistem içerisinde okul öncesinden başlayarak okul, gençlik derneği, spor kulüpleri ve kültür derneklerinde beden eğitimi alınmasını hedeflemiştir. Diem raporunda, devletin, bütün spor alanlarını, başında bakanlık düzeyinde Spor Başkanı'nın bulunduğu Spor Müdürlüğü Kurumu eliyle yönetmesini öngörmüştür. Diem, 10-18 yaşları arasındaki kız ve erkek Türk gençlerini "Gazi Gençlik Derneği" adını verdiği birlik çatısı altında toplamayı amaçlamıştır. Derneklerin programı okullarla dengeli ve okulları tamamlayacak şekilde olacaktır. Derneklerin programlarında, koşu, atlama, gülle atma, cimmastik, yüzme, atıcılık, düzen ve arazi etkinlikleri, yürüyüş etkinlikleri, yıllık kamp, kır gezileri, yurtseverlik ve temizlik bilgisi dersleri yer alacaktır. Gazi Gençlik Derneği'ne mensup gençler, 10-16 yaşları arasında ön askerlik eğitimi, 17-18 yaşları arasında ise askeri eğitim alacaklardır. Daha üst sınıf öğrenciler ise okulda bilimsel askeri derslere tabi tutulacaktır (Akcan, 2017, s. 1010-1012).

Carl Diem'in Türkiye'ye 1943 yılında ki gelişi ve yaptığı çalışmalar, Ömer Besim tarafından yazılan bir makalede şöyle anlatılmıştır;

Alman spor teşkilatının en kevvetli bir siması, dünya sporunun en ileri bir şahsiyeti spor etüdleri yapmak üzere memleketimize gelmiştir. Yeni baştan ileri bir hamle yapmakta olan Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü'nün dumanı üstündeki işleri arasında Carl Diem gibi nüfuzlu bir şahsiyetin içimize katılmış bulunmasından hiç şüphe yokki azami derecede istifade yolları aranmış olacaktır. "Beden Terbiyesi ve Spor" mevzuunda pek vakıfane bir şekilde konuşacak olan mütehassıs ilk konferansını Ankara'da vermiş bulunmaktadır. Bir seri takip edecek bu konferanslar İzmir ve İstanbul konuşmaları ile tamamlanmış olacaktır. Beden Terbiyesi ve Spor mevzuları üzerinde vereceği raporlar yurttaki sporun inkişaf tatbiki gibi üzerinde dikkatle durulacak meselelerde en kestirme yolu Carl Diem'in yüksek şahsında bulmak mümkündür (Besim, Ö. (1943, Aralık 27). Carl Diem. Kırmızı Beyaz, s. 2-7, sü.4-1).

Türkiye'de 1923-1973 yılları arasında görev yapan yabancı beden eğitimi uzmanlarının Türkiye'de beden eğitiminin kurumsallaşması ve ihtiyaç duyulan beden eğitimcilerin yetiştirilmesi açısından önemli katkıları olmuştur. Türkiye'de beden eğitimi öğretmeni yetiştirmek amacıyla 1926 yılında İstanbul Çapa Kız Öğretmen Okulu yanında kadın ve erkekler için teorik ve pratik eğitim yapan "Cimnastik Muallimleri Kursu/Beden Eğitimi Öğretmeni Yetiştirme Kursu" açılmıştır. 1926 yılında eğitim ve öğretime başlayan bu kursa İsveç'ten kadın adaylar için Inge Nerman, erkek adaylar için Ranger Johnson ve Suen Alexanderson adlarında uzman eğitmenler gelerek eğitim vermişlerdir (Güven, 1996, s. 70-82).

5 Temmuz 1932 tarih ve 105 sayılı "Talim ve Terbiye Kurulu" kararı ile Gazi Eğitim Enstitüsü'nde erkekler için üç yıl süreli "Beden Eğitimi Şubesi" açılır. Beden Eğitimi Bölümü ilk yılında eğitime 22 öğrenci ile başlamıştır. Açılan bu bölüme Millî Eğitim Bakanlığı'nca Almanya'dan uzman beden eğitimi öğretmeni Bay Kurt Dainas getirilerek öğretim kadrosuna alınmıştır. 1937 yılına kadar yalnız erkek beden eğitimi öğretmeni yetiştiren bu kurum 1937 yılından itibaren kadın beden eğitimi öğretmeni de yetiştirmeye başlamıştır. Kadın öğrencilerin derslerine girmesi için İstanbul Alman Lisesi, beden eğitimi öğretmeni Margarete Korge'de bölümün öğretim kadrosuna sözleşmeli olarak dahil edilmiştir. Gazi Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi Bölümü'nde derslere giren Bay Kurt Dainas, İkinci Dünya Savaşı'nın çıkması nedeniyle 1939 yılında memleketine dönmek zorunda kalmıştır. Boşalan kadroya o zaman Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü hizmetinde atletizm antrenörü olarak çalışan Macar antrenör Gyula Ratkai atletizm derslerine girmek üzere bölüme alınmıştır (Güven, 1996, s. 70-82).

1932 yılında Gazi Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi Şubesi'nin açılmasıyla, beden eğitimi ve spor çok hızlı bir gelişim sürecine girmiş ve çok kısa zamanda büyük gelişmeler

göstermiştir. Türkiye'de bir ekol olan Gazi Terbiye Enstitüsü, Beden Eğitimi Şubesi'nden başka, Türkiye'nin değişik illerinde de Beden Eğitimi ve Spor Bölümleri/Yüksek Okulları açılmıştır (Güven, 1996, s. 70-82).

4.14. Binicilik Branşında Gelen Yabancı Uzmanların İstihdamı, Çalışmaları ve Etkileri

Türkiye'de modern anlamda biniciliğin temellerinin Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde ordunun modernleştirilmesinin devamı olarak 1911 yılında açılan Süvari ve Tatbikat Okulu ile atılmaya başladığı söylenebilir. Harbiye Nazırı Mahmut Şevket Paşa'nın 1911'de Fransa'ya yaptığı bir ziyaret sırasında Saumur Binicilik Okulu'nu gezmesi sonrası, okulun bir benzeri İstanbul'da Süvari Binicilik ve Tatbikat Okulu adıyla açılarak askerî amaçlı binicilik yapılmıştır. Böylece Fransız ordusundaki biniciliğin Osmanlı Devleti'nde de öğretimi sağlanmaya çalışılmıştır. Ancak I. Dünya Savaşı süresinde okul kapalı kalmıştır. Kurtuluş Savaşı'nda açılrsa da savaş sonrasında tekrar kapatılmıştır. Cumhuriyet dönemine okul ihmal edilmiş durumdadır. Hem dışarıdan at alımının söz konusu olması, hem de uluslararası alanda binici yetiştirmek gerekliliği dönemin hükümeti tarafından ciddi olarak ele alınmış ve bu konudaki çalışmalar hız kazanmıştır. Süvari ve Tatbikat Okulu'nun eksiklikleri nedeni ile bazı subaylar 1925-1939 yılları arasında Fransız Saumur Le Cadre Nair Binicilik Okulu ile Alman ve İtalyan binicilik okullarına gönderilmiştir. Bu öğrenciler döndüklerinde binicilik öğretmenliği yapacak ve binici subay yetiştirecek seviyeye ulaşmışlardır. Böylece Türkiye'de modern anlamda binicilik ve sportif binicilik başlamıştır. Aynı dönemde okul yurt dışından yüksek seviyeli yabancı uzman arayışına girmiş ve yurt dışından yabancı uzmanlar getirilmiştir. 1936 Berlin Olimpiyat Oyunları'na katılan Türk sporcularının başında Albert Taton yer almıştır (Uğur, 2006, s. 25-49). 18 ülkenin katıldığı müsabakalar sonucunda Yzb. Cevat Kula “Çapkın” isimli atı ile 6'ncı, Ütğm. Saim Polatkan “Çakal” isimli atı ile 27'nci olmuştur. Türk binicilik tarihinin en parlak başarısı 1938 yılında Roma (İtalya) şehrinde yapılan “Mussolini Uluslar Altın Kupası” teşkil etmiştir. Mussolini Uluslar Altın Kupası yarışmalarında, Türk süvarilerinin rakipleri, dünya biniciliğinde söz sahibi Almanya, İtalya, İrlanda ve Romanya olmuştur. Otoritelerce Almanya, İtalya ve İrlanda arasında birincilik için büyük bir çekişme olacağı düşünülürken Türk ekibi, on binlerce seyirci önünde mükemmel bir yarışma çıkararak Mussolini Uluslar Altın Kupası'nı kazanmış ve Cumhurbaşkanı Atatürk tarafından “Beni bahtiyar ettiniz. Hepinizin gözlerinden öperim.” ifadesinin yer aldığı tebrik telgrafını alma onuruna erişmişlerdir. II. Dünya Savaşının başlaması, sadece savaşa katılan ülkelerdeki sportif faaliyetlerin durmasına sebep olmamış, aynı zamanda Türkiye'de bundan

olumsuz olarak etkilenmiştir. Alb. Saim Önhon komutasındaki Süvari Okulu Fransız hocanın ayrılmasıyla Yb. Nazım Akıncı, Yb. Avni Bey (İtalyan Avni), Bnb. Vehbi Savaşer, Bnb. Sami Yanardağ, Bnb. Cevat Kula, Bnb. Hüsnü, Ön Yzb. Ziya Bora gibi öğretmenlerin gözetiminde binicilik çalışmalarını sürdürmüşler ve 1948 Londra Olimpiyat Oyunları'na kadar sadece ulusal yarışmalara iştirak ederek yeteneklerini geliştirmeye çalışmışlardır. 1951–1953 yılları arasında istenilen kalitede atların olmayışı, Türkiye'nin içinde bulunduğu ekonomik darboğaz, disiplinli bir çalışmaya başlamak için iyi bir çalıştırıcı ihtiyacı gibi nedenlerle Türk binicilik faaliyetleri sadece yurt içinde yürütülmüştür (Ünver, 2006). Türk biniciliğinin önemli bir parçası olan Süvari Okulu, 1959 yılında Tuğgeneral Cevat Kula'nın komutanlığında Ankara'ya nakledilerek, aynı yıl lağv edilmiştir. İstanbul Ayazağa'da “Uluslararası Yarışma Grubu” adı altında kurulan birlik, yurt dışı yarışmalara gidememesi sebebiyle 1960 yılında “Atlı Yarışmalar Grubu” adını almıştır (Uğur, 2006, s. 25-49).

1960 Roma Olimpiyat Oyunları'ndan sonra binicilik sporu, uzun bir duraklama dönemine girmiştir. Sebep olarak 27 Mayıs'taki askeri müdahalenin sonrasında bazı subayların emekliye sevk edilmesi düşünülebilir. Bu dönemde “Atatürk'ün Süvarileri” namına sahip Cevat Gürkan ve Cevat Kula tuğgenerallikten, Saim Polatkan ve Eyüp Öncü albaylıktan emekliye sevk edilmiştir. Bu süvari alayı 1965 yılında tekrar isim değişikliği ile “Süvari Yarışma Grubu” olmuştur. Uluslararası Yarışma Grubu yıllarında çeşitli nedenlerden dolayı başarısızlıkların, ismi değişen yeni birlikte devam etmemesi ümit edilmiştir. İlk iş olarak yabancı çalıştırıcı aranmış ve Alman antrenör 1966 yılında eylül ayında göreve başlamıştır (Temurlenk, 1998). Çalışmalar 1978 yılına kadar devam etmiştir. 1978 yılında Süvari Yarışma Grubu kapatılmış, Ankara'da bulunan Cumhurbaşkanlığı Muhafız Alayı Atlı Merasim Birliği'ne yarışmacı subaylardan başarılı olanlar tayin edilmiştir. 4 Temmuz 1978'de Org. Kenan Evren tarafından imzalanan bu kapanma emri ile askeri binicilik sona ermiştir (Uğur, 2006, s. 25-49).

Tablo 27

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Binicilik Branşı Uzmanlarının Listesi

No	Adı	Soyadı	Cinsiyet	Ülkesi	Branşı	Unvanı	Çalıştığı Birim	Çalıştığı Yıl	Türkiye'ye Geliş Amacı	Görev Yerleri	Görevlendirme Kanun Dayanağı
1	Binbaşı Favuer		Erkek	Fransa	Binicilik	Uzman	Süvari Binicilik Mektebi	1927-1929	Uzman	İstanbul	-
2	Lecoiher		Erkek	Fransa	Binicilik	Uzman	Süvari Binicilik Mektebi	1930-1931	Uzman	İstanbul	-
3	Mösyö Ştark		Erkek	Macaristan	Binicilik	Öğretmen	Karacabey Harası Binicilik Mektebi	1933	Öğretmen	Bursa	-
4	F. Albert	Taton	Erkek	Fransa	Binicilik	Uzman	Ziraat Vekâleti Veteriner İşleri Umum Müdürlüğü	1928-1939 1.10.1940-8 ay 1.10.1941-1 yıl 1.10.1942-1 yıl	Uzman	Ankara, Bursa	-
5	Parragh	Endre	Erkek	Macaristan	Binicilik	Uzman	Karacabey Harası	1934	Uzman	Bursa	-
6	Çippegin		Erkek	Macaristan	Binicilik	Uzman	Karacabey Harası Binicilik Mektebi	1936	Antrenör	Bursa	-
7	Von	Ziegner	Erkek	Almanya	Binicilik	Uzman	Savunma Bakanlığı	1966-3 yıl 1971	Uzman	Ankara, İstanbul	244

Tablo 27 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen binicilik branşı 7 uzmanın geldiği görülmektedir.

Tablo 28

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Binicilik Uzmanlarının Ülkeleri

No	Ülke	f	%
1	Almanya	1	14,3
2	Fransa	3	42,9
3	Macaristan	3	42,9
	Toplam	7	100

Tablo 28 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında binicilik branşında gelen uzmanların % 42,9'u Fransa ve Macaristan'dan, % 14,3'ünün Almanya'dan geldiği görülmektedir.

Tablo 29

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Binicilik Uzmanlarının Cinsiyetleri.

No	Cinsiyet	f	%
1	Erkek	7	100
2	Kadın	0	0
	Toplam	7	100

Tablo 29 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında Türkiye'ye gelen binicilik uzmanlarının tamamının erkek olduğu görülmektedir.

Tablo 30

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Binicilik Uzmanlarının Türkiye'de Bulunma Dönemleri

No	Türkiye'de Bulunduğu Dönem	f	%
1	29.10.1923-17.04.1936	6	85,7
2	18.04.1936-28.06.1938	0	0
3	29.06.1938-31.12.1973	1	14,3
	Toplam	7	100

Tablo 30 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen binicilik uzmanlarının % 85,7'sinin TİCİ döneminde, % 14,3'ünün BTUM döneminde Türkiye'de görev yaptığı görülmektedir.

Tablo 31

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Binicilik Uzmanlarının Türkiye'ye Gelme Gerekçeleri

No	Gerekçe	f	%
1	Antrenör	1	14,3
2	Antrenör, Kurs ve Seminer	0	0
3	Antrenör ve Öğretmen	0	0
4	Seminer	0	0
5	Kurs	0	0
6	Öğretmen	1	14,3
7	Uzman	5	71,4
	Toplam	7	100

Tablo 31 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen binicilik uzmanlarının % 71,4'ünün uzman, % 14,3'ünün antrenör ve % 14,3'ünün öğretmen olarak görev yaptığı görülmüştür.

Tablo 32

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Binicilik Uzmanlarının Türkiye'de İstihdam Edilme Şekilleri

No	Kanun Dayanağı	f	%
1	788 sayılı kanun	0	0
2	2007 sayılı kanun	0	0
3	657 sayılı kanun	0	0
4	3530 sayılı kanun	0	0
5	2718 sayılı kanun	0	0
6	244 sayılı kanun	1	14,3
7	Belirsiz	6	85,7
	Toplam	7	100

Tablo 32 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen binicilik uzmanlarının % 14,3'ü 244 sayılı “Bazı Andlaşmaların Yapılması İçin Cumhurbaşkanına Yetki Verilmesi Hakkında Kanun”a göre görevlendirilmişlerdir. Bu uzmanlardan %

85,7'sinin Türkiye'de hangi kanun maddesine göre ve ne şekilde istihdam edildiği ile ilgili kesin bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen yabancı binicilik uzmanları değerlendirildiğinde, gelen uzmanların askeri binici subayların eğitimleri amacıyla geldikleri görülmektedir. İlk olarak Fransa'dan 1927-1928 yıllarında Binbaşı Favuer isminde bir uzman Türkiye'ye gelerek görev yapmıştır. Ancak Favuer engelli at yarışları ve zorlu arazi binişleri gibi faaliyetleri ileri yaşımdan dolayı yaptıramamış ancak süvari gösteri çalışmalarında katkısı olmuştur. Bu süre zarfında yabancı uzman ihtiyacı için Fransız Binicilik Okulu ile iletişime geçilmesi sonucu bu okuldan mezun olan ve o sırada sıradan bir öğretmen olarak Suriye'de görev yapan Üsteğmen F. Albert Taton, gönüllü olarak Türkiye'ye gelmiş ve 1928'de göreve başlamıştır. Taton'un yetiştirdiği binici subaylar uluslararası yarışmalara katılmışlardır. Taton, Türkiye'nin Avrupa'da katıldığı uluslararası engel atlama yarışlarında 1932-1939 yılları arasında Türk Binicilik Takımının antrenörlüğünü ve 1936 Berlin Olimpiyat Oyunları'nda Türk kfilesinin antrenörlüğünü de yapmıştır. Türk Hükümetinin sağladığı imkânlar sayesinde hem kendini geliştirmiş hem de başarılı binici subaylar yetiştirerek uluslararası alanda tanınmalarını sağlamıştır. Türk binicilerini ve atlarını yetiştirmek üzere 1941'de Karacabey Harası'nda çalışmalara destek verirken aynı zamanda Fransız Askerî Ataşesi görevini yürütmüş ve 1942'de Ziraat Vekâleti Veteriner İşleri Umum Müdürlüğü'nde binici uzmanı olarak istihdam edilmiştir (Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi (CDA), Fon Kodu:30.18.1.2 Yer No: 97.108.20; Uğur, 2006, s. 25-49).

Taton, Ziraat Vekaleti Veteriner İşleri Umum Müdürlüğü'nde görev yaptığı 1940-1941 ve 1941-1942 yılları arasında Ziraat Vekaleti ile 10'ar maddelik iki sözleşme imzalamıştır. Sözleşmeyi Ziraat Vekâleti adına Müsteşar Abdin Efe ve Müsteşar Aziz Meker imzalamıştır. Bu sözleşme Taton'un Türkiye'de yapacağı görevlerin genel çerçevesini çizmiştir (Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi (CDA), Fon Kodu: 30.18.1.2 Yer No: 100.87.16).

Bu sözleşmeye benzer bir sözleşmede 1966 yılında Türkiye'ye gelen ve Türk binicilik ekibinin organizasyonu ve eğitimi için görevlendirilen Von Ziegner ile de yapılmıştır. Bu sözleşme Federal Almanya Savunma Bakanlığı ile Türkiye Cumhuriyeti Savunma Bakanlığı arasında 15 Eylül 1966 tarihinde Bonn'da imzalanmıştır imzalanmıştır. Sözleşmeyi Federal Almanya Savunma Bakanlığı adına Bakanlık Hukuk Müşaviri Backes

imzalarken, Türkiye Cumhuriyeti Savunma Bakanlığı adına Bonn Türkiye Büyükelçiliği Karakuvvetleri Ateşesi Kur. Alb. Sabri Deliç imzalamıştır. Bu sözleşmeye göre Türkiye’de üç yıl görev yapacak Von Ziegner’in Türkiye’de kaldığı sürede yapması talep edilen işler, alacağı ücret, yolluk ve harcırahı gibi konular açıkça belirtilmiştir (Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi (CDA), Fon Kodu: 030.18.01.02 Yer No: 199.68.14.1).

1966 yılında Türkiye’ye gelen Von Ziegner Türkiye’de üç yıl görev yapmıştır. Ancak Ziegner’in Türkiye’deki çalışmaları aldığı ücret oldukça eleştirilmiştir. 1968 yılında Türkiye Binicilik Şampiyonası’nda kendisiyle yapılan bir söyleşide; *“Türk binicilerinde tatmin edici şekilde ilerleme olduğunu, Balkan Şampiyonaları’nda asker binicilerin atlamalarda şansının olduğu fakat daha fazla tecrübeye ihtiyaçları olduğunu dile getirirken at terbiyesinde ise zayıf olduklarını söylemiştir.”* Ancak bu dönemde Von Ziegner’e ödenen ücret üzerinden bazı eleştirilerde yapılmıştır. Karısı ile birlikte Türkiye’de yaşayan Ziegner’e ayda 14 bin lira maaş verildiği ve sahip olduğu atı içinde 300 lira ödeme yapıldığı belirtilirken, verilen bu paraya kaç tane at alınır sorusu da sıklıkla sorulmuştur. Ayrıca binicilerle yapılan görüşmede ise *“Onun gibi Türkiye’de çok antrenör var. Binicilerimize her zaman faydalı olurlar, zaten de oluyorlar.”* ifadeleri oldukça dikkat çekmiştir (Benokan, T. (1968, Ağustos 18). Binicilik Antrenörü Alman Ziegner: Maaşı 14 Bin Lira. Cumhuriyet Gazetesi, s. 8).

Türkiye’ye gelen yabancı binicilik uzmanlarının bilgi, beceri ve deneyimlerinden en üst seviyede yararlanılmaya çalışılmış, eğitim için kullandıkları yabancı kaynaklar ve derslerde anlattıkları bilgiler Türkçeye çevrilerek ders notu ve eğitim materyali olarak kullanılmıştır. Bu amaçla F. Alber Taton’un Binicilik Okulu’nda vermiş olduğu “At Terbiyesi” konulu ders notları, Binbaşı Avni tarafından Türkçeye çevirilerek yayımlanmıştır (At Terbiyesi. (1934, Ekim 1). 91 Numaralı Süvari Mecmuası, s. 63-73).

Bu dönemde Türkiye yurt dışında yapılan uluslararası binicilik yarışmalarına katılarak önemli başarılar elde etmiştir. Yzb.Cevat Kula, Yzb.Cevat Gürkan, Yzb.Eyüp Öncü ve Ütğm. Saim Polatkan’dan oluşan Türk ekibi, Atatürk’ün direktifleri ile başlamış oldukları uluslararası binicilik yarışmaları serisini Nis, Roma ve Varşova’dan sonra 1938 yılında Roma’da *“Milletler Kupası”*nı (Mussolini Kupası) kazanarak tamamlamış ve madalyalarını Mussoli’nin elinden almışlardır (Güven, 1996, s. 70-82).

4.15. Bisiklet Branşında Gelen Yabancı Uzmanların İstihdamı, Çalışmaları ve Etkileri

1923'te Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı'nın kurulmasından sonra oluşturulan ve aynı yıl FIAC üyeliğine kabul edilen Bisiklet Federasyonu, bisiklet sporunun tüm ülke çapında gelişmesinde önemli rol oynamıştır. İlk federasyon başkanı, bisiklet sporunun öncülerinden Muvaffak Bey (Menemencioğlu)'dir. Cambaz Fahri, Cavit Cav Bey ve Raif Bey bu dönemin ilk millî takımını oluşturmuşlar ve 1924 Olimpiyat Oyunları'na hazırlanmışlardır. Ancak bisiklet bulunamadığı için olimpiyat yarışmalarında Millî Takım'ımız ülkemizi temsil edememiştir.

Bisikletteki ilk millî karşılaşma, 1927'de Taksim Stadı pistinde Bulgaristan ile yapılmıştır. Daha sonra Türk millî takımı 1928 Amsterdam Olimpiyat Oyunları'na katılmıştır. 1928 Amsterdam Olimpiyat Oyunları sonrası "*Ege Turu*" adıyla düzenlenen tur, Türkiye'nin ilk uzun etaplı turudur. Daha sonra 1938'de İstanbul-Edirne-İstanbul Etabı düzenlenmiş, bu etap 1939, 1941 ve 1942 'de tekrarlanmıştır. 1940 yılında ilk kez düzenlenen Balkan Bisiklet Şampiyonası'nda pist yarışında Kirkor Cambaz, Orhan Suda ile takım takip yarışında Türk Takımı iki gümüş madalya kazanmıştır. 1941'de başlatılan Ankara-İzmir Turu da klâsik yarışlardandır. İlk veledrom, 1949'da Konya'da yapılmıştır. 1953 yılında düzenlenen uluslararası İstanbul-Ankara Bisiklet Yarışı ile bisiklet sporunda yeniden canlanma görülmüştür. 1933-1938 yılları arasında çok kez Türkiye Şampiyonluğu elde eden, 21 yaşındayken 1936 Yaz Olimpiyatları'nda 8. olarak ilk uluslararası deneyimini gerçekleştiren ve 1948 Yaz Olimpiyatları'na katılma başarısı gösteren Talat Tunçalp, 1954 yılında Federasyon Başkanlığı görevine getirilmiştir. 14 yıl süren başkanlığı döneminde birçok başarıya imza atmış; 1963 yılında "*Marmara Bisiklet Turu*" adıyla düzenlenmekteyken şimdilerde Dünyanın sayılı turları arasında yer alan "*Cumhurbaşkanlığı Türkiye Bisiklet Turu*"da Talat Tunçalp döneminde kapsamını ve niteliğini değiştirmeye başlamıştır (Bisiklet sporunun tarihi, (2019). https://bisiklet.gov.tr/Sayfa/Federasyonumuzun_Tarihi-9.aspx sayfasından erişilmiştir).

İhtisas kulüplerinin kurulması ile bisiklet sporu günden güne ivme kazanmıştır. 1966 yılında düzenlenen Almanya Bisiklet Turu'nda Rıfat Çalışkan'ın kazandığı etap birinciliğini, 1971 yılında İzmir'de düzenlenen Akdeniz Oyunları'nın mukavemet bölümünde Türk Takımı'nın üçüncülüğü izlemiştir. 1967 yılında pist yarışmaları için Balıkesir'de Veledrom inşa edilmiştir. 1968 yılında kurulan İstanbul Bisiklet İhtisas

Kulübü, 1969 yılında Dr.Fevzi Aksoy'un başkanlığında kurulan Bakırköy Bisiklet İhtisas Kulübü (BİK), dönemin önemli bisiklet kulüpleri olmuştur. BİK 1970'li yıllarda Türkiye'de bisiklet sporundaki atılım ve canlanmanın öncüsü olmuş ve bir ekol getirmiştir. Ali Hüryılmaz'ın öncülüğünde oluşturulan bu ekol kondisyon, bisiklet ve disiplinden meydana gelmiş ve buradan yetişen sporcular uzun yıllar millî takımın değişmez elemanları olmuştur. İstanbul'da düzenlenen Balkan Bisiklet Şampiyonası'nda yol yarışını Erol Küçükbakırcı kazanmıştır (Bisiklet sporunun tarihi, (2019). https://bisiklet.gov.tr/Sayfa/Federasyonumuzun_Tarihi-9.aspx sayfasından erişilmiştir).

Tablo 33

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Bisiklet Uzmanlarının Listesi

No	Adı	Soyadı	Cinsiyet	Ülkesi	Branşı	Unvanı	Çalıştığı Birim	Çalıştığı Yıl	Türkiye'ye Geliş Amacı	Görev Yerleri	Görevlendirme Kanun Dayanağı
1	B. J.	Marengo	Erkek	İtalya	Bisiklet	Antrenör	Bisiklet Federasyonu	1936	Antrenör	Ankara	-
2	Bartolucci	Gino	Erkek	Fransa	Bisiklet	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Bisiklet Federasyonu	31.8.1965-3 ay	Antrenör, Kurs, Seminer	İstanbul	788
3	Nentcho	Christov	Erkek	Bulgaristan	Bisiklet	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Bisiklet Federasyonu	1970-1 yıl 1.3.1971-1 yıl 28.2.1972-1 yıl 1.3.1973-1 yıl	Antrenör, Kurs, Seminer	Ankara, İstanbul, Bursa, İzmir, Balıkesir	657

Tablo 33 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında bisiklet branşında üç uzmanın geldiği görülmektedir.

Tablo 34

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Bisiklet Uzmanlarının Ülkeleri

No	Ülke	f	%
1	Bulgaristan	1	33,3
2	Fransa	1	33,3
3	İtalya	1	33,3
	Toplam	3	100

Tablo 34 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen bisiklet uzmanlarının % 33,3'ünün sırasıyla Bulgaristan, Fransa ve İtalya'dan geldiği görülmektedir.

Tablo 35

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Bisiklet Uzmanlarının Cinsiyetleri.

No	Cinsiyet	f	%
1	Erkek	3	100
2	Kadın	0	0
	Toplam	3	100

Tablo 35 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen bisiklet uzmanlarının tamamının erkek olduğu görülmektedir.

Tablo 36

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Bisiklet Uzmanlarının Türkiye'de Bulunma Dönemleri

No	Türkiye'de Bulunduğu Dönem	f	%
1	29.10.1923-17.04.1936	1	33,3
2	18.04.1936-28.06.1938	0	0
3	29.06.1938-31.12.1973	2	66,7
	Toplam	3	100

Tablo 36 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen bisiklet uzmanlarının % 33,3'ünün TİCİ döneminde, % 66,7'sinin ise BTUM döneminde Türkiye'de görev yaptıkları görülmüştür.

Tablo 37

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Bisiklet Uzmanlarının Türkiye'ye Gelme Gerekçeleri

No	Gerekçe	f	%
1	Antrenör	0	0
2	Antrenör, Kurs ve Seminer	2	66,7
3	Antrenör ve Öğretmen	0	0
4	Seminer	0	0
5	Kurs	0	0
6	Öğretmen	0	00
7	Uzman	1	33,3
	Toplam	3	100

Tablo 37 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen bisiklet uzmanlarının % 66,7'si antrenörlük görevinin yanında kurs ve seminerlerde görev almak üzere gelmişken, % 33,3'ü uzman olarak görev yapmıştır.

Tablo 38

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Bisiklet Uzmanlarının Türkiye'de İstihdam Edilme Şekilleri

No	Kanun Dayanağı	f	%
1	788 sayılı kanun	1	33,3
2	2007 sayılı kanun	0	0
3	657 sayılı kanun	1	33,3
4	3530 sayılı kanun	0	0
5	2718 sayılı kanun	0	0
6	244 sayılı kanun	0	0
7	Belirsiz	1	33,3
	Toplam	3	100

Tablo 38 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen bisiklet uzmanlarının % 33,3'ü 788 sayılı “Memurin Kanunu”na göre, % 33,3'ü 657 sayılı “Devlet Memurlarına Kanunu”na göre istihdam edilmişlerdir. Bu uzmanlardan % 33,3'ünün Türkiye'de hangi

kanun maddesine göre ve ne şekilde istihdam edildiği ile ilgili kesin bir bilgiye ulaşamamıştır.

Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında bisiklet branşında gelen antrenörler genellikle önemli organizasyonla öncesi geldikleri söylenebilir. Antrenörler bu organizasyonlar öncesi Türkiye'de ve yurt dışında düzenlenen kamplar, bölgesel yarışmalar ya da uluslararası organizasyonlara katılımı Türk sporcularının yarışmalara katılımlarını sağlamışlardır (Bisikletçilerimiz olimpiyatlara hazırlanıyor. (1936, Mayıs 25). Cumhuriyet, s. 6; Rıfattan Ümitliyim. (1965, Temmuz 25). Cumhuriyet Gazetesi, s. 8; Atletizm. (1965, Ağustos 13). Cumhuriyet Gazetesi, s. 8; Berlin Olimpiyatlarına iştirak için futbolcularımız ve bisikletçilerimiz gittiler. (1936, Temmuz 20). Türk Spor Kurumu Dergisi, s. 19, sü.2).

Türkiye'de 1923-1973 yılları arasında en uzun süreli görev yapan bisiklet antrenörü Nentcho Christov (d.1933-ö.2002)'dur. Türkiye'de 1970-1974 yılları arasında görev yapan Nentcho Christov spor yaptığı dönemde Bulgaristan'ın en önemli bisiklet sporcularından bir tanesi olmuştur. Sporculuk kariyerine bir çok başarı ekleyen Nentcho, Türkiye'ye 1971 yılında yapılacak Akdeniz Oyunları'na katılacak Türk bisiklet millî takımını çalıştırmak, düzenlenecek antrenör kursları ve seminerlerde görev almak üzere ve 1972 Münih Olimpiyat Oyunları'na katılması planlanan Türk bisiklet millî takımını çalıştırmak üzere davet edilmiştir (Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi (CDA), Fon Kodu: 030.18.01.02 Yer No: 283.45.14; Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi (CDA), Fon Kodu: 30.18.1.2. Yer No: 302.58.7).

Nentcho Christov, Türkiye'ye ilk geldiği dönemde yapmış olduğu bir değerlendirmede şunları söylemiştir;

“Türkiye’de bisiklet sporuna çok istek var ancak pist ve malzeme yetersizdir. Çalıştırı yok. Bu koşullar içinde bisiklet sporu ileri gidemez. Bisiklete binmesini bilmeyenler yarışa giriyorlar. Bunun için ben hiç yarışa gitmeyenlerden başlayacağım.” (Bisiklete binmesini bilmeyenler yarışa katılıyor. (1970, Ağustos 18). Cumhuriyet Gazetesi, s. 8, sü. 1).

Nentcho Christov, Türkiye'de görev yaptığı sürede Türk antrenörlerle birlikte çalışarak onların gelişimleri ve eğitimlerine de katkı sağlamıştır. Türk bisiklet millî takımında uzun süre antrenörlük yapan Mustafa Palaska, Nentcho Christov'un antrenörlüğü ve kişiliği hakkında şöyle demektedir;

Nentcho Christov, Bulgaristan'ın en ünlü bisikletçilerindendi. İnsani olarak oldukça iyi, saygılı, dürüst ve çalışkandı. İşini severek yapardı. Türk sporcularının yetişmesine çok katkısı oldu. Antrenman yöntemleri konusunda çok şey öğrendik. Ben o dönemde yanında fahri olarak

bulunuyordum. Asıl geçimimi başka işlerden karşılıyordum. Bu nedenle onunla çok fazla zaman geçiremiyordum. Görev süresi dolup ülkesine dönerken Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü yetkilileri bir isim vermesini istemişler bisiklet sporunu kime teslim edelim diye. Oda benim ismimi vermiş ve bana antrenör kadrosu verdiler. Antrenman ve işleyiş açısından ondan çok şey öğrendik. Bisiklet sporuna çok katkıları oldu (M. Palaska, kişisel iletişim, Mayıs 23-24, 2016).

Nentcho Christov'un Türkiye'de görev yaptığı dönemde millî takım sporcusu olan Seyit Kırmızı'nın Nentcho Christov ile ilgili görüşleri şöyledir;

Nentcho Christov farklı zamanlarda Türkiye'de görev yaptı. Türkiye'ye zaman zaman yurt dışından sporcularda gelmiştir. 1969 yılında Ali Hüryılmaz Bulgaristan'dan geldi. Bulgaristan'da döneminin iyi sporcularındandı. Bu kişi Nentcho'nunda öğrencisiymiş. Bu antrenör bu sporcu aracılığıyla geldi. O dönemde Bulgaristan'ın en ünlü antrenörlerinden birisiymiş. Ali Türkiye'ye gelince bize ciddi bir rakip geldi. Bu dönemler bizim bisiklete yeni başladığımız dönemlerdi ve çok şey bilmiyorduk. Nentcho bu dönemde bize sahip çıktı ve Ali'den daha iyi yapmak için uğraştı. Geldiğinde Ali'nin üzerinde bir adam daha yetiştirmem lazım diye çalıştı. Ben ön grupta gitmeyi Nentcho'dan öğrendim. Erol ve benimde içinde olduğumuz iyi bir ekip oluştu bu sayede. Bu dönem yoksulluk dönemleriydi. Sporcular kendi imkânlarıyla bu sporu yaparlardı. Yinede bu dönemde ben Nentcho'dan çok yararlandım. Bisikleti ben ondan öğrendim. Ancak kendi içimizde Türklerden sorunlu insanlar vardı ve yarışma sonuçlarına bile müdahale ederlerdi. Kendi isimlerinin üzerinde kimse olmasın isterlerdi. Bu insanlar son dönemde Nentcho'yu da etkilemeye başlamışlardı. Antrenörün heyecanı son dönemde kaybolmuştu. Nentcho'dan daha fazla yararlanılabilirdi. Ben sporu bıraktıktan sonra antrenör belgemi onun düzenlediği kurstan aldım (S. Kırmızı, kişisel iletişim, Mart 18, 2020).

Türkiye'ye bu dönemde gelen yabancı bisiklet uzmanları millî takım sporcularını önemli organizasyonlara hazırlarken, Türkiye'de bisiklet sporunun yaygınlaşması için çalışmalar yapmışlardır. Ayrıca düzenledikleri kurs ve seminerlerle Türk antrenörlerin yetişmesine de katkı sağlamışlardır.

4.16. Boks Branşında Gelen Yabancı Uzmanların İstihdamı, Çalışmaları ve Etkileri

Boks, Türkiye'de 20. yüzyılın başlarında bireysel faaliyetlerle başlamıştır. İstanbul'un işgali yıllarında yabancı askerlerin yaptıkları karşılaşmalar boksun tanınması ve hızla yayılmasını sağlamıştır. Musevi Aksiyani Efendi tarafından, Fransa Boks Federasyonu'nun denetimi altında 1920'lerde boks kulübü kurulmuştur. Türk boksunun ilkleri İngiliz Kemal adıyla bilinen Esat (Tomruk), Fenerbahçe futbolcularından Yavuz İsmet (Uluğ), Mısırlı Mazhar Bey, Galatasaray futbolcularından Sabri Mahir, Mazlum Kemal, Ziya (Bayer), Ali Sami, Hilmi Hoca, Kemal Hoca gibi isimler olmuştur. Daha sonra Kurtuluş, Fenerbahçe ve Galatasaray spor kulüplerinde boks şubeleri açılarak yeni katılımlar sağlamıştır.

TBF (Türkiye Boks Federasyonu), 1924 yılında kurulmuş, 1927 yılında AIBA (Uluslararası Amatör Boks Birliği) üyeliğine kabul edilmiştir. Boks Federasyonu'nun başına da Eşref Şefik getirilmiştir. Sadece amatör boksa izin veren federasyon, ferdi ve

kulüpler arası Türkiye Şampiyonaları ile Uluslararası Boğaziçi Boks Turnuvası'nı düzenlemiştir. Türk boksu Cumhuriyetin erken döneminde yabancı ülkelerle ikili boks karşılaşmaları yapmıştır. Türk boksunda yeni bir dönem başlatan Melih Açba, 1938 yılında Amerika'da yapılan "Altın Eldiven" Şampiyonası'nda birinci olmuştur. Ayrıca 1946'da ilk kez düzenlenen Avrupa Boks Şampiyonası'nda Vural İnan "En Teknik Boksör" seçilmiş, Halit Ergönül de Avrupa karmasına çağırılmıştır. Kısa bir süre için Güreş Federasyonu'na bağlanan boks, 1942'de yeni bağımsız bir federasyon olmuştur (Boksun tarihçesi, (2019). <http://www.turkboks.gov.tr/turk-boks-tarihi.aspx> sayfasından erişilmiştir).

Türk boksu uluslararası alandaki ilk madalyalarını 1959 yılında Beyrut'ta düzenlenen Akdeniz Oyunları'nda 60 kg mücadele eden Vural İnan ve 63,5 kg'da Fuat Birol2un elde ettiği gümüş madalyalarla kazanmıştır. 1959 yılında İsviçre'nin Luzern Kentinde Düzenlenen 13. Avrupa Şampiyonası'nda 57 kg'da üçüncü olan Orhan Tuş Türkiye'ye Avrupa'da ilk madalyayı kazandıran boksör olmuştur. Bu tarihten sonra 1962, 1967 ve 1968 Balkan Şampiyonalarında Kemal Yalçinkaya, Celal Sandal, Nazif Kuran, Seyfi Tatar ve Engin Yadigar madalyalar kazanmışlardır. Bu dönemde millî sporcularımızı çalıştırmak üzere yurt dışından yabancı antrenörler getirilerek sporcuların uluslararası organizasyonlarda daha başarılı olması için çalışmalar yapılmıştır (Boksun tarihçesi, (2019). <http://www.turkboks.gov.tr/turk-boks-tarihi.aspx> sayfasından erişilmiştir). Boks Federasyonu Başkanlarından Hasan Rüzgar, Türk boksunun bilimsel anlamda gelişmesine katkı sağlayan çalışmaları ile bu branşa ivme kazandırırken, kendisinden sonra gelen kuşaklara da örnek olmuştur.

Tablo 39

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Boks Uzmanlarının Listesi

No	Adı	Soyadı	Cinsiyet	Ülkesi	Branşı	Unvanı	Çalıştığı Birim	Çalıştığı Yıl	Türkiye'ye Geliş Amacı	Görev Yerleri	Görevlendirme Kanun Dayanağı
1	Allan	Levingston	Erkek	İskoçya	Boks	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Boks Federasyonu	1943	Antrenör, Kurs, Seminer	İstanbul	788
2	John	Jackson	Erkek	Amerika	Boks	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Boks Federasyonu	1945	Antrenör	Ankara	788
3	Abrahams		Erkek	Amerika	Boks	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Boks Federasyonu	1945	Antrenör	Ankara	788
4	Mario	Poggiolini	Erkek	İtalya	Boks	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Boks Federasyonu.	1955 21.5.1956-6 ay 4.5.1960-6 ay 1.9.1964-6 ay	Antrenör	Ankara, İstanbul	788
5	Sten	Suvio	Erkek	Finlandiya	Boks	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Boks Federasyonu	1965 1968 1969	Antrenör, Kurs, Seminer	Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa	788
6	Quintilio	Nobili	Erkek	İtalya	Boks	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Boks Federasyonu	1.12.1965- 6 ay	Antrenör, Kurs, Seminer	İstanbul, Adana	788
7	Margarit	Eustatiu	Erkek	Romanya	Boks	Antrenör	Gençlik ve spor bakanlığı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Boks Federasyonu	1972- 1 yıl	Antrenör, Kurs, Seminer	Ankara	657
8	Ion	Popa	Erkek	Romanya	Boks	Antrenör	Gençlik ve spor bakanlığı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Boks Federasyonu	1973-1 ay	Antrenör, Kurs, Seminer	Ankara, İstanbul	657

Tablo 39 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında sekiz boks uzmanının geldiği görülmektedir.

Tablo 40

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Boks Uzmanlarının Ülkeleri

No	Ülke	f	%
1	Amerika	2	25,0
2	Finlandiya	1	12,5
3	İskoçya	1	12,5
4	İtalya	2	25,0
5	Romanya	2	25,0
	Toplam	8	100

Tablo 40 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen boks uzmanlarının % 25'inin sırasıyla Amerika, İtalya ve Romanya'dan, % 12,5'inin ise sırasıyla Finlandiya ve İskoçya'dan geldiği görülmektedir.

Tablo 41

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Boks Uzmanlarının Cinsiyetleri.

No	Cinsiyet	f	%
1	Erkek	8	100
2	Kadın	0	0
	Toplam	8	100

Tablo 41 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen boks uzmanlarının tamamının erkek olduğu görülmektedir.

Tablo 42

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Boks Uzmanlarının Türkiye'de Bulunma Dönemleri

No	Türkiye'de Bulunduğu Dönem	f	%
1	29.10.1923-17.04.1936	0	0
2	18.04.1936-28.06.1938	0	0
3	29.06.1938-31.12.1973	8	100
	Toplam	8	100

Tablo 42 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen boks uzmanlarının tamamının BTUM döneminde görev yaptığı görülmüştür.

Tablo 43.

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Boks Uzmanlarının Türkiye'ye Gelme Gerekçeleri

No	Gerekçe	f	%
1	Antrenör	3	37,5
2	Antrenör, Kurs ve Seminer	5	62,5
3	Antrenör ve Öğretmen	0	0
4	Seminer	0	0
5	Kurs	0	0
6	Öğretmen	0	00
7	Uzman	0	0
	Toplam	8	100

Tablo 43 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen boks uzmanlarının % 37,5'inin antrenörlük, % 62,5'inin ise Türkiye'de kaldığı süre içerisinde antrenörlük görevinin yanı sıra kurs ve seminerler vermek üzere geldiği görülmüştür.

Tablo 44

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Boks Uzmanlarının Türkiye'de İstihdam Edilme Şekilleri

No	Kanun Dayanağı	f	%
1	788 sayılı kanun	6	75
2	2007 sayılı kanun	0	0
3	657 sayılı kanun	2	25
4	3530 sayılı kanun	0	0
5	2718 sayılı kanun	0	0
6	244 sayılı kanun	0	0
7	Belirsiz	0	0
	Toplam	8	100

Tablo 44 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen boks uzmanlarının % 75'inin 788 sayılı “Memurin Kanunu” göre, % 25'inin ise 657 sayılı “Devlet Memurları Kanununa” göre istihdam edildiği görülmüştür.

Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen Boks antrenörleri genel olarak büyük spor organizasyonları öncesinde gelmişler ve kısa süreli görev yapmışlardır (Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi (CDA), Fon Kodu: 030.18.01.02 Yer No:138.109.12; Boks millî takım antrenörü geldi. (1955, Mayıs 3). Cumhuriyet Gazetesi, s. 4; Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi (CDA), Fon Kodu: 030.18.01.02 Yer No: 143.49.10; Finlandiya ile millî boks maçı yapacağız. (1969, Mart 28). Cumhuriyet Gazetesi, s. 8, sü.1-2). Türkiye'ye gelen yabancı boks antrenörleri sadece sporcu yetiştirmemiş, aynı zamanda Ankara, İstanbul ve Bursa gibi illerde antrenör kursları düzenlenerek Türk antrenörlerin eğitilmesi amaçlanmıştır (Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi (CDA), Fon Kodu: 030.18.01.02 Yer No: 192.3.14; Romanya Boks millî Takım çalıştırıcısı Ion Popa yurdumuza gelmiştir. (1973, Kasım 2). Cumhuriyet Gazetesi, s. 8).

1943 yılında Türkiye'ye gelen yabancı boks uzmanı İskoçyalı Allan Levinston, Türk yetkililere zaman zaman Türk boksunun gelişmesi için yapılması gerekenlerle ilgili seminerler de vermiştir. 1943 Ekim ayında yapılan seminerde Allan Levinston Türkiye'de boks sporu ile ilgili olarak şunları söylemektedir;

İngiltere'de bugün spor her sınıf insanı alakadar eden günlük bir ihtiyaç haline gelmiştir. Boks umimi alaka uyandıran ve herkes tarafından sevilen sporlardan biridir. Üniversiteler, kolejler, mektepler boksun ehemmiyetini anlayarak onu spor programlarına almışlardır. Bir çoğunuz "Boksun gayesi nedir?" diye sorabilirsiniz. Doğrusunu söylemek lazım gelirse boks temiz bir şekilde tatbik edilirse hem eğlence hem de spor olur. Hislerin kuvvetlenmesi, çabuk karar verme, göz ve zihin işlemesine birebirdir. Boks çalışan biri ağırlı ve sızılara karşı tahammül etmelidir. Bu yalnız maddi ızdıraplar değil, manevi acılar içinde varittir. İyi bir boksör daima tetiktedir. Boks insana hakimiyeti öğretir. Boksun gayesi can yakmak olmakla beraber çok enterasan olan futbol kadar kırıcı değildir (Bayraş, E. (1943, Kasım 1). Boks Antrenörü Güzel Bir Konferansla Boksun Kıymet ve Ehemmiyetini Anlattı. Kırmızı Beyaz, s. 7).

1923-1973 yılları arasında Türkiye'ye gelen yabancı boks antrenörlerinin pek çoğunun dönemlerinin en iyi boks sporcuları ve antrenörleri olarak ön plana çıktığı görülmektedir. Bu antrenörlerin en önemlilerinden bir tanesi Finlandiyalı boks antrenörü Sten Suvio (d.1911-ö.1988)'dur. Sten Suvio, boksa başlamadan önce futbol, güreş ve sürat pateni branşlarıyla ilgilenmiştir. 1929 yılında amatör boksa başlayan Suvio, 1933-1936 yılları arasında arka arkaya dört kez amatör boks şampiyonluğunu kazanmıştır. Sten Suvio 1936 Berlin Olimpiyat Oyunları'nda 63-67 kg'da şampiyon olduktan sonra, 1949 yılına kadar profesyonel olarak boks yapmış ve profesyonel boks kariyeri boyunca 15 maçı knockouts olmak üzere 34 maç kazanmış, 9 maçı kaybetmiştir. 1949 yılından sonra antrenörlüğe başlayan Sten Suvio İsveç ve Türk millî takımlarında antrenörlük yapmıştır (Sten Suvio

hayatı, (2019). https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Sten_Suvio&oldid=834093416 sayfasından erişilmiştir).

Boks Federasyonu, Türkiye’de görev yapan antrenörlerin çalışma planlarını düzenlerken sadece millî takım sporcularına hizmet etmelerini değil bir bütün olarak Türkiye’de boks branşının gelişimini de hedeflemiştir. Bu amaçla Türkiye’ye gelen boks antrenörü Sten Suvio Pazartesi, Çarşamba ve Cuma günleri sporcuları, Salı ve Perşembe günleri antrenörleri ve Pazar günleri de açık havada antrenör ve hakemleri çalıştırmıştır (Finli boks antrenörü İstanbul’da çalışıyor. (1964, Eylül 9). Cumhuriyet Gazetesi, s. 8, sü.2-3).

Bu dönemde Türkiye’de boks sporunun gelişimi için sadece yurt dışından antrenör getirme yoluna gidilmemiş, ayrıca o dönemde Türkiye’de bulunmakta olan yabancı uzmanlardan da yararlanılmıştır. Bu süreçte Türk gençlerinin mücadele kabiliyetlerini geliştirmek için boksun araç olarak kullanılması amaçlanmış Türkiye’de bulunan yabancı uzmanlardan John Jackson ve Abrahams antrenör olarak görevlendirilmiştir (Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi (CDA), Fon Kodu: 30.18.1.2 Yer No:107.90.4).

Yabancı boks uzmanlarının Türkiye’ye gelişleri ve yapmış oldukları çalışmalar Türk basınında sıklıkla yer almış, boks uzmanlarıyla yapılan görüşmeler ve yapılan değerlendirmeler açıkça dile getirilmiştir. Bu görüşmelerden bir tanesi de Finlandiyalı boks uzmanı Sten Suvio ile gerçekleştirilen görüşmedir. Yapılan bu görüşmeye ilişkin değerlendirmeler Türk boksunun o dönemdeki yapısı hakkında önemli bilgiler içermektedir. Bu görüşme sonrası yapılan değerlendirmeler şöyledir;

Bir antrenör var Türkiye’de... Avrupa değil Dünya’da isim yapmış, boksta otorite olduğunu adeta tescil ettirmiş bir antrenör. ve bu antrenör getirildikten sonra bir program yapılmadığından 22 günlük bir çalışma için Ankara bölgesine verilmiştir. Kendisiyle salonda boksörleri çalıştırırken karşılaştığımda şöhretli antrenör Sten Suvio çalışmasının 23. gününde ne yapacağını bilmiyordu. Yinede Boks Federasyonu’na toz kondurmuyordu. Suvio, İsveç millî takımını çalıştırırken olduğu gibi bir program dahilinde hareket edeceğini tamin etmişti. Ama Türkiye’de her şey plan programdan yoksundu (Bilal, H. (1968, Temmuz 15). Seyfi Tatar için altın madalya hayal değil. Cumhuriyet Gazetesi, s. 8).

Türkiye’de görev yapan yabancı boks uzmanları güzel hatıralarla ayrılmışlardır. Bu uzmanlardan Sten Suvio’ya Türkiye’den ayrılırken Devlet Bakanı Kamil Ocak tarafından şilt verilmiş ve hizmetlerinden dolayı teşekkür edilmiştir (Finlandiyalı boks antrenörü Suvio yurdumuzdan ayrılıyor. (1968, Aralık 4). Cumhuriyet Gazetesi, s. 8).

Buna karşın bazı boks uzmanlarıyla da istenmeyen bazı olaylar yaşanmıştır. 1965 yılında Türkiye’de görev yapan İtalyan boks uzmanı Quintilio Nobili, kendisine ödenmesi gereken ücretin ödenmemesi üzerine Boks Federasyonu’nu icraya vereceği ile ilgili olarak şöyle

demektedir; *“Federasyon Başkanı’nı telefonla aradım. Paranız 10 gün evvel gönderildi cevabını verdi. Galatasaray Postanesi’nde ise şahsıma gönderilmiş havale bulunmadığını öğrendim. Ortada karışık bir durum var. Çok memleketlerde vazife gördüm. Böylesi başıma gelmedi, icap ederse icraya başvuracağım.”* (İtalyan boks antrenörü icraya başvuracağım diyor. (1966, Ocak 28). Cumhuriyet Gazetesi, s. 8). Ancak yapılan araştırmada yaşanan bu olumsuzluğun nasıl sonuçlandığı ile ilgili bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Türkiye’ye 1923-1973 yılları arasında görev yapan yabancı antrenörlerle ilgili olarak Boks Federasyonu Başkanlarından Hasan Rüzgâr şunları söylemiştir;

Farklı birkaç antrenörle çalıştım. Ion Popa ve Sten Suvio ile çalışma imkanı buldum. Bu dönemde Ankara bölgesinin antrenörüydüm. Sten Suvio ile sürekli birlikteydim. Doğrusunu isterseniz ben yabancı antrenöre ve sporcuya karşıyım. Bu antrenörler Türk boksuna fayda değil zarar verdiklerini düşünüyorum. Nedenini de şöyle açıklayabilirim. Türk boksunda ekol eksikliği vardır. Bir birlik, beraberlik yok. Bu birlik ve beraberliği yabancı antrenörlerle sağlamak doğru değildir. Bu birliği sağlamanın bir yolu antrenörlerde birliği sağlamaktır. Bu birlik bir gün Finlandiya bir gün İtalya’dan antrenör getirerek olmaz. Bu ülkelerin kendine göre ekolleri var. Her gelen antrenör kendi ekolüyle çalıştırıyor. Siz buralardan antrenörler getirerek kendi ekolünüzü nasıl oluşturacaksınız. İtalyanlar duruşlar, vuruşlar ve teknik üzerine dururken, Kübalılar daha fazla döğüşe önem veriyor. Gelen hiçbir antrenör Türkiye’de olmayan bir şeyi veremediler. Gelen yabancı antrenörler boks millî takım kamplarında görevlendirildiler, bu kamplardan sonra yapılan uluslararası organizasyonlara katıldılar, devlet tarafından verilen ödülleri alarak ülkelerine döndüler. En büyük problemlerden bir tanesi de lisan sorunu oldu. Bu durumda zaten faydalı olmaları beklenemezdi. Bu antrenörler millî takım kampları süresinde düzenlenen kurslarda da görev aldılar. Bu kurslarda antrenör belgesi alanlar daha sonrada bu işe devam ettiler. Ancak bu kurslar eğitim vermekten çok bölgenin ihtiyacının karşılanması amacıyla düzenlenmişti. Bence bu kurslara katılanların boks bilgileri artmadı. Ama kombine vuruşların öğrenilmesinde katkıları olduğunu da söyleyebilirim. Sadece antrenmanlarda birlikte oluyorduk, antrenman bitince otellerine giderlerdi. Lisan bilmedikleri için de çok iletişim kurulamadı (H. Rüzgar, kişisel iletişim, Mart 18, 2020).

Bu dönemde Türk boks millî takımı sporcularından olan Nuri Eroğlu ise yabancı boks uzmanlarıyla ilgili şöyle demektedir;

Ion Popa döneminde millî takım sporcusuydum. O dönem iyi Türk antrenörlerde vardı ve Ion Popa’nın bizim Türk antrenörlerden çokta farklı bir tarafı yoktu. O dönem Emrullah Sultan diye bir antrenörümüz vardı Mançurya’dan gelme gerçekten çok iyi bir antrenördü. Rusya’da da antrenörlük yapmış ve profesyonel boksta yapmış birisiydi. Ankara ili boks antrenörüydü ve emekli olduktan sonra Emniyet Spor Kulübü’nü çalıştırıyordu. Biz de o dönem onların salonlarında antrenman yapardık. Seyfi Tatar ve Celal Sandal gibi isimleri de çalıştıran Emrullah Sultan’dı. Millî takımda da çok görev yaptı. Onunla birlikte Avrupa ve Dünya Şampiyonaları’na gittik. Diğerleri kısa süreli gelip gittiler. Bize Emrullah Hoca’nın çok emeği geçti. Gelen yabancılar genellikle millî takımları çalıştırdılar. Genellikle seminer gibi gelip gittiler. Popa, torba vuruşlarında teknikler gösterirdi bize. Bence Emrullah Sultan’ın yerini tutmazdı (N. Eroğlu, kişisel iletişim, Mart 18, 2020).

Türkiye’de bu dönemde görev yapan yabancı boks antrenörlerinden yeterince yararlanılamadığı anlaşılmaktadır. Bu uzmanlar önemli organizasyonlar öncesi kısa süreli olarak Türkiye’ye gelirken, organizasyondan sonra tekrar ülkelerine dönmüşlerdir.

Türkiye’de kaldıkları dönemde ise özellikle Türkçe bilmemeleri nedeniyle düzenli bir program oluşturulamamasından dolayı iletişim kuramamışlardır. Ayrıca yapılan görüşmelerde gelen yabancı uzmanların sahip olduğu özelliklerde Türkiye’de de uzmanların olduğu ve yabancı uzman tercihlerinin doğru olmadığı görüşünde olanlarda vardır.

4.17. Cimnastik Branşında Gelen Yabancı Uzmanların İstihdamı, Çalışmaları ve Etkileri

1868 yılında tamamen batılı programla faaliyetlerini sürdüren Galatasaray Mekteb-i Sultanisi, Fransa’dan getirilen kadroda bulunan beden eğitimi öğretmeni Monsieur Curel ile modern cimnastiği Türkiye’ye getiren ilk kurum olmuştur. Curel, okulda görev aldığı ilk iki yıl içerisinde okul binasının bir salonunu cimnastikhane hâline getirmiş, Fransa’dan beraberinde getirdiği araç ve gereçlerini bu salona yerleştirmiştir. Curel’in okuldan ayrılmasından sonra Monsieur Moiroux ve Monsieur Martinetti Galatasaray Mekteb-i Sultanisi’nde cimnastik faaliyetlerini devam ettiren diğer isimler olmuşlardır.

Meşrutiyetin ilânından sonra aletsiz cimnastik olarak bilinen “İsveç Cimnastiği”ni benimsemiş olan Selim Sırrı Bey’de İstanbul’a gelmiştir. Selim Sırrı Bey, ülkemize o yıllarda yabancı olan ve büyük bir kitle tarafından yadırganan aletsiz cimnastiğin ilk uygulayıcısı olmuştur. Selim Sırrı Tarcan, 1908 Eylül’ünde İstanbul’da hususi bir "Terbiye-i Bedeniye Mekteb’i" açmıştır. Bu okul Türkiye’de açılan ilk beden eğitimi okuludur ve okulun müfredatında cimnastik, kılıç, meç, boks ve atıcılık dersleri vardır. Bu okul 1909 yılının Nisan ayına kadar muntazam bir şekilde işlerken Selim Sırrı Tarcan, 1909 Mayıs’ında Ordu tarafından İsveç Stokholm’e Yüksek Beden Eğitimi Enstitüsü’ne tahsile gönderilince okul kapanmıştır. Selim Sırrı Tarcan, İsveç’te iki senelik tahsili bir buçuk senede tamamlar ve İsveç kralı tarafından Vasa Nişanesi ile taltif edilir. Selim Sırrı Tarcan, beden eğitiminin birçok ilimlerle ilgisini ve önemini öğrendikten sonra 1910 yılında yurda döner ve döndükten bir süre sonra da askeriyeden istifa ederek kendisini spor ve beden eğitimi çalışmalarına verir. O zamanlar okul programlarında beden eğitimi dersi yoktur. Bir iki lisede program dışında bu çalışmalara yer verilirken, cimnastik dersini kız mekteplerine sokmak için uğraşan Tarcan, 1911 yılında liselerin birinci ve ikinci sınıflarına beden eğitimi derslerinin konulmasını sağlamıştır. İstanbul’da gelişen aletli cimnastiğin yanı sıra Selim Sırrı Bey yazıları ve yetiştirdiği genç öğretmenler aracılığı ile İsveç

cimnastiğinin tüm okullarda yayılmasına neden olmuştur. O yıllarda cimnastik çalışmalarının yapıldığı okulların başında Galatasaray Mekteb-i Sultanisi'nin yanı sıra Kuleli idadisi ve Mekteb-i Bahriye gelmektedir (Güven, 1996, 70-82).

Cumhuriyet'in ilânından sonra okullarda cimnastik derslerine yön verme çalışmaları için Selim Sırrı Bey görevlendirilmiştir. Selim Sırrı (Tarcan) bu görevden yararlanarak eğitim için Vildan Aşır Savaşır ve Nizamettin Kırşan'ı İsveç'e göndermiştir. Daha sonra aletli cimnastik branşında Mehmet Fetgeri, Şevket Kugul, Esat Kazancı, Fikret Korkmaz, Atıf Gençsoy ve Nihat Yılbar gibi başarılı sporcular yetişmiştir. Türkiye'de cimnastiğin kurumsallaşması çalışmaları devam ederken 1957 yılında Türkiye Cimnastik Federasyonu kurulmuş, 1960 yılında FIG (Uluslar Arası Cimnastik Federasyonu) üyeliğine kabul edilmiştir. 1957 yılından itibaren bölgeler arası yarışmalar organize edilmiş, 1960 yılından itibaren Türk cimnastikçiler uluslararası yarışmalara katılmaya başlamıştır. Nihat Yılbar 1960'ta Almanya'da cimnastik tekniklerini inceleme imkânı bulmuş ve Türkiye'ye döndükten sonra tecrübelerini aktarmıştır. Roma'da yapılan Öğrenci Oyunları, 1962 Prag Dünya Şampiyonası, 1967 Tunus Akdeniz Oyunları Türk cimnastikçilerin bu dönemde katıldığı yarışmalar olmuştur. 1970 yılında Ankara, Çankırı, Manisa ve Adana bölgelerinde ilkokul çocuklarına yönelik çalışmalar başlatılmış, 1972 yılında ilk antrenör kursu açılmıştır. 1973 yılında ilk kez bireysel olarak büyüklerde Balkan Şampiyonası'na gidilmiştir. İsveç cimnastiği, Türkiye'de beden eğitimi öğretmeni Selim Sırrı (Tarcan) tarafından yaygınlaştırılsada, artistik cimnastik uzunca bir süre eğitim alanında kendine yer bulamamış ve gelişimini tam olarak sağlayamamıştır. Sonraki süreçte cimnastik sporunun Türkiye'de ki gelişimi devam etmiştir (Cimnastiğin tarihçesi, (2019). <https://www.nkfu.com/turkiyede-jimnastigin-tarihcesi/> sayfasından erişilmiştir).

Tablo 45

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Cimnastik Uzmanlarının Listesi

No	Adı	Soyadı	Cinsiyet	Ülkesi	Branşı	Unvanı	Çalıştığı Birim	Çalıştığı Yıl	Türkiye'ye Geliş Amacı	Görev Yerleri	Görevlendirme Kanun Dayanağı
1	Friederike	Reymann	Kadın	Almanya	Cimnastik	Uzman	Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Ortopedi Kliniği	1949	Uzman	Ankara	788
2	Christina	Bock	Kadın	Almanya	Cimnastik	Uzman	Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Ortopedi Enstitüsü	1954	Uzman	Ankara	788
3	Johanna	Wayerke	Kadın	Almanya	Cimnastik	Antrenör	Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü	1.9.1956-15.10.1956	Kurs	Ankara	788
4	Hilde	Michal	Kadın	Avusturya	Cimnastik	Antrenör	Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü	2.8.1957-17.9.1957	Kurs	Ankara	788
5	Hans	Janke	Erkek	Almanya	Cimnastik	Antrenör	Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü	1967	Antrenör	Ankara, İzmir, Konya	-

Tablo 45 incelendiğinde Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında beş cimnastik uzmanının geldiği görülmektedir.

Tablo 46

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Cimnastik Uzmanlarının Ülkeleri

No	Ülke	f	%
1	Almanya	4	80
2	Avusturya	1	20
	Toplam	5	100

Tablo 46 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen cimnastik uzmanlarının % 80'inin Almanya, % 20'sinin Avusturya'dan geldiği görülmektedir.

Tablo 47

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Cimnastik Uzmanlarının Cinsiyetleri

No	Cinsiyet	f	%
1	Erkek	1	20
2	Kadın	4	80
	Toplam	5	100

Tablo 47 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen cimnastik uzmanlarının % 20'sinin erkek, % 80'inin kadın olduğu görülmektedir.

Tablo 48

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Cimnastik Uzmanlarının Türkiye'de Bulunma Dönemleri

No	Türkiye'de Bulunduğu Dönem	f	%
1	29.10.1923-17.04.1936	0	0
2	18.04.1936-28.06.1938	0	0
3	29.06.1938-31.12.1973	5	100
	Toplam	5	100

Tablo 48 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen cimnastik uzmanlarının tamamının BTUM döneminde görev yaptıkları görülmüştür.

Tablo 49

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Cimnastik Uzmanlarının Türkiye'ye Gelme Gerekçeleri

No	Gerekçe	f	%
1	Antrenör	0	0
2	Antrenör, Kurs ve Seminer	0	0
3	Antrenör ve Öğretmen	0	0
4	Seminer	0	0
5	Kurs	2	40
6	Öğretmen	1	20
7	Uzman	2	40
	Toplam	5	100

Tablo 49 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen cimnastik uzmanlarının % 40'ının düzenlenen kurslarda görev almak, % 20'si öğretmenlik yapmak ve % 40'ının uzman olarak geldikleri görülmektedir.

Tablo 50

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Cimnastik Uzmanlarının Türkiye'de İstihdam Edilme Şekilleri

No	Kanun Dayanağı	f	%
1	788 sayılı kanun	4	80
2	2007 sayılı kanun	0	0
3	657 sayılı kanun	0	0
4	3530 sayılı kanun	0	0
5	2718 sayılı kanun	0	0
6	244 sayılı kanun	0	0
7	Belirsiz	1	20
	Toplam	5	100

Tablo 50 incelendiğinde, Türkiye’ye 1923-1973 yılları arasında gelen cimmastik uzmanlarının % 80’i 788 sayılı “*Memurin Kanunu*” göre görev yapmışken, % 20’sinin Türkiye’de hangi kanun maddesine göre görev yaptıkları ile ilgili herhangi bir bilgiye ulaşılammıştır.

Türkiye’ye 1923-1973 yılları arasında gelen cimmastik uzmanları bir kısmı öğretmenlik yapmak için Türkiye’ye gelmişken, bazı uzmanlar öğretmen ve öğretmen adaylarının bilgi ve becerilerini artıracak kurs ve seminerler vermek üzere Türkiye’de görev yapmışlardır (Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi, (CDA), Fon Kodu: 030.18.01.02 Yer No:144.89.7; Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi (CDA), Fon Kodu: 030.18.01.02 Yer No:146.42.17). Bu uzmanlar farklı şehirlere giderek bölgesel olarak kurs ve seminerler düzenlemişlerdir (“H. Janke Konyalı Cimmastikçileri çalıştıracak. (1967, Ekim 18). Cumhuriyet Gazetesi, s. 8).

Türkiye’ye 1923-1973 yılları arasında gelen cimmastik uzmanları içerisinde belki de en ilgi çekici uzmanlardan ikisi Alman Christina Bock ve Alman Friederike Reymann’dır. Bu uzmanlar beklenenin aksine beden eğitimi dışında farklı bir alan olan ortopedi alanında cimmastik uzmanı olarak görev yapmışlardır (Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi (CDA), Fon Kodu: 030.18.01.02 Yer No:119.37.14; Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi (CDA), Fon Kodu: 030.18.01.02 Yer No:134.113.8).

Bu görevlendirmelerin fizik tedavi bölümlerinde uygulanacak egzersizlerin bilimsel temellerinin oluşturulması için yapıldığı değerlendirilmektedir.

Türkiye’de 1923-1973 yılları arasında özellikle okullarda beden eğitimi dersindeki cimmastik uygulamalarının öğrencilerin gelişimlerinde önemli katkıları olmuştur. Böylece cimmastik, okulların vazgeçilmez etkinlikleri arasında yer almıştır. 1957 yılında Cimmastik Federasyonu’nun kurulmasıyla birlikte okul faaliyeti olmaktan çıkmış ve Türkiye’de yarışma sporu olarak faaliyetlerine devam etmiştir. Ayrıca bu dönemde görülen tıbbi cimmastik uygulamaları da Türkiye’de görülen diğer uygulamalarından birisi olmuştur.

4.18. Dans-Bale Branşında Gelen Yabancı Uzmanların İstihdamı, Çalışmaları ve Etkileri

Türkiye’de dansın geri planı halk oyunlarına dayanmaktadır. Dansın ilk ortaya çıkış sebebi dinidir. O dönemlerde insan; çevresini, doğayı, dinsel bir biçimde açıklıyordu. Dans da bu açıklama biçimlerinden bir tanesiydi. Bu yüzden edilen danslar da ayin niteliği taşımaktaydı. İlkel insanın duygu ve düşüncelerini anlatmada kullandığı hareketler,

zamanla dansa dönüşmüştür. Türklerde dansın doğuşu ise yine halk oyunları ile başlar. Tarihte ilk Türk uygarlıklarından kalan belgelerde Türklerin, dansa büyük ilgi duydukları ve önem verdikleri anlaşılmaktadır. Anadolu'nun üzerinde, yüzyıllardır büyük medeniyetlerin kurulmuş olması, doğu ve batı kültürlerinin geçişini sağlayan bir köprü durumunda olması, zengin kültürel yapıya sahip olmasını sağlamıştır. Halk oyunları, oynandığı yörenin, kültürel özelliklerini yansıtır. Sadece o yörenin dansını izleyerek bile o yörenin kültürü hakkında bilgi sahibi olmak mümkündür. Türkiye'de halk dansları hakkında ilkyazı, 1900 yılında Rıza Tevfik Bölükbaşı tarafından yazılmıştır. "Ne-Sal-i Afiyet Salname-i Tıbbi" adlı bir tıp yayınlığında yayımlanan ve "Raks" başlığını taşıyan bu yazıda halk dansları üzerinde bu gün bile geçerliliğini kaybetmeyen hususlara değinilmiş, önemi azımsanmayacak bilgilere yer verilmiştir.

Selim Sırrı (Tarcan), 1896 yılında genç bir subay olarak İzmir'de görev yaparken iyi bir arkadaş grubuna sahip olmuş ve arkadaşlarıyla birlikte birçok sosyal ve kültürel konuda çalışmalar yapmıştır. İzmir'de geçen meslek hayatı yılları, orada kazandığı bilgi, görgü ve tecrübeler, daha sonraki çalışmaları için iyi bir zemin teşkil etmiş ve ordudaki subaylık görevinin yanı sıra, halk oyunlarına, özellikle zeybek oyunlarına yönelik araştırma, inceleme ve derleme çalışmaları yapmıştır. İzmir'de toplanan zeybeklerin eğitimiyle yakından ilgilenmiştir. İzmir'de kaldığı süre içinde serbest zamanlarında yörede dolaşp, zeybeklerle buluşarak, türkü ve oyunlarını seyretmiş ve derlemeler yapmıştır. Selim Sırrı'nın (Tarcan) İzmir'deki görevi Ekim 1900 sonuna kadar devam ederken bu tarihte padişahın emri ile yüzbaşılığa terfî ederek İstanbul'a atanmıştır. Kısa bir süre sonra ordudaki görevinden ayrıldıktan sonra Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin (IOC) daimi üyesi olan Selim Sırrı (Tarcan), görevli olarak yurtdışında da birçok toplantıya katılmıştır. Selim Sırrı (Tarcan), 1912 yılında Paris'te Sorbon Üniversitesi'nde yapılan Milletlerarası Beden Terbiyesi Konferansı'na katılmış ve bu konferansta her ulusun üyeleri, kendi ülkelerinin halk danslarını sergilemişlerdir. Selim Sırrı (Tarcan), bu konferansta sahneye çıkarak zeybek oyununu oynamıştır (Çapan, 2002).

Cumhuriyetin ilanı ile birlikte batılı danslarda hayatımıza girmeye başlamıştır. Cumhuriyet döneminde, kadın ve erkeğin aynı ortamda eğlenebilmesi için Cumhuriyet Baloları düzenlemiştir. Cumhuriyet döneminde dans, batılılaşmanın önemli bir ölçütü olarak kabul edilmiş ve Atatürk'ün özel isteği ile Türk kadınlarının da dans etmesi için teşvik sağlanmıştır. Atatürk'ün en çok yayılmasını istediği dans zeybek dansıdır. Bu dansın tüm

ülkede oynanmasını istemiştir. Nitekim tüm ülkede kadın ve erkeklerin beraberce oynayabildiği bir dans olarak günümüze kadar asaletini korumuştur. Atatürk'e göre zeybek, Batının vals gibi kadınlarla oynanabilecek bizim salon dansımızdır. Atatürk, yapmakta olduğu bir gezi sebebiyle İzmir'de bulunduğu, Selim Sırrı yeni zeybek oyununu kabul merasiminde Atatürk'e sunmuştur. Atatürk oyunu büyük bir ilgiyle izlemiş ve çok mutlu olmuştur. Atatürk'ün zeybek oyununa gösterdiği ilgi Selim Sırrı'yı çok memnun etmiştir. Avrupa'da olduğu gibi, Türkiye'de de folklorun yeni bir bilim olarak takdiminden önce, Türk halk kültürü malzemelerini derleyici, gelecek nesillere aktarıcı çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalardan biri de Selim Sırrı Tarcan tarafından yapılan zeybek oyunları derlemesidir. Kadın ve erkeğin birlikte oynadığı yeni zeybek oyunu, derleme çalışması şeklinde yapılan ilk çalışmalara örnek teşkil edecek niteliktedir. Atatürk'ün onuruna 2 Şubat 1938'de Bursa'da düzenlenen baloda Atatürk vals ve zeybek müzikleri eşliğinde dans ederek, dansın bir medeniyet olduğunu herkese sunmuştur. Atatürk'ün vals ve zeybeği bir arada yapmış olması, Halk oyunlarını yüceltmenin yanı sıra eşli danslara teşviki artırmıştır. Bu aşamalardan sonra, dans toplumumuzda birikimli bir şekilde ilerleyerek günümüze kadar gelmiştir. Açılan çeşitli kurslarla, dans okullarıyla gruplar kurulmuş ve bu gruplar Türkiye'yi yurt dışında temsil eder duruma gelmiştir (Tercan, 2016, s. 75-77).

Cumhuriyet'in kuruluşuyla birlikte Atatürk'ün önderliğinde 1936 yılında müzik, tiyatro ve opera bölümlerinden oluşan Ankara Devlet Konservatuarı'nın temeli atılmıştır. Atatürk Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde şu ifadeleri kullanmıştır; “güzel sanatlara da alakanızı yeniden canlandırmak isterim. Ankara'da bir Konservatuvar ve bir Temsil Akademisi kurulmakta olmasını zikretmek benim için hazdır. Güzel sanatların her şubesi için Kurultay'ın göstereceği alaka ve emek, milletin insani ve medeni hayatı ve çalışkanlık veriminin artması için tesislidir” (Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, 1961, s. 378).

Türkiye'de bale eğitiminin kurumsallaşması Cumhuriyet döneminde gerçekleşmiştir. Türk hükümetince yabancı uzmanlar Türkiye'de bale eğitiminin başlatılması için davet edilmiştir. 1937'de, Türkiye'de tiyatro ve opera eğitimi verilmesi konusunda raporlar hazırlanmış, opera bölümüne bağlı bale sınıflarının kurulması için 1937 ve 1938 yıllarında çalışma yapılmıştır. İkinci Dünya Savaşı sürecinde kesintiye uğrayan çalışmaların ardından 1947 yılında Dame Ninette de Valois (d. 6 Haziran 1898 - ö. 8 Mart 2001) ile Türkiye'de bale eğitiminin ilk kurumsal süreci başlamıştır. Dönemin önde gelen balecilerinden olan ve

İngiliz Kraliyet Balesi'nin (Sadler's Well's Balesi) yöneticileri arasında bulunan Madam de Valois Ankara ve İstanbul'daki ilkokulları gezerek çocukların bedensel yapılarını ve yeteneklerini incelemiş, okulun kuruculuğunu üstlenmiş ve İngiltere'den ayrıca iki bale öğretmeninin getirilmesini sağlamıştır (Ayvazoğlu, 2015, s. 251-260).

Yine Sadler's Wells'in kurucularından öğretmen Joy Newton, okulun yöneticiliğine, Londra Kraliyet Dans Akademisi'nden Audrey Knight ise eğitmenliğe atanmıştır. Resmi ve akademik özelliklere sahip ilk bale okulu, 6 Ocak 1948 tarihinde 17 kadın, 11 erkek olmak üzere 28 öğrenciyle İstanbul'da açılmıştır. Türkiye'ye davet edilen, Madame Valois'in Türkiye'de kurucusu olduğu bale okulunun öğretim sistemi, İngiliz Kraliyet Okulu örnek alınarak düzenlenmişse de, yerel özellikler de programa yansıtılmıştır. 1950 yılında Ankara'ya taşınan Bale Okulu, Devlet Konservatuvarı'nın bir bölümü olarak çalışmaya başlamıştır. Aynı yıl, Ankara Devlet Konservatuvarı Bale Bölümü'nün ilk gösterisi, dönemin Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ın huzurlarında yapılmıştır. Açılışından altı yıl sonra, Bale Bölümü ilk mezunlarını vermiştir. Kayıtlara göre, 1956'da yedi, 1957'de üç, 1958'de on beş dansçı adayı konservatuardaki eğitimini başarıyla tamamlamıştır (Ayvazoğlu, 2015, s. 251-260).

Bale okulunun İstanbul'dan Ankara'ya taşınma sürecinin ardından ilk mezunların profesyonel sahnedeki temsilleri, Türkiye'de bale sanatının halkla buluşma dönemini başlatmıştır. Türk balesinin yabancı eğitmenlerle başlayan sürecin ardından artık kendi sanatçısını kendisinin yetiştireceği kısacası kendini idare edebileceği bir dönem başlamıştır. 1972 yılında kurulan İstanbul Devlet Konservatuvarı'nda bale eğitimi de İngiliz ekolüyle yetişmiş Türk öğreticiler tarafından verilmeye başlanmıştır. 1974'ten sonraki yıllarda, konservatuar ve operalarda Sovyet bale eğitmenleri yer almıştır. Bale eğitiminde İngiliz ekolünden Sovyet ekolüne geçiş yapıldığı dönemlerde aynı zamanda kurumsal yapı olarak da farklı bir düzene geçiş yapılmıştır. Konservatuarlar önce Millî Eğitim Bakanlığı'na, daha sonra da Kültür Bakanlığı'na bağlanmış ve eğitimle ilgili işler, 3829 sayılı "*Devlet Konservatuvarı Kanunu*" ile "*Millî Eğitim Temel Kanunu*" ve bu kanuna uygun olarak çıkarılan yönetmelikler uyarınca yürütülmüştür (Ayvazoğlu, 2015, s. 251-260).

Tablo 51

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Dans-Bale Uzmanlarının Listesi

No	Adı	Soyadı	Cinsiyet	Ülkesi	Branşı	Unvanı	Çalıştığı Birim	Çalıştığı Yıl	Türkiye'ye Geliş Amacı	Görev Yerleri	Görevlendirme Kanun Dayanağı
1	Jena	Heinzelmann	Kadın	Macaristan	Dans-Bale	Öğretmen	Devlet Konservatuvarı	1943	Öğretmen	İstanbul	2007
2	Ninette	De Valois	Kadın	İngiltere	Dans-Bale	Uzman	Millî Oyunlar ve Danslar Akademisi	1947	Uzman	İstanbul, Ankara	788
3	Joy	Newton	Kadın	İngiltere	Dans-Bale	Öğretmen	Millî Oyunlar ve Danslar Akademisi	1947-1951	Öğretmen	İstanbul,Ankara	788
4	Audry	Knigt	Kadın	İngiltere	Dans-Bale	Öğretmen	Millî Oyunlar ve Danslar Akademisi	1947	Öğretmen	İstanbul, Ankara	788
5	Margaret	Graham	Kadın	İngiltere	Dans-Bale	Öğretmen	Ankara Devlet Konservatuvarı Bale Bölümü	1950	Öğretmen	Ankara	788
6	Beatrice	Appleyard	Kadın	İngiltere	Dans-Bale	Öğretmen	Ankara Devlet Konservatuvarı Bale Bölümü	1951	Öğretmen	Ankara	788
7	Robert	Lunnon	Erkek	İngiltere	Dans-Bale	Öğretmen	Ankara Devlet Konservatuvarı Bale Bölümü	1952	Öğretmen	Ankara	788
8	Lorna Lilian	Mossford	Kadın	İngiltere	Dans-Bale	Öğretmen	Ankara Devlet Konservatuvarı Bale Bölümü Devlet Tiyatrosu Genel Müdürlüğü Bale	1953-4 ay 1963-4 ay	Öğretmen	Ankara	788
9	Dulcie Barbara	Peyne	Kadın	İngiltere	Dans-Bale	Öğretmen	Ankara Devlet Konservatuvarı Bale Bölümü	1954 1957	Öğretmen	Ankara	788
10	Philip Richard	Brown	Erkek	İngiltere	Dans-Bale	Öğretmen	Ankara Devlet Konservatuvarı Bale Bölümü	1957	Öğretmen	Ankara	788
11	Breenda	Averty	Kadın	İngiltere	Dans-Bale	Öğretmen	Devlet Tiyatrosu Genel Müdürlüğü Bale	1958	Öğretmen	Ankara	788
12	Julia	Gross	Kadın	İngiltere	Dans-Bale	Uzman	Ankara Devlet Konservatuvarı Bale Bölümü	1958	Uzman	Ankara	788
13	Valerie Ann	Deakin	Kadın	İngiltere	Dans-Bale	Uzman	Ankara Devlet Konservatuvarı Bale Bölümü	1958	Uzman	Ankara	788
14	Ann	Parsons	Kadın	İngiltere	Dans-Bale	Öğretmen	Devlet Tiyatrosu Genel Müdürlüğü Bale	1960	Öğretmen	Ankara	788
15	Nancy	Hanley	Kadın	İngiltere	Dans-Bale	Öğretmen	Devlet Tiyatrosu Genel Müdürlüğü Bale	1963	Öğretmen	Ankara	788
16	Gisela	Rochow	Kadın	Almanya	Dans-Bale	Öğretmen	İstanbul Şehir Operası Bale	1964	Öğretmen	İstanbul	2007
17	Dudley Herbert	Tomlinson	Erkek	İngiltere	Dans-Bale	Uzman	Devlet Tiyatrosu Genel Müdürlüğü Bale	1964	Uzman	Ankara	788
18	Alan Victor	Abbott	Erkek	İngiltere	Dans-Bale	Öğretmen	Devlet Tiyatrosu Genel Müdürlüğü Bale	1965	Öğretmen	Ankara	788
19	Richard	Glasstone	Erkek	İngiltere	Dans-Bale	Öğretmen	Devlet Tiyatrosu Genel Müdürlüğü Bale	1965	Öğretmen	Ankara	788
20	June	Turner	Kadın	İngiltere	Dans-Bale	Öğretmen	İzmir Devlet Konservatuvarı Bale Bölümü	1968	Öğretmen	İzmir	788

21	Mitko	Steymanof	Erkek	Bulgaristan	Dans-Bale	Öğretmen	İstanbul Belediyesi Şehir Operası Bale	1968 1.6.1969-8 ay 1.3.1969-3 ay	Öğretmen	İstanbul	2007
22	Irina	Hudova	Kadın	Finlandiya	Dans-Bale	Uzman	İstanbul Devlet Konservatuarı	1972	Uzman	İstanbul	657
23	Dino	Mamprin	Erkek	İtalya	Dans-Bale	Öğretmen	İstanbul Devlet Opera ve Balesi Müdürlüğü	1973	Öğretmen	İstanbul	657

Tablo 51 incelendiğinde, Türkiye’de 1923-1973 yılları arasında 23 dans-bale uzmanının geldiği görülmüştür.

Tablo 52

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Dans-Bale Uzmanlarının Ülkeleri

No	Ülke	f	%
1	Almanya	1	4,3
2	Bulgaristan	1	4,3
3	Finlandiya	1	4,3
4	İngiltere	18	78,3
5	İtalya	1	4,3
6	Macaristan	1	4,3
Toplam		23	100

Tablo 52 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen dans-bale uzmanlarının % 78,3'ünün İngiltere, % 4,3'ünün sırasıyla Almanya, Bulgaristan, Finlandiya, İtalya ve Macaristan'dan geldiği görülmektedir.

Tablo 53

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Dans-Bale Uzmanlarının Cinsiyetleri

No	Cinsiyet	f	%
1	Erkek	7	30,4
2	Kadın	16	69,6
Toplam		23	100

Tablo 53 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen dans-bale uzmanlarının % 69,6'sının kadın, % 30,4'ünün erkek olduğu görülmektedir.

Tablo 54

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Dans-Bale Uzmanlarının Türkiye'de Bulunma Dönemleri

No	Türkiye'de Bulunduğu Dönem	f	%
1	29.10.1923-17.04.1936	0	0
2	18.04.1936-28.06.1938	0	0
3	29.06.1938-31.12.1973	23	100
Toplam		23	100

Tablo 54 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen dans-bale uzmanlarının tamamının BTUM döneminde görev yaptıkları görülmüştür.

Tablo 55

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Dans-Bale Uzmanlarının Türkiye'ye Gelme Gerekçeleri

No	Gerekçe	f	%
1	Antrenör	0	0
2	Antrenör, Kurs ve Seminer	0	0
3	Antrenör ve Öğretmen	0	0
4	Seminer	0	0
5	Kurs	0	0
6	Öğretmen	18	78,3
7	Uzman	5	21,7
Toplam		23	100

Tablo 55 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen dans-bale uzmanlarının % 78,3'ünün öğretmen, % 21,7'sinin ise uzman olarak geldikleri görülmektedir.

Tablo 56

Türkiye’ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Dans-Bale Uzmanlarının Türkiye’de İstihdam Edilme Şekilleri

No	Kanun Dayanağı	f	%
1	788 sayılı kanun	20	87
2	2007 sayılı kanun	1	4,3
3	657 sayılı kanun	2	8,7
4	3530 sayılı kanun	0	0
5	2718 sayılı kanun	0	0
6	244 sayılı kanun	0	0
7	Belirsiz	0	0
Toplam		23	100

Tablo 56 incelendiğinde, Türkiye’ye 1923-1973 yılları arasında gelen dans-bale uzmanlarının % 87’sinin 788 sayılı “*Memurin Kanunu*”na göre, % 4,3’ünün 2007 sayılı “*Türkiye’de Türk Vatandaşlarına Tahsis Edilen Sanat ve Hizmetler Hakkında Kanun*” maddesine göre ve % 8,7’sinin 657 sayılı “*Devlet Memurları Kanunu*”na göre görev yaptıkları görülmüştür.

Türkiye’de Cumhuriyet’in ilanıyla birlikte Atatürk’ün önerdiği Batılı sanat anlayışı Türkiye’de sonuç vermeye başlamış ve 1936 yılında müzik, tiyatro ve opera bölümlerinden oluşan Ankara Devlet Konservatuarı’nın temeli atılmıştır. Türkiye, 1947 yılında İngiliz Kraliyet Balesi’nin kurucusu Dame Ninette de Valois’i Türk balesinin kurulmasında danışman olarak Ankara’ya davet edilmiştir. Bale okulunun kuruluşunu üstlenen Dame Ninette de Valois’nın sağladığı öğretmenlerle ilk bale okulu İstanbul Yeşilköy’de kurulmuş ve 6 Ocak 1948 günü açılan okulda ilk öğretmenler Sadler’s Wells Balesi’nden Joy Newton ile Audrey Knight olmuştur. 1950 yılında Yeşilköy Balet Okulu Ankara’ya taşınarak Ankara Devlet Konservatuarı’nın bir bölümünü oluşturmuştur. Joy Newton’un Türkiye’den gitmesi üzerine Dame Ninette yine Sadler’s Wells’in eski dansçılarından Beatrice Appleyard, Lorna Munsford ve Robert Lunnan’ı göndermiştir (Balenin tarihçesi, (2019). <https://www.iudkbaleanasanatdali.com/bale-tarihi> sayfasından erişilmiştir).

Tiyatro, opera ve bale sanat dallarını bünyesinde bulunduran Devlet Tiyatroları, 1949 yılında 5441 sayılı yasayla kurulmuş ve Devlet Opera ve Balesi, 1970 yılına kadar Devlet Tiyatroları teşkilatında bir bölüm olarak yer almıştır. 1970 yılında Devlet Opera ve Balesi “Kuruluş Kanunu” gereğince Kültür ve Turizm Bakanlığı’na “Bağlı Kuruluş” olarak atfedilmiş ve Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü adını almıştır. Devlet Opera ve Balesi, 1923’te tamamen yeni bir fikir olarak doğan yeni modern Türk toplumunun kültürel bir yansıması olmuştur. Söz konusu 1970 tarihli ve 1309 sayılı ‘Kuruluş Kanunu’ ile Ankara’da Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü Teşkilatı, merkezi bir yapı olarak kurulmuştur. 1960’tan beri faaliyetlerine ayrı yerel bir kuruluş olarak devam eden İstanbul’daki Opera ve Bale Topluluğu’da 1970’te İstanbul Devlet Opera ve Balesi Müdürlüğü adı altında bir şube olarak merkezi yapıya bağlanmıştır. Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü ve Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü, gençlerin ve çocukların yaratıcılıklarını ortaya çıkarmak ve arttırmak, Türk halkının kültür ve sanatı talep etmesini ve aktif yaratıcı süreçlerde yer almasını sağlamak üzere kurdukları opera-bale kurumları ve senfoni orkestraları ile Türkiye’ye yayılarak, Anadolu halkının kültürel yaşamına sürekli olarak katkıda bulunabilecek sosyal hizmet altyapısını sunmuştur (Balenin tarihçesi, (2019). <https://www.operabale.gov.tr/tr-tr/kurumsal/genel-mudurluk/Sayfalar/Tarihce.aspx> sayfasından erişilmiştir).

Türkiye’de dansın diğer bir boyutunu oluşturan Türk Balesi’nin kurucusu Ninette de Valois’in 10. ölüm yıldönümü anısına 2011 Kasım ayı içinde düzenlenen programda, Türk bale sanatçısı Figen Phelps imzalı “*Madam’ın Türk Balesi*” isimli belgesel filminden derlenen görüntüler, Türk kültürel mirasının en canlı örneklerinden birini oluşturmuştur. İlk Kültür Bakanı Talat Halman, ünlü bale hocası ve Türk Balesi’nin mihenk taşlarından Richard Glasstone gibi isimlerde konuşmacı olarak katılmıştır (Yılmaz, 2011).

Bu geceye katılan yabancı isimlerden birisi olan Richard Glasstone, Ninette de Valois ile ilgili şunları söylemiştir;

Türkiye’de birçok genç öğrencinin ilk kez bale öğrenimine başladığı 1947’den itibaren Bale Tarihi ve politik tarih birlikte işledi. Soğuk savaş döneminden dolayı Ruslar coğrafi olarak ülkeye daha yakın olmalarına rağmen komünist oldukları için hükümet İngilizler ile işbirliği yapmayı tercih etti. Ruslar çok iyi bir tekniğe sahipti ama İngiltere’de de birçok yeni koreografi yapılyordu. Ninette de Valois Türk hükümeti daveti ile Türkiye’ye geldiğinde tüm bu yenilikleri de beraberinde getirdi. Valois her zaman Türk ekiple çalışmak istediğini belirtir, koreograf, besteciler, dekor kostüm şefleri, peruka ustaları, teknisyenler yetişmeli derdi. Türk Hükümeti’nin talebi ve desteği ile ilk tohumlar atıldı, günümüzde de İngiltere ile işbirliği sürdürülmelidir. Valois İngiliz balesini size getirdi şimdi sizler ona geri götürmelisiniz. Yeni bir Valois varsa genç Türk sanatçılarımızın arasından çıkacaktır (Yılmaz, 2011).

Organizasyona katılan isimlerden olan Talât Sait Halman (d.7 Temmuz 1931, İstanbul-ö.5 Aralık 2014, Ankara)’ın Ninette de Valois ile ilgili görüşleri şöyledir; *"Biz Madam'ın çocuklarıyız. Madam'ın yaratıcılığı hayranlık vericidir. O, balenin Atatürk'üdür. Son yıllarda ülkemizde, devletten, liderlerimizden opera ve baleye hiç ilgi olmuyor. Yardım var ama manen, fikren, ruhen destek yok. Türkiye bir kültür sentezidir. Baleden vazgeçmemeli, besteciler, rejisörler, koreograflar yetiştirmeliyiz"* (Yılmaz, 2011).

Düzenlenen organizasyona katılan sanatçılardan bir tanesi olan Meriç Sümen’in Ninette de Valois ile ilgili görüşleri ise şöyledir;

Bir keresinde İspanyol bebek rolü bana verildiğinde, tüm eser boyunca sahnede oturacak olmam öyle gücüne gitmişti ki gözümünden aşağı yaşlar süzölmeye başlamıştı. Yanıma gelen Madam bana şöyle dedi 'Sen çok uzun dans edeceksin, hem de çok uzun ama önce sahnede oturmayı öğreneceksin.' Hayatta hiçbir şey kolay değil, bale de ise çok sebatlı olmak gerekiyor. Madam'ın dediği gibi, 'Bir sanatçı örnek olmalıdır, herkes gibi olmamalıdır (Yılmaz, 2011).

Türkiye’ye 1923-1973 yılları arasında gelen yabancı dans-bale uzmanları, Türkiye’de modern anlamda balenin oluşturulması için çalışmışlar yapmışlardır. Özellikle Ankara ve İstanbul’da yapılan çalışmalarla Türkiye’de balenin kurumsallaşması da gerçekleştirilmiştir. Bu şehirlerde kurulan konservatuvarların öğretim kadrolarında ise İngiliz uzmanların etkisi görölmektedir. Türkiye’de bulunan yabancı uzmanlar Türkiye’de var olan potansiyeli ortaya çıkaracak yetenek taramaları yaparak seçtikleri öğrencilerin yetiştirilmesi için çalışmalar yapmışlardır.

Bu uzmanların yaptıkları çalışmalar, Türk yetkililer tarafından takdirle karşılanmış ve Dame Ninette de Valois’e 1998 yılında Türkiye’nin uluslararası alanda tanıtılmasını sağlayan yabancılara verilen liyakat nişanı verilmiştir (De Valois’e liyakat nişanı verildi, (2019).

<http://earsiv.sehir.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11498/49406/001525713006.pdf?sequence=1&isAllowed=y> adresinden erişilmiştir).

Modern Türk balesinin kuruluşunda önemli çalışmaları olan ve Türk Bale Okulu’nun ilk öğretmenlerinden olan Joy Newton, 1988 yılında İstanbul Türk-İngiliz Kültür Derneği’nin konuğu olarak Türkiye’ye gelmiş ve Türkiye’de kaldığı dönemde yaşadıkları ile ilgili olarak şunları söylemiştir;

Biz Türkiye’de baleyi yerleştirmeye çalışıyorduk. Zor kararlar gerekiyordu. Diploması gerekiyordu. İstanbul, Yeşilköy’de bir ilkokul binasında 7-10 yaşlarında 29 öğrenciyle başlamıştım. Her gün Sirkeci’den Yeşilköy’e trenle yolculuk ediyordum. Konservatuvar İstanbul’dan Ankara’ya gidince bende Ankara’ya gittim. İstanbul’dan sonra Ankara’yı sevemedim. Ama baleye ve güzel sanatlara karşı müthiş bir ilgi vardı. Aileler, çocuklarına müzik dersi, bale dersi aldırarak için yarışıyorlardı (Türk bale okulunun ilk öğretmeni. (1988, Haziran 8). Cumhuriyet Gazetesi, s. 4).

4.19. Eskrim Branşında Gelen Yabancı Uzmanların İstihdamı, Çalışmaları ve Etkileri

Türkiye’de ilk eskrim uzmanları Sultan II. Mahmut zamanında askeriyede eğitim vermek amacıyla getirilmişlerdir. 1842 yıllarında Türkiye’ye gelen Santandri adlı yabancı eskrim hocasının girişimleriyle eskrim daha da gelişmiştir. Harbiye Mektebi’nde Muallim Hüsni Bey tarafından düzenli olarak eskrim eğitimi verilmeye başlanılmıştır. İki yıl süren eskrim eğitimi sonunda Mülazım Refik, Ömer Lütfü ve Fuat Balkan isimli öğrencileri yetiştirmiş ve daha sonra eskrimin yaygınlaşması için onları yardımcı olarak yanına almıştır. 1923 yılında Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı kurulmuş ve başkanlığına da Muallim Hüsni Beyin ilk öğrencilerinden Fuat Balkan getirilmiştir. Federasyon birinci yılın sonunda ilk millî takımını kurarak, Paris’te düzenlenen 1924 Paris Olimpiyat Oyunları’na katılmıştır (Ara, 2012, s. 5.).

1936 Berlin Olimpiyat Oyunları ise Türk sporu ve eskrim adına bir dönüm noktası olmuştur. 1936 Berlin Olimpiyat Oyunlarına Suat Aşeni ve Halet Çambel katılarak, Olimpiyatlara katılan ilk kadın eskrimcilerimiz olma unvanını kazanmıştır. Bu dönemde Rıdvan Bora, Refet Ülgenalp, Rıza Arseven, Halim Tokmakcıoğlu, Suat Tayla ve Nefi Güven gibi başarılı eskrimcileri de yetiştirmiştir. 1940-50 döneminde Halkevlerinin eskrim sporuna eğilmesiyle eskrim daha da yayılmıştır. Aynı dönemde İstanbul’da ‘Tenis-Eskrim-Dağcılık Kulübü’nün de faaliyete girmesi ile Türk eskrimi yeni sporcular kazanmaya başlamıştır. Böylece Nihat Balkan, Nejat Tulgar, İlhan Arakon, Vural Bolcan, Sabri Tezen, Merih Sezen, Samiye Frik gibi isimler ortaya çıkmıştır. 1968’de ilki Bükreş’te yapılan Balkan Eskrim Şampiyonası’nda Türk ekibi Epe’de 3., Flöre’de 2. olmuştur. 1970 Dünya Eskrim Şampiyonası Ankara’da düzenlenmiştir. Bu organizasyonu, 1971 yılında; İzmir’de yapılan Akdeniz Oyunları izlemiş ve kadın eskrimci Özden Ezinler’in flöre dalındaki gümüş madalya kazanmıştır. Türkiye Eskrim Federasyonu 28 Haziran 2006 tarihinde idari ve mali yönden özerklik kazanmıştır (Savaşlı, 2009, s. 7-9; Eskrimin tarihçesi, (2019). https://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye%27de_eskrim sayfasından erişilmiştir.

Tablo 57

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Eskrim Uzmanlarının Listesi

No	Adı	Soyadı	Cinsiyet	Ülkesi	Branşı	Unvanı	Çalıştığı Birim	Çalıştığı Yıl	Türkiye'ye Geliş Amacı	Görev Yerleri	Görevlendirme Kanun Dayanağı
1	Grodevsky		Erkek	Rusya	Eskrim	Antrenör	Eskrim Federasyonu	1927	Antrenör	Ankara	-
2	Nadovsky		Erkek	Rusya	Eskrim		Eskrim Federasyonu	1928	Antrenör	Ankara, İstanbul	-
3	Zoltan	Nazandy	Erkek	Macaristan	Eskrim	Antrenör	Eskrim Federasyonu	1935	Antrenör	İstanbul, Ankara	-
4	Vincenzo	Torsitano	Erkek	İtalya	Eskrim	Antrenör	Millî Eğitim Bakanlığı (1950) Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü (1951)	1950-6 ay 1951	Antrenör	İstanbul, Ankara	2007
5	Maitre Michel	Perrin	Erkek	Fransa	Eskrim	Antrenör	Gençlik ve Spor Bakanlığı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü	28.6.1972-3 ay	Antrenör	İstanbul, Ankara, Bursa	657
6	Csipler	Alexandru	Erkek	Romanya	Eskrim	Uzman	Gençlik ve Spor Bakanlığı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü	15.9.1972-1 yıl	Antrenör	Ankara	657

Tablo 57 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında altı eskrim uzmanının geldiği görülmektedir.

Tablo 58

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Eskrim Uzmanlarının Ülkeleri

No	Ülke	f	%
1	Fransa	1	16,7
2	İtalya	1	16,7
3	Macaristan	1	16,7
4	Romanya	1	16,7
5	Rusya	2	33,3
Toplam		6	100

Tablo 58 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen eskrim uzmanlarının % 16,7'sinin sırasıyla Fransa, İtalya, Macaristan ve Romanya'dan, % 33,3'ünün ise Rusya'dan geldiği görülmektedir.

Tablo 59

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Dans-Bale Uzmanlarının Cinsiyetleri

No	Cinsiyet	f	%
1	Erkek	6	100
2	Kadın	0	0
Toplam		6	100

Tablo 59 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen eskrim uzmanlarının tamamının erkek olduğu görülmektedir.

Tablo 60

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Eskrim Uzmanlarının Türkiye'de Bulunma Dönemleri

No	Türkiye'de Bulunduğu Dönem	f	%
1	29.10.1923-17.04.1936	3	50
2	18.04.1936-28.06.1938	0	0
3	29.06.1938-31.12.1973	3	50
Toplam		6	100

Tablo 60 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen eskrim uzmanlarının % 50'sinin TİCİ döneminde, % 50'sinin ise BTUM döneminde görev yaptıkları görülmektedir.

Tablo 61

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Eskrim Uzmanlarının Türkiye'ye Gelme Gerekçeleri

No	Gerekçe	f	%
1	Antrenör	6	100
2	Antrenör, Kurs ve Seminer	0	0
3	Antrenör ve Öğretmen	0	0
4	Seminer	0	0
5	Kurs	0	0
6	Öğretmen	0	0
7	Uzman	0	0
	Toplam	6	100

Tablo 61 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen eskrim uzmanlarının tamamının antrenörlük yapmak üzere geldikleri görülmektedir.

Tablo 62

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Eskrim Uzmanlarının Türkiye'de İstihdam Edilme Şekilleri

No	Kanun Dayanağı	f	%
1	788 sayılı kanun	0	0
2	2007 sayılı kanun	1	16,7
3	657 sayılı kanun	2	33,3
4	3530 sayılı kanun	0	0
5	2718 sayılı kanun	0	0
6	244 sayılı kanun	0	0
7	Belirsiz	3	50
	Toplam	6	100

Tablo 62 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen eskrim uzmanlarının % 16,7'sinin 2007 sayılı "*Türkiye'de Türk Vatandaşlarına Tahsis Edilen Sanat ve Hizmetler Hakkında Kanun*", % 33,3'ünün 657 sayılı "*Devlet Memurları Kanununa*" göre görev yapmışken, % 50'sinin Türkiye'de hangi kanun maddesine göre görev yaptıkları ile ilgili herhangi bir bilgiye ulaşılammıştır.

Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen yabancı antrenörlerin Türkiye'de eskrim sporunun teknik özelliklerinin sporculara öğretilmesi amacıyla istihdam edildikleri görülmüştür. Antrenörlerin İstanbul ve Ankara dışında farklı bölgelerde de görev yaptıklarına ilişkin yerel basında birkaç haber olsa da antrenörlerin nerelerde, ne tür çalışmalar yaptıkları, uluslararası yarışmalara katılacak sporcuları nasıl hazırladıkları ile ilgili detaylı bilgilere ulaşılammıştır (İki eskrim antrenörü daha getirilecek. (1935, Aralık 18). Cumhuriyet Gazetesi, s. 6; Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi (CDA), Fon Kodu: 030.18.01.02 Yer No:121.83.17; Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi (CDA), Fon Kodu: 030.18.01.02 Yer No: 284.52.15.1).

Türk Eskrim Millî Takımı ilk kez 1924 Paris Yaz Olimpiyat Oyunları'na katılmış, bu organizasyondan sonra 1927'de Grodevsky yönetiminde çalışmalarını geliştiren Fuat (Balkan), Muhittin ve Naim Beyler teknik bilgilerini daha da artırarak 1928 Amsterdam Yaz Olimpiyat Oyunları'na katılmışlardır. 1931 Balkan Oyunları'nda ise Enver Balkan kılıçta birinci olmuştur. 1932 yılında Türkiye'ye gelen Rus asıllı Nadovsky, 1938 yılına kadar Eskrim Federasyonu bünyesinde Türk eskrimcilerini çalıştırmış, 1956 yılına kadar da İstanbul Bölge Antrenörü olarak görev yapmıştır. 1936 Berlin Olimpiyat Oyunları Türk eskrimi adına bir dönüm noktası olmuştur. Kadın eskrimcilerden Suat Aşeni ve Halet Çambel, 1936 Berlin Olimpiyat Oyunları'na katılarak, Olimpiyat Oyunlarına katılan ilk kadın Türk eskrimciler olma unvanını kazanmışlardır. Bu dönemden sonra da pek çok başarılı eskrimci yetişmiştir. Bu sporcuların yetişmesinde yabancı eskrim uzmanlarının da etkisi olmuştur (Eskrimin tarihi, (2019). <https://www.eskrim.org.tr/turkiye-de-eskrim-33.html> sayfasından erişilmiştir).

1971 Akdeniz Oyunları'nda gümüş madalya kazanan Türk eskrim sporcusu Özden Ezinler, yabancı eskrim uzmanları hakkında şöyle demektedir;

Michel Perrin ile çalışma fırsatım oldu. Bu antrenörlerin Türkiye'ye gelmeleri çok önemlidir. Hatta onların sürekli olarak Türkiye'de kalmaları sağlanarak Türk antrenörlerin yetiştirilmesi sağlanabilirdi. Bu antrenörler sadece gelerek millî takım seviyesindeki sporcuları çalıştırdılar. Kamplarda ve büyük müsabakalardan önce geldiler. Benim spor yaptığım dönemde Fransa'da yetişmiş Türk antrenörler de vardı. Bunlar Rıza Arseven ve Sait Tayla'ydı. Bu isimler zaten sporcu yetiştiriyorlardı. Birisi İstanbul'da birisi Ankara'da görev yapıyordu. Yabancı

antrenörler Türkiye'ye geldiklerinde bu isimlerle çalıştılar. Çünkü bu isimlerde Fransa'da eğitim almışlardı. Türkiye'de bir ekol oluşturulamadı. Çünkü ekol oluşturmak kolay bir iş değil. Bunun için çok sağlam bir alt yapı ve süreklilik gerekli. Ayrıca aynı eğitimden geçmiş iyi antrenörler gerekiyor. İlk gelen Ruslardan sonra Fransızlar geldi. Daha sonra Alman hocalar geldi. 1923-1973 yılları arasında genellikle Rus ve Fransız ekollerini benimsedik. Bizim hocalarımızda Fransa'da eğitim görmesi bunda etkili olmuştur. Bence Fransız ekolü dünyadaki en iyi ekoldür. Eskrimin sisteminin oluşmasını sağlayanlarda Fransızlardır. Bu iş kurslarla zaten olmaz. Bu iş için bir okul olması gerekir. Dönemin şartlarına göre oldukça kaliteli eskrim yapıldı. Eskiden sadece millî takımın toplandığı bir salon yoktu. Kulüplerin salonlarında çalışılırdı. Kulüp sporcularıda bu çalışmalardan yararlanırlardı. O dönemde çok fazla kurs ve seminerler düzenlenmedi. Genellikle usta çırak ilişkisiyle öğrenme gerçekleşirdi. Ankara'dan Ferhunde Kaya, İstanbul'dan Osman Ziya Sipahi gibi isimler bu dönemde yetişen önemli eskrimcilerdi. Çalışmalar esnasında bir tercüman tutulurdu, tercüman olmadığında da hocalar Türkçe öğrenerek iletişim kurulurdu. Disiplinli, mesafeli ve ciddi antrenörlerdi. Canla başla çalışırlardı. Michel 1971 yılında gelip dönmüştü. Şimdi veteranlar ben hala yarışıyorum. Uzun yıllar sonra karşılaştığımda hiç zaman geçmemiş gibi görüştük, bütün arkadaşlarımı sordu, hiçbirini unutmamış. Oldukça iyi hatıralarla Türkiye'den ayrıldıklarını düşünüyorum (Ö. Ezinler, kişisel iletişim, Mart 23, 2020).

Bu dönemde Türkiye'de görev yapan antrenörler ile spor teşkilatı arasında bazı anlaşmazlıklarda yaşanmıştır. İtalyan Vincenzo Torsitano'nun sözleşmesine son verilmesi sonrası antrenör ile Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü arasında para konusunda anlaşmazlıkların yaşanmasına ilişkin yerel basında haberlere rastlanılmış ancak bu anlaşmazlığın nasıl sonuçlandığına ait bir birliye ulaşılamamıştır (Eskrim antrenörü Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü'nü dava ediyor. (1951, Temmuz 2). Cumhuriyet Gazetesi, s. 4).

Genel olarak Türkiye'ye bu dönemde gelen yabancı eskrim uzmanları Türkiye'de eskrimin teknik altyapısının oluşturulması yönünde çalışmalar yapmışlardır. Bu uzmanlar Türkiye'ye kısa süreli ve önemli organizasyonlar öncesi gelirken, organizasyon sonrası ülkelerine dönmüşlerdir. Ayrıca yurt dışında eğitim alan Türk eskrim antrenörlerinin de bu branşın gelişiminde önemli katkıları olmuştur.

4.20. Futbol Branşında Gelen Yabancı Uzmanların İstihdamı, Çalışmaları ve Etkileri

Türkiye Futbol Federasyonu, 1923 yılında “Futbol Heyet-i Müttehidesi” adıyla kurulmuştur. Ardından FIFA'ya başvurulmuş ve Türkiye 21 Mayıs 1923 tarihinde FIFA'nın 26. üyesi olmuştur. FIFA üyesi Türkiye, ilk millî maçını Cumhuriyetin ilanından üç gün önce oynamıştır. 26 Ekim 1923 tarihinde İstanbul Taksim Stadı'nda Romanya'yla oynanan bu maç 2-2 sonuçlanmıştır. Ardından gelen dönemde Millî Takım'ı 1924 Paris Olimpiyat Oyunları'na hazırlaması için İskoçya'dan Billy Hunter getirtilmiştir. Hunter, Türk futbolculara modern futbolu tanıtan ve sistemli bir şekilde çalıştıran ilk teknik adam olmuştur. Yine 1924 Paris Olimpiyat Oyunları'nda Çekoslovakya'yla oynanan ve 5-2

kaybedilen maç, kayıtlara Millî Takım'ın yurtdışındaki ilk maçı olarak geçmiştir. 1936'ya kadar süren bu dönemde ilk Türkiye Şampiyonası Ankara'da yapılmış ve şampiyon Harbiye olmuştur. 1924'te FIFA'nın isteğiyle Sovyetler Birliği-Türkiye maçını Hamdi Emin Çap'ın yönetmesi ise bir Türk hakemin ilk kez bir millî maçta görev yapması anlamına gelir. İlk kez hakem ve antrenör kursu açılması da yine bu döneme rastlamış, ilk deplasmanlı lig kapsamındaki “*Millî Kûme*” maçları da yine bu dönemde tertip edilmiştir. 1938 yılında Türk Spor Kurumu'nun kaldırılması ve Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü'nün Türk sporuna hâkim olmasıyla beraber futbol da devlet yönetimine geçmiştir. Bu dönem Türk futbolunun gelişmesinin devamı diye özetlenebilir. 1952'de profesyonelliğin kabulü, 1954'te Millî Takım'ın İsviçre'de düzenlenen Dünya Kupası'na ilk kez katılması, yine bu dönemde bazı Türk oyuncuların yurtdışında top koşturması önemli gelişmelerdir. 1950'lerden 1960'lara uzanan sürecin kilometre taşları, İstanbul, Ankara ve İzmir'de profesyonel futbol liglerinin kurulması, diğer şehirlerde futbol kulüplerinin hızla çoğalması, Avrupa kupalarında Galatasaray, Göztepe ve Fenerbahçe'nin elde ettiği başarılı sonuçlar, ayrıca bazı kulüplerde oynamaya başlayan yabancı futbolcular olmuştur. 1962 yılında UEFA, Türkiye'nin tam üye olduğunu duyurur. Yine 1962-63 sezonundan itibaren Avrupa Kupa Galipleri Kupası'na katılacak takımları belirlemek üzere Türkiye Futbol Federasyonu 'Türkiye Kupası' organize eder. Ayrıca 1967 yılında 20. UEFA Genç Millî Takımlar Şampiyonası Türkiye'de düzenlenir. 70'ler tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de önemli bir değişim sürecini getirmiştir. Bunun en belirginlerinden biri yabancı teknik direktörlerin Türkiye'de daha fazla boy göstermesidir (Futbolun tarihçesi, (2019). <https://www.tff.org/default.aspx?pageID=293>;
<https://www.tff.org/default.aspx?pageID=294>;
<https://www.tff.org/default.aspx?pageID=295>;
<https://www.tff.org/default.aspx?pageID=296> sayfalarından erişilmiştir.

Tablo 63

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Futbol Uzmanlarının Listesi

No	Adı	Soyadı	Cinsiyet	Ülkesi	Branşı	Unvanı	Çalıştığı Birim	Çalıştığı Yıl	Türkiye'ye Geliş Amacı	Görev Yerleri	Görevlendirme Kanun Dayanağı
1	Billy	Hunter	Erkek	İskoçya	Futbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Direktörlüğü Futbol Federasyonu	1924-1926	Antrenör, Kurs	İstanbul	-
2	Bela	Toth	Erkek	Macaristan	Futbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Direktörlüğü Futbol Federasyonu	1927-1928	Antrenör	İstanbul	-
3	Frederick	Pagnam	Erkek	İngiltere	Futbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Direktörlüğü Futbol Federasyonu	1931-1932	Antrenör, Kurs	Ankara, İstanbul, İzmir	-
4	Jules	Limbeck	Erkek	Macaristan	Futbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Direktörlüğü Futbol Federasyonu	1932	Antrenör	Ankara	-
5	Gabor	Obitz	Erkek	Macaristan	Futbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Direktörlüğü Futbol Federasyonu	1933-1935	Antrenör	Ankara, İstanbul	-
6	Charlie	Slade	Erkek	İngiltere	Futbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Direktörlüğü Futbol Federasyonu	1935	Antrenör	İstanbul	-
7	Mr Lits		Erkek	İngiltere	Futbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Direktörlüğü Futbol Federasyonu	1935	Antrenör	İstanbul	-
8	James Elliot	Donnelly	Erkek	İrlanda	Futbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Direktörlüğü Futbol Federasyonu	1936-1937	Antrenör	Ankara,, İstanbul	-
9	Curtis	Booth	Erkek	İngiltere	Futbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Direktörlüğü Futbol Federasyonu	1936-1937	Antrenör	İstanbul, Ankara, İzmir	-
10	Mr. Grenwell		Erkek	İngiltere	Futbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Direktörlüğü Futbol Federasyonu	1936	Antrenör	İstanbul, Ankara, İzmir	-
11	Mr. John		Erkek	İngiltere	Futbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Direktörlüğü Futbol Federasyonu	1937	Antrenör	Ankara	-
12	Victor	Hirlender	Erkek	Avusturya	Futbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Direktörlüğü Futbol Federasyonu	1938-11.3.1939-19.2.1940	Antrenör, Kurs	Ankara	-
13	Peter	Molloy	Erkek	İngiltere	Futbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü	1948-1950	Antrenör	Ankara, İstanbul	-
14	Ignác	Molnár	Erkek	Macaristan	Futbol	Uzman	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü	1948-1960	Antrenör	Ankara, İstanbul	2007
15	James	McCormic	Erkek	İngiltere	Futbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü	1950	Antrenör	Ankara, İstanbul	-
16	Sandro	Puppo	Erkek	İtalya	Futbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü	1952-1954 1960-1962 5.12.1964-31.7.1965 1.8.1965-1 yıl	Antrenör	Ankara	788

1972-1973											
17	Žarko	Mihajlović	Erkek	Sırbistan	Futbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü	1955	Antrenör	Ankara, İstanbul	-
18	Giovanni	Varglien	Erkek	Avusturya	Futbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü	1955	Antrenör	Ankara, İstanbul	-
19	Vadas	Miklos	Erkek	Macaristan	Futbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü	1957-1 yıl	Antrenör, Kurs, Seminer	Ankara	788
20	László	Székely	Erkek	Macaristan	Futbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü	1957	Antrenör	Ankara	-
21	Leandro	Remondini	Erkek	İtalya	Futbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü	1958-1959	Antrenör	Ankara, İstanbul, İzmir	-
22	Hans Jakob	Lieser	Erkek	Almanya	Futbol	Uzman	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü	5 Şubat 1960-1 ay	Antrenör	Ankara, İstanbul	2007
23	Ljubisa	Spajić	Erkek	Sırbistan	Futbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü	1962	Antrenör	Ankara, İstanbul	-
24	George	Varga	Erkek	Macaristan	Futbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü	15.3.1964-1 yıl	Antrenör	Ankara, İstanbul	788
25	Mr. Kirschrath		Erkek	Almanya	Futbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü	1964	Kurs	Manisa	-
26	Nicolae	Petrescu	Erkek	Romanya	Futbol	Antrenör	Gençlik ve spor bakanlığı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü	1.3.1971-1 yıl 1.3.1972-1 yıl 1.3.1973-6 ay	Antrenör	Ankara	657

Tablo 63 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında futbol branşında 26 futbol uzmanının geldiği görülmektedir.

Tablo 64.

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Futbol Uzmanlarının Ülkeleri

No	Ülke	f	%
1	Almanya	2	7,7
2	Avusturya	2	7,7
3	İngiltere	8	30,8
4	İrlanda	1	3,8
5	İskoçya	1	3,8
6	İtalya	2	7,7
7	Macaristan	7	26,9
8	Romanya	1	3,8
9	Sırbistan	2	7,7
	Toplam	26	100

Tablo 64 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen futbol uzmanlarının % 30,8'i İngiltere, % 26,9'u Macaristan, % 7,7'si Almanya, Avusturya, İtalya ve Sırbistan, % 3,8'i İrlanda, İskoçya ve Romanya'dan geldiği görülmüştür.

Tablo 65

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Futbol Uzmanlarının Cinsiyetleri.

No	Cinsiyet	f	%
1	Erkek	26	100
2	Kadın	0	0
	Toplam	26	100

Tablo 65 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen futbol uzmanlarının tamamının erkek olduğu görülmektedir.

Tablo 66

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Futbol Uzmanlarının Türkiye'de Bulunma Dönemleri

No	Türkiye'de Bulunduğu Dönem	f	%
1	29.10.1923-17.04.1936	10	38,5
2	18.04.1936-28.06.1938	2	7,7
3	29.06.1938-31.12.1973	14	53,8
Toplam		26	100

Tablo 66 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen uzmanların % 38,5'inin TİCİ döneminde, % 7,7'sinin TSK döneminde ve % 53,8'inin BTUM döneminde görev yaptıkları görülmektedir.

Tablo 67

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Futbol Uzmanlarının Türkiye'ye Gelme Gerekçeleri

No	Gerekçe	f	%
1	Antrenör	22	84,6
2	Antrenör, Kurs ve Seminer	3	11,5
3	Antrenör ve Öğretmen	0	0
4	Seminer	0	0
5	Kurs	1	3,8
6	Öğretmen	0	0
7	Uzman	0	0
Toplam		26	100

Tablo 67 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen futbol uzmanlarının % 84,6'sının antrenör, % 11,5'inin antrenörlüğün yanında Türkiye'de kaldığı süre içerisinde kurs ve seminerler düzenlemek üzere ve % 3,8'inin düzenlenecek kurslarda görev almak üzere Türkiye'ye geldikleri görülmektedir.

Tablo 68

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Futbol Uzmanlarının Türkiye'de İstihdam Edilme Şekilleri

No	Kanun Dayanağı	f	%
1	788 sayılı kanun	3	11,5
2	2007 sayılı kanun	2	7,7
3	657 sayılı kanun	1	3,8
4	3530 sayılı kanun	0	0
5	2718 sayılı kanun	0	0
6	244 sayılı kanun	0	0
7	Belirsiz	20	76,9
	Toplam	4	100

Tablo 68 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen Futbol uzmanları % 11,5'inin 788 sayılı "*Memurin Kanunu*", % 7,7'sinin 2007 sayılı "*Türkiye'de Türk Vatandaşlarına Tahsis Edilen Sanat ve Hizmetler Hakkında Kanunu*", % 3,8'inin 657 sayılı "*Devlet Memurları Kanunu*"na göre istihdam edilmişken, % 76,9'unun Türkiye'de hangi kanun maddesine göre istihdam edildiklerini gösteren herhangi bir veriye rastlanmamıştır.

1923-1973 yılları arasında futbolun modern anlamda Türkiye'ye yerleşmesi için yabancı uzman istihdam edilme gerekliliği sıklıkla dile getirilmiş, bu uzmanların seçimi için dikkat edilmesi gereken hususlar da Türk futbol camiasında tartışılmıştır. Bu amaçla yapılan değerlendirmelerin birinde futbol branşında antrenör istihdamı prensipleri şöyle tasvir edilmiştir;

Bize ikinci sınıf bir futbol antrenörünün hiçbir faydası dokunamaz. Birinci sınıf futbol antrenörleri de yalnız İngiltere'de vardır. Bu antrenörler futbolcu yetiştirmekten ziyade yerli futbol antrenörü yetiştirmek için kullanılmalıdır. Aynı zamanda Maarif Mektepleri'nde spor muallimlerine futbol usüllerini göstermeli, onları da yetiştirmelidir. Ayrıca açılacak kurslarla başta Ankara, İstanbul ve İzmir bölgeleri için antrenör yetiştirmeleri sağlanmalıdır (Baba, N. (1939, Temmuz). Futbol nasıl öğretilir ve öğrenilir. *Beden Terbiyesi ve Spor*, s. 33).

Yukarıda bahsedilen prensiplerin bir kısmı Türk spor teşkilatı tarafından benimsemiş ve bu dönemde Türkiye'ye gelen futbol uzmanları genellikle antrenörlük yapmak üzere davet edilmiş ve ilk olarak 1924 Paris Olimpiyatları'na hazırlaması için İskoçya'dan Billy Hunter

getirtilmiştir. Hunter, Türk futbolculara modern futbolu tanıtan ve sistemli bir şekilde çalıştıran ilk teknik adam olmuştur. Bu uzmanlardan aynı zamanda düzenlenecek antrenör ve hakem kurslarında eğitmenlik yapmaları istenmiştir. Davet edilen bu antrenörlerin bir kısmı tek bir bölgede görevlendirilirken genel olarak çeşitli şehirlere gönderilerek o bölgenin sporcularını da çalıştırmaları sağlanmıştır (Antrenör İzmir'e gidiyor. (1935, Mayıs 4). Spor Postası, s. 12).

Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen futbol uzmanlarının genel olarak Türk millî futbol takımının antrenörlüğü yapmak üzere geldikleri görülmektedir. Bu görevi yürütürken aynı zamanda Türk futboluna has bir ekol oluşturmak içinde uğraşmışlardır. Bu antrenörler, Türkiye'de kaldıkları sürede Türk futbolunun bütün bileşenlerinin gelişimi için çalışmalar yapmışlardır. 1971-1972 yılları arasında Türkiye'de görev yapan Nicolae Petrescu, millî takım antrenörlüğünün yanında futbol okullarının kuruluş ve açılış planlamasında da görev almıştır (Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi (CDA), Fon Kodu: 30.18.1.2 Yer No: 283.45.14; Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi (CDA), Fon Kodu: 30.18.1.2 Yer No: 302.58.7). Türk spor yönetimi bu dönemde futbolun dünyada hakim olan bütün yeniliklerini Türkiye'ye getirmek için çalışmalar yapmışlardır. Bu amaçla Türkiye'ye davet edilen Hans Jakob Lieser millî takım antrenörlüğünün yanı sıra futbol müsabakalarında ilk defa uygulanacak bahis işlerini yürütmek üzere de çalışmalarda yapmıştır (Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Tetkik Dairesi Kararnamesi, 1960).

Yabancı futbol uzmanlarının yapmış olduğu çalışmalar zaman zaman Türk basınında değerlendirilmiş ve yapılan bu değerlendirmeler sırasında hem antrenörlerin hem de Türk spor yapısının olumlu ve olumsuz yönleri açıkça tartışılmıştır. 1935 yılında yapılan bir değerlendirmede yabancı antrenörlerin yapmış olduğu çalışmalar şu şekilde yer almıştır;

Bir iki sene evvel bir çok masraf ihtiyar ederek İngiltere Futbol Federasyonu'nun tavsiyesi ile Fred Pegnam namında bir mütehassıs getirmiştik. Daha ilk günlerde bu adam memlekette istihzalarla karşılandı. Kendisine çalışmak için muntazam bir program bile verilmedi. Kendi kendine şuraya buraya gitti, lisan bilmediği için kimseye derdini anlatamadı. Bir gün adamın eline bavulunu verdiler şöyle bir İzmir'e kadar yolladılar. Orada futbol öğretsin diye. Fakat orada adamcağıza bir de kulp taktılar İzmirli oyuncuyu kandırdı diye o zamana kadar antrenörle alakadar olmayanlar bu dedikodu üzerine birdenbire hareket geçtiler. Adam bunca yaşanandan sonra ülkesine dönmek zorunda kaldı ve o kadar masraf ta heba oldu. Kendisinden hiç kimse istifade edemedi." (Millî takım futbol antrenörleri bize ne öğretti? (1935, Eylül 16). Spor Postası, s. 2).

Bu dönemde Türkiye'ye gelen yabancı futbol uzmanlarının yerli antrenör yetiştirmesi için antrenör kursları açılmasına dikkat edilmiş, bu kurslardan bir tanesi 1964 yılında Manisa'da düzenlenmiştir. Bu kursta Alman Kirschrath görevlendirilmiştir. Kurs süresince bütün antrenörlerin sempatisini kazanan ve bilgisi ile büyük hayranlık toplayan antrenör,

kursun bitiminde bir değerlendirme yapmıştır. Kirschrath yapmış olduğu değerlendirmede kurs ile ilgili olarak şu ifadelerle yer vermiştir;

Futbolun tekâmülü bir sistem değil taktik meselesidir. Ancak futbolda sistem taktiklerden meydana geldiğine göre önce bunlar tespit edilir. Makbul olan bu sistemleri seçmek ve bunların tatbik edilmesini sağlamaktır. Kursa iştirak eden antrenörlerin disiplin ve öğrenme aşkı benim üzerimde çok müsbet bir tesir bıraktı. Çok memnun ayrılıyorum. Talebelerimin Türk futboluna yenilikler getireceğine güvenim tamdır (Gürel, Ç. (1964, Ağustos 1). Kirschrath memnun ayrılıyorum dedi. Cumhuriyet Gazetesi, s. 8).

Türkiye’de görev yapan ve görev süresi dolduktan sonra ülkelerine dönen bazı futbol uzmanları Türkiye ile bağlarını koparmamışlar, gazete ve dergilerin yurt dışı temsilcisi olmayı kabul ederek Türk futbolu ve Türk sporcuları hakkındaki değerlendirmelerine mektuplaşmak suretiyle devam etmişlerdir (Namık, S. (1930, Ocak 5). Billy Hunter’dan mektup. Cumhuriyet Gazetesi, s. 4, sü. 2). Billy Hunter göndermiş olduğu bir mektupta şöyle demiştir;

Dünyanın her yerinde futbol yeni bir istihale geçiyor, eskiler yerlerini yenilere terk ediyor. Bu değişikliğin Türk sporu için de hayırlı olacağı kanaatindeyim. Eskiler artık sahadan çekilirken bilgi ve tecrübelerinden genç arkadaşlarını mahrum bırakmamadırlar. Sporcular gerek hususi ve gerek millî maçlarda kulüp düşüncelerini bir tarafa bırakarak spor için ve memleketlerinin yüksek şerefi için çalıştıklarını hatırdan çıkarmayacaklardır. Memleketlerini temsil etmek şerefini üzerlerine alan güzidelerde bu ruh ve düşünce hakim oldukça alınan neticeler parlak olacak ve maçlarda kaybetmek tehlikesi o zaman kendiliğinden bertaraf edilmiş olacaktır (Mr. Hunter’dan Mektup. (1930, Ocak 15). Havacılık ve Spor, s. 267).

Türkiye’de bu dönemde millî takım sporcularının yetiştirilmesi ve antrenör kursları düzenlenmesi üzerine odaklanılmışsa da futbol hakemliği konusunda da yabancı futbol uzmanlarından yararlanılmıştır. Ancak bu uygulama yabancı uzmanların yıpranmalarına ve yeterliliklerinin sorgulanmalarına neden olmuştur. 1937 yılında İzmir’de Altay ile Altınordu Kulüpleri arasında millî kümeye girecek takımı belirleyecek müsabakanın hakemliğini yapan İngiliz antrenörün vermiş olduğu kararlar çok büyük tartışmalara neden olmuş ve durum Futbol Federasyonu’nun gündemine kadar gelmiştir (Antrenörlerin hakemliği. (1937, Mart 6). Cumhuriyet Gazetesi, s. 6, sü. 3).

Bu olaydan sonra Türk basınında futbol hakem eksikliği yüksek sesle dile getirilirken o dönemde oldukça ilginç bir teklif ortaya atılmıştır. Bu teklif yurtdışından yabancı antrenör getirmek değil, yabancı hakem getirmek fikri olmuştur. Bu fikri destekleyen ortak görüşler şöyledir;

1. Futbol bilgileri ve hakemlik ehliyetleri hakkında hiç kimsenin şüphe etmeyeceği bu hakemler mühim maçları hiçbir sıkıntıya meydan vermeden idare edeceklerdir,
2. Hakem yabancı olduğu için son zamanlarda moda olan hakemden şüphelenmek fikri bertaraf edilecektir,
3. Bu hakemler futbolcularımıza dürüst ve tam bir futbol oynamasını temin edeceklerdir,
4. Lig maçları esnasında bulundukları mntıklalarda açılacak hakem kurslarında kendileri gibi iyi hakem yetiştirmeye çalışacaklar (Rifat, K. (1933, Mayıs 27). Bize Hakem Lazım. Olimpiyat, s. 8).

Bu dönemde Türkiye'ye gelen yabancı futbol antrenörleri ile ilgili bazı sıradışı olaylarda yaşanmıştır. 1937 yılında Ankara bölgesi antrenörü olarak görev yapan Mr. John, ortadan kaybolmuş, polisin aramalarında sonuç vermemiş ve hiçbir yerde bulunamamıştır. Yapılan araştırma sonucu John'un antrenörlük belgesine sahip olmadığı ve daha önce hiçbir yerde antrenörlük yapmadığı da Türk Spor Kurumu ikinci reisi Halid Bayrak ve Futbol Federasyonu ikinci reisi Nasuhi Baydar'ın antrenör kaybolmadan hemen önce yapmış olduğu görüşmede ortaya çıkmıştır (Ankara'daki antrenör kayboldu. (1937, Mart 14). Cumhuriyet Gazetesi, s. 6).

Bu dönemde Türk futbol millî takımı uluslararası temaslarda bazı başarılı sonuçlar kazanmıştır. 17 Haziran 1951 tarihinde dönemin güçlü takımı, sonradan 1954 FIFA Dünya Kupası'nı kazanacak olan Batı Almanya'yı Berlin'deki Olimpiyat Stadı'nda 2-1 yenen Türk millî takımı, o dönemde Türk futbol tarihinin o dönemki en büyük zaferine imza atmıştır. 1954 yılındaki Dünya Kupası elemelerinde İspanya ile eşleşen Türkiye; deplasmandaki maçı 4-1 kaybederken, kendi sahasında oynadığı maçı 1-0 kazanmıştır. O zamanki statü gereği averaj göz önüne alınmadığından tarafsız sahada (Roma şehrinde) 3'üncü bir karşılaşma yapılmış ve maç 2-2 berabere tamamlanmıştır. Dönemin statüsünde uzatmalar ya da penaltılar olmadığından, eşitlik bozulmayınca para atışı (yazı-tura) yapılmıştır. Para atışı sonucunda Türk millî takımı, İspanya'yı eleyerek tarihinde ilk defa 1954 FIFA Dünya Kupası'na katılmayı başarmıştır. İsviçre'de düzenlenen kupanın grup maçlarında Güney Kore'yi 7-0 yenerek tarihinin en farklı galibiyetlerinden birini almıştır. Bu organizasyonda Türk millî takımının antrenörlüğünü Sanro Puppo yapmıştır. 1955 yılında 1954 FIFA Dünya Kupası'na katılan kadronun çoğunluğunun askerde bulunmasının etkisiyle Ordu millî futbol takımı finalde İtalya'yı geçerek Dünya Şampiyonu olmuştur. 1956 senesinde bir önceki FIFA Dünya Kupası'nda final oynayan Macaristan'ı İstanbul'da 3-1 yenen Türkiye tarihinin unutulmaz galibiyetlerinden birine elde etmiştir (Futbolun tarihçesi, (2019).

https://www.wikiwand.com/tr/T%C3%BCrkiye_mill%C3%AE_futbol_tak%C4%B1m%C4%B1#/1923'ten_1980'lere_sayfasından_erişilmiştir).

Türkiye'ye bu dönemde gelen futbol uzmanlarının dönemlerinin en iyi sporcu ve antrenörlerinden seçilmesine özen gösterilmiştir. Özellikle 1924 yılında Türkiye'ye gelen ve Türk millî takımının ilk antrenörü olan Billy Hunter (d.1885, ö.1937), Türk futbolunun şekillenmesinde ve gelişmesinde önemli katkıları olmuştur. 1904 yılında İngiliz ekiplerinden Millwall FC'de forma giymiştir. İngiltere'nin güney batı ligi olan Western

Football League'de iki şampiyonluk görmüştür. Başarılı sonuçların ardından 1909'da Bolton Wanderers'a transfer olmuştur. Burada ilk kez birinci lig tecrübesi yaşamış, ilk sezon ikinci lige düşseler de sonraki sezon ikinci lig ikincisi olarak yeniden yükselmişlerdir. Hunter, birinci ligde bir sezon daha oynadıktan sonra 1912'de futbolu bırakmıştır.

İlk teknik direktörlük deneyimine, futbolu bıraktığı yıl olan 1912'de başlamıştır. İlk çalıştığı ülke Hollanda olmuş, 1912-1914 arasında Dordrecht Football Club takımını çalıştırmıştır. Hollanda'da dönemin en önemli organizasyonu olan KNVB Beker'da ilk sezon takımı ikinci yapan Hunter, ikinci sezonunda kupayı kulüp tarihinde ilk kez müzeye getirmiştir. Bu başarısıyla 1914'te Hollanda millî futbol takımını çalıştırmıştır. 15 Mart 1914'te Belçika'yı deplasmanda 4-2 yenerek başladığı kariyerinde 4 maçta 2 galibiyet 1 beraberlik ve 1 mağlubiyet alırken I. Dünya Savaşı'nın başlaması ile futbola ara vermiştir. I. Dünya Savaşı sonrası futbol da yeniden toparlanınca önce Avusturya takımı Hakoah Wien'i, 1922'de İsviçre takımı FC Lausanne-Sport'un başına geçmiştir.

Billy Hunter, 1924 yılında Türkiye'ye gelerek hem Türk millî futbol takımının hem de Galatasaray'ın başına geçmiştir. Daha önce sadece 1 maç yapmış olan millî takımı Paris'te düzenlenen 1924 Yaz Olimpiyat Oyunları'na hazırlamak için getirilen Hunter, ülkeye modern futbol ve antrenman tekniklerini getirmiştir. 1924 Paris Olimpiyat Oyunları birinci tur futbol maçı olan Çekoslovakya maçı, Hunter'ın ilk maçı olmasının dışında Türkiye'nin yurtdışında oynadığı ilk resmi maç olarak da tarihe geçmiştir. 5,000 kişinin seyrettiği maçı Türkiye 5-2 kaybetmiştir. Bir ay sonra Türkiye, Kuzey Avrupa turnesine çıkıp 4 maç yaparken, Bunların 3'ünden galibiyetle ayrılmıştır. 1926'ya kadar Türkiye'nin başında olan Billy Hunter, toplam 12 maçta 5 galibiyet 7 yenilgi almıştır.

1924'te aynı zamanda Galatasaray'ı da çalıştıran Hunter, 1926 yılında millî takımı bırakmasına rağmen Galatasaray'da 1928'e kadar devam etmiştir. Billy Hunter, hem Galatasaray hem de Türkiye Cumhuriyet Döneminde yurt dışından transfer edilen ilk yabancı antrenörlerdendir. Galatasaray'da iyi bir dönem geçirip 1924-1927 yılları arasında 3 İstanbul Ligi şampiyonluğu kazanmıştır. 1927-28'de ise 1928 Yaz Olimpiyatları nedeniyle lig düzenlenmemiştir. 1927'de katıldığı Türkiye Futbol Şampiyonası'nda ise Galatasaray ikinci olmuştur (Billy Hunter'ın hayatı, (2019). <http://www.wikizeroo.net/index.php?q=aHR0cHM6Ly90ci53aWtpcGVkaWEub3JnL3dpa2kvQmlsbHlfSHVudGVy> adresinden erişilmiştir).

4.21. Güreş Branşında Gelen Yabancı Uzmanların İstihdamı, Çalışmaları ve Etkileri

Türkiye Güreş Federasyonu 1922 yılında TİCİ bünyesinde kurulurken, 1923 yılında FILA (Federation Internationale de Lutte Amateur)'ya üye olmuştur. Türkiye Cumhuriyeti bu tarihten sonra katıldığı spor organizasyonlarında güreş branşında elde ettiği başarılarla Türk spor tarihine yön veren branş olma özelliğine sahip olmuştur. Katıldığı organizasyonlarda Türk sporunu en iyi şekilde temsil eden Türk güreşçileri, 1932 yılında İstanbul'da birincisi düzenlenen Balkan Şampiyonası'nda, 5 altın ve 2 gümüş madalya kazanarak takım halinde birinciliği elde etmişlerdir. Daha sonra 1933, 1934 ve 1935 yıllarında İstanbul'da, 1937 yılında İzmir'de ve 1940 yılında İstanbul'da düzenlenen Balkan Güreş Şampiyonalarında da takım halinde birinci olma başarısı göstermişlerdir (Güreşin tarihçesi, (2019). <https://www.tgf.gov.tr/tr/index.php/tarihce-2/> adresinden erişilmiştir ve <https://www.guresiyorurum.com/3-balkan-sampiyonasi-sznikte-cuma-baskiyacak/> adresinden erişilmiştir).

Türkiye'nin 1923-1973 yılları arasındaki güreş branşı olimpiyat tarihine bakıldığında, 1936 Berlin Olimpiyat Oyunları'nda serbest güreşte 79 kiloda Mersinli Ahmet Kireççi'nin üçüncülüğü ve grekoromen stilde 61 kiloda Yaşar Erkan'ın birinciliği ile ilk olimpiyat madalyalarını kazanmıştır. 1948 Londra Olimpiyat Oyunları'nda 6 altın, 4 gümüş ve 1 bronz madalya, 1952 Helsinki Olimpiyat Oyunları'nda 2 altın ve 1 bronz madalya, 1956 Melbourne Olimpiyat Oyunları'nda 3 altın, 2 gümüş ve 2 bronz madalya, 1960 Roma Olimpiyat Oyunları'nda 7 altın ve 2 gümüş madalya, 1964 Tokyo Olimpiyat Oyunları'nda 2 altın, 3 gümüş ve 1 bronz madalya, 1968 Mexico City Olimpiyat Oyunları'na 2 altın madalya, 1972 Münih Olimpiyat Oyunları'nda 1 gümüş madalya kazanmıştır. Bu sonuçlar güreş branşının Cumhuriyet tarihinin en başarılı spor branşı olduğunu gösteren en önemli kanıttır (Yıldız ve Güven, s. 54-63).

Türk güreşçiler kazandıkları başarılarla evrensel spor kültürüne ve millî duygunun beslenmesine katkı sağlamışlardır. Türk güreşçileri, kutsallaştırdıkları bayrak ideali ile ruhlarını birleştirerek güreşmişlerdir. Bu başarı, Türkiye'de toplumsal ve millî bir dinamizm yaratmıştır. Dünyadaki diğer güreş ekolleri kadar Türk güreş ekolünün de bilinmesi gerekmektedir. Türk güreş ekolünün bilinmesi millî şeref, gurur, azim ve irade gibi değerlerin genç nesillere aktarılmasına katkı sağlayacaktır (Özbay, 2015, s. 22-27).

Tablo 69

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Güreş Uzmanlarının Listesi

No	Adı	Soyadı	Cinsiyet	Ülkesi	Branşı	Unvanı	Çalıştığı Birim	Çalıştığı Yıl	Türkiye'ye Geliş Amacı	Görev Yerleri	Görevlendirme Kanun Dayanağı
1	Rezső	Péter	Erkek	Macaristan	Güreş	Antrenör	Güreş Federasyonu	1924-1936	Antrenör	İstanbul, Ankara, Edirne	-
2	Onni	Pellinen	Erkek	Finlandiya	Güreş	Antrenör	Güreş Federasyonu	1936-1941	Antrenör, Kurs, Seminer	İstanbul, Ankara, İzmir, Eskişehir, Kastamonu, Bursa, Balıkesir	-
3	Ion	Gorneano	Erkek	Romanya	Güreş	Kondisyoner	Gençlik ve spor bakanlığı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Güreş Federasyonu	1.3.1971-1 yıl	Antrenör, Kurs, Seminer	İstanbul, Ankara	657

Tablo 69 incelendiğinde, 1923-1973 yılları arasında üç güreş uzmanının geldiği görülmektedir.

Tablo 70

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Güreş Uzmanlarının Ülkeleri

No	Ülke	f	%
1	Finlandiya	1	33,3
2	Macaristan	1	33,3
3	Romanya	1	33,3
	Toplam	3	100

Tablo 70 incelendiğinde, 1923-1973 yılları arasında gelen güreş uzmanlarının % 33,3'ünün sırasıyla Finlandiya, Macaristan ve de Romanya'dan geldiği görülmektedir.

Tablo 71

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Güreş Uzmanlarının Cinsiyetleri.

No	Cinsiyet	f	%
1	Erkek	3	100
2	Kadın	0	0
	Toplam	3	100

Tablo 71 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen güreş uzmanlarının tamamının erkek olduğu görülmektedir.

Tablo 72

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Güreş Uzmanlarının Türkiye'de Bulunma Dönemleri

No	Türkiye'de Bulunduğu Dönem	f	%
1	29.10.1923-17.04.1936	2	66,7
2	18.04.1936-28.06.1938	0	0
3	29.06.1938-31.12.1973	1	33,3
	Toplam	3	100

Tablo 72 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen güreş uzmanlarının % 66,7'sinin TİCİ döneminde, % 33,3'ünün ise BTUM döneminde görev yaptıkları görülmektedir.

Tablo 73

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Güreş Uzmanlarının Türkiye'ye Gelme Gerekçeleri

No	Gerekçe	f	%
1	Antrenör	2	66,7
2	Antrenör, Kurs ve Seminer	1	33,3
3	Antrenör ve Öğretmen	0	0
4	Seminer	0	0
5	Kurs	0	0
6	Öğretmen	0	0
7	Uzman	0	0
	Toplam	3	100

Tablo 73 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen güreş uzmanlarının % 66,7'sinin antrenörlük yapmak üzere, % 33,3'ünün ise antrenörlük görevinin yanında düzenlenecek kurs ve seminerlerde görev almak üzere geldikleri görülmektedir.

Tablo 74

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Güreş Uzmanlarının Türkiye'de İstihdam Edilme Şekilleri

No	Kanun Dayanağı	f	%
1	788 sayılı kanun	0	0
2	2007 sayılı kanun	0	0
3	657 sayılı kanun	1	33,3
4	3530 sayılı kanun	0	0
5	2718 sayılı kanun	0	0
6	244 sayılı kanun	0	0
7	Belirsiz	2	66,7
	Toplam	3	100

Tablo 74 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen güreş uzmanlarının % 33,3'ü 657 sayılı “Devlet Memurları Kanunu”na göre istihdam edilmişken, %

66,7'sinin Türkiye'de hangi kanun maddesine göre ve ne şekilde istihdam edildikleriyle ilgili herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır.

Türkiye'ye güreş branşında gelen antrenörlerin Türkiye'de genellikle uzun süreli kaldığı söylenebilir. Bu dönemde Türkiye'de görev yapan güreş antrenörleri, Türk spor teşkilatının en önemli branşı olan güreşin inşası ve dünyada başarılı olması için çalışmışlar yapmışlar ve çok önemli şampiyonlar yetiştirmişlerdir. Bu amaçla düzenli olarak yapılan teşvik müsabakaları ile güreşçilerin durumlarını sürekli değerlendirme fırsatı bulmuşlardır. Aynı zamanda yapılan Türkiye Güreş Şampiyonaları ile Türk güreş millî takımının oluşumunu sağlamışlardır (Güreş teşvik müsabakaları. (1930, Şubat 12). Cumhuriyet Gazetesi, s. 5; Yavuz, T. (1942, Mayıs). Türkiye serbest güreş birincilikleri. Beden Terbiyesi ve Spor, s. 47).

Türkiye'de en uzun süre görev yapan ve grekoromen güreşin Türkiye'de gelişmesi ve Türk güreşçilerin bu yönde yetiştirilmesinde çok büyük katkıları olan antrenör Rezső Péter (Raul Peter), (d.1891, ö.1960) olmuştur. Modern güreş (alafranga güreş), “minder güreşi” adıyla 1900'lu yıllarda Türkiye'ye gelmiş ancak yetenekli Türk güreşçiler kendi kendilerine çalışmak zorunda kalmışlar ve modern güreşin inceliklerini öğrenememişlerdir. Buna rağmen alaturka güreşten kalma bilgileriyle modern güreşte büyük varlık göstermişlerdir. Türk güreşçilerinin de 1924 Paris Olimpiyat Oyunları'na katılması gündeme gelince güreşçilere modern teknikleri öğretecek bir antrenöre ihtiyaç duyulmuştur. Macaristan'dan getirilen Raul Peter, 1920 yılında Balaton Şampiyonasında altın madalya kazanmış, Macaristan Şampiyonası ve Dünya Şampiyonası'nda elde ettiği gümüş madalyanın ardından Macar Güreş Federasyonu'nun teklifini geri çevirerek Türkiye'ye gelmiştir. Olimpiyatlara hazırladığı Türk güreşçilerine modern güreşin inceliklerini tanıtmış ve öğretmiştir. Raul Peter grekoromen güreşin Türkiye'de öğretilmesinde büyük hizmetleri olmuştur. 1924 Paris Olimpiyat Oyunları'ndan sonra 1928 Amsterdam Olimpiyat Oyunları'nda Türk güreş takımının başında yer almıştır. Bu Olimpiyat Oyunları'nda 67 kg grekoromen stilde mücadele eden Türk güreşçi Tayyar Yalaz dördüncü olmuştur. Ayrıca Türk güreş millî takımı, 1929 yılında başlayan Balkan Oyunlarına ilk defa 1932 yılında İstanbul'da yapılan Balkan Oyunları'nda 5 altın ve 2 gümüş madalya kazanarak takım halinde birinci olmuştur. Bu tarihten sonra düzenlenen Başkan Şampiyonları'nda da Türk güreşçiler önemli başarılar elde etmişlerdir. 1936 yılına kadar düzenlenen Balkan Şampiyonalarında Türk takımının başında Raul Peter yer almıştır

(Güreşin tarihi, (2019). http://balkanpazar.org/spor_2.asp sayfasından erişilmiştir; Türk güreş tarihinde Macar antrenör Raul Peter ve Türk sporcuların fotoğraf sergisi, (2018). Ankara: Ziraat Bankası Kuğulu Sanat Galerisi; Rezső Péter'in hayatı (2019). <https://www.trt.net.tr/magyar/kultura/2018/05/28/peter-rezso-hid-a-torok-magyar-sport-es-kulturalis-elet-kozott-978687> adresinden erişilmiştir).

1936 yılının başında Raul Peter'in görevine son verilirken, 1936 Berlin Olimpiyat Oyunları hazırlıkları için Güreş Federasyonu tarafından Finlandiya'dan güreş antrenörü Onni Pellinen'in getirilmiş ve 1936 Berlin Olimpiyatlarına güreşte ilk kez serbest stilde sporcu götürülmesi kararı alınmıştır. Pellinen, 1924 Paris Olimpiyat Oyunları'nda bronz, 1928 Amsterdam Olimpiyat Oyunları'nda bronz ve 1932 Los Angeles Olimpiyat Oyunları'nda gümüş madalya kazanmış yetenekli bir antrenördür. 1936 Ocak ayında Türkiye'de göreve başladığı günden itibaren güreş millî takım sporcularını yakından tanımak için bütün antrenmaları izlemiş ve güreşçilerin durumlarına göre çalışma programları hazırlamıştır. Modern güreş esaslarını uygulamak için öncelikle Türk güreşçilerin kondisyonlarını artıracak antrenmaların yanı sıra cimmastiğe de oldukça önem vermiştir. Olimpiyat hazırlıkları müsabakaları için sadece Finlandiya'dan getirtilen 8 kişilik güreş kafilesi getirilerek ikili müsabakalar yapılmış, Alman güreşçiler de Türkiye'ye getirtilerek Olimpiyat Türk Güreş Millî Takımı'nın üyelerini seçmeye yönelik hazırlık maçlar tertip edilmiştir (Güreşçiler İçin Hazırlanan Program. (1936, Şubat 4). Cumhuriyet Gazetesi, s. 6; Güngör, 2009, s. 53-54; Finlandiya ve İsveç'te ki maçlar. (1937, Mart 15). Spor Postası, s. 4, sü.1-3)

1936 Berlin Olimpiyat Oyunları'nda Yaşar Erkan'ın olimpiyat şampiyonluğu ve Mersinli Ahmet Kireççi'nin olimpiyat üçüncülüğü, Berlin Olimpiyat Oyunları'nda Türk sporunun ilkleri arasında yer almıştır. Atatürk, 1936 Berlin Yaz Olimpiyat Oyunları'nda grekoromen stilde 61 kg'da altın madalya kazanan Yaşar Erkan'a bir telgraf göndererek ve şu ifadelerde bulunmuştur; *"Kendin küçüksün ama memleket için çok büyük iş yaptın. Artık ismin Türk spor tarihine geçti. Çok yaşa Yaşar."* (Güven, 2007, s. 640-642).

1936 Berlin Olimpiyat Oyunları'nda Türk güreş millî takımının başında Onni Pellinen olsada, Yaşar Erkan'ın elde ettiği altın madalyada Raul Peter'in rolü büyüktür. 1940 ve 1944 yıllarında Olimpiyat Oyunları savaş nedeniye düzenlenmemiştir. Bu durum Türk güreşini de etkilemiş ve 1941'de Onni Pelline'nin görevine son verilmiştir. Ancak Onni Pellinen Türkiye'yi ve İstanbul'u çok sevdiği için Türkiye'den ayrılmamış ve İstanbul'da

yaşamaya devam etmiştir. Ancak Pellinen'in İstanbul'da kaldığı süre içerisinde yaptığı bazı uygulamalar tartışmaları da beraberinde getirmiştir. Pellinen'in sözleşmesi sona erdikten sonra Türkiye'de profesyonel güreş müsabakalarında güreşmesi bir dönem Türk güreş millî takım antrenörlüğü yapmış birisine yakıştırılamamış ve güreş otoriteleri tarafından eleştirilmiştir (Mühim bir güreş maçı. (1942, Haziran 8). Cumhuriyet Gazetesi, s. 2; Bugün yapılacak güreş müsabakaları. (1941, Haziran 8). Cumhuriyet Gazetesi, s. 4).

Peter gibi Onni Pellinen'de Türk güreşçilerin gelişimine önemli katkılar sağlamıştır. Onni Pellinen ayrıca hakem ihtiyacını karşılamak için İstanbul'da düzenlenen hakem kursunda eğitmen olarak ta görev yapmıştır. Bu hakem kursundan sonra Ankara, İzmir, Eskişehir, Kastamonu, Bursa ve Balıkesir'de güreş hakem kursları düzenlenmesi ve bu kurslara katılmayanların hakem olarak görev almaması yönünde karar alınmıştır (Hakem Kursları. (1937, Ekim 11). Türk Spor Kurumu Dergisi, s. 3).

4.22. Halter Branşında Gelen Yabancı Uzmanların İstihdamı, Çalışmaları ve Etkileri

Halter, Osmanlı'da özellikle güreş ile uğraşanların kuvvet gelişimi için yapmış oldukları plansız bir çalışma olarak karşımıza çıkmaktadır. Türkiye'de çağdaş anlamda halter sporu, 19. yy'ın sonlarında, aletli cimmastiğin bir parçası olarak Galatasaray Lisesi'nin Fransız öğretmenleri öncülüğünde başlamıştır. Bu sporu benimseyen ilk Türk ise Ali Faik (Üstünidman)'tir. Üstünidman, bu spor dalında birçok sporcunun yetişmesine de öncülük etmiştir. Ali Rana, Tatar Süleyman, Bedri Nesip, Mustafa Hayri, Osman Tahsin ve Hüseyin Bey gibi isimler halterin kulüpler düzeyinde ele alınmasında önemli çalışmaları olan ilk sporcular olmuştur. Halter, 1924 Paris Olimpiyat Oyunları'nda ilk defa temsil edilmiştir. Paris'te yapılan Olimpiyat Oyunları'na katılan iki halterciden Gülleci Cemal tüy sıklette 12'nci olmuştur. 1928 Amsterdam Olimpiyatları'nda Türkiye'yi temsil eden takımda yer alan Cemal Erçman, 25 yarışmacı arasında 8'inci olmuştur. Halter sporunda, 1930'lu yıllarda başlayan durgunluk 1950'lere kadar sürmüştür. 1955 yılından itibaren Anadolu Kulübü, Suadiye Halter İhtisas Kulübü ve İstanbul Güreş Kulüpleri öncülüğünde başlayan hareketlilik, 1922 yılında TİCİ bünyesinde kurulan Halter Federasyonu'nun 1956'da bağımsız bir federasyon olarak kurulmasına olanak sağlamış ve ilk federasyon başkanlığına Haşim Ekener getirilmiştir (Halterin tarihçesi, (2019). <http://halter.gov.tr/halterin-tarihi-gelisimi/> adresinden erişilmiştir).

Türkiye'nin halter branşındaki ilk madalyasını 1959 Akdeniz Oyunları'nda 75 kg'da Metin Gürman'ın kazandığı gümüş madalya olmuştur. Sonraki yıllarda yetişen Sadık Pekünlü'de 100'ün üzerinde Türkiye rekoru kırmış, Salih Suvar, Mehmet Suvar, Ali Tan ve Bilal Özdoğan gibi sporcular Türk halterinin dünyaya duyurulmasını sağlamışlardır. Sadık Pekünlü 1961 yılında Viyana'da yapılan Avrupa Halter Şampiyonası'nda altıncı olurken, 1964 Tokyo Olimpiyat Oyunları'nda toplam 445 kilo kaldırarak on birinci olmuş ve Türkiye rekoru kırmıştır. 1967 yılında Tunus'ta düzenlenen Akdeniz Oyunları'nda Güner Çevik 82.5 kiloda bronz madalya kazanmıştır. Bunları 1969'da Bükreş'te düzenlenen Balkan Halter Şampiyonası'nda 60 kiloda Salih Suvar ile 67.5 kiloda Sedat Misket'in gümüş, 90 kiloda Sadık Pekünlü'nün gümüş madalyaları izlemiştir. 1971 yılında İzmir'de yapılan Akdeniz oyunları'nda Salih Suvar 67.5 kiloda altın madalya, Mehmet Suvar ve Ali Tan, 82.5 kiloda bronz madalya kazanmışlardır (Yıldız, 2013, s. 5-6).

Tablo 75

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Halter Uzmanlarının Listesi

No	Adı	Soyadı	Cinsiyeti	Ülkesi	Branşı	Unvanı	Çalıştığı Birim	Çalıştığı Yıl	Türkiye'ye Geliş Amacı	Görev Yerleri	Görevlendirme Kanun Dayanağı
1	Veres	Gyözö	Erkek	Macaristan	Halter	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü	1.3.1973-28.2.1974	Antrenör, Kurs, Seminer	Ankara	657

Tablo 75 incelendiğinde, Türkiye’de 1923-1973 yılları arasında halter branşında gelen antrenör Veres Gyözö’nün geldiği görülmüştür.

Türkiye’de 1968-1973 yılları arasında görev yapan Atletizm Antrenörü József Kovács’ın yakın arkadaşı olan Veres Gyözö’ye Halter Federasyonun tarafından antrenör olması yönünde teklif götürülmüş ve iki ülke federasyonu arasındaki görüşmelerden sonra Veres Gyözö, Türk Halter Millî Takım antrenörü olarak Türkiye’ye gelmiştir (Veres Gyözö’nün hayatı, (2019). <https://issuu.com/csabaveres/docs/veres> sayfasından erişilmiştir). Veres Gyözö ile Türk haltercilerini çalıştırmak ve Türk antrenörlerini eğitmek üzere 1.3.1973-28.2.1974 tarihleri arasında Gençlik ve Spor Bakanlığı, Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü, Halter Federasyonu bünyesinde bir yıllık anlaşma yapılmıştır. Veres Gyözö, Türkiye’de görev yaptığı süre içerisinde 657 sayılı devlet memurları kanununun 4. Maddesinin (b) bendine göre görev yapmıştır (Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi (CDA), Fon Kodu: 30.18.01.02 Yer No: 302.58.7).

Macarların ünlü halter sporcularından olan Veres Gyözö (d.1936, ö.2011), 1950’li yıllarda modern halterin kurucularından olmuş ve uluslararası alanda pek çok kişiyi etkilemiş önemli bir isimdir. Birçok dünya şampiyonluğunun yanı sıra 1960, 1964 ve 1968 olimpiyat oyunları katılmış ve 1964 Tokyo ve 1960 Roma Olimpiyat Oyunları’nda bronz madalya kazanmıştır. 1970 yılında sporu bıraktıktan sonra antrenörlük kariyerine başlamış, yeni ve girişimci antrenörlük yaklaşımı ile uyguladığı farklı metotlarla Macar millî takımını çalıştırmıştır. 1973 yılında Türk millî takımını çalıştırmak üzere Türkiye’ye gelen Gyözö, Türkiye’den sonra Avusturya’da da görev yaptıktan sonra antrenörlük hayatını sonlandırmıştır (Veres Gyözö’nün hayatı, (2019). http://csabaveres.net/csabaveres.net/Veres_Gyozo.html sayfasından erişilmiştir).

Uzun yıllar Halter Millî Takım antrenörü olarak görev yapan Çınar Yazıcı’nın bu dönemde Türkiye’ye gelen yabancı halter antrenörü Veres Gyözö ile ilgili görüşleri şöyledir;

Veres Gyözö ile 1973-1975 yılları arasında çalışma imkânı buldum. Hocaya Ankara’da ev tutulmuştu ve orada ikamet ediyordu. Hoca sayesinde diğer ülkelerde yapılan halter çalışma prensipleri ve o ülkenin kültürü hakkında bilgi sahibi olduk. Gyözö, hem sporculuk kariyeri hemde antrenörlük kariyeri olarak oldukça başarılıydı. Bu dönemde sadece halter branşında değil diğer branşlarda da kuvvet gelişimi için çalışmalar yapmıştı. Uzun yıllar “Veres Programı” diye adından söz ettirecek kuvvet antrenman modelinin uygulanmasını sağlamıştır. Halter branşında uygulamış olduğu programlar uzun yıllar devam ettirilmiştir. Başta millî takım olmak üzere bazı pilot illerde de çalışmalar yapmıştı. Bu illere genellikle 15 günlük sürelerle gitmişti. Ankara ve İstanbul’da antrenör kursları düzenlediğini hatırlıyorum. Genel olarak Türkiye’de sorun yaşamadı. Kişiliğiyle ve insani değerleriyle bizlerde olumlu etkiler bıraktı. Ancak taleplerinin karşılanmaması durumlarında bazı yöneticilerle sorunlar yaşadığını hatırlıyorum (Ç. Yazıcı, kişisel iletişim, Mart 26, 2020).

Türkiye’ye bu dönemde gelen yabancı halter antrenörü Veyes Gyözö, Türkiye’de sadece halter branşında değil, diğer branşlarda da kuvvet gelişimine katkıda bulunmuş, hazırlamış

olduğu program ve yöntemler uzun yıllar kullanılmıştır. Gyözö, Türkiye'ye modern halter prensiplerini getirerek Türk halterine katkı sağlamıştır.

4.23. Havacılık Branşında Gelen Yabancı Uzmanların İstihdamı, Çalışmaları ve Etkileri

Cumhuriyetin ilk yıllarında havacılık; sivil havacılık ve havacılık sanayii olmak üzere iki koldan geliştirilmeye çalışılmıştır. 16 Şubat 1925'te Atatürk'ün emriyle, daha sonra Türk Hava Kurumu adını alacak olan, Türk Tayyare Cemiyeti kurulmuştur. Türk Hava Kurumu (THK) planörcülük, motorlu tayyarecilik, paraşütçülük ve modelcilik dallarında kamplar, eğitim tesisleri, yarışma vb. faaliyetlerle Türkiye'de sivil havacılığın gelişmesinde önemli rol oynamıştır. THK' nın görüşleri ve amaçları doğrultusunda 1928 yılında Tayyare Makinist Mektebi açılmış, Fransa ve Almanya'ya uçak mühendisliği öğrenimi için öğrenciler gönderilmiştir. 1935 yılında ise Türkkuşu hizmete girmiştir. 1933 yılında kurulan Havayolları Devlet İşletme İdaresi (HDİİ), Türkiye'de sivil havayolları kurmak ve bu yolda taşıma yapmak üzere görevlendirilirken daha sonra Türk Hava Yolları (THY) adını almıştır. 1954 yılında Ulaştırma Bakanlığı bünyesinde kurulan Sivil Havacılık Dairesi Başkanlığı, 1987 yılında Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü adı altında yeniden teşkilatlandırılmıştır (Şeleci, 2018, s. 18).

Türkiye'de sportif havacılığın temeli Atatürk'ün girişimleriyle 3 Mayıs 1935'te Türkkuşu'nun kuruluşuyla başlamaktadır. Önce planör okulu, ardından paraşüt okulu faaliyete geçmiş, Paraşüt okulunun ilk müdürü Rusya'da paraşütçülük eğitimi alan Abdurrahman Türkkuşu olmuştur. 1936 yılında *Tayyare Okulu* adı ile motorlu uçak okulu açılmış ve Türk Silahlı Kuvvetleri için pilot yetiştirmeye başlamıştır. Dünyanın ilk kadın savaş pilotu Sabiha Gökçen Tayyare Okulu'nun ilk öğrencilerindendir. Türkkuşu askerî pilot eğitimini zamanla Türk Hava Kuvvetlerine devretmiştir. Türkkuşu'nun kurulma sürecinde Rusya ile yakın ilişkiler kurularak uçuş ve paraşüt atlayışı eğitimleri vermek üzere Rusya'dan eğitmenler getirilmiştir (Türkkuşu, (2019). <https://www.wikizero.com/tr/Türkkuşu> sayfasından erişilmiştir). Sonraki süreçte Hava Okulları'nda pek çok öğretmen pilot görevlendirilerek Türkiye'de pilot eğitimine ayrıca önem verilmiştir. Bu öğretmenlerin daha çok o dönem havacılıkta oldukça ileri olan İngiltere'den geldiği görülmektedir.

Tablo 76

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Havacılık Uzmanlarının Listesi

No	Adı	Soyadı	Cinsiyet	Ülkesi	Branşı	Unvanı	Çalıştığı Birim	Çalıştığı Yıl	Türkiye'ye Geliş Amacı	Görev Yerleri	Görevlendirme Kanun Dayanağı
1	Sergei	Anokhin	Erkek	Rusya	Havacılık	Uzman	Türkkuşu	1935-1936	Uzman	İstanbul, Ankara, Bursa, Eskişehir	-
2	Misha	Romanov	Erkek	Rusya	Hacılık	Uzman	Türkkuşu	1935	Uzman	İstanbul, Ankara, Bursa, Eskişehir	-
3	Garviş		Erkek	Rusya	Havacılık	Uzman	Türkkuşu	1938	Uzman	İstanbul, Ankara	-
4	Pol	Kotanten	Erkek	Fransa	Havacılık	Öğretmen	Eskişehir Hava Okulu	1939	Öğretmen	Eskişehir	788
5	J.	Raines	Erkek	İngiltere	Havacılık	Öğretmen	Eskişehir Hava Okulu	9.4.1941-1 yıl	Öğretmen	Eskişehir	-
6	Pearce		Erkek	İngiltere	Havacılık	Öğretmen	Eskişehir Hava Okulu	9.4.1941-1 yıl	Öğretmen	Eskişehir	-
7	Fal	Coner	Erkek	İngiltere	Havacılık	Öğretmen	Eskişehir Hava Okulu	9.4.1941-1 yıl	Öğretmen	Eskişehir	-
8	Garpenter		Erkek	İngiltere	Havacılık	Öğretmen	Eskişehir Hava Okulu	9.4.1941-1 yıl	Öğretmen	Eskişehir	-
9	Smith		Erkek	İngiltere	Havacılık	Öğretmen	Eskişehir Hava Okulu	9.4.1941-1 yıl	Öğretmen	Eskişehir	-
10	Norris		Erkek	İngiltere	Havacılık	Öğretmen	Eskişehir Hava Okulu	9.4.1941-1 yıl	Öğretmen	Eskişehir	-
11	Payne		Erkek	İngiltere	Havacılık	Öğretmen	Eskişehir Hava Okulu	9.4.1941-1 yıl	Öğretmen	Eskişehir	-
12	Stephens		Erkek	İngiltere	Havacılık	Öğretmen	Kütahya 4. Teyyare Alayı Çorlu 5. Teyyare Alayı	17.4.1941-1 yıl	Öğretmen	Kütahya, Edirne	-
13	Young		Erkek	İngiltere	Havacılık	Öğretmen	Kütahya 4. Teyyare Alayı Çorlu 5. Teyyare Alayı	17.4.1941-1 yıl	Öğretmen	Kütahya, Edirne	-
14	Denis Patrick	Bamser	Erkek	İngiltere	Havacılık	Öğretmen	Hava Kurumu	1942	Öğretmen	Ankara	-
15	Donald Stuart	Scott	Erkek	İngiltere	Havacılık	Öğretmen	İzmir Teyyare Tugayı	1943	Öğretmen	İzmir	2007
16	Hancock		Erkek	İngiltere	Havacılık	Öğretmen	1.Hava Tugayı	1943	Öğretmen	Ankara	2007
17	Ross		Erkek	İngiltere	Havacılık	Öğretmen	Eskişehir Hava Okulu	1943	Öğretmen	Eskişehir	-
18	J.A.	Cushion	Erkek	İngiltere	Havacılık	Öğretmen	Eskişehir Hava Okulu	1944	Öğretmen	Eskişehir	-
19	R.E.	Tarplee	Erkek	İngiltere	Havacılık	Öğretmen	Eskişehir Hava Okulu	1945	Öğretmen	Eskişehir	-

20	H.E.	Greene	Erkek	İngiltere	Havacılık	Öğretmen	Eskişehir Hava Okulu	1945	Öğretmen	Eskişehir	-
21	R.M. Duke	Woolley	Erkek	İngiltere	Havacılık	Öğretmen	Hava Harp Akademisi	1945	Öğretmen	Ankara	-
22	J.F.	Fraser	Erkek	İngiltere	Havacılık	Öğretmen	Hava Harp Akademisi	1945	Öğretmen	Ankara	-
23	P.F.O	Keefe	Erkek	İngiltere	Havacılık	Öğretmen	Eskişehir Hava Okulu	1945	Öğretmen	Eskişehir	-
24	L.G.	Levis	Erkek	İngiltere	Havacılık	Öğretmen	Hava Harp Akademisi	1946	Öğretmen	Ankara	-
25	J.S.	Woodward	Erkek	İngiltere	Havacılık	Öğretmen	Eskişehir Hava Okulu	1946	Öğretmen	Eskişehir	-
26	K.P.H.	Tisshaw	Erkek	İngiltere	Havacılık	Öğretmen	Eskişehir Hava Okulu	1946	Öğretmen	Eskişehir	-
27	M.M.	Stephens	Erkek	İngiltere	Havacılık	Öğretmen	Hava Harp Akademisi	1946	Öğretmen	Ankara	-

Tablo 76 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında havacılık branşında 27 uzmanın geldiği görülmektedir.

Tablo 77

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Havacılık Uzmanlarının Ülkeleri

No	Ülke	f	%
1	Fransa	1	3,7
2	İngiltere	23	85,2
3	Sovyetler Birliği	3	11,1
	Toplam	27	100

Tablo 77 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen havacılık uzmanlarının % 3,7'sinin Fransa, % 85,2'sinin İngiltere ve % 11,1'inin Rusya'dan geldiği görülmektedir.

Tablo 78

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Havacılık Uzmanlarının Cinsiyetleri.

No	Cinsiyet	f	%
1	Erkek	27	100
2	Kadın	0	0
	Toplam	27	100

Tablo 78, incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen havacılık uzmanlarının tamamının erkek olduğu görülmektedir.

Tablo 79

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Havacılık Uzmanlarının Türkiye'de Bulunma Dönemleri

No	Türkiye'de Bulunduğu Dönem	f	%
1	29.10.1923-17.04.1936	2	7,4
2	18.04.1936-28.06.1938	1	3,7
3	29.06.1938-31.12.1973	24	88,9
	Toplam	27	100

Tablo 79 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen havacılık uzmanlarının % 7,4'ünün TİCİ döneminde, % 3,7'sinin TSK dönemi ve % 88,9'unun ise BTUM döneminde görev yaptıkları görülmektedir.

Tablo 80

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Havacılık Uzmanlarının Türkiye'ye Gelme Gerekçeleri

No	Gerekçe	f	%
1	Antrenör	0	0
2	Antrenör, Kurs ve Seminer	0	0
3	Antrenör ve Öğretmen	0	0
4	Seminer	0	0
5	Kurs	0	0
6	Öğretmen	24	88,9
7	Uzman	3	11,1
	Toplam	27	100

Tablo 80 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen havacılık uzmanlarının % 88,9'unun öğretmen olarak, % 11,1'inin ise uzman olarak geldikleri görülmektedir.

Tablo 81

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Havacılık Uzmanlarının Türkiye'de İstihdam Edilme Şekilleri

No	Kanun Dayanağı	f	%
1	788 sayılı kanun	16	59,3
2	2007 sayılı kanun	1	3,7
3	657 sayılı kanun	0	0
4	3530 sayılı kanun	0	0
5	2718 sayılı kanun	0	0
6	244 sayılı kanun	0	0
7	Belirsiz	10	37
	Toplam	27	100

Tablo 81 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen havacılık uzmanlarının % 33,3'ü 788 sayılı “*Memurin Kanunu*”na göre, % 3,7'sinin 2007 sayılı “*Türkiye’de Türk Vatandaşlarına Tahsis Edilen Sanat ve Hizmetler Hakkında Kanun*”a göre istihdam edilmişken, % 37'sinin Türkiye’de hangi kanun maddesine göre ve ne şekilde istihdam edildikleriyle ilgili herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır.

Türkiye’de 1923-1973 yılları arasında sportif havacılığın gelişmesinde Rus etkisini görmek mümkündür. Türkkuşunda uçuş ve paraşüt atlayışı eğitimleri vermek üzere Rusya’dan 1935 yılında “Sergei Anokhin ve Misha Romanov” adlı iki Rus öğretmen yanlarında eğitim malzemeleriyle birlikte Türkiye’ye gelmiştir. Ankara’da çalışmalara başlayan öğretmenler uygulanan eğitimlerden sonra planör belgesi vermeye başlamışlardır. Ancak bu eğitimlerin Ankara’da yapılması zor olduğundan Rus uzmanların isteği doğrultusunda yelken (yamaçlara vuran rüzgârın kaldırma gücüyle yapılan uçuşlar) ve termik (hava sıcaklığının yarattığı kaldırma gücüyle yapılan uçuşlar) uçuşlara imkân veren yer arayışı başlamıştır. 3 Mayıs 1935 tarihinde Türkkuşu’nun kuruluşu ve bu alanda Türkiye’de faaliyetlerin başlamasıyla Türkiye’de görev yapan bu uzmanlar teknik bilgi ve becerileriyle Türk havacılığının gelişmesine katkı sağlamışlardır. Ankara civarındaki bölgelerde hem yerden, hem de havadan yapılan aramalarda uygun yer bulunamamıştır. Anokhin ve Romanov’un ısrarları üzerine Türkkuşu şefi Savmi Bey ve bir Rus tercüman ile İstanbul çevresi ve Bursa / Uludağ’da planörcülük için uygun yer taraması yapılmış ancak istenilen yer bulunamamıştır. Planör okulunun açılması için gerekli analiz ve etüd çalışmaları yapan bu uzmanların görüşleri ve Vecihi Hürkuş’un yönlendirmeleri doğrultusunda 10 Temmuz 1936 tarihinde İnönü Yüksek Planör Kampı Eskişehir’de açılmıştır. Açılıştan dört gün sonra Sergei Anokhin 14 Temmuz günü planör rekor denemesi yapmış ve Türkiye’deki ilk planör rekorunu 3 saat 10 dakika ile Türk havacılık tarihine yazdırmıştır. Türkiye’nin Baş Tayyarecisi Vecihi Hürkuş, PS-2 planörü ile ertesi gün 5 saat 45 dakika havada kalarak rekor kıran ilk Türk pilot olmuştur (Havacılık. (1935, Temmuz 26). Cumhuriyet Gazetesi, s. 8; Türk hava kurumu 12 yaşında. (1936, Şubat 16). Cumhuriyet Gazetesi, s. 1; Havacılık, (2019). <http://www.kokpit.aero/rusya-ve-yeni-kurulan-turk-sportif-havaciligi?writer=13> sayfasından erişilmiştir).

Bu gelişmelerden sonra peş peşe açılan paraşüt, planör, motorlu uçuş ve model uçak okulları, 1937’de açılan Etimesgut Motorlu Uçuş Kampı ve aynı yıl yapılan Ankara ve İzmir Paraşüt kuleleri, binlerce genci bir araya getirmiştir. Bu dönemde Türkkuşu

Öğretmenlerinden pilot E. Âli Yıldız, 12 Haziran 1938 günü 14 saat 20 dakika süren bir planör uçuşuyla dünya rekoru kırmıştır. E. Âli Yıldız'ın öğrencisi Ziya Aydoğan, THK'nın İnönü Eğitim Merkezi'nden Kayseri'ye kadar, 466 km'lik bir mesafeyi planörle uçuş gerçekleştirmiştir. Bu yıllarda THK' nun planör eğitimleri için gerekli olan planörler, Kurum'un Akköprü Atölyesi'nden sağlanmıştır. Bu atölyede 1940 yılına kadar yüzlerce planör üretimi, motor ve planör onarımları yapılmıştır (Türk Hava Kurumu, (2019). https://www.thk.org.tr/thk_kurumsal/itemlist/category/156-tarih%C3%A7e sayfasından erişilmiştir).

1940 yılı sonlarında ise Akköprü'de sınırlı bir kadroyla çalışan atölye, fabrika haline getirilmiş ve burada İngiliz Miles Magister eğitim uçaklarının seri montajına başlanmıştır. 1939-1941 yılları arasında İkinci Dünya Savaşı öncesinde Genelkurmay Başkanlığı'nın da isteğiyle Etimesgut Uçak Fabrikası kurulmuştur. 1944 yılında üretime başlayan ve çok geniş kapsamlı bir girişim olan Etimesgut Uçak Fabrikası'nda, Magister uçaklarının yanı sıra, THK-1, 3, 4, 7, 9, 13 planörleri ile THK-2, 5 ve 10 tiplerinde eğitim, sağlık ve nakliye uçakları üretilmiştir. Havacılıkla ilgilenen gençlerin farklı ülke kültürlerini tanımalarını; kendi kültürlerini tanıtmalarını; uluslararası anlayışı hoşgörü ve arkadaşlıkları geliştirmelerini sağlamak amacıyla 1947 yılında kurulan Uluslararası Hava Öğrenci Mübadelesi Teşkilatı'na THK 1953 yılında üye olmuştur. Türkiye'de, Türk Hava Kurumu Genel Başkanlığı'nın öncülük ettiği Hava Öğrenci Mübadelesi Programı esasları doğrultusunda; yurt dışına 15 gün süreyle mübadele öğrencisi gönderilmiş ve aynı sayıda öğrenci ülkemizde ağırlanmıştır (Türk Hava Kurumu, (2019). https://www.thk.org.tr/thk_kurumsal/itemlist/category/156-tarih%C3%A7e sayfasından erişilmiştir).

Bu dönemde Türkiye'de görev yapan Sovyet uzman Anokhin'in Türkkuşu, Türk havacıları ve yapılan çalışmalar hakkında şöyle demektedir;

Araya kış girmesine rağmen Türkkuşu'nun uçuşları ve paraşüt atışlarına devam ediyoruz. Uçuşların hiç sekteye uğramaması talebimizin fizyolojik durumu üzerinde tesirini göstermiş ve kış ortalarında bile formunu kaybeden hiçbir uçucumuz olmamıştır. Yazın muayyen kursları bitirenler şimdi daha büyük planörler üzerinde yüksek yelken uçuşları yapmaktadırlar. G-9 Planörü ile bin ve bin beşyüz metrede yapılan römork uçuşlarına ve akrobasi hareketlere intizamlarla devam ediyoruz. Römork uçuşları ile yüksek plotaj uçuşlarında yetişen üyeler yakında motorlu ilede uçmaya başlayacaklar. Sovyet Rusya'dan eğitimden dönem Sabiha'nın yaptığı römork uçuşuda bize Türk havacıların ne kadar kabiliyetli olduğunu göstermektedir. Türkkuşu'nun paraşüt grubunda istikbal için büyük ümitlerimiz vardır. Atlamalar başlamadan önce öğretilmesi gereken teorik bilgiler ve daha sonra atılışlarda teyyareden doğru ayrılmak gibi mühim hareketler, hepsi öğretilmiştir. Yapılan büyük atlayışlar Türkkuşu'nun paraşüt tekniğini her gün bir kat daha artırmaktadır (Uzman Anokhin ne diyor? (1936, Şubat 1). Havacılık ve Spor, s. 2592-2594).

Türkiye'ye havacılık alanında davet edilen bir diğer Sovyet uzman olan Bay Garviş Türkkuşu ve Türk gençliğinin havacılığa olan yetenek ve azmini anlatırken şu ifadeleri kullanmıştır;

Türk Hava Kurumu'nun "Türkkuşu" teşkilatı iki buçuk senelik kısa bir sürede büyük başarılar elde etmiştir. Türkkuşu'nun Ankara'daki binası pek mükemmel, malzemesi yetecek kadar bol, meydanı iyidir fakat bunlardan daha mühimi Türk gençliğinde yüksek bir havacılık kabiliyeti ve istidadı vardır. Türkkuşu öğretmen heyetinin de mükemmelliğine bilhassa işaret etmek isterim (Mühassıs Bay Garviş'in Türkkuşu Gençliği için temennisi. (1938, Şubat 15). Havacılık ve Spor Dergisi, s. 1577).

Türkiye'de 1939-1946 yılları arasında Türk havacılığında İngiliz etkisinin olduğu görülmektedir. Başta Eskişehir olmak üzere Ankara, Kütahya ve İzmir'de ki hava okullarına İngiliz hava öğretmenleri gelmiş ve Türk havacılığının gelişimi için çalışmalar yapmışlardır. Ancak bu uzmanların asker kökenli olmaları ve askeri okullara öğretmen olarak gelmelerinden dolayı Türkiye'de bulundukları dönemde ne tür çalışmalar yaptıklarıyla ilgili detaylı bilgilere ulaşılamamıştır.

4.24. Judo Branşında Gelen Yabancı Uzmanların İstihdamı, Çalışmaları ve Etkileri

Türkiye'de judo faaliyetlerinin başlangıcı 1950'li yıllarla rastlamaktadır. Türkiye'nin Kuzey Atlantik Antlaşmasına (NATO) 1952 yılında girişinden sonra, Türkiye'de judo tanınmaya başlanmıştır. NATO eğitim programları çerçevesinde Amerika'da ve çeşitli askeri kurslara katılan Türk subay ve astsubayları judoyu "yakın boğuşma"ya yönelik olarak uygulamaya başlamışlardır. Türk Silahlı Kuvvetleri mensuplarının uyguladıkları judo antrenmanı doğal olarak halka yansımamıştır. Ancak çeşitli ulusal bayramlarda askeri okul öğrencilerinin judo gösterileriyle böyle bir sporun duyulması açısından etkili olmuştur.

Japonya'da güreş antrenörü olarak çalışan Halil Yüceses, 1960 yılında Türkiye'ye dönmüş ve İstanbul'da "Millî Türk Talebe Birliği " salonunda Japonya'da öğrendiği judoyu öğretmeye başlamıştır. Ankara'da da Emniyet Müdürlerimizden Nazım Canca küçük gruplar kurarak halka açık judo antrenmanı yaptırmaya çaba sarfetmiştir. Almanya'da öğrenim gören Ergun Göktuna Almanya'da judo ile tanışmış ve Türkiye'ye döndüğünde judonun tanınması için faaliyetlerde bulunmuştur. Judoya ilginin her geçen gün artması ve genellikle yanlış teknik uygulama ve metotlarla çalışılması Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü'nün dikkatini çekmiş ve judo, eğitimine Kodokan teknikleri ile bir standart kazandırılması amacıyla 1962 yılında Güreş Federasyonu bünyesinde faaliyetlerine resmi olarak başlamıştır. Judo ilk defa 1964 yılında Tokyo Olimpiyat Oyunları'nda yer alarak

olimpik branş olmuştur. 1966 yılında ise Türkiye’de bağımsız bir federasyon olmuştur. Judo Federasyonu'nun kurulmasının ardından ilk başkanlığa da Hakkı Isıgöllu atanmış ve 1967'de ilk Türkiye Şampiyonası düzenlenmiştir. 1969-1979 yılları arasında Judo ve Taekwondo, 1980-1990 arasında ise Judo ve Karate Federasyonu olarak faaliyetlerini yürüten federasyon, 1990 yılından itibaren Judo Federasyonu adı altında hizmet vermiştir (Judo’nun tarihçesi, (2019). <https://www.judo.gov.tr/kurumsal/tarihcesi> sayfasından erişilmiştir: 2.3.2020, saat.04.25). 1971 yılında Türkiye’de düzenlenen Akdeniz Oyunları’nda 70 kg mücadele eden Süheyl Yeşilnur ve 93 kg mücadele eden Kamil Korucu gümüş madalya, 63 kg Ali Demir, 80 kg’da Namık Ekin ve +93 kg Mehmet Ali Berber bronz madalya kazanmışlardır (Judonun tarihçesi, (2019). https://www.judo.gov.tr/upload/files/2018/1962-2017_Uluslararası_Basarılarımız.pdf, sayfasından erişilmiştir). Judo’nun 1966 yılında bağımsız bir federasyon olmasından sonra Türkiye’ye yabancı antrenörler gelmiştir. Bu antrenörlerin açmış olduğu kurs ve seminerler judo branşının Türkiye’de ilk bilimsel alt yapısını oluşturmuştur.

Tablo 82

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Judo Branşı Uzmanlarının Listesi

No	Adı	Soyadı	Cinsiyet	Ülkesi	Branşı	Unvanı	Çalıştığı Birim	Çalıştığı Yıl	Türkiye'ye Geliş Amacı	Görev Yerleri	Görevlendirme Kanun Dayanağı
1	W. Letteri		Erkek	Hollanda	Judo	Antrenör	Gençlik ve Spor Bakanlığı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Judo Federasyonu	1967	Kurs	Ankara	-
2	Kazuhiko	Kwabe	Erkek	Japonya	Judo	Antrenör	Gençlik ve Spor Bakanlığı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Judo Federasyonu	1968	Kurs	Ankara	-
3	Midori	Chiba	Erkek	Japonya	Judo	Antrenör	Gençlik ve Spor Bakanlığı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Judo Federasyonu	1968	Kurs	Ankara	-
4	Michel	Novovitch	Erkek	Fransa	Judo	Antrenör	Gençlik ve Spor Bakanlığı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Judo Federasyonu	1969-1970	Antrenör, Kurs, Seminer	İstanbul, Ankara	-
5	Ra Ju	Hwan	Erkek	Güney Kore	Judo	Antrenör	Gençlik ve Spor Bakanlığı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Judo Federasyonu	10.5.197-28.2.1972 1.3.1973-1 yıl	Antrenör, Kurs, Seminer	Ankara, İstanbul, İzmir	657
6	Gotaro	Yoshimura	Erkek	Japonya	Judo	Antrenör	Gençlik ve Spor Bakanlığı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Judo Federasyonu	1972-1 yıl	Antrenör	Ankara	657

Tablo 82 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında altı judo uzmanının geldiği görülmektedir.

Tablo 83

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Judo Uzmanlarının Ülkeleri

No	Ülke	f	%
1	Fransa	1	16,7
2	Güney Kore	1	16,7
3	Hollanda	1	16,7
4	Japonya	3	50,0
Toplam		6	100,0

Tablo 83 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen judo uzmanlarının % 50'sinin Japonya, % 16,7'sinin sırasıyla Fransa, Güney Kore ve Hollanda'dan geldiği görülmektedir.

Tablo 84

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Judo Uzmanlarının Cinsiyetleri.

No	Cinsiyet	f	%
1	Erkek	6	100
2	Kadın	0	0
Toplam		6	100

Tablo 84 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen judo uzmanlarının tamamının erkek olduğu görülmektedir.

Tablo 85

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Judo Uzmanlarının Türkiye'de Bulunma Dönemleri

No	Türkiye'de Bulunduğu Dönem	f	%
1	29.10.1923-17.04.1936	0	0
2	18.04.1936-28.06.1938	0	0
3	29.06.1938-31.12.1973	6	100
Toplam		6	100

Tablo 85 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen judo uzmanlarının tamamının BTUM döneminde geldiği görülmektedir.

Tablo 86

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Judo Uzmanlarının Türkiye'ye Gelme Gerekçeleri

No	Gerekçe	f	%
1	Antrenör	1	16,7
2	Antrenör, Kurs ve Seminer	2	33,3
3	Antrenör ve Öğretmen	0	0
4	Seminer	0	0
5	Kurs	3	50
6	Öğretmen	0	0
7	Uzman	0	0
	Toplam	6	100

Tablo 86 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen judo uzmanlarının % 50'sinin düzenlenecek kurslarda görev almak için, % 16,7'sinin antrenörlük yapmak için ve % 33,3'ünün antrenörlük yapmanın yanı sıra düzenlenecek kurs ve seminerlerde görev almak için geldiği görülmektedir.

Tablo 87

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Judo Uzmanlarının Türkiye'de İstihdam Edilme Şekilleri

No	Kanun Dayanağı	f	%
1	788 sayılı kanun	0	0
2	2007 sayılı kanun	0	0
3	657 sayılı kanun	2	33,3
4	3530 sayılı kanun	0	0
5	2718 sayılı kanun	0	0
6	244 sayılı kanun	0	0
7	Belirsiz	4	66,7
Toplam		6	100

Tablo 87 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen judo uzmanlarının % 33,3'ünün 657 sayılı "*Devlet Memurları Kanunu*"na göre istihdam edilirken, % 66,7'sinin Türkiye'de hangi kanun maddesine göre istihdam edildiklerini gösteren herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen Hollandalı Letteri (1967), Japon Kwabe ve Chiba (1968) düzenlenen seminerlerle Türkiye'de judo branşının tanıtılmasında önemli rol oynamışlardır. Aynı dönemde Türkiye'ye 1969 yılında gelen Fransız Michel Novovitch, İstanbul'da Judo branşını öğretmek üzere farklı salonlarda eğitmenlik yaparken Türk yetkililerinin dikkatini çekmiş ve millî takımı çalıştırmak üzere anlaşmaya varılmıştır. Novovitch, bilgi ve deneyimlerini topladığı ve Türk judocularının yararlanması için "*Modern Judo*" isimli bir de kitap yazmıştır. Bu dönem Türkiye'de Judo branşının ülke geneline yayılımı ve tanıtımı için önemli bir dönem olmuştur (Turgut, 2016, s. 12-13). Bu tarihten sonra Türkiye'ye gelen antrenörler önemli organizasyonlar öncesi millî takımları hazırlamak üzere gelmişler ve bu yönde de çalışmalar yapmışlardır. 1971 yılında İzmir'de düzenlenecek Akdeniz Oyunları'na katılacak Türk sporcuları çalıştırmak üzere Ra Choo Hwan, 1972 Münih Olimpiyat Oyunları'na katılacak sporcuları hazırlamak üzere Japonya'dan Yoshimura Gotaro Türkiye'ye davet edilmişlerdir (Güler, 1996, s. 17;

Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi (CDA), Fon Kodu: 30.18.1.2 Yer No: 274.86.18; Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi (CDA), Fon Kodu: 30.18.1.2 Yer No: 283.45.14; Judocularımız kampa giriyor. (1971, Temmuz 23). Cumhuriyet Gazetesi, s. 8).

1971 yılında İzmir’de düzenlenen Akdeniz Oyunları’na katılan Türk sporcularından (+) 93 kg’da M. Ali Berber bronz madalya, 63 kg’da Ali Demir bronz madalya, 70 kg’da Süheyl Yeşilnur gümüş madalya, 80 kg’da Namık Ekin bronz madalya, 93 kg’da Kamil Korucu gümüş madalya kazanmıştır (Judonun tarihçesi, (2019). <http://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Olimpiyat-Oyunlari-Sporcu-Listesi/64> sayfasından erişilmiştir). Ra Choo Hwan’dan sonra Türkiye’ye gelen Yoshimura Gotaro ise 1972 Münih Olimpiyat Oyunları’na katılacak Türk sporcuları çalıştırmak üzere davet edilmiş ancak Türkiye judo branşında Olimpiyat Oyunları’na katılmamıştır. Türk judocuları bu olimpiyat oyunlarına katılmasa da Gotaro, Türk judocularını çalıştırmaya devam etmiştir.

1976 Montreal Yaz Olimpiyat Oyunları’nda Türkiye’yi temsil eden millî judocu Rafet Güngör’ün yabancı judo antrenörleri ile ilgili görüşleri şöyledir;

Ra Ju Hwan geldiğinde ben lise ikinci sınıftaydım ve hergün Selim Sırrı’ya çalışmaya giderdim ama benim için daha önemlisi Japon Yoshimura ile çalışmak oldu. Müsabaka judosunu ben ondan öğrendim. Bütün masrafları Japon Kültür Fonu’ndan karşılanmıştı. Türkiye’ye modern judoyu Novovitch getirdi. Novovitch geldiğinde ben sarı kuşaktım. Biz o zamana kadar judoyu kitaplardan ya da yurt dışına gidip gelenlerin söylediklerinden öğreniyorduk. Teknik manada Türkiye’de judonun öğrenimini Fransız Michel Novovitch yaptı. Koreliler Japonlara göre biraz daha geri planda kalıyorlardı. Gerçek müsabıklığı, gerçek kuvveti, kuvvette devamlılığı Japon Yoshimura öğretti. Kuşak durumumdan dolayı Fransızla çok çalışamadım. Korlide benim stilime uymuyordu. Ama Japondan çok şey öğrendim. O dönem yabancı antrenörlerin gelmesi önemliydi. Çünkü o dönem Türkiye’de judo herkesin kendine göre yorumladığı bir durumdaydı. Türkiye’de o dönemde judo kiremit kırma, tahta kırma şeklinde uyguluyorlardı. Türkiye’de judoyu tekniğiyle ve stiliyle öğreten bu yabancı antrenörler olmuştur. Ben yaklaşık iki sene Japon Yoshimura ile çalıştım. Ben minderi görmeden uyuyamayan judoya âşık bir insandım ama Japon bir günden bir güne ne antrenmanını aksattı ne de saatini aksattı. Hala hayranlıkla andığım bir insandır. Her akşam onunla çalışmanın heyecanını gündüz sabahattan hissederdim. Maalesef bizim antrenörlerimiz ne de sporcularımız ondan yeterince istifade edemedi. Ben ondan çok şey öğrendim ve bu sayede de olimpiyatlara gidebildim. Judonun felsefesini öğrendiğiniz takdirde başarılı oluyorsunuz. Ben ondan tekniği öğrendim bazı hareketlere sayı verirdi bu hareketi en az 30 kez tekrarlayacaksın gibi. Özellikle sol tutuşları çok iyi öğrendim ve müsabakalarda da çok sık kullandım. Bizim Türkler bu antrenörlerden çok yararlanamadılar. Kurs ve seminerler çok fazla yapılmadı. Bu antrenörlerin yanında antrenör yetişmeyince öğrencide yetişmedi. Federasyon daha fazla kurs ve seminer düzenleyebilirdi. Hocalarla çok fazla iletişim sorunu yaşamazdık. Novovitch’in tercümanlığını Turgut diye bir arkadaşımız vardı o yapardı. Koreli antrenörde lisan ile ilgili biraz sıkıntı yaşadık ama bizim terimler beynelminel terimler olduğu için branşın lisanına çok yabancı değildik ve bir şekilde anlaşabiliyorduk. Japon ise İngilizce biliyordu. Bizim birçoğumuz zaten biliyorduk ve rahatlıkla iletişim kurabiliyorduk. Koreli antrenör Japona göre biraz daha yumuşak mizaçlı bir antrenördü. Yoshimura birisine kızarsa ona minderde kuvvet ve teknik olarak gereken cevabı verirdi. Koreli Ra Ju Hwan ile bir gün Çankırı’da Münih Olimpiyat Oyunları öncesinde İtalya’daki uluslararası bir müsabaka için millî takım kampındaydık. Kampa bizim arkadaşlar motorsikletle Ankara’dan gelmişlerdi. Biz motorla şehri dolaşıyştık. Hwan’da dolaşmak istedi. Ben motorda Hwan’ı görünce ona doğru hareket ettim. Oda bana doğru geliyordu. Fren yapsamda tekerlek ayağına çarptı ve yere düştü. Ayağa kalkıp “Sen beni

öldürecek!” diyerek bana doğru yürüdü. Araya Cihat Uskan girerek olayı yatıştırdılar. Aramızda böyle bir şey yaşandı. Japon Yoshimura ile de ben Belçika’ya giderken Namık ağabeyle birlikte beni evine davet etti. Hayatımda bu kadar mükemmel yemekler görmemiştim. Vedalaşırken bana sarıldı ve ağlamaya başladı. Bana; “Gitme, seni Japonya’ya götüreceğim dedi. Daha birçok anım var ama aklıma gelenler bunlar.” (R. Güngör, kişisel iletişim, Mart 18, 2020).

Türkiye’ye bu dönemde gelen yabancı judo uzmanları Türkiye’de modern judonun temellerini atarken, judo branşında olması gereken teknik, taktik, etik değer ve disiplin gibi unsurları yerleştirmek için çalışmalar yapmışlardır. Görev yaptıkları sürede sergiledikleri iş ahlâkı ve kişilikleriyle Türk sporculara rol model olurken, judo’nun tüm Türkiye’ye yayılmasında da önemli katkıları olmuştur. Ayrıca düzenlenen antrenör kurslarıyla da Türk antrenörlerin yetişmesini sağlamışlardır.

4.25. Kayak Branşında Gelen Yabancı Uzmanların İstihdamı, Çalışmaları ve Etkileri

Cumhuriyet döneminde askeri amaçlı olarak faaliyetlerine başlayan kayak sporu 1930’lara kadar bu şekilde devam ederken, kayak sporunun ilk sivilleşmesi 1933 yılında Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü’nde ve devamında Ziraat Yüksek Mektebi’nde Alman Beden Eğitimi Öğretmeni Rideler’in öncülüğünde modern anlamda başlamıştır. TİCİ, Türkiye’yi tanıma amacına yönelik olarak canlandırılması ve yaygınlaştırılması düşünülen, ülke coğrafyasının oldukça müsait olduğu iki spor dalını izcilikle birlikte dağcılık ve kayak olarak belirlemiş ve teşvik etmiştir. Bu amaçla Uludağ’da kayak sporunun yapılabilmesi için yabancı uzmanlara raporlar hazırlanmıştır. Uludağ’a bir tesis yapılmasından sonra da birçok şehirde dağ spor kulüpleri açılmış ve Türk gençleri dağlarını, bu vesileyle de yurdunu tanıma fırsatı bulmuşlardır (Özmaden ve Özmaden, 2010, s. 1454-1455). 1933 yılında İstanbul Galatasaray Lisesinde görevli bir grup öğretmenin Uludağ’a giderek kayak yapmaya başlaması kayak sporunun Türkiye’de yayılmasına öncü olmuştur. Sonraki dönemde Bursa Halkevi Uludağ’da, Ankara Halkevi Elmadağ’da ve Erzurum Halkevi de Palandöken’de kayak faaliyetlerine başlamıştır (Kayağın tarihçesi, (2019). <https://www.tkf.org.tr/turkiye-kayak-federasyonu-tarihcesi/> sayfasından erişilmiştir).

Türkiye ilk kez 1936 Garmisch Kış Olimpiyat Oyunları’na katılmıştır. Bu organizasyonda Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsü, Beden Terbiyesi muallimi Herbert Riedel antrenör olarak görevlendirilmiştir. Türkiye Garmisch Kış Olimpiyat Oyunları’nda başarısız olsada, Türkiye Cumhuriyeti’nin ve kayak sporunun tanıtımı için son derece önemli bir organizasyon olmuştur (Güven ve Güven, 2019, s. 1-8).

Türkiye’de kayak faaliyetlerine 1930’lu yıllarda başlanmasına rağmen, federasyon olma süreci gecikmiştir. Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü bünyesi içerisinde “Dağcılık ve Kış Sporları Federasyonu” olarak 1936 yılında ilk resmi hüviyetini kazanmıştır. 1968 yılında dağcılıkla birlikte faaliyetlerini sürdürürken, sonrasında Türkiye Kayak Federasyonu adını almış ve çalışmalarını sürdürmüştür. 1986 yılında Türkiye Buz Pateni ve Kış Sporları Federasyonu adı altında faaliyetine devam ederken, 1990 yılında da tekrar Türkiye Kayak Federasyonu olarak çalışmalarını sürdürmeye başlamıştır. Kayağın Türkiye’de ciddi bir şekilde ele alınıp yaygınlaşmasına, Asım Kurt önyak olmuş ve başta Uludağ, Erciyes, Elmadag, Palandöken ve Sarıkamış’ta kayak faaliyetleri yapılmaya başlanmıştır. Yine bu dönemde yurtdışından pek çok kayak uzmanı getirilmiş ve Türkiye’de kayak sporunun gelişmesi hedeflenmiştir (Sarışenoğlu, 2016, s. 8-9; Kayağın tarihçesi, (2019). <https://www.tkf.org.tr/turkiye-kayak-federasyonu-tarihcesi/> sayfasından erişilmiştir).

Tablo 88

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Kayak Uzmanlarının Listesi

No	Adı	Soyadı	Cinsiyet	Ülkesi	Branşı	Unvanı	Çalıştığı Birim	Çalıştığı Yıl	Türkiye'ye Geliş Amacı	Görev Yerleri	Görevlendirme Kanun Dayanağı
1	Herbert	Riedel	Erkek	Almanya	Kayak	Öğretmen	Yüksek Ziraat Enstitüsü Beden Terbiyesi Şubesi	1934	Öğretmen	Ankara, Bursa	-
2	Hans	Marten	Erkek	Avusturya	Kayak	Antrenör	Kayak Federasyonu	1936	Antrenör	İstanbul, Manisa, Bursa, Çorum	-
3	Kark	Bari	Erkek	Avusturya	Kayak	Antrenör	Kayak Federasyonu	1936	Antrenör	İstanbul, Manisa, Bursa, Çorum	-
4	Max	Robhun	Erkek	İsviçre	Kayak	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Kayak Federasyonu	1948-40 gün	Antrenör	İsviçre	-
5	August	Mayer	Erkek	Avusturya	Kayak	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Kayak Federasyonu	1949 3.1.1950-3 ay 1.12.1953-3 ay 1.12.1954-3 ay 1.12.1955-3 ay 1.12.1957-4 ay 5-7.4.1963	Antrenör	Ankara, Bursa Kayseri, Erzurum, Sarıkambiş, Bayburt, Bitlis	788
6	Yohann	Standteiner	Erkek	Avusturya	Kayak	Antrenör	Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü Kayak Federasyonu	1.11.1956-28.2.1957	Antrenör, Kurs, Seminer	-	788
7	Hans	Gsellmann	Erkek	Avusturya	Kayak	Uzman	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Kayak Federasyonu	1.1.1963-2 ay 20.11.1963-1 ay 20.11.1964-1 ay 20.11.1965-1 ay	Antrenör, Kurs, Seminer	Kayseri, Kars	788
8	Sturm	Erich	Erkek	Avusturya	Kayak	Uzman	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Kayak Federasyonu	1965-2 ay	Uzman	Bursa	788
9	Wilhelm	Schendl	Erkek	Avusturya	Kayak	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Kayak Federasyonu	1966	Antrenör	Kars	-
10	Johnny	Granlund	Erkek	İsveç	Kayak	Antrenör	Gençlik ve spor bakanlığı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Kayak Federasyonu	1970	Antrenör	Bursa, Ağrı	-
11	Roland	Combe	Erkek	İsviçre	Kayak	Antrenör	Gençlik ve spor bakanlığı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Kayak Federasyonu	30.4.1973-31.5.1974	Antrenör	-	657

Tablo 88 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında 11 kayak uzmanının geldiği görülmektedir.

Tablo 89

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Kayak Uzmanlarının Ülkeleri

No	Ülke	f	%
1	Almanya	1	9,1
2	Avusturya	7	63,6
3	İsveç	1	9,1
4	İsviçre	2	18,2
Toplam		11	100

Tablo 89 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen kayak uzmanlarının % 63,6'sının Avusturya'dan, % 18,2'sinin İsviçre'den, % 9,1'inin Almanya ve İsveç'ten geldiği görülmektedir.

Tablo 90

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Kayak Uzmanlarının Cinsiyetleri.

No	Cinsiyet	f	%
1	Erkek	11	100
2	Kadın	0	0
Toplam		11	100

Tablo 90 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen kayak uzmanlarının tamamının erkek olduğu görülmektedir.

Tablo 91

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Kayak Uzmanlarının Türkiye'de Bulunma Dönemleri

No	Türkiye'de Bulunduğu Dönem	f	%
1	29.10.1923-17.04.1936	3	27,3
2	18.04.1936-28.06.1938	0	0
3	29.06.1938-31.12.1973	8	72,7
Toplam		11	100

Tablo 91 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen kayak uzmanlarının % 27,3'ünün TİCİ döneminde, % 72,7'sinin BTUM döneminde görev yaptığı görülmektedir.

Tablo 92

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Kayak Uzmanlarının Türkiye'ye Gelme Gerekçeleri

No	Gerekçe	f	%
1	Antrenör	7	63,6
2	Antrenör, Kurs ve Seminer	2	18,2
3	Antrenör ve Öğretmen	0	0
4	Seminer	0	0
5	Kurs	0	0
6	Öğretmen	1	9,1
7	Uzman	1	9,1
	Toplam	11	100

Tablo 92 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen kayak uzmanlarının % 63,6'sı antrenörlük, % 18,2'si antrenörlük görevinin yanı sıra düzenlenecek kurs ve seminerlerde görev almak ve % 9,1'inin ise sırasıyla öğretmen ve uzman olarak geldikleri görülmektedir.

Tablo 93

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Kayak Uzmanlarının Türkiye'de İstihdam Edilme Şekilleri

No	Kanun Dayanağı	f	%
1	788 sayılı kanun	4	36,4
2	2007 sayılı kanun	0	0
3	657 sayılı kanun	1	9,1
4	3530 sayılı kanun	0	0
5	2718 sayılı kanun	0	0
6	244 sayılı kanun	0	0
7	Belirsiz	6	54,5
Toplam		11	100

Tablo 93 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen kayak uzmanlarının % 36,4'ü 788 sayılı “Memurin Kanunu”na, % 9,1'inin 657 sayılı “Devlet Memurları Kanunu”na göre istihdam edilmişken, % 54,5'inin Türkiye'de hangi kanun maddesine göre istihdam edildiklerini gösteren herhangi bir bilgiye ulaşamamıştır.

Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen kayak uzmanları genellikle kısa süreli olarak hazırlık kampları ve uluslararası yarışmalar öncesi, Türk millî takımını çalıştırmak üzere geldikleri görülmüştür. Bu dönemde de genellikle kamplar düzenleyerek sporcuların gelişimine katkı sunmuşlardır (Kayak. (1966, Şubat 1). Cumhuriyet Gazetesi, s. 8; Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi (CDA), Fon Kodu: 030.18.01.02 Yer No: 190.67.8; Kayak. (1965, Kasım 23). Cumhuriyet Gazetesi, s. 8). Yine bu dönemde düzenlenen kurs ve seminerler Türk sporcu ve antrenörlerin eğitimi hedeflenmiştir. Bu amaçla 1965 yılında Dağcılık ve Kış Sporları Federasyonu tarafından Kayak Öğretmen Kampı düzenlenmiş ve eğitmenliğini de Hans Gsellmann yapmıştır (Kısa Haberler. (1965, Kasım 23). Cumhuriyet Gazetesi, s. 8).

Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen beden eğitimi ve spor uzmanlarının istihdam edilmelerinde dayanak olan kanun maddeleri ele alındığında kayak branşına özel bir durum dikkati çekmiştir. Diğer branşlardan farklı olarak Türkiye'de kayak sporunun en iyi şekilde icra edildiği alanların Doğu Anadolu Bölgesi'nde bulunan askeri alanların olması ve

yabancı antrenörlerin bu bölgelere girebilmeleri için 1 Temmuz 1927 tarih ve 1110 sayılı “*Askeri Memnu Mıntikalar Kanunu*”nun 1. maddesi’ne göre özel izin verildiği görülmüştür (Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi (CDA), Fon Kodu: 030.18.01.02 Yer No: 133.86.10; Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi (CDA), Fon Kodu: 030.18.01.02. Yer No: 137.82.13).

1924, 1928 ve 1932 Kış Olimpiyat Oyunları’na katılmayan Türkiye, genç Cumhuriyeti tanıtmak ve kış sporlarında Türkiye’nin olduğunu da göstermek amacıyla ilk kez 1936 Garmisch Kış Olimpiyat Oyunları’na katılma kararı almıştır. Türkiye’nin bu kararı, farklı şekillerde yorumlanmış ve tartışmalara neden olmuştur. Bazı basın organları Türkiye Cumhuriyeti’nin oyunlara katılmaktaki amacının uluslararası bir derece almaya çalışmaktan ziyade bir süredir üzerine odaklanılan kayak sporunun Türkiye’de de yapıldığını dünyaya duyurmak olduğunu belirtmişlerdir. Buna karşın, Garmisch Kış Olimpiyat Oyunları’na katılma kararını yanlış bulanların, takımın hazır olmadığını belirten görüşleri de basında yer almıştır. 1934 yılından beri önem verilen kayak branşında takım çıkarabilmek için İlyas Sinal idareci, Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsü Beden Terbiyesi muallimi Herbert Riedel ise antrenör olarak görevlendirilmiş ve CHP’nin maddî desteği ile takım Uludağ’da kampa alınmıştır. Kayak ekibinin hazırlıklarının ardından 16 Ocak 1936 tarihinde katile Almanya’ya gitmiştir. Tarihinde ilk kez yalnızca iniş, 18 km ve 4x10 km yarışlarına katılan Türkiye başarısız olmuştur. 1936 Kış Olimpiyat Oyunları’nda Türkiye’nin yer alışı, genç Cumhuriyeti dünyaya tanıtmada ve “kış oyunlarında da varız” mesajını vermede bir araç görevini görmüş, ayrıca ülkede kayak sporunun gelişmesine de büyük katkılar sağlamıştır (Güven ve Güven, 2019, s. 1-8).

Bu dönemde Türkiye’de görev yapan bazı kayak uzmanları bilgi ve tecrübelerini yazılı hale getirerek Türkiye’de kayak sporunun gelişimine katkı sağlamışlardır. Bu uzmanlardan Herbert Riedel, 1935 yılında “*Kayak Talimatnamesi*” isimli kitabı ile 1938 yılında “*Uludağ Kayak Mektebi*” kitabını Yüksek Ziraat Enstitüsü aracılığıyla yayımlamıştır. Riedel ayrıca 1942 yılında “*Leibesübungen und Körperliche Erziehung in der Osmanischen und Kemalistischen Türkei - Osmanlı ve Kemalist Türkiye’de fiziksel egzersizler ve Beden Eğitimi*” konulu tezini hazırlayarak, Türkiye’deki deneyimlerini bilimsel alanda paylaşmıştır.

Türkiye’de bu dönemde kayak sporun yaygınlaşması ve gelişmesi amacıyla bazı politikalar izlenmiş, bu politikaların en dikkat çekenlerinden bir tanesi de okullara kayak sporunun

girmesiyle ilgili çalışmaların yapılması olmuştur. Bu amaçla Avusturya'dan Hans Marten ve Kark Bari isminde iki uzman getirilerek İstanbul, Manisa, Bursa ve Çorum Maarif Vekâletlerine kayak yaptırtarak, dini bayramlar başta olmak üzere özel günlerde okullarda görevli olan öğretmenleri organize ederek Uludağ'da kayak yapmalarını sağlayacak çalışmalar yapmışlardır (Kayak sporunu mekteplilerde yapacak. (1936, Aralık 4). Spor Postası, s. 12).

Okullarda kayak faaliyetlerinin yapılmasına önem veren dönemin spor teşkilatı yetkilileri Ankara, Elmadag ve Dikmen mevkiinde kayak faaliyetleri düzenlerken, kışın buz tutan Çubuk suyunda da paten çalışmaları düzenlemişler, belirli bir seviyeye getirdikleri öğrencileri Uludağ'a götürerek çalışmalarına devam etmişlerdir (Ankara'da Yapılan Kayak Sporları. (1935, Ocak 19). Cumhuriyet Gazetesi, s. 5). Ayrıca Gazi Terbiye Enstitüsü Beden Terbiyesi Şubesi öğrencileri de üç hafta boyunca Uludağ'da öğretmen Kurt Dainas ve yardımcı öğretmenler eşliğinde kamp yaparak kayak öğrenmişlerdir (Kayak. (1938, Şubat 7). Türk Spor Kurumu Dergisi, s. 6).

Bu dönemde Türkiye'de görev yapan yabancı kayak uzmanları tek bir bölgede görevlendirilmemişler, kış sporlarının olduğu bütün bölgelere gönderilerek buralarda var olan kayak sporcularını çalıştırmışlar, kayak branşının yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi için çalışmalar yapmışlardır (Kayak Antrenörü Ankara'da. (1955, Aralık 3). Cumhuriyet Gazetesi, s. 5).

Bu dönemde kayak sporunun yapıldığı merkezlerden bir tanesi olan Bursa Uludağ'da tesisleşme süreci de başlamıştır. Bursa'da kayak etkinliklerinin başladığı yıllarda Uludağ'da Vali Fatin Güvendiren zamanında (15.12.1926-17.6.1933) Özel İdare tarafından yapılmış bir tek Büyük Otel mevcuttur. 17 odalı olan bu Otel kışın kapalı olup, sadece yaz aylarında hizmet vermektedir. Ancak, Büyük Otel tek başına ihtiyacı karşılamadığından Bursa Dağcılık Kulübü tarafından; yerel Halk Partisi Örgütünün, Valiliğin ve İdman Cemiyeti İttifakı'nın yardımlarıyla, Uludağ'da, Cennetkaya mevkiinde 110 yataklı bir Kayakevi yaptırtılarak, sporcuların faydalanmasına sunulmuştur. 1935 yılında hizmete giren bu Kayakevi Türkiye'nin ilk Kayakevi olmuştur. Daha sonra yine sporcuların can emniyeti açısından büyük önem taşıyan İmdat Evi, Otel Gözü, Karabelen gibi sığınaklar yaptırtılmıştır (Kayağın tarihçesi, (2019). <https://www.dogaspor.net/Akin-ALTINOK-Bursa-Dagcilik-Kulubu,DP-14.html> sayfasından erişilmiştir).

Yabancı kayak uzmanları Türkiye’de bulunduğu dönemde sadece antrenörlük yapmamış, aynı zamanda düzenlenen antrenör ve kayak gelişim kurslarıyla hem Türk antrenörlerin yetiştirilmesi hem de gençler arasında kayak sporunun yaygınlaşması için çalışmalar yapmışlardır. Bu amaçla 1966 yılında Sarıkamış’ta “Gençleri Yetiştirme Kayak Kampı” düzenlenmiş, 25 gün sürecek bu kampa yurt dışından Wilhelm Schendl getirilmiştir (Kayak çalışmaları hızlandı. (1970, Ocak 2). Cumhuriyet Gazetesi, s. 7).

Türkiye’ye 1923-1973 yılları arasında gelen kayak uzmanlarının genellikle uluslararası yarışmalar öncesi ve hazırlık kampları düzenleyerek Türk millî takımını çalıştırmak üzere geldikleri görülmüştür. Bu amaçla 1936 Garmish Kış Olimpiyat Oyunları’na katılacak sporcuları çalıştırmak üzere Uludağ’da kamp düzenlenmiş, kampı Yüksek Ziraat Enstitüsü, Beden Terbiyesi Şubesi kayak eğitmenlerinden Herbert Riedel yönetmiştir (Uludağ’da kış sporları. (1936, Şubat 1). Havacılık ve Spor, s. 2597). 1948 Saint Moritz Kış Olimpiyat Oyunları’nda Türk kayak millî takımını 40 gün boyunca İsviçreli kayak uzmanı Max Robhun çalıştırmış, oyunlar sonunda Türk sporcuları herhangi bir başarı elde edememiş, bu kadar kısa sürede Türk sporcularına sadece teknik kaideler konusunda bilgiler verilebilmiştir. Bu durum Türkiye’de kayak sporunun gelişimini geciktiren nedenlerden biri olarak değerlendirilmektedir (Kayakçılarınız Döndüler. (1948, Şubat 16). Kırmızı Beyaz, s. 2, sü. 2-3).

Bu dönemde Türkiye’de görev yapan yabancı uzmanlar zaman zaman Türkiye’de kayak sporu hakkında görüş ve önerilerini de paylaşmıştır. 1970 yılında Türkiye’de antrenör olarak görev yapan Johnny Granlund kendisiyle yapılan bir söyleşide Türkiye’de kayak sporu ile ilgili şu ifadelerle yer vermektedir;

Türkiye’de şu anda mukavemet müsabıkı diye hiç kimse yoktur. Hâlihazırda İsveç’te bulunan 5000 mukavemetçi Türkiye’de bulunan bütün mukavemetçileri mağlup eder. Bu spor dünyanın en zor sporudur. Her sporcunun günde altı bin kalori alması lazımdır, halbuki Türk sporcuların hepsi fakirdir. Peynir ekmele bu spor yürümez. Eğer ekip olarak sesinizi duyurmak istiyorsanız İskandinav memleketlerine giderek orada uzun süreli kamplar yapmalısınız. Buradaki gibi birkaç yarış yapmakla sporcu yetiştiremezsiniz (Bu iş peynir ekmele olmaz. (1970, Nisan 4). Cumhuriyet Gazetesi, s. 8, sü. 7-8).

1972-1976 yılları arasında Kayak Federasyonu Başkanlığı yapan İsmet Ülker, bu dönemde Türkiye’ye gelen yabancı kayak uzmanları hakkında şunları söylemiştir;

1973 yılında Türkiye’ye gelen Roland Combe benim dönemimde Türkiye’ye gelmiştir. Combe o dönemde Cenevre’de oturan İsviçre Kayak Öğretmenleri Sınav Kurulu üyesiydi. Combe’nin Türkiye’ye gelişi o dönemde İsviçre’de bulunan Dış Doktoru Salih Kurdakul ve Özer Ateş’in bir kayak eğitim kursunda tanışmaları ve Türkiye Kayak Öğretmenleri Derneği adına federasyonun bilgisi dâhilinde davet etmeleriyle olmuştur. Türkiye’de kısa süreli kaldı. Kış sezonunda Türkiye’de kalmıştır. Uludağ’da eğiticilerin eğitimi kursunda kayak öğretmenlerine kayak eğitimi konusunda öğretim ve yöntemler paylaşılmıştır. Bu kurs oldukça verimli geçmiştir. Ben de federasyon başkanı olarak bu tür faaliyetleri oldukça önemserdim. 1944-

1970 yılları arasında federasyon başkanlığı yapan Asım Kurt dönemi de başta olmak üzere önemli organizasyonlar öncesi bu yabancı antrenörlerin Türkiye'ye gelmesi sağlanmıştır. Hem o dönemde yapılacak olimpiyat oyunlarına hazırlık hem de kayak becerilerini geliştirme çalışmaları yapılmıştır. Benim görev yaptığım dönemde teknik kurul ve eğitim kuruluyla beraber almış olduğumuz kararla olimpiik teknikte kayak kaymak ve olimpiik tempoda kayak kaymak üzerine odaklanılmıştır. Bence vasıflı olmak kaydıyla Türkiye'de yabancı antrenör çalıştırılması faydalı olabilir. Özellikle kayak sporunda yabancı kayak antrenörü ihtiyacı vardır. Ama antrenörün yanına Türk antrenörde verilmelidir. Bununda yaralı olduğunu hepimiz yaşayarak gördük. Bu antrenörler sadece federasyonların faaliyetlerine katıldılar. 1976 Innsbruck Kış Olimpiyatları için iki antrenör getirtmek istedik. Biri genç biri yaşlıydı. Genç antrenöre yıldız ve genç takımları çalıştırmasını istedik ancak antrenör bu durumu bir gurur meselesi yaptı ve çalıştırmayarak ülkesine geri döndü. Burada bir itirafta bulunayım. Bugünkü tecrübem olsaydı ona hem millî takımı hem genç takımları diğer antrenörle birlikte çalıştırması teklifini yapardım. Herhalde bu teklifi reddetmezdi. O dönemde yönetici olarak böyle bir tutukluk yaptığımı düşünüyorum. Benim dönemimde Uluslararası Kayak Federasyonu kurallarına uygun olmayan pistlerde yarış yapılmasını yasaklamıştım. Dolayısıyla yarışmalar Palandöken, Uludağ, Erciyes ve Sarıkamış'ta yapılırdı. Benim zamanımda yapılan seminerlere katılan kayak öğretmenlerinin birçoğu bu sporu devam ettirdiler (İ. Ülker, kişisel iletişim, Mart 23, 2020).

1945-1973 yılları arasında millî takım sporcusu ve sonrasında millî takım antrenörü olarak görev yapan Fevzi Tosun, bu dönem Türkiye'ye gelen yabancı antrenörlerle ilgili olarak şunları söylemiştir;

August Mayer ve sonrasında Avusturya'dan gelen diğer antrenörlerle çalışma imkanı buldum. O dönem gelen antrenörlerin bize katkısı oldu. O dönemde biz kayak yapıyorduk ama ezbere yapıyorduk. Özellikle Mayer, kayak ile ilgili teknik bilgileri öğretirken aynı zamanda kayağın tarihini de öğretti bize. Bu antrenörlerin çoğu Asım Kurt zamanında geldi. Bu antrenörler sadece teknik öğretmedi aynı zamanda trampelenlerin yapılması, pistlerin hazırlanması, mekanik testlerin yapılmasını onlardan öğrendik. Gelen antrenörler kayak eğitimi almış yetenekli antrenörlerdi. Türkiye'ye çok yararları oldu. Millî takım antrenörlüğü yaparken bazen temel eğitim için kulüplerde de çalıştılar. Erzurum, Uludağ, Sarıkamış ve Kayseri'de faaliyetler yapılırdı. Bir çoğu düzenlenen hakem ve antrenör kurslarında görev aldılar. Bu kursların birçoğuna katıldım. Bu kurslar genellikle Bursa ve Kayseri'de açılırdı. Bu kurslara katılanlar daha sonra bu sporda hizmet etmeye devam ettiler. Özellikle August Mayer'i babamız gibi gördük. Ona çok saygı duyardık (F. Tosun, kişisel iletişim, Mart 23, 2020).

Bu dönemde Türkiye'ye gelen yabancı kayak uzmanlarından iki şekilde istifade edildiği görülmektedir. Bu uzmanların bir kısmı Türkiye'de kayak sporunun geniş kitlelere yayılması için çalışmalar yaparken, diğer antrenörler ise millî takım sporcularını çalıştırmak üzere kısa süreli olarak gelmişlerdir. Ayrıca düzenlenen antrenör kursları ile Türk antrenörlerin yetiştirilmesine katkı sağlamışlar, ayrıca düzenlenen sporcu eğitim kamplarıyla yetenekli sporcuların eğitilmesini hedeflemişlerdir.

4.26. Kürek Branşında Gelen Yabancı Uzmanların İstihdamı, Çalışmaları ve Etkileri

Osmanlı Devleti'nde Büyükkada, Moda, Beykoz ve Büyükdere civarında kürek yarışmalarının yapıldığı bilinmektedir. Uluslararası Federasyonu'nu 1892 yılında oluşturan, 1896 yılından itibaren de tüm Olimpiyat Oyunları'nın bünyesinde yer alan ve bugün 151 ülkede yarışmaları düzenlenen "Kürek", dünyanın en prestijli spor dallarından

bir tanesi olmuştur. Osmanlılar döneminde denizcilikle birlikte ele alınmış ve kürekçiliğin gelişimi de donanmanın gelişmesiyle daha da ilerlemiştir. Donanmanın güçlenmesi ile birlikte ilk kez 16. yüzyılda İstanbul Boğazı'nda kürek yarışları düzenlenmiştir. Boğaziçi ve Marmara suları ilk kürek yarışlarının parkuru olmuştur. Topkapı Kütüphanesi'ndeki bilgiler, 1579 yılında yarışlar yapıldığını ve bu yarışmalara 25 kayığın katıldığını göstermektedir. Bu kayıklar Sadrazam, Vezirler ve Yeniçeri Ağalarına ait olup, yarışın öneminden dolayı dönemin padişahı III. Murad tarafından Sarayburnu Kasrı'ndan izlenmiştir. Şölen görünümlü bu yarışın önemli tarafı, ilk kez bir sadrazamın böyle bir yarışta kendi özel kayığı ile yer almasıdır (Küreğin tarihçesi, (2019). <http://www.tkf.gov.tr/1/federasyontarihcesi-377.aspx> sayfasından erişilmiştir).

1896 yılında Atina'da yapılan ilk Modern Olimpiyat Oyunları'na yarışmak amacıyla katılan Türk sporcusu kürek branşında Mehmet Ali Paşa'dır. Kötü hava şartları nedeniyle kürek yarışmaları iptal edilmiştir (Güven, 2011, s. 232-241). Japonya'ya bir dostluk ziyaretine giden Ertuğrul gemisi personeli, bu sırada uğradıkları Singapur'da düzenlenmekte olan kürek yarışına katılarak birincilik kazanmıştır. Türkiye'de ilk resmi kürek yarışmaları ise 7 Eylül 1913'te Donanma-i Osman-i Muavenet-i Millîye Cemiyeti tarafından İstanbul'da düzenlenmiştir. Kürek, 1924'te Deniz Sporları Federasyonu'na bağlanarak faaliyetlerini uzun süre bu teşkilatın bünyesinde gerçekleştirmiştir. Kürek faaliyetlerine Fenerbahçe, Altınordu ve Haliç gibi kulüpler yanında daha sonra Moda, Galatasaray, Güneş (daha sonra Taksim) ve Beykoz gibi kulüpler de katılmıştır. İzmit'te de Hereke Spor Kulübü İstanbul kulüplerinin başlıca rakibi olmuştur. Bu dönemde il şampiyonalarının ardından düzenlenen bölge müsabakaları en önemli kulüplerarası müsabakaları teşkil etmiştir. 1930'lu yıllarda Fenerbahçe Spor Kulübü'nden üç kız kardeş Fitnat, Nezihe ve Melek Özdil Hanımlar ilk kadın kürekçiler olurken, 1940'larda da "Tasvir-i Efkar" Gazetesi tarafından düzenlenmeye başlayan geleneksel Büyükdere-Bebek kürek yarışları bu spora ayrı bir renk katmıştır. Aynı yıllarda büyük ve kaba sandallardan ince teknelere geçilmiş ve 1942'de Oxford ve Cambridge Üniversiteleri arasında yapılan geleneksel kürek yarışmalarında, Cambridge Takımı'nda yer alan Şamil Urallı uluslararası alanda adını duyurmuştur. 1952'de Batı Almanya-Florchein'daki müsabakalara katılan Türk kürekçiler, ödünç teknelerle yarışmalarına rağmen 2 birincilik, 1 ikincilik almışlardır. 1955 Akdeniz Oyunları'nda tek çiftede gümüş madalya alan Fenerbahçeli sporcu Tonguç Türsan, uluslararası alandaki ilk önemli başarıyı elde eden sporcu olmuştur. 1957 yılında Eftal Nogan'ın başkanı olduğu "Kürek Federasyonu" kurulmuş, 1960'lı yıllarda kürek

sporu yeni isimler (Korel Durgun, Erdinç Karaer, Kemal Yüce vb.) ve Ankara gibi yeni bölgeler kazanmış ve Mogan Gölü kürek merkezine dönüşmüştür. Kürek sporu kulüplerarası rekabetin en yoğun olduğu spor dallarından biri olmuştur. 1951'e kadar sadece il ve bölge şampiyonaları düzenlenirken, II. Dünya Savaşı sonrasında birçok kulübün kürek branşı açması ve Marmara bölgesi dışındaki kulüplerin de bu spora ilgi duymaları ile kulüplerarası Türkiye Şampiyonaları düzenlenmeye başlamıştır (Küreğin tarihçesi, (2019). <http://www.tkf.gov.tr/1/federasyontarihcesi-377.aspx> sayfasından erişilmiştir).

Tablo 94

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Kürek Uzmanlarının Listesi

No	Adı	Soyadı	Cinsiyet	Ülkesi	Branşı	Unvanı	Çalıştığı Birim	Çalıştığı Yıl	Türkiye'ye Geliş Amacı	Görev Yerleri	Görevlendirme Kanun Dayanağı
1	Dr. Walter		Erkek	İsviçre	Kürek	Antrenör	Kürek Federasyonu	1962-24 gün	Kurs	İstanbul	-
2	Lothar	Fonyeisen	Erkek	Almanya	Kürek	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Kürek Federasyonu	1965-3 ay	Antrenör	Ankara, İstanbul	788
3	Mr. Tobi		Erkek	İsviçre	Kürek	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Kürek Federasyonu	1967	Antrenör	İstanbul, Kocaeli	-
4	Milivoj	Boroniç	Erkek	Yugoslavya	Kürek	Antrenör	Gençlik ve Spor Bakanlığı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Kürek Federasyonu	1969 1972- 1 yıl 1.7.1973-1 yıl	Antrenör, Kurs, Seminer	Ankara	657

Tablo 94 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında dört kürek uzmanının geldiği görülmektedir.

Tablo 95

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Kürek Uzmanlarının Ülkeleri

No	Ülke	f	%
1	Almanya	1	25
2	İsviçre	2	50
3	Yugoslavya	1	25
	Toplam	4	100

Tablo 95 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen kürek uzmanlarının % 50'sinin İsviçre, % 25'inin sırasıyla Almanya ve Yugoslavya'dan geldiği görülmektedir.

Tablo 96

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Kürek Uzmanlarının Cinsiyetleri.

No	Cinsiyet	f	%
1	Erkek	4	100
2	Kadın	0	0
	Toplam	4	100

Tablo 96 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen kürek uzmanlarının tamamının erkek olduğu görülmektedir.

Tablo 97

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Kürek Uzmanlarının Türkiye'de Bulunma Dönemleri

No	Türkiye'de Bulunduğu Dönem	f	%
1	29.10.1923-17.04.1936	0	0
2	18.04.1936-28.06.1938	0	0
3	29.06.1938-31.12.1973	4	100
	Toplam	4	100

Tablo 97 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen kürek uzmanlarının tamamının BTUM döneminde geldiği görülmektedir.

Tablo 98

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Kürek Uzmanlarının Türkiye'ye Gelme Gerekçeleri

No	Gerekçe	f	%
1	Antrenör	2	50
2	Antrenör, Kurs ve Seminer	1	25
3	Antrenör ve Öğretmen	0	0
4	Seminer	0	0
5	Kurs	1	25
6	Öğretmen	0	0
7	Uzman	0	0
	Toplam	4	100

Tablo 98 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen kürek uzmanlarının % 50'sinin antrenör, % 25'inin düzenlenecek kurslarda eğitmen olarak ve % 25'inin ise antrenörlük görevinin yanında düzenlenecek antrenör ve hakem kursları düzenlemek üzere görev yaptıkları görülmektedir.

Tablo 99

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Kürek Uzmanlarının Türkiye'de İstihdam Edilme Şekilleri

No	Kanun Dayanağı	f	%
1	788 sayılı kanun	1	25
2	2007 sayılı kanun	0	0
3	657 sayılı kanun	1	25
4	3530 sayılı kanun	0	0
5	2718 sayılı kanun	0	0
6	244 sayılı kanun	0	0
7	Belirsiz	2	50
	Toplam	4	100

Tablo 99 incelendiğinde, Türkiye’ye 1923-1973 yılları arasında gelen kürek uzmanlarının % 25’inin 788 sayılı “*Memurin Kanunu*”na, % 25’inin 657 sayılı “*Devlet Memurları Kanunu*”na göre istihdam edilmişken, % 50’sinin Türkiye’de hangi kanun maddesine göre istihdam edildiklerini gösteren herhangi bir bilgiye ulaşlamamıştır.

Uluslararası Federasyonu’nu 1892 yılında oluşturan, 1896 yılından bu yana da Olimpiyat Oyunları’nın bünyesinde yer alan ve bugün 151 ülkede yarışmaları düzenlenen Kürek sporunun Türklerde de çok eski bir tarihi vardır. Türkiye’de kürek branşında, modern anlamda çalışmalar yapılabilmesi için yabancı kürek uzmanlardan yararlanılmıştır. Türkiye’ye 1923-1973 yılları arasında gelen yabancı kürek uzmanları genel olarak uluslararası yarışmalar öncesinde, Türkiye’de kürek sporunun temel kaidelerini öğretmek, kürek sporcularını yetiştirmek ve düzenlenecek antrenör ve hakem kurslarında görev almak üzere kısa süreliğine gelmişlerdir. Bu dönemde gelen uzmanların başarılı isimlerden olmasına özen gösterilmiş, bu görevlendirmeler genellikle kısa süreli olurken Türkiye’de en uzun süreli görev yapan kürek uzmanı ise Yugoslav Milivoj Boroniç olmuştur. Bu dönemde düzenlenen kurs ve seminerlerde kürek sporunun en temel kaidelerinden başlanarak yeni bir ekol oluşturma çabalarının adımları atılmış, gelen yabancı kürek uzmanları da programlarını buna göre şekillendirmişlerdir. 1962 yılında Türkiye’ye gelerek düzenlenen antrenör kursunda görev alan İsviçreli Dr. Walter, kürek sporunun en temel kavramlarından başlayarak Türk antrenörlerin eğitimine başlamıştır. Düzenlenen bu kursa kürek millî takım antrenörleri Ahmet Yavaşoğlu, Güngör Toygarlı ve Edip Öke katılmıştır (İsviçreli kürek antrenörü işe alfabeden başladı. (1962, Temmuz 11). Cumhuriyet Gazetesi, s. 6, sü. 5).

Türkiye’ye 1923-1973 yılları arasında gelen yabancı kürek uzmanları Türkiye’de kürek faaliyetleri ile ilgili görüş ve önerilerini de paylaşarak aksayan yönlerin düzeltilmesine katkı sağlamışlardır. Bu uzmanlardan Milivoj Boroniç Türkiye’de kürek sporu ile ilgili olarak şunları söylemektedir;

Türkiye’de kürek sporu gördüğüm kadarıyla bazı Avrupa ülkelerinden en az elli yıl geridedir. Su ve iklim şartları Türkiye’de kürekçiliğin gelişmesine müsaittir. Öncelikle iyi netice için düzenli çalışma, bilgi ve görgü şarttır. Türkiye’de bütün kulüplerin ayrı stilde çalışmaları bence büyük hatadır. İdari ve teknik çalışmaları mutlaka disipline etmek gerekmektedir. Küreklerde disiplin başta gelmektedir. Metotla çalışmayı aksatmamalı, kondisyonları daima muhafaz etmelidir (Yugoslav antrenöre göre: Türkiye kürekte 50 yıl geri. (1969, Temmuz 6). Cumhuriyet Gazetesi, s. 8)

Türkiye’de görev yapan yabancı uzmanlar Türkiye’de kaldıkları sürede genel olarak oldukça iyi ağırlanmışlar ve Türkiye koşullarında iyi imkanlar elde etmişlerdir. Ancak bazı

kötü olaylarda yaşanmıştır. Bu olaylardan bir tanesi Türkiye’de görev yapan İsviçreli kürek antrenörü Mr. Tobi’nin başına gelmiştir. Şöyle ki; 1967 yılında tek dümencilik millî takım seçmeleri esnasında seçmelere kendi lehlerine müdahale etmek isteyen bazı Herekeliler tarafından tartaklanmışlardır (Efdal Nogan ve İsviçreli antrenör Tobi Hereke’de tartaklandı. (1967, Temmuz 15). Cumhuriyet Gazetesi, s. 8).

Kürek millî takım antrenörlerinden Emir Turgan bu dönemde Türkiye’ye gelen yabancı kürek antrenörleri ile ilgili şunları söylemiştir;

Bu antrenörlerin geldiği dönem millî takım antrenörü olduğum için hepsiyle çalışma imkanı buldum. Gelen antrenörler o dönem kendi ülkelerinde başarılı isimlerdi. Ama en iyisi Boroniç’ti. Eftal Nogan zamanında gelen antrenörlerdi. Bu antrenörlerin geldiği memleketler Türkiye’ye göre kürekte ileri gitmiş memleketler olduğu için bu antrenörlerin de katkısı oldu diyebilirim. Bu antrenörler millî takımı çalıştırırken aynı zamanda kulüplerde yardımcı oldular. Mesela Lothar, Galatasaray’a yardımcı oldu. Eskiden millî takım düzeyinde müsabaka çok azdı. Senede ya da iki senede bir defa olurdu. O zaman spor teşkilatında kürek sporu çok sıradan görülür ve çok önem verilmezdi. Sonradan düzeldi. Benim dönemimde millî takım kampı yapacağım ama para yok, bende gece yapardım, yemekleri ben kendim yapardım eşimden yardım alırdım. Topladığım parayı da kamp parası olarak kullanırdım. İstanbul bölgesinde yeni antrenör olduğum dönemde Balkan Şampiyonası’ndan döndük. Bazı madalyalar aldık. Bende tebrik bekliyorum. Birde baktım bu adam neden sabahdan akşama kadar mesai yapmamış diye hesap sordular. İstifa edecektim. 17 yıl millî takımın başındaydım ancak hep cebimden para harcadım. Çalışmaları Ankara Mogan ve Gölbaşı, kış kamplarını genellikle Fethiye’de ve Kocaeli’de yapardık. Bu antrenörler buralara da gitmişler ve aynı zamanda bazı antrenör kursları da düzenlemişlerdir. Bu kurslardan birisi de İstanbul’da düzenlendi ve benimde bu kurstan bir sertifikam vardır. Yüksel Taşçı ve Cüneyt Üstüner bu dönemde yetişen başarılı sporculardandı. Yabancı antrenörlerle ilişkilerimiz gayet iyiydi. Bazılarıyla ailecekte görüşürdük. Boroniç ile Ankara’da Mogan gölünde kamptaydık. Yemek listesini ve porsiyonları Boroniç verirdi. Ancak devlet ihale ile yemek işini ayarlayınca bazı sorunlarda oluyordu. Bir gün yemekte Boroniç kalkıp etin gramını ölçtü. 100 gram olması gereken porsiyon 55 gram çıkmıştı. Hemen Genel Sekreter Can Tekman’a telefon ettik. Boroniç bağırdı çağırdı durumu düzeltti ama sonuçta herşey paraya dayanıyordu. Bizim zamanımızda herşey kısıtlıydı. Mesela yurt dışında rozet takasları oluyordu. Biz çocuklara üç tane rozet veriyorduk. Yabancılarda o kadar çok oluyorduki biz ortada kalıyorduk sonrasında (E. Turgan, kişisel iletişim, Mart 20, 2020).

Bu dönemde gelen yabancı kürek uzmanları, o dönem kürek branşında Türkiye’den daha iyi olan ülkelerden seçilmişlerdir. Bu uzmanlar, görev yaptıkları sürede Türk kürekçilere dönemin kısıtlı imkanları doğrultusunda modern kürek kaidelerini öğretmeye çalışmışlar, ayrıca düzenlenen antrenör kurslarıyla Türk antrenörlerin yetişmesine de katkı sağlamışlardır.

4.27. Masa Tenisi Branşında Gelen Yabancı Uzmanların İstihdamı, Çalışmaları ve Etkileri

Türkiye’de ilk defa Cumhuriyet döneminde tanınmaya başlayan masa tenisinin o dönemde Robert Kolej’in de oynandığı bilinmektedir. Cazip ve hareketli bir spor dalı olan masa tenisi İstanbul’da hızla yayılmış ve bütün bu gelişmeler üzerine 1930’ da ilk ‘Türkiye Masa

Tenisi Şampiyonası' düzenlenmiştir. İlk turnuva Altınordu Spor Kulübü tarafından yapılmış ancak 1940–1948 yıllarında bir duraklama devresine girmiştir. 1953'te Tenis Federasyonuna bağlanan masa tenisi 1966'da Ali Abalı başkanlığında, kendi federasyonuna kavuşmuştur. Türkiye'de modern masa tenisi çalışmalarını 1967 yılında Türkiye'de göreve başlayan Yugoslav Antrenör Hrbud zamanında başlamıştır. Yapılan bu çalışmaların devamında Türkiye'de bayanlarda Selda Doğan, Kadriye Poyrazoğlu ve Nevin Mutlu, Erkeklerde Vasıl Aleksandrisis, Oktay Çimen ve Gürhan Yıldız gibi yetenekli sporcuların uluslararası düzeyde başarı kazanmışlardır. 1973 Balkan şampiyonası ve 1973-75 Akdeniz Oyunları'nda üç kez şampiyon olan Vasil Aleksandridis, bu dalda uluslararası alanda başarı kazanan ilk Türk sporcu olmuştur (Asan, 2011, s. 42-44).

Tablo 100

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Masa Tenisi Uzmanlarının Listesi

No	Adı	Soyadı	Cinsiyet	Ülkesi	Branşı	Unvanı	Çalıştığı Birim	Çalıştığı Yıl	Türkiye'ye Geliş Amacı	Görev Yerleri	Görevlendirme Kanun Dayanağı
1	Zeljko	Hrbud	Erkek	Yugoslavya	Masa Tenisi	Antrenör	Gençlik ve spor bakanlığı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Masa Tenisi Federasyonu	1967-3 ay 1968 1970-8 ay 1.3.1971-1 yıl	Antrenör, kurs, seminer	Antalya, Ankara, İzmir, İstanbul, Zonguldak	657
2	Jenö	Ujlaky	Erkek	Macaristan	Masa Tenisi	Antrenör	Gençlik ve spor bakanlığı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Masa Tenisi Federasyonu	1.3.1972-28.2.1973 1.3.1973-1 yıl	Antrenör, kurs, seminer	Ankara	657

Tablo 100 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında iki masa tenisi uzmanının geldiği görülmektedir.

Tablo 101

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Masa Tenisi Uzmanlarının Ülkeleri

No	Ülke	f	%
1	Macaristan	1	50
2	Yugoslavya	1	50
Toplam		2	100

Tablo 101 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen masa tenisi uzmanlarının % 50'si Macaristan'dan, % 50'sinin ise Yugoslavya'dan geldiği görülmektedir.

Tablo 102

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Masa Tenisi Uzmanlarının Cinsiyetleri

No	Cinsiyet	f	%
1	Erkek	2	100
2	Kadın	0	0
Toplam		2	100

Tablo 102 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen masa tenisi uzmanlarının tamamının erkek olduğu görülmektedir.

Tablo 103

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Masa Tenisi Uzmanlarının Türkiye'de Bulunma Dönemleri

No	Türkiye'de Bulunduğu Dönem	f	%
1	29.10.1923-17.04.1936	0	0
2	18.04.1936-28.06.1938	0	0
3	29.06.1938-31.12.1973	2	100
Toplam		2	100

Tablo 103 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen masa tenisi uzmanlarının tamamının BTUM döneminde geldiği görülmektedir.

Tablo 104

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Masa Tenisi Uzmanlarının Türkiye'ye Gelme Gerekçeleri

No	Gerekçe	f	%
1	Antrenör	0	0
2	Antrenör, Kurs ve Seminer	2	100
3	Antrenör ve Öğretmen	0	0
4	Seminer	0	0
5	Kurs	0	0
6	Öğretmen	0	0
7	Uzman	0	0
	Toplam	2	100

Tablo 104 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen masa tenisi uzmanlarının tamamının antrenörlük görevinin yanında düzenlenecek kurs ve seminerlerde görev almak üzere geldikleri görülmektedir.

Tablo 105

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Masa Tenisi Uzmanlarının Türkiye'de İstihdam Edilme Şekilleri

No	Kanun Dayanağı	f	%
1	788 sayılı kanun	0	0
2	2007 sayılı kanun	0	0
3	657 sayılı kanun	2	100
4	3530 sayılı kanun	0	0
5	2718 sayılı kanun	0	0
6	244 sayılı kanun	0	0
7	Belirsiz	0	0
	Toplam	2	100

Tablo 105 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen masa tenisi uzmanlarının tamamının 657 sayılı “Devlet Memurları Kanunu”na göre istihdam edildikleri görülmektedir.

Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen masa tenisi uzmanları antrenörlük görevinin yanında vermiş oldukları kurslar ile antrenör gelişimine de katkı sağlamışlardır. Özellikle Yugoslav antrenör Hrbud, Türkiye'de masa tenisinin modern anlamda öğretilmesi ve gelişimi için çalışmalar yaparken masa tenisinin Türkiye'de gelişmesinin yolunun özellik gençlere önem verilmesi ve masa tenisinin okullara girmesiyle mümkün olabileceğini söylemiştir (Masa tenisi antrenörü “Gençlere önem verilmeli.” dedi. (1967, Kasım 25). Cumhuriyet Gazetesi, s. 8; Gürel, Ç. (1968, Ocak 15). Okullara Girmek Şart. Cumhuriyet Gazetesi, s. 8, sü.1).

Bu dönemde Türkiye'de görev yapan antrenörler önemli yarışmalar öncesi düzenledikleri kamplarla sporcuları yarışmalara hazırlarken, genellikle Türkiye'de kısa süreli kaldıkları görülmüştür (Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi (CDA), Fon Kodu: 030.18.01.02 Yer No: 283.45.14.2; Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi (CDA), Fon Kodu: 30.18.1.2 Yer No: 302.58.7; Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi (CDA), Fon Kodu: 30.18.1.2 Yer No: 283.45.14; Masa Tenisi Antrenörü Gitti. (1967, Aralık 24). Cumhuriyet Gazetesi, s. 8, sü.1).

Türkiye'de bu dönemde görev yapan uzmanlar Türkiye'nin farklı bölgelerine gönderilerek, o bölgelerdeki sporcuların yararlanmaları sağlanmıştır. Bu kapsamda Ankara'dan İzmir'e gönderilen Yugoslav antrenör Zeljko Hrbud, gazetecilerle yapmış olduğu bir söyleşide Türkiye'deki masa tenisi faaliyetleri ile ilgili şunları söylemiştir;

Türkiye'de masa tenisi topu sadece rakip sahaya göndermek şeklinde anlaşıyor. Bu çok yanlış bir tarzıdır. Böylece rakibe sizi yensin diye adeta top vermiş olursunuz. Bugün gömme diye uygulanan sistem de artık tarihe karışmıştır. Rakibin topa karşı koyamaması için birçok yeni sistem gelmiştir. Federasyon bölgelere antrenörler verir ve okullara ehemmiyet verirse masa tenisinin Türkiye'de ilerlememesi için sebep yoktur, çok istidatlı gençler vardır, ifadelerini kullanmıştır (Okullara girmek lazım. (1968, Ocak 15). Cumhuriyet Gazetesi, s. 8).

Masa tenisi eski millî takım sporcusu, millî takım antrenörü ve Masa Tenisi Federasyonu Başkanlarından Öğrt. Gör. Dr. Oktay Çimen, Türkiye'ye gelen yabancı masa tenisi antrenörleri hakkında şunları söylemiştir;

Bu yabancı antrenörlerin gelişi o dönem için doğru kararlardı. Bu tür durumları dönemine göre değerlendirmek gerekli. Özellikle Hrbud çok doğru bir tercihti. Altyapı adına çok önemli işler yaptı. O dönem Yugoslavya dağılmamıştı ve Yugoslavya o dönem dünya finali oynayan seviyedeydi. Ayrıca Türkiye Masa Tenisi Federasyonu'nun yeni kurulduğu, yeni teşkilatlanmaya başladığı, yeni kulüpleşmeye başladığı bu dönemde bu antrenörlerin gelmesi ayrıca önemlidir. Türkiye'de masa tenisi adına çok güçlü bir alt yapı oluşturdular. Bu çalışma

Türkiye’de masa tenisini bu günlere getirdi. Genellikle millî takımlarda görev yaptılar. İstanbul ve Ankara başta olmak üzere diğer illere de gittiler. İstanbulda bütün kulüp sporcularını bir araya toplayarak bölge çalışmaları da yaptılar. Millî takım kampalarına gelişmekte olan illerin antrenörleri çağırılarak antrenör kurs ve uygulamalı seminerler yaptılar. Bu dönemde yabancı antrenörler tarafından çok önemli sporcular yetişti. Gürcan Karadede, Aydemir Cengiz, Mahir Özbayraç bu isimlerden bir kaçıdır. O dönemde birden fazla millî takım oluşturabilecek kadro genişliği vardı. Ama şimdi biraz değişti bu durum. Farklı ülkelerden ve farklı kültürlerden geldi bu antrenörler. Çok büyük sorunlar yaşamalarında bazı zorluklar yaşamışlardır. Ama en güzel tarafı sadece işlerine bakıyorlardı. Salona girdiğinde sadece işini yapar başka işle uğraşmazlardı. Aslında Türkiye’yi birazda basamak olarak kullandılar. Burada çok ciddi çalışmalar yaptılar belki ama burayı basamak olarak kullandıklarını da düşünüyorum. Yabancı antrenör geitilmesinde birazda sistemi sorulamak gerekiyor. 45 Avrupa ülkesi arasında her zaman 25-30’uncu oluyorsanız demekkki sporcu yetiştiremiyorsunuz ve yabancı antrenör ihtiyacı var demektir. Bunu yapmadığımız sürece anlık başarılarla yetinmek zorunda kalırız (O. Çimen, kişisel iletişim, Mart 27, 2020).

1923-1973 yılları arasında Türkiye’ye gelen yabancı masa tenisi uzmanları, Türkiye’de modern anlamda masa tenisi kaidelerinin yerleşmesi, Türk antrenörlerin yetiştirilmesi gibi konularda faaliyet yürütürken, özellikle düzenlenen spor organizasyonları öncesinde Türk sporcularını çalıştırmışlardır. Antrenörlerin çalışmaları ve değerlendirmelerinden o dönemde Türkiye’de modern masa tenisi öğretim yöntemlerinden haberdar olunmadığı anlaşılmaktadır. Ayrıca yurt dışında olduğu gibi masa tenisinde başarılı olabilmek için okullarda masa tenisi faaliyetlerine önem verilmesinin son derece önemli olduğu vurgulanmaktadır.

4.28. Taekwondo Branşında Gelen Yabancı Uzmanların İstihdamı, Çalışmaları ve Etkileri

1964 yılında Koreli General Choi Hong Hi başkanlığındaki bir ekip Taekwondo’yu tanıtmak maksadıyla Türkiye’ye bir seyahat gerçekleştirmiştir. Gösteri ekibinin yapmış olduğu etkili performans izleyiciler tarafında büyük beğeni toplamıştır. Taekwondo gösterisini seyreden seyirciler arasında bulunan judocular Nazım Canca, Şükrü Gencel, Hayati Akbay, İsmet Iraz ve İsmail Gürbüz gösteri sonrasında Koreli General Choi Hong Hi ile görüşerek Taekwondo’nun Türkiye’de başlaması için gerekli ilk adımları atmışlardır. 1968 yılında resmi olarak Judo Federasyonu bünyesinde faaliyetlerini sürdürmeye başlayan Taekwondo branşı için 16 Haziran 1970’ de dönemin spor bakanı olan İsmet Sezgin, Türk Taekwondosunun gelişmesi için Güney Koreden Soo-Se Cho’yu Türkiye ye davet etmiştir. 1981 yılında Judo Federasyonu'ndan ayrılarak müstakil Federasyon olan Taekwondo Federasyonu Başkanlığına Mithat Kor getirilmiştir. Taekwondo branşı bu tarihten sonra gelişimine sürekli devam etmiştir (Türkoğlu, 2019, s.

17; Taekwondonun tarihçesi, (2019).
<http://www.turkiyetaekwondofed.gov.tr/default.asp?SayfaID=10> sayfasından erişilmiştir).

Tablo 106

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Taekwondo Uzmanlarının Listesi

No	Adı	Soyadı	Cinsiyet	Ülkesi	Branşı	Unvanı	Çalıştığı Birim	Çalıştığı Yıl	Türkiye'ye Geliş Amacı	Görev Yerleri	Görevlendirme Kanun Dayanağı
1	Soo Se	Cho	Erkek	Güney Kore	Taekwondo	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Judo Federasyonu	1970 1.3.1971-1 yıl 28.2.1972-1 yıl 1.3.1973-1 yıl	Antrenör, Kurs, Seminer	Ankara, İstanbul, İzmir	657

Tablo 106 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen Taekwondo uzmanı Güney Koreli Soo Se Cho'dur. Türkiye'de 1970-1974 yılları arasında olmak üzere dört görev yapan Cho, Türkiye'de bulunduğu sürede antrenörlüğün yanı sıra Türkiye'de bulunduğu süre içerisinde kurs ve seminerler düzenlemesi planlanmıştır. Cho, Türkiye'de 657 sayılı "Devlet Memurları Kanunu"na göre görevlendirilmiştir. So Se Cho'nun Türkiye davet edilme gerekçelerinin başında 1971 yılında Türkiye'de düzenlenecek Akdeniz Oyunları'na katılacak Türk millî takımını çalıştırma amacı bulunmaktadır. (Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi (CDA), Fon Kodu: 030.18.01.02 Yer No: 283.45.14.2; Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi (CDA), Fon Kodu: 30.18.1.2 Yer No: 283.45.14).

Soo Se Cho Türkiye’de görev yaptığı sürede pek çok başarılı sporcu yetiştirmiş, Türkiye’de taekwondonun modern anlamda yerleşmesi için çalışmalar yapmıştır. Cho’nun Türkiye’den ayrılmadan önce mali bir problem yaşadığı, altı aydır maaş alamadığı ile ilgili bilgilere de ulaşılmıştır. Bu problemin nasıl çözüldüğüne yönelik ise yerel basında bir bilgiye ulaşılamamıştır (Ülkemizdeki Koreli judo ve taekwondo çalıştırıcıları 6 aydır maaş alamıyor. (1973, Ağustos 4). Cumhuriyet Gazetesi, s. 8, sü. 2).

Uluslararası Taekwondo hakemlerinden Berhan Arslan’ın Soo Se Cho hakkında ki görüşleri şöyledir;

1970’li yıllarda taekwondo yapan çok fazla kimse kalmadı Türkiye’de. Ben o dönemde taekwondo yapan isimlerden birisiyim. Soo Se Cho’nun gelişi çok isabetli bir karar olmuştur. O dönemde Türkiye’de bu işi ilerletecek isim yoktu. Hoca çok ciddi ve disiplinli birisiydi. Ben onun hiç güldüğünü görmedim. Türk taekwondosuna çok katkısı olduğuna inanıyorum. Hoca Türkiye’ye geldiğinde 13,5 yaşındaydım. Taekwondo ile ilgili herşeyi ondan öğrendim diyebilirim. Hoca Türkiye’de kaldığı dönemde Türkiye’nin pek çok şehrine, davet edilen edilen her yere giderek taekwondo’nun yayılması için çok çalıştı. İsmet Iraz Türk taekwondosunun babasıysa Soo Se Cho’da onu yetiştiren kişidir. Antrenör kurslarının yanında kuşak sınavları da düzenlerdi. O dönem taekwondo yapan Türk sporcular branşın temellerini attılar. Hocayı çok uyumlu ve sakın birisi olarak tanıdık ancak o dönem üst yöneticilerle bazı sorunlar yaşadığımızı da duyardık. 12-13 yaşlarında Selim Sırrı Tarcan Spor Salonu’nda antrenman yaparken torbaya tekme attığımda torbanın zinciri kopup yere düşmüştü. Soo Se Cho bana gülerken alkış tutmuştu. Bu anımı hiç unutamam (B. Arslan, kişisel iletişim, Mart 18, 2020).

Millî takım taekwondocularından Semih Çiçek ise Soo Se Cho hakkında şunları söylemiştir;

Taekwondonun hiç olmadığı bir dönemde hocanın gelmesi çok büyük bir olaydı. Yabancı antrenörün geleceğini duyduğumda önce inanmamıştım. Ama çokta heyecanlanmıştım. Geldiğinde son derece disiplinli ve otoriter olduğunu gördüm. Oldukça teknik bir insandı ve dünyada da böyle tanınıyordu. Hoca Türkiye’ye geldiğinde ben üniversite öğrencisiydim. O dönem Türkiye’de taekwondo sıfırdı. Hiçbir şey yoktu. Yeni başlamış bir spordu. Ne öğrendiysek ondan öğrendik. Şükrü Gencer zamanında bazı çalışmalar olmuş ama modern anlamda ilk bu yabancı hocayla geldi Türkiye’ye. Bize 1970 yılında nefes antrenmanları yaptırır, nefesi nasıl kullanacağımızı anlatırdı. Son nefesin kontra ataklar için saklanması gerektiğini öğretti. Aslında öncesi ve sonrası yoktu. Soo Se Cho bizim için bir milattır. Ancak Türkiye Cumhuriyeti bu hocaya çok sahip çıkamadı. Hoca Türkiye yerine başka ülkeye gitmiş olsaydı çok büyük paralar kazanırdı. Aldığı paranın az olduğunu ve yetmediğini biliyoruz. Bu şartlarda Türkiye’de neden kaldığını bilemiyorum. Hoca, ATİK (Ankara Taekwondo İhtisas Kulübü) Kulübü’nde de çalıştı hoca. Sonrasında davet edilen yerlere nezaketen gidip ders verdi ama düzenli olarak başka bir yerde çalışmadı. Çünkü Türkiye’de taekwondonun yayılmasını istiyordu. Bu amaçla başka şehirlerde düzenlenen şov ve gösterilerde katıldı. Hocanın zamanında Ankara başta olmak üzere hakem ve antrenör seminerleri düzenlendi. İsmet Iraz, Ahmet Şensu, Mehmet Kartal, Tansel Dinler ve Soner Dinler gibi pek çok isim yetiştirdi. O dönem maalesef hocayı kötü yönde etkileyenlerde oldu. Özel salon sahipleri ona yanaşarak büyük paralar teklif ettiler (S. Çiçek, kişisel iletişim, Mart 19, 2020).

So See Cho’nun Türkiye’de modern anlamda Taekwondo’nun yerleşmesinde çok önemli katkıları olmuştur. Ankara ve İstanbul başta olmak üzere davet edilen her yere giderek Taekwondo’nun yayılması için çalışmalar yapmıştır. Türkiye’de yapmış olduğu çalışmalar ve yetiştirmiş olduğu taekwondocularla adını Türk spor tarihine yazdırmıştır. Uyguladığı

antrenman yöntemlerini, sahip olduğu disiplin ve kişiliğini, taekwondo sporunun doğasıyla birleştirerek, kendine özgü taekwondo ekolünü Türk taekwondocularına aktarmıştır.

4.29. Tenis Branşında Gelen Yabancı Uzmanların İstihdamı, Çalışmaları ve Etkileri

Türkiye’de tenis sporunun tanınması 1900’lü yıllarda, İngiliz diplomatların aracılıkları ile gerçekleşmiştir. 1905 yılında İzmir, Bornova ve Karşıyaka’da Levantenler arasında tenis oynanmıştır. İlerleyen dönemlerde Simonds, Jack Seoger, Binnis ve Weis adındaki İngilizler, Kadıköy’de de bir tenis kulübü kurmuşlar ve Küçük Moda’daki tenis kortunda müsabakalar düzenlemişlerdir. Daha sonra Maçka Palas Kortu, Güzelbahçe’deki Mon Ceri’nin Kortu, Çınar Caddesi’ndeki Barba’nın Kortu, Rumeli caddesindeki Yahya’nın Kortu, Harbiye Orduevi Kortu, Güneş Kulübü Kortları, Cihangir ve Tarabya Kortları kurulmuştur. Tenis branşı TİCİ döneminde Sportif Oyunlar Federasyonu bünyesinde faaliyetlerini sürdürmüştür. Türk tenisçiler: ilk uluslararası müsabakaya 1930 yılında Balkan Şampiyonası ile başlamışlar, bu müsabakada Sedat Erkoğlu ve Vahram Şirinyan birinci olmuşlardır. 1924 yılında Suat Subay, Çelenç kupasını alan ilk Türk tenisçi olarak tarihe geçmiştir. Ankara ilinde tenis faaliyetleri 1927 yılında Kavaklıdere Sporting Tenis Kulübü’nün kurulması ile başlamıştır. 1946 yılında Muhterem Sökmen, Avni Saşa, Cihat Tegin, Mecdi Serdengeçti, Rıza Arseven, Memduh Moran gibi isimlerin öncülüğünde Tenis Eskrim Dağcılık (TED) Kulübü’nün kurulması ile birlikte Türk tenis tarihinde yeni bir dönem başlamıştır. Türk millî takımı, Davis kupasına ilk kez 1948 yılında katılmış ve Türkiye’de oynanan karşılaşmada Yugoslavya’ya 5-0 mağlup olmuştur. Bundan sonra uzun süre Davis kupasında tur geçemeyen Türk tenisçiler ilk galibiyetini 1974’de Lübnan’ı 3-2 yenerek almıştır. 1953 yılında bağımsız bir federasyon haline gelen Tenis Federasyonu faaliyetlerini Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü bünyesinde yürütmüş, 2004 yılında özerk yapıya kavuşmuştur (Kaya, 2016, s. 21-23).

Tablo 107

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Tenis Uzmanlarının Listesi

No	Adı	Soyadı	Cinsiyet	Ülkesi	Branşı	Unvanı	Çalıştığı Birim	Çalıştığı Yıl	Türkiye'ye Geliş Amacı	Görev Yerleri	Görevlendirme Kanun Dayanağı
Tenis Eskrim Dağcılık Kulübü											
1	Paul	Hearnden	Erkek	Avustralya	Tenis	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü	1965-5 ay	Kurs	İstanbul	-
Tenis Federasyonu											

Tablo 107 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen tenis uzmanının Avustralyalı Paul Hearnden olduğu görülmektedir. 1965 yılında beş aylığına Türkiye'ye gelen Hearnden, Türkiye'de bulunduğu sürede kurslar düzenlemiştir. Paul Hearnden'nin Türkiye'de hangi kanun maddesine göre görev yaptığı ile ilgili herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır. Hearnden'in Türkiye'de yapacağı faaliyetler, Tenis Eskrim Dağcılık Kulübü (TED) tarafından planlanmıştır. Hearnden'in Türkiye'de kaldığı süre içerisinde lise ve ortaokullardan 16 yaşından büyük çocuklar toplanarak bir tenis okulunun açılması ve Türk antrenörler için bir kurs düzenlemiştir (TED Kulübü dünyaca ünlü bir tenis antrenörü getirtti. (1965, Mayıs 11). Cumhuriyet Gazetesi, s. 8). 1923-1973 yılları arasında Türkiye'ye gelen yabancı beden eğitimi ve spor uzmanları değerlendirildiğinde bu uzmanlardan yararlanma etkisinin en az olduğu branşın tenis olduğu görülmüştür. Türkiye'de tenis faaliyetleri genel olarak şahsi gayretler ve kulüp faaliyetleri aracılığıyla yürütülmüştür. Bu dönemde tenis kuralları ve yönetmelikleri ile ilgili kaynaklar Türkçe'ye çevrilerek tenis sporuyla ilgilenenlerin yararlanması sağlanmıştır.

4.30. Voleybol Branşında Gelen Yabancı Uzmanların İstihdamı, Çalışmaları ve Etkileri

Voleybol Türkiye’de 1900’lü yıllarda Amerikan askerleri aracılığıyla gelmiştir. Türk halkının voleybol ile tanışmasını sağlayan kişi ise Dr. Deaver isimli bir YMCA (Young Men's Christian Association / Genç Hristiyan Erkekler Birliği) üyesidir. 1919 ile 1925 yılları arasında Dr. Deaver’ın müdürlüğünü yaptığı YMCA organizasyonunun gerçekleştirdiği voleybol müsabakaları İstanbul’da dikkat çekmiş ve halktan büyük talep görmüştür. Bu dönemde Erkek Muallim Mektebi’nin Beden Eğitimi dersi öğretmenlerinden olan Selim Sırrı (Tarcan), dernekte oynanan ve insanların ilgisini cezbeden bu spor branşıyla ilgilenerek öğrencilerine bu sporu öğretmeye çalışmıştır. 1920 ile 1924 yılları arasında Selim Sırrı (Tarcan)’dan ders alan öğrenciler, ilerleyen yıllarda beden eğitimi öğretmeni olarak görev yaptıkları okullarda bu branşı benimseyerek voleybolun yaygınlaşması konusunda önemli işler yapmıştır. Voleybol branşı, İstanbul’daki hemen hemen tüm liselerde o dönemin en popüler branşı olan futbola kıyasla daha da popüler hale gelmeye başlamıştır. Bu liselerden mezun olduktan sonra eski mühendis okuluna geçen öğrenciler tarafından voleybol branşı okulun sembolü haline getirilmiştir. 1928 yılının ardından İstanbul Şampiyonası, 1949 yılından sonra da Türkiye Voleybol Şampiyonası oynanmaya başlamıştır. Türkiye, FIVB’e 1948 yılında üye olmuştur. Buna karşın voleybol branşı için ülke içinde yeni bir federasyon kurulmasına gerek görülmeyip, spor Voleybol-Basketbol ve El Topu Spor Oyunları Federasyonu tarafından idare edilmiştir. Voleybol takımları, çoğunlukla kulüplerin basketbol takımlarının bir araya gelmesiyle oluşturulmuştur. Federasyonlar birbirlerinden ayrımlaşarak 1958 yılında El Topu ve Voleybol Federasyonları ortaya çıkmıştır. İlk olarak aynı yıl içerisinde Erkekler Avrupa Şampiyonası’na katılan Türkiye Millî Takımı, takip eden şampiyonalara da katılmıştır. 1963’te ise ilk kez Türkiye Kadın Millî Takımı Avrupa Şampiyonası’na katılım sağlamıştır. 1967’de 35 takımın katılımıyla Türkiye’de düzenlenen Avrupa Şampiyonası, sporun ülkede daha geniş kitlelere yayılmasını sağlamıştır. (Karkın, 2018, s. 7-8). Kulüpler düzeyinde elde edilen ilk uluslararası derece, 1967 yılında Galatasaray erkek voleybol takımının Şampiyon Kulüpler Kupası dördüncülüğüdür. (Açııcı, 2019, s. 6).

Tablo 108

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Voleybol Uzmanlarının Listesi

No	Adı	Soyadı	Cinsiyet	Ülkesi	Branşı	Unvanı	Çalıştığı Birim	Çalıştığı Yıl	Türkiye'ye Geliş Amacı	Görev Yerleri	Görevlendirme Kanun Dayanağı
1	Danilo	Pozar	Erkek	Yugoslavya	Voleybol	Antrenör	Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü Spor Oyunları Federasyonu	1954-6 ay	Antrenör	İstanbul, Ankara	788
2	M. Jiri	Koble	Erkek	Çekoslavya	Voleybol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Spor Oyunları Federasyonu	1.3.1957-1 yıl	Antrenör, Kurs, Seminer	İstanbul, Ankara	788
3	Nikola	Sotir	Erkek	Romanya	Voleybol	Antrenör	Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü Spor Oyunları Federasyonu	20.3.1957-6 ay	Antrenör	İstanbul, Ankara	788
4	Nicolae	Murafa	Erkek	Romanya	Voleybol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Voleybol ve El Topu Federasyonu	1.12.1961-2 ay 1962 1.8.1965-3 ay	Antrenör, Kurs, Seminer	İstanbul, Ankara, İzmir	788
5	Kosta Krilov	Chopov	Erkek	Bulgaristan	Voleybol	Antrenör	Gençlik ve spor bakanlığı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Voleybol Federasyonu	1.3.1971-1 yıl	Antrenör, Kurs, Seminer	İstanbul, Ankara	657

Tablo 108 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında beş voleybol uzmanının geldiği görülmektedir.

Tablo 109

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Voleybol Uzmanlarının Ülkeleri

No	Ülke	f	%
1	Bulgaristan	1	20
2	Çekoslovakya	1	20
3	Romanya	2	40
4	Yugoslavya	1	20
Toplam		5	100

Tablo 109 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen voleybol uzmanlarının % 40'ının Romanya, % 20'sinin sırasıyla Bulgaristan, Çekoslovakya ve Yugoslavya'dan geldiği görülmektedir.

Tablo 110

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Voleybol Uzmanlarının Cinsiyetleri.

No	Cinsiyet	f	%
1	Erkek	5	100
2	Kadın	0	0
Toplam		5	100

Tablo 110 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen voleybol uzmanlarının tamamının erkek olduğu görülmektedir.

Tablo 111

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Voleybol Uzmanlarının Türkiye'de Bulunma Dönemleri

No	Türkiye'de Bulunduğu Dönem	f	%
1	29.10.1923-17.04.1936	0	0
2	18.04.1936-28.06.1938	0	0
3	29.06.1938-31.12.1973	5	100
Toplam		5	100

Tablo 111 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen voleybol uzmanlarının tamamının BTUM döneminde geldiği görülmektedir.

Tablo 112

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Voleybol Uzmanlarının Türkiye'ye Gelme Gerekçeleri

No	Gerekçe	f	%
1	Antrenör	2	40
2	Antrenör, Kurs ve Seminer	3	60
3	Antrenör ve Öğretmen	0	0
4	Seminer	0	0
5	Kurs	0	0
6	Öğretmen	0	0
7	Uzman	0	0
	Toplam	5	100

Tablo 112 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen voleybol uzmanlarının % 40'ının antrenörlük, % 60'ının ise antrenörlük görevinin yanı sıra düzenlenecek kurs ve seminerlerde görev almak üzere geldikleri görülmektedir.

Tablo 113

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Voleybol Uzmanlarının Türkiye'de İstihdam Edilme Şekilleri

No	Kanun Dayanağı	f	%
1	788 sayılı kanun	4	80
2	2007 sayılı kanun	0	0
3	657 sayılı kanun	1	20
4	3530 sayılı kanun	0	0
5	2718 sayılı kanun	0	0
6	244 sayılı kanun	0	0
7	Belirsiz	0	0
	Toplam	5	100

Tablo 113 incelendiğinde, Türkiye’ye 1923-1973 yılları arasında gelen voleybol uzmanlarının % 80’inin 788 sayılı “Memurin Kanunu”na, % 20’sinin 657 sayılı “Devlet Memurları Kanunu”na göre istihdam edildikleri görülmektedir.

Türkiye’ye 1923-1973 yılları arasında gelen voleybol uzmanlarının bir kısmı Türk millî takım sporcularını çalıştırmak üzere antrenör olarak gelmişken, bir kısmı da antrenörlük görevinin yanı sıra düzenlenecek antrenör ve hakem kursları ile Türkiye’de voleybol sporunun gelişmesine katkı vermeye çalışmışlardır (Rumen voleybol antrenörü yarın şehrimize geliyor. (1962, Ocak 4). Cumhuriyet Gazetesi, s. 6).

Bu dönemde Türkiye’de görev yapan antrenörlerden Çek antrenör Jiri Koble Türk voleybol millî takımını çalıştırmak üzere görevlendirilmiştir. Ancak bu dönemde Jiri Koble ile Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü arasında bazı sorunlar yaşamıştır. Şöyle ki; Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü-Spor Oyunları Federasyonu tarafından Jiri Koble hakkında millî takım antrenörlüğü yaptığı sırada para karşılığında kulüp çalıştırdığı gerekçesiyle soruşturma açmış ve soruşturma sonrasına görevine son verilmiştir (Şikâyet üzerine voleybol antrenörü J. Koble hakkında tahkikat yapılıyor. (1957, Ekim 24). Cumhuriyet Gazetesi, s. 6; Yeni voleybol antrenörü Nikola Sotir. (1957, Aralık 1). Cumhuriyet Gazetesi, s. 6).

Çek antrenör Jiri Koble’nin sözleşmesine son verilmesinden sonra Romen Nikola Sotir ile anlaşmaya varılmış, Jiri Koble ülkesine dönerken gazetecilerle yapmış olduğu görüşmede Türkiye’de bulunduğu dönemi şöyle anlatmıştır; “Memleketinizden çok iyi intibalarla ayrılıyorum. Voleybolda çok istidatlı elemanlara rastladım. Bunlar iki sene sonra Avrupa’da boy ölçüşebilirler. Fakat şunu söylemeden geçemeyeceğim. Federasyon bu çalışma ile hiçbir zaman muvaffak olamaz” (Jiri Koble Gitti. Yeni Voleybol Antrenörü Nikola Sotir. (1957, Aralık 3). Cumhuriyet Gazetesi, s. 6, sü. 3).

2020 yılı Erkek Millî Voleybol Takımlar Koordinatörü Semih Oktay’ın yabancı voleybol antrenörleri ile ilgili görüşleri şöyledir;

Danilo Pozar, 1954 yılında erkek millî takımı için getirilmişti. 1953 yılında Eskişehir’de oynanan ve ilk millî takım müsabakası olan Yugoslavya maçını yeni oyun kurallarını uygulayamayarak 3-0 kaybettikten sonra özellikle yeni kuralları öğretmesi için getirilmişti. Jiri Koble 1957 yılında Voleybol Federasyonu’nun kurulma döneminde erkek ve kadın takımlarımızı çalıştırmak üzere geldi. 1957 yılında altı takımın katıldığı İstanbul Turnuvası’nda beş müsabakada takımlarımızın başında görev yaptı. Aynı yıl ilk defa kurulan kadın millî takımının İstanbul’da oynadığı iki müsabakada görev yaptı. Nikola Sotir 1957 yılında erkek takımı için getirilirken aynı zamanda Türkiye’de açılan ilk uluslararası voleybol antrenör kursunu yönetmişti. 1958 yılında ilk kez katıldığımız ve 12’inci olduğumuz Avrupa Şampiyonası finallerinde 11 müsabakada takımın başındaydı. Nicalae Murafa ise 1963 yılında

düzenlenecek Akdeniz Oyunları'na katılacak erkek takımı için gelmişti. İkinci defa ise 1966 yılında Bahar Kupası, Dünya Şampiyonası finallerinde ve 1967 yılında Türkiye'de yapılan Avrupa Şampiyonası finallerinde ve Akdeniz Oyunlarında takımın başında yer aldı. Modern voleybola geçmemizi sağlayan ilk çalışmaları yaptı. İstanbul ve Ankara'da oluşturulan ve genç oyuncuların yer aldığı karmaları da çalıştırmıştır. Kosta Krilov 1970 yılında Dünya Şampiyonası final elemelerine katılacak erkek takımı için gelmiştir. Türkiye'de en uzun dönem görev yapan antrenör olmuştur. 1970'li yıllarda dünyada uygulanmaya başlayan modern voleybolun ülkemize getiren kişidir. Bu antrenörlerin ülkeleri o dönemde dünyada voleybolda başarılı ülkelerdendi. Bu antrenör tercihlerinin doğru olduğunu düşünüyorum. Ayrıca bu dönemde Türkiye'de eğitim almış Türk antrenör yoktu. Antrenörlük işini oyunculuk dönemini bitirmiş olan yaşlı oyuncular yaparlardı (S. Oktay, kişisel iletişim, Mart 20, 2020).

Bu dönemde Türkiye'ye gelen yabancı voleybol uzmanları genel olarak önemli spor organizasyonları öncesinde gelmiş ve kısa süreli kalmışlardır. Yabancı voleybol uzmanları Türkiye'de modern voleybol prensiplerinin oluşması için çalışmalar yapmışlar ve düzenlenen antrenör kurslarında da Türk antrenörlerinin yetiştirilmesine katkı sağlamışlardır.

4.31. Yelken Branşında Gelen Yabancı Uzmanların İstihdamı, Çalışmaları ve Etkileri

Türkiye'de 1850'li yıllarda başlayan yelken faaliyetleri, dönemin Büyükkada, Moda ve Yeşilköy sahillerindeki kulüplere bağlı yat sahiplerinin aralarında yaptığı yarışlar ile başlamıştır. 1914-1923 yılları arasında, çeşitli savaşlar nedeni ile duran yelken faaliyetleri 1923 yılında Yelken, Kürek ve Yüzme dallarını kapsayan Su Sporları Federasyonu'nun kurulması ile tekrar faaliyetlerine başlamıştır. 1957 yılında Yelken branşı, Su Sporları Federasyonu'ndan ayrılarak 25 Mayıs 1957'de Türkiye Yelken Federasyonu olarak kurulmuştur. Ancak Türkiye'nin 1907 senesinde kurulmuş olan Uluslararası Yat Yarış Birliğine üyeliği 1932 yılında gerçekleşmiştir. Uluslararası Birlik ise, diğer spor teşkilatları düzenlemelerine uyarak 1996 yılında adını Uluslararası Yelken Federasyonu (International Sailing Federation = ISAF) olarak değiştirmiştir (Yelkenin tarihçesi, (2019). <https://www.tyf.org.tr/sayfalar/tarihce/sayfasından> erişilmiştir).

Türk sporcular bu dönemde önemli spor organizasyonlarına katılarak Türkiye'yi temsil etmişlerdir. 1936 Berlin Olimpiyat Oyunları'na katılan yelkencilerden Behzat Baydar ve Harun Ülman, 'Star' sınıfında 'Marmara' adlı tekneleriyle 38 puanla sekizinci olurken, Dr. Demir Turgut ise Yola sınıfında 20'nci olmuştur. 1960 Roma Olimpiyat Oyunları'nda mücadele eden Türk sporculardan Ersin Demir Finn sınıfında 35 sporcu arasında 27'nci olmuştur. 1964 Tokyo Olimpiyat Oyunları'nda ise Haluk Kalkış Finn kategorisinde 25'inci, Erdoğan Aarsal ve Metin Akdurak Flying Dutchman kategorisinde 20'nci olmuşlardır (Türk sporcuların başarıları, (2019).

<http://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Detay/Olimpiyatlar/Olimpiyatlarda-Turkler/45/1>
sayfasından erişilmiştir).

Tablo 114

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Yelken Uzmanlarının Listesi

No	Adı	Soyadı	Cinsiyet	Ülkesi	Branşı	Unvanı	Çalıştığı Birim	Çalıştığı Yıl(Lar)	Türkiye'ye Geliş Amacı	Görev Yerleri	Görevlendirme Kanun Dayanağı
1	Gerard	Lautenschut	Erkek	Hollanda	Yelken	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Yelken Federasyonu	1963-2,5 ay 1965-3 ay	Antrenör, Kurs, Seminer	İzmir, İstanbul	788

Tablo 114 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen yelken uzmanının Gerard Lautenschut olduğu görülmektedir. 1960 Roma Olimpiyat Oyunları'nda ülkesini temsil eden Lautenschut, 1963 ve 1965 yıllarında iki kez Türkiye'ye gelmiş, yelken öğretim teknik kursuna katılacak yelkencileri eğitmiş ve millî takım sporcularını çalıştırmıştır. Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğüne bağlı Yelken Federasyonu bünyesinde görevlendirilen Lautenschut, 788 sayılı “Memurin Kanunu”na göre istihdam edilmiştir (Hollandalı antrenöre göre yelkenciliğimiz iptidai. (1963, Mayıs 24). Cumhuriyet Gazetesi, s. 6; Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi (CDA), Fon Kodu: 30.18.1.2 Yer No: 187.43.20).

Türkiye’de görev yaptığı süre içerisinde millî takım sporcularını çalıştıran, aynı zamanda düzenlenen kurslarda da görev alarak yelken branşının teknik kaidelerinin öğretilmesi sürecinde de katkı sağlayan Lautenschütz’in Türk yelkenciliği hakkında düşünceleri şöyledir;

Türk yelkenciliği kanaatimce 10 sene geridedir. Zira malzeme yok, direk yok, tekne yok, yelken yok. Bütün bunlar iptidai (ilkel) şekilde yürütülüyor. Sık sık yabancı temas şarttır. Memleketim olan Hollanda’da Temmuz ayı yelken sporunun en hararetli olduğu zamandır. Millî takım seçmelerine katılmak ve birinci gelerek 1964 olimpiyatlarına katılmak istiyorum. İzmirli sporculardan Haluk Kalkış’ı çok beğeniyorum. Onunla beraber olimpiyatlara katılsaydık iyi bir derece yapabilirdik. Raşit Yılmaz, Erdal Barkay, Kemal Kayan beğendiğim diğer sporcular (Hollandalı antrenöre göre yelkenciliğimiz iptidai. (1963, Mayıs 24). Cumhuriyet Gazetesi, s. 6).

Millî yelken sporcularından Metin Akdurak’ın yabancı yelken antrenörü Gerard Lautenschütz ile ilgili görüşleri ise şöyledir;

Hollanda’dan bir antrenör gelmişti ve yaklaşık iki yıl görev yaptı diye hatırlıyorum. Bizim yarıştığımız dönemde Türkiye’de beş-altı tane tekne vardı. İstanbul’da iki tekne, İzmir’de iki-üç tekne vardı. Flying Dutchman tipi tekneler Türkiye’ye geldikten sonra o dönem antrenör olan Macit Bulut ve o dönemki federasyon başkanı Orhan Saka aracılığıyla geldi. O dönem hiç Türk antrenör yoktu. Macit Bey’in çabalarıyla Optimus başlamıştı. Onun sayesinde Türkiye’de yelkencilik başlamıştır. Bu tekneler arasında yarışmalar yapılırdı. Bu antrenörün o dönemde gelişi önemliydi ama hiçbir zaman bizim anladığımız manada antrenörlük yapmadı. Onun ismi olduğu için İstanbul’da enternasyonel yarışma yapıldı. O turnuvaya kendisi de katıldı. Ben ve Haluk Kalkış hocayı o yarışta geçtik. Hoca genellikle tekneyle geliyordu ve teknenin içerisinde malzemede getiriyordu. Biz o ikinci, üçüncü el malzemeleri satın alıyorduk. Bizim zamanımızda ne hoca, ne yelken ne de tekne vardı. Çünkü Türkiye’de malzeme bulma imkanı yoktu. Daha çok İstanbul’da kalırdı ve oradaki kulüplerde zaman geçirirdi. Ama arada İzmir’de de bulundu. İstanbul’da yapılan yarışta Haluk Kalkış ile hocayı geçince bir daha Türkiye’ye gelmedi (M. Akdurak, kişisel iletişim, Mart 24, 2020).

Bu dönemde gelen yabancı yelken uzmanı Gerard Lautenschütz, Türkiye’de görev yaptığı süre içerisinde yelkenciliğin yapıldığı illerde Türk yelkencilerini çalıştırmıştır. O dönem yaşanan en büyük sorun malzeme olurken, bu durum sporcuların çalışmalarını da olumsuz bir şekilde etkilemiştir. Lautenschütz, o dönem sporcu olarak da yelken sporuyla ilgilenmiş ve İstanbul’da düzenlenen bir yarışmada Türk sporcuları yabancı antrenörü geçmelerdir. Gelen bu yabancı antrenörün geliş amacı dışında davranışlarda bulunması düşündürücüdür.

4.32. Yüzme-Su Topu

Yüzme, yelken ve kürek ile birlikte Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı bünyesinde 1932 yılında kurulan Su Sporları Federasyonu’nda yer almış ve üç ayrı dalın birliği uzun yıllar devam etmiştir (Yüzme Federasyonu, 2019). Türkiye’de 1920–1930 yılları arasında yüzme sporu ile ilgili çalışmalar başlamıştır. 1934 yılında Rusya ile ilk yüzme yarışları yapılmış ve 1937 yılından itibaren yüzme sporu Türkiye’de tamamen yerleşmiştir. Bu modern

sistemli çalışmalar sonucunda Orhan Saka, Halil Dalhan ve Methi Ağaoğlu gibi sporcular, yüzmede ciddi başarılar elde etmişlerdir. 1945-1950 yılları arasında İkinci Dünya Savaşı'nın etkisiyle yüzme sporunda bir duraklama dönemi geçirilmiştir. 10 Ağustos 1954'te Murat Güler, Manş Denizini geçen ilk Türk yüzücü olmuştur. Yüzme sporu, 1957'de Denizcilik Federasyonu'ndan ayrılmış ve Yüzme, Atlama ve Su Topu Federasyonu kurulmuştur. 1970'li yıllarda inşa edilen açık ve kapalı yüzme havuzlarının hizmete girmesi ve miniklere yöneltilen altyapı çalışmaları Türk yüzme sporu açısından olumlu sonuçlar vermeye başlamıştır. Ersin Aydın'ın Anamur-Girne arasında açık denizde yüzmesini, Murat Özüak'ın Balkan Şampiyonaları'nda ilk altın madalyayı kazanması ve Sabri Özün'ün Balkan Şampiyonluğu izlemiştir. 1978 Dünya Okullar Oyunları'nda da Zafer Ataman altın madalya kazanmıştır. Bu dönemin önemli isimlerinden Sabri Özün, 100 ve 200 m'lerde Balkan Gençler birinciliklerini elde etmiş, maraton yüzücülerimizden Erdal Acet de 1975 ve 1977'de Manş Denizi'ni geçmiş ve Anamur-Girne arasını yüzmüştür. Acet 1972'de Manş'ı 9 saat 4 dakika ile geçerken, son 102 yıllık dönemde yapılan en iyi 10 dereceden birini elde etmiştir. 1979'da ise Nesrin Ongun, Manş Denizi'ni geçen ilk Türk bayan yüzücü unvanını kazanmıştır (Kaya, 2014, s. 6-10).

Türkiye'de sutopu ise ilk kez 20. yüzyılın başlarında İngilizlerce oynanmış, bu sporu ilk uygulayan Türk kulübü ise 1910'da Galatasaray Spor Kulübü olmuştur. 1930'larda modern havuzların açılmasıyla ilk turnuvalar yapılmaya başlanmış ve 1931 yılındaki ilk İstanbul şampiyonluğu'nu Galatasaray Spor Kulübü kazanmıştır. Ancak Türkiye genelinde Adana bu sporun uygulandığı diğer bir şehir olmuştur. 1938 yılında Adana'da bir yüzme havuzunun yapılmasına karar verilmiş ve havuzun açılışı ile birlikte 1942 yılından itibaren Bölge Karması adı altında yarışlara iştirak eden Adana Demirspor Kulübü kurulmuştur. Su Topu Federasyonu, 1957 yılında kurulan Türkiye Yüzme, Atlama, Sutopu Federasyonu çatısı altından 2005 yılına ayrılarak özerk bir federasyon olmuştur (Taze, N. (2016, Haziran 14). En zor 2. spor dalı: Su topu. İlkse Gazetesi).

Tablo 115

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Yüzme-Su Topu Uzmanlarının Listesi

No	Adı	Soyadı	Cinsiyet	Ülkesi	Branşı	Unvanı	Çalıştığı Birim	Çalıştığı Yıl	Türkiye'ye Geliş Amacı	Görev Yerleri	Görevlendirme Kanun Dayanağı
1	Her	Tegethoff	Erkek	Almanya	Yüzme	Antrenör	Türkiye Denizcilik Federasyonu	1932	Antrenör	İstanbul, İzmir	-
2	Herrman	Hörsngen	Erkek	Almanya	Yüzme	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Yüzme Federasyonu	1962-3 ay 1963	Antrenör	Adana	788
3	Miodraj	Stojilkoviç	Erkek	Yugoslavya	Yüzme ve Su Topu	Antrenör	Gençlik ve Spor Bakanlığı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Yüzme ve Su Topu Federasyonu	1.1.1967-1 yıl	Antrenör, Kurs, Seminer	Ankara, Bursa, Adana, Yalova	788
4	Darko	Seranac	Erkek	Yugoslavya	Yüzme ve Su Topu	Antrenör	Gençlik ve Spor Bakanlığı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Yüzme ve Su Topu Federasyonu	1969 16.1.1971-1 yıl 1972-1 yıl 1.3.1973-1 yıl	Antrenör, kurs, seminer	İzmir	657
5	Bauman	Stults	Erkek	Amerika	Yüzme	Antrenör	Gençlik ve Spor Bakanlığı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Yüzme Federasyonu	1973	Seminer	Adana, Ankara, İzmir, İstanbul	-

Tablo 115 incelendiğinde Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında beş yüzme-su topu uzmanının geldiği görülmektedir.

Tablo 116

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Yüzme-Su Topu Uzmanlarının Ülkeleri

No	Ülke	f	%
1	Almanya	2	40
2	Amerika	1	20
3	Yugoslavya	2	40
Toplam		5	100

Tablo 116 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen yüzme-su topu uzmanlarının % 40'ının sırasıyla Almanya ve Yugoslavya'dan, % 20'sinin ise Amerika'dan geldiği görülmektedir.

Tablo 117

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Yüzme-Su Topu Uzmanlarının Cinsiyetleri.

No	Cinsiyet	f	%
1	Erkek	5	100
2	Kadın	0	0
Toplam		5	100

Tablo 117 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen yüzme-su topu uzmanlarının tamamının erkek olduğu görülmektedir.

Tablo 118

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Yüzme-Su Topu Uzmanlarının Türkiye'de Bulunma Dönemleri

No	Türkiye'de Bulunduğu Dönem	f	%
1	29.10.1923-17.04.1936	1	20
2	18.04.1936-28.06.1938	0	0
3	29.06.1938-31.12.1973	4	80
Toplam		5	100

Tablo 118 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen yüzme-su topu uzmanlarının % 20'sinin TİCİ döneminde, % 80'inin ise BTUM döneminde geldiği görülmektedir.

Tablo 119

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Yüzme-Su Topu Uzmanlarının Türkiye'ye Gelme Gerekçeleri

No	Gerekçe	f	%
1	Antrenör	2	40
2	Antrenör, Kurs ve Seminer	2	40
3	Antrenör ve Öğretmen	0	0
4	Seminer	1	20
5	Kurs	0	0
6	Öğretmen	0	0
7	Uzman	0	0
	Toplam	5	100

Tablo 119 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen yüzme-su topu uzmanlarının % 40'ının sadece antrenörlük, % 40'ının antrenörlük görevinin yanı sıra düzenlenecek kurs ve seminerlerde görev almak ve % 20'sinin ise düzenlenecek seminerlerde görev almak üzere geldikleri görülmektedir.

Tablo 120

Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Yüzme-Su Topu Uzmanlarının Türkiye'de İstihdam Edilme Şekilleri

No	Kanun Dayanağı	f	%
1	788 sayılı kanun	2	40
2	2007 sayılı kanun	0	0
3	657 sayılı kanun	1	20
4	3530 sayılı kanun	0	0
5	2718 sayılı kanun	0	0
6	244 sayılı kanun	0	0
7	Belirsiz	2	40
	Toplam	5	100

Tablo 120 incelendiğinde, Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen yüzme-su topu uzmanlarının % 40'ı 788 sayılı "*Memurin Kanunu*"na göre, % 20'si 657 sayılı "*Devlet Memurları Kanunu*"na göre istihdam edilmişken, % 40'ının Türkiye'de hangi kanun maddesine ve ne şekilde istihdam edildiği ile ilgili herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında altı yüzme-su topu antrenörü gelmiştir. Bu antrenörlerden bazıları önemli organizasyonlar öncesi gelmiş ve millî takımlarda görev yaparken, bazıları da düzenlenen kurs ve seminerlerde görev almışlardır. Bu antrenörlerden Amerikalı Bauman Stults Türkiye'ye Adana, Ankara, İzmir ve İstanbul illerinde bulunan antrenörler ve millî sporculara yanında getirdiği film ve kitaplar eşliğinde seminerler vermiştir (Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi (CDA), Fon Kodu: 030.18.01.02 Yer No: 283.45.14.2; Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi (CDA), Fon Kodu: 030.18.01.02 Yer No: 205.28.11; Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi (CDA), Fon Kodu: 30.18.1.2 Yer No: 283.45.14; Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi (CDA), Fon Kodu: 30.18.1-2 Yer No: 302.58.7; Amerikalı yüzme antrenörü Stults 22 Ağustos'da yurdumuza geliyor. (1973, Haziran 7). Cumhuriyet Gazetesi, s. 8). Stults, yaptığı incelemeler sonucu Türkiye'de kapalı havuz sorunu olduğunu ve bu havuzların çoğaltılarak çalışma sezonunun uzatılması durumunda başarılı olunabileceğini iletmıştır. Aynı tespiti Türkiye su topu millî takımını balkan şampiyonasına hazırlamak üzere Türkiye'ye gelen Darko Serenaj' da yapmıştır. Türkiye'de su topu çalışmalarının tüm yıla yayılmadan başarı sağlanamayacağı ve yüzme ile su topu branşının ayrılması gerektiğini dile getirmiştir (Gürel, Ç. (1969, Eylül 10). Bu sporu 12 ay yapmadan bir adım ilerleyemeyiz. Cumhuriyet, Gazetesi, s. 8, sü.8). 1932 yılında Türkiye'de görev yapan Alman uzman Her Tegethoff'ta tek bir bölgede görev yapmamış, İzmir Bölgesi'nin talebi üzerine Türkiye Yüzme Birinciliklerine katılacak İzmirli sporcuları çalıştırmak üzere 10 gün süreyle yine İzmir'e gönderilmiştir (Su sporları muallimi İzmir'e gönderildi.(1932, Ağustos 31). Cumhuriyet Gazetesi, s. 6).

Türkiye'de 1923-1973 yılları arasında görev yapan yüzme antrenörü Baumann Stults (d.1908 Toledo, ö.1991), 1931 yılında Fremont Yüksek Okulu'nda yüzme programında eğitimine başlamış ve Fremont Yüksek Okul takımı 1936, 1938 ve 1941 yıllarında eyalet şampiyonu olurken, 1937 ve 1942'de ise ikinci olmuştur. Stults aynı zamanda ulusal bayrak takımını da çalıştırmıştır. 25 yıl Florida State Üniversitesi'nde yüzme ve dalış antrenörlüğü yapmış, 1976 Montreal Olimpiyat Oyunları'nda çalıştırdığı dalış takımı altın madalya kazanmıştır. Stults aynı zamanda Amerika Yüzme Birliği ve Olimpiyat

Komitesinde çeşitli görevlerde bulunmuştur (Yüzme, 2019). https://www.newspapers.com/clip/33258441/the_newsmessenger/ sayfasından erişilmiştir).

Bu dönemde Türkiye'ye gelen yüzme uzmanlarından Yugoslav antrenör Miodraj Stojilkov göreve başladıktan birkaç ay sonra Türkiye'deki yüzme sporu ile ilgili bazı değerlendirmelerde bulunmuştur. Stojilkov, bu değerlendirmelerinde şunları söylemiştir;

Yüzmede ilerleme olacağı muhakkak. Çocukların hepsi de bu sporu içten seviyorlar. Yalnız şartlar müsait değil. Avrupa'da kapalı yüzme havuzu olmayan tek memleket burası. Biz kışın Yalova'da açık havuzda 31 derecede çalışıyoruz. Aslında normal su sıcaklığı 23 derece olmalıdır. Benim kısa müddet içindeki araştırmamda İstanbul'da ki sporculara sorduğumda Adanalı olduklarını öğrendim. Demekki İstanbul'u Adana besliyor demektir. O halde yapılacak iş Adana'ya gitmek ve oradaki genç yüzücüleri görmek. Kulüpler şampiyon yüzücüleri transfer ederek yüzme sporuna hizmet ettiklerini zannediyorlar. Halbuki kulüpler zahmet edip kendi bünyelerinden şampiyonlar yetiştirmeyi prensip edinseler yüzmeye büyük bir hamle yapmış olurlar (Yücelman, A. (1967, Mayıs 13). Avrupa'da kapalı havuzu olmayan tek ülke Türkiye. Cumhuriyet Gazetesi, s. 8).

Yugoslav antrenör Miodraj Stojilkov Türk millî takım sporcularını çalıştırırken bazı sorunlar da yaşamıştır. Stojilkov, Türk sporcularla anlaşamamaktan, yönetimsizlik ve muhatap bulamamaktan şikayet ederken şu ifadeleri kullanmıştır;

Bu sekiz tane genci başıma bıraktılar. Yemelerinden, içmelerinden tutun da eşofmanlarına kadar herşeyle ben uğraşıyorum. Sonra hepsinin burunları büyüdü. Rekor kırıda gazetelerde fotoğraflarını görünce şımardılar ama bu hava kötü. Bu işin sonu iyi değil. Bir iş yapmak için buraya geldim. İş olurlarına bırakmak da bana göre değil. İşte bütün bunlara üzülüyorum. Kampta hiç olmazsa yanıma lisan bilen bir yardımcı verilseydi benimde randımanım daha iyi olurdu (Rekor Kırınca Burunları Büyüdü. (1967, Temmuz 24). Cumhuriyet Gazetesi, s. 8).

Bu dönemde Türkiye'de görev yapan uzmanların bir kısmı millî takım sporcularını çalıştırmak üzere önemli spor organizasyonları öncesi gelirken, bir kısmı ise seminerler düzenlemek üzere Türkiye'ye gelmişlerdir. 1973 yılında Türkiye'ye gelen Amerikalı uzman Bauman Stults, Adana, Ankara, İzmir ve İstanbul'da antrenör ve bazı millî yüzücüler için seminerler düzenlerken yanında getirdiği film ve kitapları da bu seminerde kullanmıştır. Stults Türkiye'de kaldığı sürede Türk yüzücüler ile ilgili izlenimlerini şöyle anlatmaktadır;

Türkiye'de yaptığım çalışmalar sonunda edindiğim kanı yabancı yüzücülerle boy ölçüşebilecek yüzücülerin varlığıdır. Ne varki bu düzeydeki sporcular bir takım kurabilecek sayıda değildir. Atlama dalında ise bu düzeyde sporcu şimdilik yoktur. Şu anda en önemli ihtiyaç havuzlardır. Türkiye'de beni en çok yüzücülerin yetenekleri ve çalışmalarındaki ciddiyet etkilemiştir (Türkiye'de yabancı yüzücülerle boy ölçüşecek sporcular vardır. (1973, Eylül 28). Cumhuriyet Gazetesi, s. 8).

Millî takım sporcularından Ahmet Bozdoğan yabancı yüzme antrenörleri ile ilgili şunları söylemiştir;

1969 yılında Yugoslavya'dan gelen Darko Seranac ile 2 yıl çalıştık. Daha önce Miodraj Stojilkovic yine Yugoslavya'dan gelmişti ama bu isimle kısa süre çalıştım. Asıl millî takımda Darko ile çalıştık. Spor ve antrenman disiplini getirmesi yönünden isabetli bir tercih olduğunu düşünüyorum. O dönemde bilgili ve spor disiplinini gösterecek antrenörlere ihtiyaç vardı. Bu

sebeple yabancı antrenöre ihtiyaç olduğunu söyleyebilirim. Disipline girince çok Türkiye rekoru kırdık. Çünkü antrenmanlara saatinde gitmeye, antrenmanda verilen programa uymaya başlamıştık. Darko sutopunda iyidi. Oyun içinDe savunma, hücumdaki teknik ve taktik bilgisi çok iyiydi. Zaten kariyerinde dünya şampiyonluğu vardı. Dünya şampiyonu Yugoslav takımının kalecisiydi. Ancak yüzücülere de sutopucuların yaptığı yüzme antrenmanını yaptırırdı. Bu da o dönem için değerlendirildiğinde uluslararası olarak yetersizdi ancak ülkemizdeki yüzmenin o dönemki durumu göz önüne alındığında sporcular için yeterliydi. Bu yüzden birçok yüzücü rekorlar kırmıştır. Ama Miodraj yüzme antrenörüydü. Bu yüzden onun zamanında daha çok rekor kırdım. Daha yüzmeye özgü ve kaliteli antrenmanlar yapılyordu. Bu antrenörler Adana’da görev yaptı. Çünkü bu dönemde bütün millî yüzücüler Adana’daydı. Millî sutopucularında büyük bir bölümü Adana’da olduğundan bu kişiler bu dönemde Adana’da görev yapmıştı. Eğitim faaliyetlerinde doğrudan bulunmadılar ama Darko bazı seminerler verdi. İstanbul ve Adana illerinde verdiğini hatırlıyorum. Bu seminerlere katılanların hepsi branşlarında gelişim gösterdi. Faruk Morkal, Erdal Acet, Ayhan Karataş, Mustafa Acet, Mehmet Dilmaç, Ahmet Gökubuket, Gürhan Bencan, Yılmaz Boztay, Gülşen Coşkun bu dönemde yetişen önemli isimlerdendi (A. Bozdoğan, kişisel iletişim, Mart 24, 2020).

Bu dönemde gelen yabancı yüzme antrenörleri uygulamış oldukları antrenman metodları ile Türkiye’de yüzme-su topu sporlarına oldukça yararlı olmuşlardır. Dönemin bazı zorlukları bu branştada yaşanmıştır. Yeterli havuzun olmayışı antrenörlerin iyi yüzücülerin olduğu illere giderek orada sporcu çalıştırmalarına neden olmuştur. Böylece de oldukça iyi sporcular yetiştirmişlerdir. Ayrıca düzenledikleri kurs ve seminerlerle de Türk antrenör ve sporcuların gelişimlerine katkı sunmuşlardır.

Türkiye’nin iklim olarak en sıcak illerinden birisi olan Adana’nın Türk yüzme-su topu branşında farklı bir yeri olmuştur. 1930’lı yıllarda DSİ tarafından kentin belirli yerlerine sulama kanalları yapılmıştır. İklimin 9-10 ay yüzmeye uygun olması ve vatandaşların “Halk Plajı” olarak değerlendirdikleri sulama kanalları, doğal şartlarda çok yetenekli sporcuların yetişmesine de vesile olmuştur. Bu durum 1923-1973 yılları arasında Türkiye’ye gelen yabancı yüzme-su topu uzmanlarının da dikkatini çekmiş ve iyi yüzücülerin olduğu Adana’ya gelerek sporcuları burada da çalıştırmışlardır.

BÖLÜM 5

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırma bulgularına ve yorumlarına dayalı olarak varılan sonuçlar ve bunların ışığında oluşturulan öneriler yer almıştır.

Araştırma sonuçlarına göre, Türkiye’ye 1923-1973 yılları arasında 23 farklı braşta, 24 farklı ülkeden 184 beden eğitimi ve spor uzmanı gelmiştir. Bu dönemde Türkiye’ye en çok Havacılık (% 14,7), Futbol (% 14,1), Dans-Bale (% 12,5), Atletizm (% 9,8), Kayak (% 6), Basketbol ve Beden Eğitimi (% 5,4) branşlarında uzmanlar gelirken bu uzmanların en çok İngiltere (%27,2), Macaristan ve Almanya (% 10,3), Amerika (% 9,8) ve Avusturya’dan (% 5,4) geldikleri görülmüştür. Yabancı uzmanlar, Türkiye’nin zayıf olduğu branşlarda ve o branşta güçlü olan ülkelerden getirilmiştir. Türkiye’ye bu dönemde gelen yabancı beden eğitimi ve spor uzmanlarının % 87’si erkek, % 13’ü kadın uzmanlardan oluşmuştur. Türkiye’de bu dönemde kadın yabancı uzmanların tercih edilmesinin uygulanan spor politikaları açısından oldukça önemli görülürken, Türkiye’de kadınların spora yönlendirilmesi politikalarında ise yetersiz kalınmıştır. Yabancı uzmanların genellikle antrenör (% 34,2) ve öğretmen (% 28,3) olarak gelirken, büyük bir çoğunluğu BTUM döneminde (% 76,1) Türkiye’ye gelmişlerdir. Bu durum, 3530 sayılı kanun ile “*Yüksek vasıflı beden terbiyesi ve spor öğretmenleri ile antrenör ve monitörler yetiştirmek.*” ilkesi doğrultusunda yapılan çalışmaların bir sonucu olarak açıklanabilir. 1923-1973 yılları arasında Türkiye’de görev yapan yabancı beden eğitimi ve spor uzmanları genel olarak 788 sayılı kanun (% 36,4) ve 657 sayılı kanuna göre (%13,6) istihdam edilirken, % 45,1’inin Türkiye’de hangi kanun maddesine göre ve ne şekilde istihdam edildiklerine dair herhangi bir bilgiye ulaşılammıştır. Yabancı uzmanların Türkiye’de istihdam edilmelerinde esas

alınan kanun maddelerinin, o dönemde yürürlükte olan kanunlar doğrultusunda gerçekleştiği görülmüştür.

Türkiye'ye gelen yabancı beden eğitimi ve spor uzmanları, Türkiye'de kaldıkları süre içerisinde Türk millî takımlarını çalıştırırken, ayrıca antrenör ve hakem yetiştirmek için düzenlenen kurs ve seminerlerde de görev yapmışlardır. Bu yabancı uzmanların bir kısmı tek bir bölgede çalışmalarına devam ederken, bir kısmı da ihtiyaç ve talepler doğrultusunda Türkiye'nin çeşitli bölgelerine gönderilerek oradaki Türk sporcularını da çalıştırmışlardır. Böylece Türkiye'nin sahip olduğu koşullar altında ilgili sporun yapıldığı bütün bölgelere ve sporculara ulaşarak kısa sürede en fazla verim alınması yoluna gidilmiştir. Yabancı uzmanların Türkiye'de kalış süreleri de oldukça değişkenlik göstermiştir. Özellikle düzenlenen kurs ve seminerlerde görevlendirilen uzmanlar Türkiye'de kısa süreli kalırken, özellikle Türk millî takımlarını müsabaka dönemine hazırlık amacıyla gelen uzmanlar daha uzun süre kalmışlardır.

Bu dönemde Türkiye'de Türk millî takımlarını çalıştırmak amacıyla görevlendirilen uzmanların büyük bir kısmı önemli müsabaka ve yarışma organizasyonları öncesi Türkiye'ye davet edilmiş ve organizasyon sonrası tekrar ülkelerine geri dönmüşlerdir. Bu uzmanların bir kısmı farklı tarihlerde görev yaparken, Türkiye'de kaldıkları süre içerisinde kendi ülke spor teşkilatlarıyla iletişim kurarak ikili spor organizasyonlarının düzenlenmesine de vesile olmuşlardır. Böylece Türk sporcularının yurt dışı sportif temas düzeyleri ve müsabaka tecrübeleri artırılmak istenmiştir. Ayrıca bu temaslarla Türkiye dışında o branşın nasıl yapıldığı, ne tür teknik ve yöntemlerin kullanıldığı ile ilgili bilgiler de elde edilmiştir.

Türkiye'de bu dönemde görev yapan yabancı uzmanlar, genel olarak o dönemin ve branşlarının önemli isimlerinden seçilmişler, bu uzmanların bazılarını Türk Spor Teşkilatı hakkında raporlar hazırlatılırken, bazı uzmanların ise bilgi ve deneyimlerini kitaplaştırmaları teşvik edilmiştir. Böylece bu yabancı uzmanların ülkelerine döndükten sonra bırakmış oldukları bu raporlar ve kaynak eserler, Türk beden eğitimi ve sporunun gelişmesi için oldukça yararlı olmuştur.

Bu dönemde Türkiye'de görev yapan yabancı beden eğitimi ve spor uzmanlarına imkanlar doğrultusunda kaynaklar aktarılmış, bazı uzmanlarla yapılan anlaşmalar yazılı sözleşmeye geçirilirken bazı uzmanların görevlendirilmesinde sadece başbakanlık kararnameleleri kullanılmıştır. Yabancı beden eğitimi ve spor uzmanlarına karşı Türk toplumunda ve Türk

spor teşkilatında birkaç olumsuz davranış dışında sergilenen olumlu tutum ve davranışlar, Türklerin ne kadar misafirperver ve anlayışlı bir toplum olduğunu göstermiştir.

Bu dönemde Türkiye’de görev yapan yabancı uzmanlar, Türk sporu ve sporcuları ile ilgili görüş, öneri ve eleştirilerini açıkça dile getirmişlerdir. Yabancı uzmanların yapmış olduğu çalışmalar ve yapılması planlanan faaliyetler dönemin süreli yayınlarında yer alırken, yabancı uzmanlara karşı Türk spor camiasının görüş, öneri ve eleştirileri de açıkça dile getirilmiştir. Bu durum ise Türkiye’de bu dönemde uygulanan yabancı beden eğitimi ve spor uzmanı istihdam edilme politikasının oldukça şeffaf yürütüldüğünü göstermektedir.

Sonuç olarak, Türkiye’de 1923-1973 yılları arasında görev yapan 23 farklı branşta, 24 farklı ülkeden, 184 yabancı beden eğitimi ve spor uzmanının Türk sporuna çok büyük katkıları olduğu, Türkiye’de oluşturulacak spor ekollerinin şekillendirilmesinde önemli rol oynadıkları görülmüştür. Bu uzmanların pek çoğu büyük fedakârlıklarla Türkiye’de görev yapmış, bir kısmı görev süresi bittikten sonra Türkiye’den ayrılmamış ve Türkiye’de vefat etmiştir. Bu dönemde hem Türk sporcularını modern anlamda çalıştırıp, yetiştirirken aynı zamanda modern branş gerekliliklerini ilgili branşın antrenör ve hakemlerine öğreterek bu alandaki yetişmiş spor adamı açığının kapatılmasına da katkı sağlamışlardır. Yapmış oldukları çalışmalarda disiplin ve özveriye genel olarak bırakmayan bu uzmanlar, spor disiplini de Türkiye’de yerleştirmeye yönelik çalışmalar yapmışlardır. Önemli spor müsabakaları ve yarışmalarında Türk millî takımlarının başında bulunurken, Türkiye’de kalma sürelerine göre etkileri de değişkenlik göstermiştir. Yabancı uzmanların en fazla şikâyet ettiği konular spor saha, tesis ve malzeme eksikliği başta olmak üzere, lisan yüzünden iletişim kuramama, spor yöneticilerinin plansız organizasyonları ve sorunlarını anlatabilecekleri ve muhatap alabilecekleri bir yetkilinin olamaması olmuştur. Türk spor yetkilileri ve federasyonlar genellikle antrenörlerle çok büyük sorunlar yaşamamışlardır. Ancak araştırma bulguları yabancı beden eğitimi ve spor uzmanlarının Türkiye’de kaldıkları dönemde ve yapmış oldukları çalışmalarda koordinasyon eksikliklerinin olduğunu göstermektedir. Bu süreç daha iyi yönetilebilseydi, Türkiye’de 1923-1973 yılları arasında görev yapan yabancı beden eğitimi ve spor uzmanlarından daha da fazla yararlanılabilirdi.

Bütün bu bilgiler Türkiye’ye 1923-1973 yılları arasında gelen yabancı beden eğitimi ve spor uzmanlarının Türkiye’de istihdamı, çalışmaları ve etkileri hakkında bilgiler versede

aşağıda verilen önerilerinde bundan sonra yürütülecek çalışmalarda dikkate alınmasının önemli olacağı düşünülmektedir;

- Yabancı uzmanların kimlerle, ne süreçte ve nasıl çalıştıkları ile ilgili beden terbiyesi ve spor teşkilatı bünyesinde birim oluşturulmadığından, bir politika takip edilmemiştir. Böyle bir birimin kurumsal yapı içerisinde oluşturulması ve yapılan çalışmalar ile ilgili denetleme yapılabilmesi sürecin daha da sağlıklı işlemesine katkı sağlayabilir,
- Bu tür çalışmalarda temel kaynak olan arşiv belgelerinin daha düzenli tutulmasının, bu uzmanların Türkiye’de yapmış olduğu çalışmaların daha net görülebilmesinde ve değerlendirilmesinde önemli katkıları olabilir,
- 1973 yılından sonra gelen yabancı uzmanların istihdamı, etkileri ve çalışmalarının çalışılması, iki dönem arasında kıyaslama yapılabilmesi ve Türkiye’nin beden eğitimi ve spor alanında yabancı uzman istihdam politikasının ortaya konulması açısından oldukça önemli olacaktır,
- 1923-1973 yılları arasında yurt dışına gönderilen Türk spor uzmanlarının Türkiye’ye döndükten sonra yapmış oldukları çalışmaların da incelenmesi, Türkiye’de beden eğitimi ve sporun tarihi ve sosyo kültürel boyutlarının ortaya konulmasına katkı sağlayacaktır,
- Bu çalışmanın, bundan sonraki çalışmalara örnek teşkil etmesi açısından Türkiye’de çalışılmamış diğer dönemlerin de (1973 sonrası) yapılması, ilgili alanın gelecekteki politikalara yön vermesi açısından önemli görülmektedir.

KAYNAKLAR

- A ve Genç basketbol takımlarımızı çalıştıran antrenör Delwin dün gitti. (1955, Eylül 24). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 6, sü. 8.
- Acun, F. (2008). *Yakın dönem tarihi metodolojisi*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Açııcı, S. (2019). *Ulusal ve uluslararası voleybol hakemlerinin karar verme stillerinin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Akcan, E. (2013). *İttihat ve Terakki Fırkası'nın paramiliter gençlik kuruluşları*. (Doktora Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Akcan, E. (2015). *İttihat ve Terakki Fırkası'nın paramiliter gençlik kuruluşları*. Ankara: Türk Tarih Kurumu.
- Akcan, E. & Geçikli, R. M. (2016). *Cumhuriyet Dönemi Türk Spor Tarihinde Carl Diem ve Raporu*. Erzurum: Salkımsöğüt Yayınları.
- Akcan, E. (2017). İki Dünya Savaşı Arasında Türkiye’de “Gençlik Teşkilatı” Oluşturmaya Dönük Bazı Tasavvur ve Teşebbüsler, *Belleten*, 81: 1001-1030.
- Akdeniz Oyunları Müsabaka Sonuçları (1923-1973). <http://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Olimpiyat-Oyunlari/7>, sayfasından erişilmiştir.
- Alexander Abraham, (2019). <https://www.sports-reference.com/olympics/athletes/ab/alex-abraham-1.html> sayfasından erişilmiştir.
- Aleksi Abraham’ın Anadolu seyahati. (1935, Mayıs 23). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 10.
- Alman Kürek antrenörü geliyor. (1965, Temmuz 30). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 8, sü. 6.

- Amerikalı antrenör bugün basın toplantısı yapacak. (1962, Şubat 27). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 6, sü. 1.
- Amerikalı antrenör geldi. (1959, Haziran 10). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 6, sü. 3-4.
- Ankara’da ki antrenör kayboldu. (1937, Mart 14). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 3, sü. 3.
- Amerikalı antrenör Lucas çalışıyor. (1959, Temmuz 22). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 6, sü. 5.
- Amerikalı basketbol antrenörü gitti. (1962, Mayıs 4). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 6, sü. 4.
- Amerikalı basketbol antrenörü ve yardımcısı geldi. (1955, Haziran 23). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 6 sü. 2-3.
- Amerikalı yüzme antrenörü Stults 22 Ağustos’da yurdumuza geliyor. (1973, Haziran 7). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 8, sü. 3.
- Ankara’da yapılan kayak sporları. (1935, Ocak 19). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 5.
- Antrenör Dewlin Gitti. (1955, Eylül 24). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 6, sü. 8.
- Antrenör Francy Yarin Geliyor. (1958, Mart 12). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 6, sü. 5.
- Antrenör İzmir’e gidiyor. (1935, Mayıs 4). *Spor Postası*, s. 12.
- Antrenör Van Zant, (2019). <http://www.yazihaneden.com/2016/07/finlandiya-sifir-yili/> sayfasından erişilmiştir.
- Antrenörlerin Hakemliği. (1937, Mart 6). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 6, sü. 3.
- Ara, B. (2012). Günümüz Tiyatro Eğitiminde Bir Model Olarak Eskrim. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Arun, C. (1990). Türkiye’de Cumhuriyet Devrinde Beden Eğitimi Öğretmeni Yetiştirme Çalışmaları ve Aşamaları. *Spor Bilim*, 1, s. 1-12.
- Asan, R. (2011). *Sekiz Haftalık Masa Tenisi Egzersizinin 9-13 Yaş Arası Çocuklarda Dikkat Üzerine Etkisi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- At Terbiyesi. (1934, Ekim 1). *91 Numaralı Süvari Mecmuası*, s. 63-73.
- Atabeyoğlu, C. (1997). *Olimpiyat oyunlarının 100 yılında Türkiye*. Ankara: TMOK.
- Atatürk’ün Söylev ve Demeçleri*, (1961). Ankara: Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü.

- Ateş, S. M. (2012). *Asker Evlatlar Yetiştirmek. II. Meşrutiyet Dönemi'nde Beden Terbiyesi, Askeri Talim ve Paramiliter Gençlik Örgütleri*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Atıcılık Federasyonu Tarihçesi, (2019). <https://www.taf.gov.tr/page/tr/4/Tarihce> sayfasından erişilmiştir.
- Atletizm. (1931, Nisan 9). *Olimpiyat*, s. 50, sü. 6.
- Atletizm. (1965, Ağustos 13). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 8, s. 4.
- Atletizm. (1973, Aralık 29). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 10, sü. 3-7.
- Atletizm Antrenörü. (1934, Temmuz 5). *Samsun Gazetesi*, s. 1, sü. 4.
- Atletizm antrenörü İzmir'e gidiyor. (1936, Aralık 19). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 6, sü. 4.
- Avrupa Şampiyonaları Müsabaka Sonuçları (1923-1973). <https://unitedworldwrestling.org/database>; <http://www.taf.org.tr/tafmadalyalarimiz/>, sayfalarından erişilmiştir.
- Aykın, A. G. (2013). Meşrutiyetten Günümüze Türkiye'de Spor Politikaları ve 1980 Sonrası Parti ve Hükümet Programları İle Kalkınma Planlarında Sporun Yeri. *Akademik Bakış Dergisi*, 1, s. 1-16.
- Ayvazoglu, S. (2015). Türkiye'de Akademik Bale Eğitiminin Kurumsal Yapısında Meydana Gelen Değişimlerin Değerlendirilmesi. *Journal of Research in Education and Teaching*, s. 251-260.
- Baba, N. (1939, Temmuz). Futbol nasıl öğretilir ve öğrenilir. *Beden Terbiyesi ve Spor*, s. 33.
- Balenin Tarihçesi, (2019). <https://www.operabale.gov.tr/tr-tr/kurumsal/genel-mudurluk/Sayfalar/Tarihce.aspx> sayfasından erişilmiştir.
- Balenin Tarihçesi, (2019). <https://www.iudkbaleanasanatlali.com/bale-tarihi> sayfasından erişilmiştir.
- Basketbolun Tarihçesi, (2019). <http://www.tbf.org.tr/tarihce/ulkemizde-basketbol>, sayfasından erişilmiştir.
- Basketbol antrenörü bir buçuk ay okullarımızda çalışacak. (1953, Kasım 6). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 2.

Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Tetkik Dairesi Kararnamesi, tarih: 27.2.1960, sayı: 4-12750.

Basketbol millî takımı kampı. (1967, Temmuz 17). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 8, sü. 5.

Bayraş, E. (1943, Kasım 1). Boks antrenörü güzel bir konferansla boksun kıymet ve ehemmiyetini anlattı. *Kırmızı Beyaz*, s. 7, sü. 1.

Beatrice Appleyard, (2019). <https://www.encyclopedia.com/women/dictionaries-thesauruses-pictures-and-press-releases/appleyard-beatrice-1918-1994> sayfasından erişilmiştir.

Beden Terbiyesi. (1938, Ocak 1). *Kırmızı Beyaz*, s. 2, sü. 1.

Beden Terbiyesi Kanunu, (1938). T.C. Resmi Gazete, 3530, 29 Haziran 1938.

Belçikalı basketbol antrenörü geliyor. (1965, Temmuz 18). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 8, sü. 1.

Benokan, T. (1968, Ağustos 18). Binicilik antrenörü Alman Ziegner: Maaşı 14 bin lira. *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 8, sü. 2-3.

Berlin Olimpiyatlarına iştirak için futbolcularımız ve bisikletçilerimiz gittiler. (1936, Temmuz 20). *Türk Spor Kurumu Dergisi*, 19, s. 2-15.

Besim, Ö. (1943, Aralık 27). Carl Diem. *Kırmızı Beyaz*, 2(7),4-1.

Biçer, M. A. (2009). *Atletizmde müsabaka öncesi mistik geleneksel dini inanışlar ve rahatlama yöntemleri*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

Bilal, H. (1968, Temmuz 15). Seyfi Tatar için altın madalya hayal değil. *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 8, sü. 1-2.

Billy Hunter'ın Hayatı, (2019). <http://www.wikizeroo.net/index.php?q=aHR0cHM6Ly90ci53aWtpcGVkaWEub3JnL3dpa2kvQmlsbHlfSHVudGVy> adresinden erişilmiştir.

Bisiklet. (1965, Ağustos 13). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 8, s. 4

Bisiklet Sporunun Tarihi (2019). https://bisiklet.gov.tr/Sayfa/Federasyonumuzun_Tarihi-9.aspx sayfasından erişilmiştir.

- Bisikletçilerimiz olimpiyatlara hazırlanıyor. (1936, Mayıs 25). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 6, sü. 4.
- Bisiklete binmesini bilmeyenler yarışa katılıyor. (1970, Ağustos 18). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 8, sü. 1.
- Bize hakem lazım. (1933, Mayıs 27). *Olimpiyat*, sayı 110, s. 8, sü. 1-2.
- Boksta Kıpırdanma Başladı. (1964, Eylül 9). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 8, sü. 2-3.
- Boks millî takım antrenörü geldi. (1955, Mayıs 3). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 4, sü. 2.
- Boksun tarihçesi, (2019). <http://www.turkboks.gov.tr/turk-boks-tarihi.aspx> sayfasından erişilmiştir.
- Breenda Averty, (2019). <https://www.theguardian.com/stage/2013/jan/03/brenda-averty-obituary> sayfasından erişilmiştir.
- Breenda Averty, (2019). <https://sites.google.com/site/iandewarauthor/people-and-photographs/gone-but-never-forgotten> sayfasından erişilmiştir.
- Bu iş peynir ekmekle olmaz. (1970, Nisan 4). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 8, sü. 7-8.
- Bugün yapılacak güreş müsabakaları. (1941, Haziran 8). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 4, sü. 1.
- Burhan Felek. (1945, Temmuz 9). Antrenör lazım. *Kırmızı Beyaz*, s. 2-8, sü. 1.
- Büyükkayıkçı, E. (2015). *Türk Balesinde Anadolu Halk Dansları Adımlarının Yeri ve Önemi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Caunce, S. (2001). *Sözlü tarih ve yerel tarihçi*, (Çev. B. Can ve A. Yalçinkaya). İstanbul: Tarih Vakfı Yurt.
- Chmiliar, I. (2010). *Multiple-case designs*. In A. J. Mills, G. Eurepas & E. Wiebe (Eds.), *Encyclopedia of case study research*. USA: SAGE.
- Cimnastiğin Tarihçesi, (2019). <https://www.nkfu.com/turkiyede-jimnastigin-tarihcesi/> sayfasından erişilmiştir.
- Creswell, J. W. (1997). *Qualitative inquiry and research desing: Choosing among five traditions*. CA: Sage, Thousand Oaks.
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry & research design: Choosing among five approaches (2. Baskı)*. USA: SAGE.

- Çalışmak lazım. (1933, Nisan 9). *Olimpiyat*, s. 9, sü. 1-2.
- Çalıştıracak atlet bulamayan Yugoslav antrenör istifa etti. (1964, Eylül 29). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 8, sü. 1.
- Çapan, M. Ş. (2002). Selim Sırrı Tarcan'ın zeybek oyunu derleme çalışmaları. *Muğla Üniversitesi, SBE Dergisi*, sayı 8.
- De Valois'e liyakat nişanı verildi, (2019). <http://earsiv.sehir.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11498/49406/001525713006.pdf?sequence=1&isAllowed=y> adresinden erişilmiştir.
- Demirer, M. A. (2015, Eylül 15). Türk millî takımının Amerikalı hocası. *Anayurt Gazetesi*, s. 13, sü. 5.
- Devrilmez, E. & Koçak, M. S. (2013). Türk Spor Tarihinde Spor Şûralarının Önemi ve Kazanımları. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1,77-88.
- Dewey, J. (1939). *Türkiye Maarif Hakkında Rapor*. İstanbul: Maarif Vekilliği Devlet.
- Diem, C. (1933). *Türk Sporu Hakkında Rapor*. Ankara.
- Diem, C. (1943). *Türk Spor Nizamnamesi*. Ankara.
- Dört yıldır yurdumuzda bulunan 2 Macar antrenör Türk atletizmine katkıda bulunmadı. (1973, Aralık 29). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 10, sü. 3-7
- Dünya Şampiyonaları Müsabaka Sonuçları (1923-1973). <https://unitedworldwrestling.org/database> sayfasından erişilmiştir.
- Dr. Frank Medina. (1965, Ekim). *Atletin Sesi*, s. 7, sü. 5-6.
- Ecnebi Antrenörlere Ne Oluyor? (1937, Mart 29). *Spor Postası*, s. 1, sü. 1-2.
- Efdal Nogan ve İsviçreli antrenör Tobi Hereke'de tartaklandı. (1967, Temmuz 15). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 8, sü. 2.
- Ekenci, G. & Serarslan, M. Z. (1997). Gelişim aşamaları bakımından Türk spor teşkilatı ve değerlendirmesi. *Beden Eğitimi Spor Bilimleri Dergisi II*, 72-81.
- Elliot Van Zandt, (2019). <https://www.blackpast.org/global-african-history/van-zandt-elliott-c-1915-1959/> sayfasından erişilmiştir.

Eskrim antrenörü Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü'nü dava ediyor. (1951, Temmuz 2). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 4, sü. 1.

Eskrimin Tarihçesi, (2019). https://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye%27de_eskrim sayfasından erişilmiştir.

Eskrimin Tarihçesi, (2019). <https://www.eskrim.org.tr/turkiye-de-eskrim-33.html> sayfasından erişilmiştir.

Finlandiya ile millî boks maçı yapacağız. (1969, Mart 28). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 8, sü. 1-2.

Finlandiya ve İsveç'te ki maçlar. (1937, Mart 15). *Spor Postası*, s. 4, sü. 1-3.

Finlandiyalı boks antrenörü Suvio yurdumuzdan ayrılıyor. (1968, Aralık 4). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 8, sü. 5.

Finli boks antrenörü İstanbul'da çalışıyor. (1964, Eylül 9). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 8, sü. 2-3.

Fişek, K. (1985). *Türk Spor Tarihi*. İstanbul: Gerçek.

Fişek, K. (1998). *Devlet Politikası ve Toplumsal Yapısıyla İlişkileri Açısından Dünya'da ve Türkiye'de Spor Yönetimi*. Ankara: Bağırhan Yayınevi.

Fransız atletlere karşı niçin muvaffak olamadık? (1930, Ekim 15). *Havacılık ve Spor*, s. 555, sü. 1-3.

Fransız basketbol antrenör geldi. (1954, Ağustos 14). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 6.

Frederick Pagnam Hayatı, (2019). https://tr.wikipedia.org/wiki/Fred_Pagnam sayfasından erişilmiştir.

Futbolun tarihçesi, (2019). <https://www.tff.org/default.aspx?pageID=293>;
<https://www.tff.org/default.aspx?pageID=294>;
<https://www.tff.org/default.aspx?pageID=295>;
<https://www.tff.org/default.aspx?pageID=296> sayfalarından erişilmiştir.

Futbolun Tarihçesi, (2019). https://www.wikiwand.com/tr/T%C3%BCrkiye_mill%C3%AE_futbol_tak%C4%B1m%C4%B1#/1923'ten_1980'lere sayfasından erişilmiştir.

Gazi Eğitim Enstitüsünde Atletizm Semineri. (1969, Şubat). *Atletin Sesi*, s. 16, sü. 4.

Gençlik ve Spor Akademileri Yönetmelikleri, (1975). Ankara: T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı.

Gerard Lautenschutz'un Hayatı, (2019).
https://en.wikipedia.org/wiki/Gerard_Lautenschutz sayfasından erişilmiştir.

Giovanni Varglien'in Hayatı, (2019). https://ipfs.io/ipfs/QmR1gzPYUwxEUWHbeRggZzfYy5Fxs8Qc7hXUUnJQwxrZq/wiki/Giovanni_Varglien.html sayfasından erişilmiştir.

Giray, A. (1933, Nisan 9). Yalnız antrenörle iş bitmez, çalışmak lazım. *Olimpiyat*, s. 9, sü. 1-2.

Gül, O. K. (2018). Maarif Kongresi, Heyet-i İlmiyeler ve Uluslararası Ortaöğretim Öğretmenleri Kongresi Üzerine Bir Değerlendirme. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, y. 10, c. 10, s. 19, s. 509-523).

Güler, C. (1996). *Türkiye'de Judo Antrenmanının İdari ve Teknik Organizasyonu (Ergonomik Açıdan)*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

Güngör, B. (2009). *Berlin Olimpiyatları Ekseninde Basında Türk Sporuna (1936-1938)*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

Gürel, Ç. (1964, Ağustos 1). Kirschrath: Memnun ayrılıyorum, dedi. *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 8, sü. 4.

Gürel, Ç. (1968, Ocak 15). Okullara Girmek Şart. *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 8, sü. 1.

Gürel, Ç. (1969, Eylül 10). Bu sporu 12 ay yapmadan bir adım ilerleyemeyiz. *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 8, sü. 8.

Gürer, E. (1970, Ocak 23). Macaristan'dan gelen antrenör malzemesizlikten şikayet ediyor. *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 8, sü. 1-2.

Güreşin Tarihçesi, (2019). <https://www.tgf.gov.tr/tr/index.php/tarihce-2/> adresinden erişilmiştir ve <https://www.guresiyorurum.com/3-balkan-sampiyonasi-sznikte-cumabaskiyacak/> sayfasından erişilmiştir.

Güreşin Tarihi, (2019). http://balkanpazar.org/spor_2.asp sayfasından erişilmiştir.

Güreş teşvik müsabakaları. (1930, Şubat 12). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 5.

Güreşçiler için hazırlanan program. (1936, Şubat 4). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 6, sü. 3.

- Gürkan Çevik ve antrenörü. (1964, Temmuz). Atletin Sesi, s. 5, sü. 2-4.
- Güven, Ö. (1996). Türkiye'de Cumhuriyet döneminde beden eğitimi ve spor öğretmeni yetiştiren okulların eğitimini hazırlayıcı çalışmalar. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, I*, 70-82.
- Güven, Ö. (2003). *Gazi Terbiye Enstitüsü öğrencilerinin 1936'da Berlin'de düzenlenen Dünya Spor Yüksek Okulları Beden Eğitimi Kongresi'ne Katılımı ve Atatürk'ün Desteği*. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, XII. Eğitim Bilimleri Kongresi, (2873-2881), Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Güven, Ö. (2004). Cumhuriyet Dönemi Ankara'sında binicilik, gazi koşusu, atlı polo ve futbola genel bir bakış. *Cumhuriyetin 80. Yılında Ankara*, s. 159.
- Güven, Ö. (2007). *Cumhuriyetin ilk yıllarından günümüze Dil Kültür Eğitim: Atatürk ve Cumhuriyet Döneminde beden eğitimi ve spor*. Ankara: Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Basımevi.
- Güven, Ö. (2011). İlk Modern Olimpiyat Oyunları'na (1896-Atina) Yarışmak İçin Giden İlk Türk Sporcusu Kimdir? *Türk Yurdu Dergisi, 31*, 232-241.
- Güven, Ö. (2011). Türklerde Top Oyunları ve II. Abdülhamid Döneminde Futbol. *Türk Yurdu Dergisi, 31* (287), 261-262.
- Güven, Ö. (2015). Türk güreş ekolü. *Türk Güreş Vakfı Dergisi, 1*, 22-27.
- Güven, Ö. & Güven, B. (2019). 1936 Garmisch Kış Olimpiyat Oyunları'na Türkiye Cumhuriyeti'nin Katılımı. *Spormetre, 17*(3), 1-8.
- Güven, Ö. & Arıkan, N. (2015). *Ahmet Sadık Yaramanoğlu: Cumhuriyet Dönemi'nin örnek bir beden eğitimcisi*. Ankara: Ankara Barosu Başkanlığı Yayınları.
- Güven, Ö. & Yıldız, M. (2017, Kasım). *Frank Medina: Türkiye'de Bir Yabancı Kondisyoner (1964-1968)*. 15. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi'nde sunulmuş bildiri, Antalya.
- H. Janke Konyalı cimnastikçileri çalıştıracak. (1967, Ekim 18). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 8, sü.3.
- Hakem Kursları. (1937, Ekim 11). *Türk Spor Kurumu Dergisi*, sayı 67, s. 3 sü. 6.

- Halterin Tarihçesi, (2019). <http://halter.gov.tr/halterin-tarihi-gelisimi/> sayfasından erişilmiştir.
- Hancock, R.D. & Algozzine, B. (2006). *Doing case study research*. New York: Teachers College Press.
- Hasan Cemal Bey'in Carl Diem'e mektubu, 24.5.1933.
- Havacılık. (1935, Temmuz 26). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 8, sü. 1-2.
- Havacılık, (2019). <http://www.kokpit.aero/rusya-ve-yeni-kurulan-turk-sportif-havaciligi?writer=13> sayfasından erişilmiştir.
- Hollandalı antrenöre göre yelkenciliğimiz iptidai. (1963, Mayıs 24). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 6, sü. 2-5.
- Ignác Molnár'ın Hayatı, (2019). [https://ipfs.io/ipfs/QmR1gzPYUwxEUWHbeRggZzfYy5Fxsd8Qc7hXUUnJQwxrZq/wiki/Ignác_Molnár.html](https://ipfs.io/ipfs/QmR1gzPYUwxEUWHbeRggZzfYy5Fxsd8Qc7hXUUnJQwxrZq/wiki/Ign%C3%A1c_Moln%C3%A1r.html) sayfasından erişilmiştir.
- İki eskrim antrenörü daha getirilecek. (1935, Aralık 18). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 6, sü. 4.
- İsviçreli kürek antrenörü işe alfabeden başladı. (1962, Temmuz 11). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 6, sü. 5.
- İtalyan boks antrenörü icraya başvuracağım diyor. (1966, Ocak 28). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 8, sü. 3-4.
- James Elliot Donnelly'in Hayatı, (2019). https://ipfs.io/ipfs/QmR1gzPYUwxEUWHbeRggZzfYy5Fxsd8Qc7hXUUnJQwxrZq/wiki/James_Elliot_Donnelly.html sayfasından erişilmiştir.
- James McCormick'in Hayatı, (2019). https://ipfs.io/ipfs/QmR1gzPYUwxEUWHbeRggZzfYy5Fxsd8Qc7hXUUnJQwxrZq/wiki/Jimmy_McCormick.html sayfasından erişilmiştir.
- Jiri Koble gitti. Yeni voleybol antrenörü Nikola Sotir. (1957, Aralık 3). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 6, sü. 3.
- Johann Standteiner'in Hayatı, (2019). <https://www.sierrasun.com/news/obituaries/johann-josef-standteiner/> sayfasından erişilmiştir.

- Joy Newton'un Hayatı, (2019). <https://archiveshub.jisc.ac.uk/search/archives/23d96cf4-3d18-3b29-ac4e-756daf5bb55c> sayfasından erişilmiştir.
- József Kovács'ın Hayatı, (2019). [https://en.wikipedia.org/wiki/J%C3%B3zsef_Kov%C3%A1cs_\(runner\)](https://en.wikipedia.org/wiki/J%C3%B3zsef_Kov%C3%A1cs_(runner)) sayfasından erişilmiştir.
- Judo ve Taekwondo çalıştırıcıları 6 aydır maaş alamıyor. (1973, Ağustos 4). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 8, sü. 2.
- Judocularımız kampa giriyor. (1971, Temmuz 23). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 8, sü. 1.
- Judonun Tarihçesi, (2019). <https://www.judo.gov.tr/kurumsal/tarihcesi> sayfasından erişilmiştir.
- Judonun Tarihçesi, (2019). https://www.judo.gov.tr/upload/files/2018/1962-2017_Uluslararası_Basarılarımız.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Judonun Tarihçesi, (2019). <http://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Olimpiyat-Oyunlari-Sporcu-Listesi/64> sayfasından erişilmiştir.
- Jules Limbeck'in Hayatı, (2019). <https://www.revolvy.com/page/Jules-Limbeck> sayfasından erişilmiştir.
- Kahraman, A. (1995). *Osmanlı Devleti'nde spor*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Karkın, T. (2018). *Kadın Voleybolcularda Kinezyo Bantlamanın Çeviklik, Güç ve Postural Kontrole Etkisi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Karsan, S. (1939, Ekim). Antrenörden nasıl istifade edilir? *Beden Terbiyesi ve Spor*, s. 28-29
- Kaya, H. (2008). *Atatürk döneminde devletçilik modelinin hazırlık ve başlangıç evresinde Türkiye-Sovyetler Birliği ilişkileri (1930-1934)*. (Yüksek Lisans Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Kaya, M. (2014). *Ankara'da performans sporu yapan yüzme sporcularının yüzmeye başlama nedenleri ve beklentileri*. (Yüksek lisan tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

- Kaya, N. (2016). *Lisanslı tenis sporcularının tenis sporuna başlama nedenleri, beklentileri ve beklentilerinin önündeki engellerin incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Kayak. (1938, Şubat 7). *Türk Spor Kurumu Dergisi*, s. 6.
- Kayak. (1965, Kasım 23). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 8, sü. 2-3.
- Kayak. (1966, Şubat 1). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 8, sü. 1.
- Kayak antrenörü Ankara'da. (1955, Aralık 3). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 5, sü. 3.
- Kayak çalışmaları hızlandı. (1970, Ocak 2). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 7, sü. 1.
- Kayak sporunu mekteplilerde yapacak. (1936, Aralık 4). *Spor Postası*, s. 12, sü. 3.
- Kayakçılarınız Döndüler. (1948, Şubat 16). *Kırmızı Beyaz*, s. 2, sü. 2-3.
- Kayağın Tarihçesi, (2019). <https://www.tkf.org.tr/turkiye-kayak-federasyonu-tarihcesi/> sayfasından erişilmiştir.
- Kayağın Tarihçesi, (2019). <https://www.dogaspor.net/Akin-ALTINOK-Bursa-Dagcilik-Kulubu,DP-14.html> sayfasından erişilmiştir.
- Keten, M. (1974). *Türkiye'de spor*. Ankara: Ayyıldız.
- Kısa haberler. (1965, Kasım 23). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 8, sü. 2-3.
- Koçak, N., Bal-Turan, E. & Şahan, H. (2018). Erken Cumhuriyet Dönemi Beden Terbiyesi, Spor ve Militarizm. *The Journal of International Social Research*, Volume:11, Issue: 57.
- Küreğın Tarihçesi, (2019). <http://www.tkf.gov.tr/1/federasyontarihcesi-377.aspx> sayfasından erişilmiştir.
- Küreğın Tarihçesi, (2019). <https://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Detay/Olimpiyatlar/Olimpiyatlarda-Turkler/45/1> sayfasından erişilmiştir.
- László Székely'in Hayatı, (2019). https://ipfs.io/ipfs/QmR1gzPYUwxEUWHbeRggZzfYy5Fxsd8Qc7hXUUnJQwxrZq/wiki/László_Székely.html sayfasından erişilmiştir.

- Leandro Remondini'nin Hayatı, (2019). https://ipfs.io/ipfs/QmR1gzPYUwxEUWHbeRggZzfYy5Fxs8Qc7hXUUnJQwxrZq/wiki/Leandro_Remondini.html sayfasından erişilmiştir.
- M. Tobin geldi. (1932, Nisan 18). *Olimpiyat*, s. 6.
- Maaske, R. J. (1956). *Türkiye'de Öğretmen Yetiştirme Hakkında Rapor*. Ankara: Maarif Vekilliği Devlet Basımevi.
- Masa tenisi antrenörü "Gençlere önem verilmeli." dedi. (1967, Kasım 25). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 8, sü. 7.
- Masa tenisi antrenörü gitti. (1967, Aralık 24). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 8, sü. 1.
- Memleket gençlik teşkilatını tetkik. (1933, Ağustos 18). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 2, sü. 3.
- Merriam, S. B. (2009). *Nitel araştırma* (S. Turan, Çev.). Ankara: Nobel.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber* (3. Baskıdan Çeviri, Çeviri Editörü: S. Turan). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Metin, C. (2002). Sözlü tarih ve Türkiye'deki gelişimi. *Türk Kültürü Dergisi*, 40(469), 288-299.
- Millî basketbol antrenörü Samuel Fox'un konferansı. (1955, Aralık 9). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 6, sü. 4-5.
- Millî takım futbol antrenörleri bize ne öğretti? (1935, Eylül 16). *Spor Postası*, s. 2, sü. 2-3.
- Misha Romanov, (2019). <http://www.kokpit.aero/rusya-ve-yeni-kurulan-turk-sportif-havaciligi?writer=13> sayfasından erişilmiştir.
- Mr. Hunter'den mektup. (1930, Ocak 15). *Havacılık ve Spor*, s. 267, sü. 1-2.
- Mühim bir güreş maçı. (1942, Haziran 8). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 2, sü. 7.
- Mütehasıs Bay Garvış'ın Türkkuşu gençliği için temennisi. (1938, Şubat 15). *Havacılık ve Spor Dergisi*, s. 1577.
- Namık, S. (1930, Ocak 5). Billy Hunter'dan Mektup. *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 4, sü. 2.
- Nat Holman'ın Hayatı, (2019). https://en.wikipedia.org/wiki/Nat_Holman sayfasından erişilmiştir.

- Nat Holman'ın Hayatı, (2019). <https://probasketballencyclopedia.com/player/nat-holman/> sayfasından erişilmiştir.
- Nentcho, C. (2019). <http://www.cyclingarchives.com/coureurfiche.php?coureurid=28011> sayfasından erişilmiştir.
- Nentcho, C. (2019). https://fr.wikipedia.org/wiki/Nentcho_Christov sayfasından erişilmiştir.
- Okullara girmek lazım. (1968, Ocak 15). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 8, sü. 1.
- Olimpiyat Şampiyonaları Yarışma Sonuçları, (1923-1973). <http://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Olimpiyat-Madalyalarimiz>, sayfasından erişilmiştir.
- Onni Pellinen'in Hayatı, (2019). https://tr.wikipedia.org/wiki/Onni_Pellinen sayfasından erişilmiştir.
- Ortak, Ş. (2004). *Atatürk dönemi eğitim politikalarında yabancı uzman raporlarının etkileri*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Özçakır, S. (2015). 100 Yıl Öncesinde Türkiye'de beden eğitimi öğretimi ve günümüzdeki yansımaları. *Hacettepe Journal of Sport Sciences*, 26 (1), 18–25.
- Özdemir, N. (2013). Türkiye Cumhuriyeti'nin katıldığı ilk uluslararası organizasyon:1924 Paris Olimpiyatları. *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Dergisi*, 51, 724-725.
- Özgül, V. (1980). *Gençlik ve Spor Bakanı Vecdi Özgül'ün konuşma demeç ve mesajları*. Ankara: Gençlik ve Spor Bakanlığı.
- Özmaden, M. & Özmaden H. (2010). Türkiye İdman Cemiyeti İttifakı (TİCİ) dönemi millî ruh ve millî temsil, siyasi ve millî propaganda ile ülkeyi tanıma-tanıtma çabaları. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7, 1-19.
- Özsoy, S., Göral, K., Tabuk, M. E., Sadık, R., Gülay, O. & Boz, H. (2014). Tarihsel gelişim Sürecinde Türk spor yönetimini oluşturan örgütlerin amaç ve yapı boyutları açısından karşılaştırılması. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1, 9-31.
- Öztürkmen, A. (1998), Sözlü tarihin yerel tarih araştırmalarına katkısı. *Yerel Tarih*, 1(1), 12-15.

- Palazoğlu, A. B. (1999). *Atatürk'ün eğitim ile ilgili düşünceleri*. Ankara: MEB
- Palazoğlu, A. B. & Bircan, O. (1995). *Türkiye Cumhuriyeti ve İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük-2*. Ankara: Koza Eğitim.
- Parker, B. (1939). *Türkiye'de ilk tahsil hakkında rapor*. İstanbul: Maarif Vekilliği Devlet.
- Peter Molloy'un Hayatı, (2019). https://ipfs.io/ipfs/QmR1gzPYUwxEUWHbeRggZzfYy5Fxsd8Qc7hXUUnJQwxrZq/wiki/Pat_Molloy.html sayfasından erişilmiştir.
- Rıfat'tan ümitliyim. (1965, Temmuz 25). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 8, sü. 3-4.
- Richard Glasston'un Hayatı, (2019). <http://cicb.org/richard-glasstone-classical-ballet-terms-an-illustrated-dictionary/> sayfasından erişilmiştir.
- Rifat, K. (1933, Mayıs 27). Bize Hakem Lazım. *Olimpiyat*, sayı. 110, s. 8.
- Robert Busnel'in Hayatı, (2019). <https://www.wikizero.org/index.php?q=aHR0cHM6Ly9lbi53aWtpcGVkaWEub3JnL3dpa2kvUm9iZXJ0X0J1c25lbA> sayfasından erişilmiştir.
- Romanya Boks Millî Takım çalıştırıcısı Ion Popa yurdumuza gelmiştir. (1973, Kasım 2). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 8, sü. 1.
- Rumen voleybol antrenörü geldi. (1962, Ocak 6). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 6, sü. 1.
- Rumen voleybol antrenörü yarın şehrimize geliyor. (1962, Ocak 4). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 6, sü.2.
- Sandra Puppo, (2019). https://ipfs.io/ipfs/QmR1gzPYUwxEUWHbeRggZzfYy5Fxsd8Qc7hXUUnJQwxrZq/wiki/Sandro_Puppo.html sayfasından erişilmiştir.
- Sarışenoğlu, S. (2016). *Türkiye'deki Kayak Tesislerinin Güvenliği*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Savaşlı, M. (2009). *Millî Eskrimcilerle Eskrim Sporuna Yeni Başlayan Eskrimcilerin Bazı Fiziksel, Biyomotor Özellikleriyle Vücut Yağ Yüzdelerinin Araştırılması*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Semih Türkdoğan. (1946, Temmuz 29). Bize birkaç tane antrenör lazım. *Kırmızı Beyaz*, s. 2, sü.2-3).

Sergei Nikolaeviç Anokhin'in Hayatı, (2019). <http://www.kokpit.aero/rusya-ve-yeni-kurulan-turk-sportif-havaciligi?writer=13> sayfasından erişilmiştir.

Sten Suvio'nun Hayatı, (2019). https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Sten_Suvio&oldid=834093416 sayfasından erişilmiştir.

Rekor kırınca burunları büyüdü. (1967, Temmuz 24). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 8, sü. 4-5.

Rezső Péter'in Hayatı, (2019). <https://www.trt.net.tr/magyar/kultura/2018/05/28/peter-rezso-hid-a-torok-magyar-sport-es-kulturalis-elet-kozott-978687> sayfasından erişilmiştir.

Rıfat'tan ümitliyim. (1965, Temmuz 25). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 8, sü.3-4.

Romanya'dan bir atıcılık antrenörü getiriliyor. (1968, Mart 1). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 8, sü. 2.

Spor Mütahassısı Geldi. (1933, Eylül 18). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 6.

Su sporları muallimi İzmir'e gönderildi. (1932, Ağustos 31). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 6.

Sulubulut, M. (2014). *Eğitim Alanında Türkiye'ye Davet Edilen Yabancı Uzmanlar (1923-1960)*. Yüksek Lisans Tezi. <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

Şahin, M. (1996). *Türkiye'de öğretmen yetiştirme uygulamalarında yabancı uzmanların yeri*. (Doktora Tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

Şeleci, U. (2018). *Türk Havacılık Sektöründe Hizmet Kalitesinin Analizi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

Şikâyet üzerine voleybol antrenörü J. Koble hakkında tahkikat yapılıyor. (1957, Ekim 24). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 6, sü. 7.

Taekwondonun Tarihçesi, (2019). <http://www.turkiyetaekwondofed.gov.tr/default.asp?SayfaID=10> sayfasından erişilmiştir.

Taze, N. (2016, Haziran 14). En zor 2. spor dalı: Su topu. *İlkses Gazetesi*.

TBMM Hükümet Programları, (1937-1946-1963-1965,1970-1971-1973). <https://acikerisim.tbmm.gov.tr/xmlui/> sayfasından erişilmiştir.

Temurlenk, Ö. (1998). *Binicilik I: At Bakım ve Donatım*. Ankara: Ögün Kitabevi.

Tercan, C. (2016). *Topluma Katılım Aracı Olarak Dans*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

Thompson, P. (1999). *Geçmişin sesi*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt.

Tebliğler Mecmuası, (1928). <http://tebligler.meb.gov.tr/index.php/tuem-sayilar/viewcategory/81-1928>, sayfasından erişilmiştir.

TED Kulübü dünyaca ünlü bir tenis antrenörü getirtti. (1965, Mayıs 11). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 8, sü. 5.

Tosh, J. (1997). *Tarihin peşinde*, (Çev. Özden Arıkan). İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

Turgut, E. (2016). *Ortaöğretimde öğrenim gören karatecilerin stresle başa çıkma yollarının incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

Türk bale okulunun ilk öğretmeni. (1988, Haziran 8). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 4.

Türk Hava Kurumu, (2019). https://www.thk.org.tr/thk_kurumsal/itemlist/category/156-tarih%C3%A7e sayfasından erişilmiştir

Türk hava kurumu 12 yaşında. (1936, Şubat 16). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 1, sü. 5-6.

Türk güreş tarihinde Macar antrenör Raul Peter ve Türk sporcuların fotoğraf sergisi, (2018). Ankara: Ziraat Bankası Kuğulu Sanat Galerisi.

Türk sporcuların başarıları, (2019). <http://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Detay/Olimpiyatlar/Olimpiyatlarda-Turkler/45/1> sayfasından erişilmiştir.

Türkdoğan, S. (1943, Ocak 4). Amsterdam Olimpiyatı'ndan unutulmayan hatıralar. *Kırmızı Beyaz*, s. 6, sü. 1.

Türkiye birinciliklerine hazırlık. (1933, Ekim 1). *Havacılık ve Spor*, s. 1697, sü. 2-3.

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi (TCCDA), Fon kodu / Yer no, 30-18-01-02 / 89-105-2.

----- 30-18-01-02 / 116-35-13.

----- 30-18-01-02 / 137-96-19.

----- 30-18-01-02 / 137-96-19.
----- 30-18-01-02 / 142-24-3.
----- 30-0-18-01-02 / 38-52-005.
----- 30-18-01-02 / 186-34-19.
----- 30-18-01-02 / 107-90-4.
----- 30-18-01-02 / 119-37-14.
----- 30-18-01-02 / 101-7-11.
----- 30-18-01-02 / 121-83-17.
----- 30-18-01-02 / 145-110-17.
----- 30-18-01-02 / 89-105-4.
----- 30-18-01-02 / 118-96-5.
----- 30-18-01-02 / 188-46-9.
----- 30-18-01-02 / 135-45-17.
----- 30-18-01-02 / 187-43-20.
----- 30-18-01-02 / 205-28-11.
----- 30-18-01-02 / 116-35-13.
----- 30-18-01-02 / 137-96-19.
----- 30-18-01-02 / 68-78-9.
----- 30-18-01-02 / 97-108-20.
----- 30-18-01-02 / 100-87-16.
----- 30-18-01-02 / 46-49-012.
----- 30-18-01-02 / 138-109-12.
----- 30-18-01-02 / 143-49-10.
----- 30-18-01-02 / 180-55-20.

----- 30-18-01-02 / 192-3-14.

----- 490-1-0-0 / 1116-75-2.

----- 030-18-01-02 / 144-89-7.

----- 030-18-01-02 / 146-42-17.

----- 030-18-01-02 / 134-113-8.

----- 30-18-01-02 / 190-67-8.

----- 30-18-01-02 / 190-67-9.

----- 30-18-01-02 / 274-86-18.

----- 30-18-01-02 / 283-45-14-2.

----- 30-18-01-02 / 302-58-7.

----- 30-18-01-02 / 247-17-4.

----- 30-18-01-02 / 123-76-14.

----- 30-18-01-02 / 126-68-19.

----- 30-18-01-02 / 129-59-17.

----- 30-18-01-02 / 131-23-12.

----- 30-18-01-02 / 134-96-17.

----- 30-18-01-02 / 138-108-6.

----- 30-18-01-02 / 145-113-12.

----- 30-18-01-02 / 147-66-20.

----- 30-18-01-02 / 150-61-1.

----- 30-18-01-02 / 151-62-1.

----- 00-18-01-02 / 157-29-18.

----- 30-18-01-02 / 158-44-15.

----- 30-18-01-02 / 172-46-19.

----- 30-18-01-02 /178-35-7.
----- 30-18-01-02 / 179-48-19.
----- 30-18-01-02 / 189-62-15.
----- 30-18-01-02 / 191-76-17.
----- 30-18-01-02 / 199-70-14.
----- 30-18-01-02 / 222-53-7.
----- 30-18-01-02 / 226-80/17.
----- 30-18-01-02 / 228-91-5.
----- 30-18-01-02 / 239-60-18.
----- 30-18-01-02 / 287-66-13.
----- 30-18-01-02 / 293-7-1.
----- 30-18-01-02 / 35-24-017.
----- 30-18-01-02 / 42-3-001.
----- 30-18-01-02 / 47-54-005.
----- 30-18-01-02 / 113-25-5.
----- 30-18-01-02 / 117-69-2.
----- 30-18-01-02 / 122-41-17.
----- 30-18-01-02 / 284-52-15-2.
----- 30-18-01-02 / 116-35-13.
----- 30-18-01-02 / 145-110-17.
----- 30-18-01-02 / 183-4-19.
----- 30-18-01-02 / 108-23-3.
----- 30-18-01-02 / 94-32-4.
----- 30-18-01-02 / 94-30-7.

----- 30-18-01-02 / 109-70-8.
----- 30-18-01-02 / 101-19-9.
----- 30-18-01-02 / 108-41-10.
----- 30-18-01-02 / 101-11-14.
----- 30-18-01-02 / 110-15-15.
----- 30-18-01-02 / 106-69-16.
----- 30-18-01-02 / 104-4-17.
----- 30-18-01-02 / 110-24-18.
----- 30-18-01-02 / 109-66-19.
----- 30-18-01-02 / 99-55-20.
----- 30-18-01-02 / 89-105-4.
----- 30-18-01-02 / 112-75-3.
----- 30-18-01-02 / 133-86-10.
----- 30-18-01-02 / 137-82-13.
----- 30-18-01-02 / 140-86-11.
----- 30-18-01-02 / 144-83-10.
----- 30-18-01-02 / 188-46-9.
----- 30-18-01-02 / 186-34-20.
----- 30-18-01-02 / 190-66-13.

Türkiye’de iyi bir basketbol var. (1956, Kasım 6). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 6, sü. 4-6.

Türkiye’de yabancı yüzücülerle boy ölçüşecek sporcular vardır. (1973, Eylül 28).
Cumhuriyet Gazetesi, s. 8, sü. 8.

Türkoğlu, F. (2019). *Taekwondo Sporcularının Zihinsel Dayanıklılıklarının İncelenmesi*.
(Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.

- Uğur, V. (2006). *Cumhuriyet Dönemi Türk ordusunda atlı spor*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Uludağda kış sporları. (1936, Şubat 1). *Havacılık ve Spor*, s. 2597.
- Uzman Anokhin ne diyor? (1936, Şubat 1). *Havacılık ve Spor*, s. 2592-2594.
- Ülkemizdeki Koreli judo ve taekwondo çalıştırıcıları 6 aydır maaş alamıyor. (1973, Ağustos 4). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 8, sü. 2.
- Ünver, A. F. (2006). *Antik çağdan modern olimpiyatlara binicilik sporu ve Türk biniciliğinin olimpik gelişimi*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Veres Gyözö'nün Hayatı, (2019). <https://issuu.com/csabaveres/docs/veres> sayfasından erişilmiştir.
- Veres Gyözö'nün Hayatı, (2019). http://csabaveres.net/csabaveres.net/Veres_Gyozo.html sayfasından erişilmiştir).
- Veres Gyözö'nün Hayatı, (2019). https://en.wikipedia.org/wiki/Gy%C5%91z%C5%91_Veres sayfasından erişilmiştir.
- Yavuz, T. (1942, Mayıs). Türkiye serbest güreş birincilikleri. *Beden Terbiyesi ve Spor*, s. 47, sü. 1-3.
- Yelkenin Tarihçesi, (2019). <https://www.tyf.org.tr/sayfalar/tarihce> sayfasından erişilmiştir.
- Yeni voleybol antrenörü Nikola Sotir. (1957, Aralık 1). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 6, sü. 3.
- Yerli Antrenör. (1937, Haziran 14). *Türk Spor Kurumu Dergisi*, s. 2.
- Yıldırım, S. (2010). Belçikalı nüfus bilimci ve istatistikçi Camile Jacquart ve Türkiye'de modern istatistiğin kurulması 1926-1929. *Modern Türklük Araştırmaları Dergisi*, s. 7-36.
- Yıldız, M. E. (2013). *Yetişkin erkek haltercilerde Ossa Antebrachii ve Ossa Manus'un multidedektör bilgisayarlı tomografi ile üç boyutlu modellenmesi ve bazı biyometrik ölçüm değerleri ile ilişkisi*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Yıldız, M. & Güven, Ö. (2018). Turkey in 1968 Mexico City Olympic Games. *European Journal of Physical Education and Sport Science*, 1, 54-63.

- Yıldız, M. & Güven, Ö. (2018). Türkiye’de Cumhuriyet Döneminde yabancı eğitim uzmanlarının raporlarında beden eğitimi ve spor (1923-1960). *Universal Journal of Educational Research*, 6(6), 1187-1191.
- Yılmaz, S. (2011). Madama İstanbul’da Görkemli Anma. *Andante Klasik Müzik Dergisi*, <https://www.andante.com.tr/tr/3244/Madam-a-istanbul-da-Gorkemli-Anma> sayfasından erişilmiştir.
- Yin, R. (1984). *Case study research: design and methods*. (3. Basım). California: Sage.
- Yugoslav antrenöre göre: Türkiye kürekte 50 yıl geri. (1969, Temmuz 6). *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 8, sü. 2.
- Yunus Güneş’in olimpiyat derecesi, (2019). <http://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Olimpiyat-Oyunlari-Sporcu-Listesi/64> adresinden erişilmiştir.
- Yücelman, A. (1956, Ekim 6). Türkiye’de iyi bir basketbol var. *Cumhuriyet Gazetesi*, s. 6, sü. 4-6.
- Yücelman, A. (1967, Mayıs 13). Avrupa’da kapalı havuzu olmayan tek ülke Türkiye. *Cumhuriyet Gazetesi*, s.8, sü. 3-4.
- Yüzme, (2019). https://www.newspapers.com/clip/33258441/the_newsmessenger/ sayfasından erişilmiştir.
- Yüzme Federasyonu, (2019). https://www.wikizero.com/tr/Türkiye_Yüzme_Federasyonu sayfasından erişilmiştir.
- Žarko Mihajlović, (2019). https://ipfs.io/ipfs/QmR1gzPYUwxEUWHbeRggZzfYy5Fxsd8Qc7hXUUnJQwxrZq/wiki/Žarko_Mihajlović.html sayfasından erişilmiştir.
- Zoltan Tenke, (2019). https://runnersweb.com/running/rw_news_frameset.html?https://runnersweb.com/running/news_2008/rw_news_20081205_Zoltan_Tenke.html sayfasından erişilmiştir.

Sözlü Tarih Çalışması Yapılan Türk Antrenör, Teknik Adam ve Uzmanların Listesi

No	Adı	Soyadı	Cinsiyet	Spor Branşı	Görevi	Görüşme Yeri ve Tarihi
1	Aşım	Eren	Erkek	Atıcılık	Hakem	Telekonferans-19.03.2020
2	Erdoğan	Karaöz	Erkek	Atıcılık	Antrenör	Telekonferans-18.03.2020
3	Akın	Taşkent	Erkek	Atletizm	Sporcu	Telekonferans-04.04.2020
4	Mehmet	Tümkan	Erkek	Atletizm	Sporcu	Telekonferans-02.04.2020
5	Mustafa	Palaska	Erkek	Bisiklet	Antrenör	Etimesgut/Ankara 23-24.05.2016
6	Seyit	Kırmızı	Erkek	Bisiklet	Sporcu	Telekonferans-18.03.2020
7	Hasan	Rüzgar	Erkek	Boks	İdareci	Telekonferans-18.03.2020
8	Nuri	Eroğlu	Erkek	Boks	Sporcu	Telekonferans-18.03.2020
9	Özden	Ezinler	Kadın	Eskrim	Sporcu	Telekonferans-23.03.2020
10	Çınar	Yazıcı	Erkek	Halter	Antrenör	Telekonferans-23.03.2020
11	Ahmet	Ayık	Erkek	Güreş	Sporcu	Yenimahalle/Ankara 13.02.2016
12	Gıyasettin	Yılmaz	Erkek	Güreş	Sporcu	Telekonferans-16.06.2016
13	Rafet	Güngör	Erkek	Judo	Sporcu	Telekonferans-18.03.2020
14	İsmet	Ülker	Erkek	Kayak	İdareci	Telekonferans-23.03.2020
15	Fevzi	Tosun	Erkek	Kayak	Sporcu	Telekonferans-23.03.2020
16	Emir	Turgan	Erkek	Kürek	Sporcu	Telekonferans-20.03.2020
17	Oktay	Çimen	Erkek	Masa Tenisi	Sporcu	Telekonferans-27.03.2020
18	Berhan	Arslan	Erkek	Taekwondo	Sporcu	Telekonferans-18.03.2020
19	Semih	Çiçek	Erkek	Taekwondo	Sporcu	Telekonferans-19.03.2020
20	Semih	Oktay	Erkek	Voleybol	Sporcu	Telekonferans-20.03.2020
21	Metin	Akdurak	Erkek	Yelken	Sporcu	Telekonferans-24.03.2020
22	Ahmet	Bozdoğan	Erkek	Yüzme	Sporcu	Telekonferans-24.03.2020

EKLER

- EK 1. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Yabancı Beden Eğitimi ve Spor Uzmanlarının Listesi
- EK 2. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Yabancı Beden Eğitimi ve Spor Uzmanlarının İstihdamında Kullanılan Kanunlar
- EK 3. Görüşme Formu
- EK 4. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Yabancı Beden Eğitimi ve Spor Uzmanlarının Özgeçmişleri
- EK 5. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Arşiv Belgeleri Örnekleri
- EK 6. Özgeçmiş

EK 1. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Yabancı Beden Eğitimi ve Spor Uzmanlarının Listesi

No	Adı	Soyadı	Cinsiyet	Ülkesi	Branşı	Unvanı	Çalıştığı Birim	Çalıştığı Yıl	Türkiye'ye Geliş Amacı	Görev Yerleri	Görevlendirme Kanun Dayanağı
1	Dimitru	Pinata	Erkek	Romanya	Atıcılık	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Atıcılık Federasyonu	1.3.1971-1 yıl	Antrenör, Kurs, Seminer	İstanbul, Bursa, Manisa, Ankara, Diyarbakır, Trabzon	657
NO	ADI	SOYADI	CİNSİYET	ÜLKESİ	BRANŞI	UNVANI	ÇALIŞTIĞI BİRİM	ÇALIŞTIĞI YIL	TÜRKİYE'YE GELİŞ AMACI	GÖREV YERLERİ	GÖREVLENDİRME KANUN DAYANAĞI
2	Chester	Tobin	Erkek	Amerika	Atletizm	Antrenör	Atletizm Federasyonu	1924 1932	Antrenör	Ankara, İstanbul	788
3	Alexi	Abraham	Erkek	Almanya	Atletizm	Antrenör	Atletizm Federasyonu	1928-1935	Antrenör	İstanbul, Ankara, Konya, Adana, Mersin, Bursa, Balıkesir, Manisa, Uşak, İzmir, Eskişehir, Samsun, Trabzon	788
4	M. Geyts		Erkek	Amerika	Atletizm	Antrenör	Atletizm Federasyonu	1932	Antrenör	İstanbul	788
5	Her Karl	Prack	Erkek	Almanya	Atletizm	Antrenör	Atletizm Federasyonu	1933-1935	Antrenör	İstanbul, Ankara	788
6	Julius	Ratkay	Erkek	Macaristan	Atletizm	Öğretmen	Gazi Terbiye Enstitüsü Beden Terbiyesi Şubesi ve Atletizm Federasyonu	1933-1939	Antrenör	Ankara	788
7	Herbert	Lewis	Erkek	Amerika	Atletizm	Antrenör	Atletizm Federasyonu	1935-1937	Antrenör	İstanbul, İzmir	788
8	Max	J. Vogel	Erkek	İsviçre	Atletizm	Uzman	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü-Atletizm Federasyonu	1.3.1948-10 ay	Antrenör	Ankara	788
9	Fredrick	Kachel	Erkek	Almanya	Atletizm	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Atletizm Federasyonu	1954-4 ay	Antrenör	Ankara	788

10	Wictor E.	Francy	Erkek	Amerika	Atletizm	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Atletizm Federasyonu	1958- 6 ay	Antrenör, Kurs	Ankara, İstanbul	788
11	Mr. Lucas		Erkek	Amerika	Atletizm	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Atletizm Federasyonu	1959-6 ay	Antrenör	Ankara, Bursa, İstanbul	-
12	Kolariç	Marjan	Erkek	Yugoslavya	Atletizm	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Atletizm Federasyonu	15.4.1963-1 yıl 29.2.1964-1 yıl	Antrenör	Ankara	788
13	Amizor	Shapira	Erkek	İsrail	Atletizm	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Atletizm Federasyonu	1964	Antrenör	Ankara	-
14	Ray Frederick	Kring	Erkek	Amerika	Atletizm	Uzman	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Atletizm Federasyonu	25.8.1964- 3.06.1965	Uzman	Ankara	-
15	Frank	Medina	Erkek	Amerika	Atletizm	Uzman	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Atletizm Federasyonu	1964 1965 1966-3 ay 1967 1968	Antrenör, Kurs	Ankara, İstanbul	788
16	József	Kovács	Erkek	Macaristan	Atletizm	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Atletizm Federasyonu	1.4.1968-1 yıl 1.3.1971-1 yıl 1.3.1972-1 yıl 1.3.1973-1 yıl	Antrenör, Kurs, Seminer	İstanbul, Ankara, İzmir	657
17	Zoltan	Tenke	Erkek	Macaristan	Atletizm	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Atletizm Federasyonu	1968 14.11.1970-2 yıl 1.3.1971-1 yıl 1.3.1972-1 yıl 1.3.1973-1 yıl	Antrenör, Kurs	İstanbul, Ankara, İzmir	657
18	Constantin	Jalov	Erkek	Bulgaristan	Atletizm	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Atletizm Federasyonu	1971-1 yıl	Antrenör, Kurs, Seminer	Ankara, İzmir	657
19	Jerry D.	Smart	Erkek	Macaristan	Atletizm	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel	1.3.1971-1 yıl	Antrenör, Kurs, Seminer	Ankara	657

							Müdürlüğü Atletizm Federasyonu				
No	Adı	Soyadı	Cinsiyet	Ülkesi	Branşı	Unvanı	Çalıştığı Birim	Çalıştığı Yıl	Türkiye'ye Geliş Amacı	Görev Yerleri	Görevlendirme Kanun Dayanağı
20	Elliot Van	Zant	Erkek	Amerika	Basketbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Basketbol Federasyonu	1952 1953	Antrenör	İstanbul	788
21	Robert	Busnel	Erkek	Fransa	Basketbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Basketbol Federasyonu	1954-1 ay	Kurs	İstanbul	788
22	Norman R.	Pilgrim	Erkek	Amerika	Basketbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Basketbol Federasyonu	22.6.1955-4 ay	Antrenör	Ankara, İstanbul	788
23	Walter	Dewlin	Erkek	Amerika	Basketbol	Yardımcı Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Basketbol Federasyonu	1955-4 ay	Yardımcı Antrenör	Ankara, İstanbul	788
24	Samuel	Fox	Erkek	Amerika	Basketbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Basketbol Federasyonu	1955 1.2.1956-7,5 ay	Antrenör, Kurs	İstanbul, Ankara, İzmir	788
25	Nat	Holman	Erkek	Amerika	Basketbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Basketbol Federasyonu	1956-15 gün	Antrenör, Kurs	İstanbul	-
26	Jim	Hamilton	Erkek	Amerika	Basketbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Basketbol Federasyonu	1959	Antrenör	İstanbul	788
27	Hank	Vaughd	Erkek	Amerika	Basketbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Basketbol Federasyonu	1962-3 ay	Seminer	İstanbul	-
28	Renaud	Mal	Erkek	Belçika	Basketbol	Antrenör	Beden Terbiyesi	1965	Seminer	İstanbul	-

							Genel Müdürlüğü Basketbol Federasyonu				
29	Michael	Prekopiak	Erkek	Amerika	Basketbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Basketbol Federasyonu	1967	Antrenör	İstanbul	657
No	Adı	Soyadı	Cinsiyet	Ülkesi	Branşı	Unvanı	Çalıştığı Birim	Çalıştığı Yıl	Türkiye'ye Geliş Amacı	Görev Yerleri	Görevlendirme Kanun Dayanağı
30	Inge	Nerman	Kadın	İsveç	Beden Eğitimi	Öğretmen	Millî Eğitim Teşkilatı	1927	Öğretmen	İstanbul	-
31	Rangar	Johnson	Erkek	İsveç	Beden Eğitimi	Öğretmen	Millî Eğitim Teşkilatı	1927	Öğretmen	İstanbul	-
32	Suen	Alexanderso n	Kadın	İsveç	Beden Eğitimi	Öğretmen	Millî Eğitim Teşkilatı	1927	Öğretmen	İstanbul	-
33	Margareta	Korge	Kadın	Almanya	Beden Eğitimi	Öğretmen	Gazi Terbiye Enstitüsü ve Millî Eğitim Teşkilatı	1934	Öğretmen	Ankara	-
34	Carl	Diem	Erkek	Almanya	Beden Eğitimi	Uzman	Maarifi Umumiye	1933	Uzman	Ankara, İstanbul, Eskişehir, İzmir, Samsun, Sivas, Kayseri, Adana, Konya	-
35	Kurt	Dainas	Erkek	Almanya	Beden Eğitimi	Uzman	Gazi Terbiye Enstitüsü Beden Terbiyesi Şubesi	1933	Öğretmen	Ankara, Bursa, İstanbul, Zonguldak, İnebolu, Kastamonu, Trabzon, Giresun, Ordu, Samsun, Amasya, Tokat, Sivas, Kayseri, Niğde, Konya, Afyon, Eskişehir, Balıkesir ve İzmir	-
36	Herman	Altrock	Erkek	Almanya	Beden Eğitimi	Uzman	Yüksek Ziraat Enstitüsü Beden Terbiyesi	1934	Uzman	Ankara	2718

37	John Duncan	Mc Intyre	Erkek	İngiltere	Beden Eğitimi	Öğretmen	Şubesi Gazi Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi Şubesi	1.1.1947	Öğretmen	Ankara	788
38	Lars-Ole	Brunnström	Erkek	İsveç	Beden Eğitimi	Öğretmen	İstanbul Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi Şubesi	1948	Öğretmen	İstanbul	788
39	Karin	Brunnström	Kadın	İsveç	Beden Eğitimi	Öğretmen	İstanbul Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi Şubesi	1948	Öğretmen	İstanbul	788
No	Adı	Soyadı	Cinsiyet	Ülkesi	Branşı	Unvanı	Çalıştığı Birim	Çalıştığı Yıl	Türkiye'ye Geliş Amacı	Görev Yerleri	Görevlendirme Kanun Dayanağı
40	Binbaşı Favuer		Erkek	Fransa	Binicilik	Uzman	Süvari Binicilik Mektebi	1927-1929	Uzman	İstanbul	-
41	Lecoiher		Erkek	Fransa	Binicilik	Uzman	Süvari Binicilik Mektebi	1930-1931	Uzman	İstanbul	-
42	Mösyö Stark		Erkek	Macaristan	Binicilik	Öğretmen	Karacabey Harası Binicilik Mektebi	1933	Öğretmen	Bursa	-
43	F. Albert	Taton	Erkek	Fransa	Binicilik	Uzman	Ziraat Vekâleti Veteriner İşleri Umum Müdürlüğü	1928-1939 1.10.1940-8 ay 1.10.1941-1 yıl 1.10.1942-1 yıl	Uzman	Ankara, Bursa	-
44	Parragh	Endre	Erkek	Macaristan	Binicilik	Uzman	Karacabey Harası	1934	Uzman	Bursa	-
45	Çippegin		Erkek	Macaristan	Binicilik	Uzman	Karacabey Harası Binicilik Mektebi	1936	Antrenör	Bursa	-
46	Von	Ziegner	Erkek	Almanya	Binicilik	Uzman	Savunma Bakanlığı	1966-3 yıl 1971	Uzman	Ankara, İstanbul	244
No	Adı	Soyadı	Cinsiyet	Ülkesi	Branşı	Unvanı	Çalıştığı Birim	Çalıştığı Yıl	Türkiye'ye Geliş Amacı	Görev Yerleri	Görevlendirme Kanun Dayanağı
47	B. J.	Marengo	Erkek	İtalya	Bisiklet	Antrenör	Bisiklet Federasyonu	1936	Antrenör	Ankara	-
48	Bartolucci	Gino	Erkek	Fransa	Bisiklet	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Bisiklet	31.8.1965-3 ay	Antrenör, Kurs	İstanbul	788

49	Nentcho	Christov	Erkek	Bulgaristan	Bisiklet	Antrenör	Federasyonu Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Bisiklet Federasyonu	1970-1 yıl 1.3.1971-1 yıl 28.2.1972-1 yıl 1.3.1973-1 yıl	Antrenör, Kurs, Seminer	Ankara, İstanbul, Bursa, İzmir, Balıkesir	657
No	Adı	Soyadı	Cinsiyet	Ülkesi	Branşı	Unvanı	Çalıştığı Birim	Çalıştığı Yıl	Türkiye'ye Geliş Amacı	Görev Yerleri	Görevlendirme Kanun Dayanağı
50	Allan	Levingston	Erkek	İskoçya	Boks	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Boks Federasyonu	1943	Antrenör, Kurs, Seminer	İstanbul	788
51	John	Jackson	Erkek	Amerika	Boks	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Boks Federasyonu	1945	Antrenör	Ankara	788
52	Abrahams		Erkek	Amerika	Boks	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Boks Federasyonu	1945	Antrenör	Ankara	788
53	Mario	Poggiolini	Erkek	İtalya	Boks	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Boks Federasyonu.	1955 21.5.1956-6 ay 4.5.1960-6 ay	Antrenör	Ankara, İstanbul	788
54	Sten	Suvio	Erkek	Finlandiya	Boks	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Boks Federasyonu	1.9.1964-6 ay 1965 1968 1969	Antrenör, Seminer	Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa	788
55	Quintilio	Nobili	Erkek	İtalya	Boks	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Boks Federasyonu	1.12.1965- 6 ay	Antrenör, Kurs, Seminer	İstanbul, Adana	788
56	Margarit	Eustatiu	Erkek	Romanya	Boks	Antrenör	Gençlik ve Spor Bakanlığı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Boks Federasyonu	1972- 1 yıl	Antrenör, Kurs, Seminer	Ankara	657
57	Ion	Popa	Erkek	Romanya	Boks	Antrenör	Gençlik ve Spor Bakanlığı	1973-1 ay	Antrenör, Kurs, Seminer	Ankara, İstanbul	657

							Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Boks Federasyonu				
No	Adı	Soyadı	Cinsiyet	Ülkesi	Branşı	Unvanı	Çalıştığı Birim	Çalıştığı Yıl	Türkiye'ye Geliş Amacı	Görev Yerleri	Görevlendirme Kanun Dayanağı
58	Friederike	Reymann	Kadın	Almanya	Cimnastik	Uzman	Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Ortopedi Kliniği	1949	Uzman	Ankara	788
59	Christina	Bock	Kadın	Almanya	Cimnastik	Uzman	Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Ortopedi Enstitüsü	1954	Uzman	Ankara	788
60	Johanna	Wayerke	Kadın	Almanya	Cimnastik	Antrenör	Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü	1.9.1956- 15.10.1956	Kurs	Ankara	788
61	Hilde	Michal	Kadın	Avusturya	Cimnastik	Antrenör	Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü	2.8.1957- 17.9.1957	Kurs	Ankara	788
62	Hans	Janke	Erkek	Almanya	Cimnastik	Antrenör	Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü	1967	Antrenör	Ankara, İzmir, Konya	-
No	Adı	Soyadı	Cinsiyet	Ülkesi	Branşı	Unvanı	Çalıştığı Birim	Çalıştığı Yıl	Türkiye'ye Geliş Amacı	Görev Yerleri	Görevlendirme Kanun Dayanağı
63	Jena	Heinzelmann	Kadın	Macaristan	Dans-Bale	Öğretmen	Devlet Konservatuarı	1943	Öğretmen	İstanbul	2007
64	Ninette	De Valois	Kadın	İngiltere	Dans-Bale	Uzman	Millî Oyunlar ve Danslar Akademisi	1947	Uzman	İstanbul, Ankara	788
65	Joy	Newton	Kadın	İngiltere	Dans-Bale	Öğretmen	Millî Oyunlar ve Danslar Akademisi	1947	Öğretmen	İstanbul, Ankara	788
66	Audry	Knigt	Kadın	İngiltere	Dans-Bale	Öğretmen	Millî Oyunlar ve Danslar Akademisi	1947	Öğretmen	İstanbul, Ankara	788
67	Margaret	Graham	Kadın	İngiltere	Dans-Bale	Öğretmen	Ankara Devlet Konservatuarı Bale Bölümü	1950	Öğretmen	Ankara	788
68	Beatrice	Appleyard	Kadın	İngiltere	Dans-Bale	Öğretmen	Ankara Devlet Konservatuarı Bale Bölümü	1951	Öğretmen	Ankara	788

69	Robert	Lunnon	Erkek	İngiltere	Dans-Bale	Öğretmen	Ankara Devlet Konservatuvaryı Bale Bölümü	1952	Öğretmen	Ankara	788
70	Lorna Lillian	Mossford	Kadın	İngiltere	Dans-Bale	Öğretmen	Ankara Devlet Konservatuvaryı Bale Bölümü	1953-4 ay 1963-4 ay	Öğretmen	Ankara	788
71	Dulcie Barbara	Peyne	Kadın	İngiltere	Dans-Bale	Öğretmen	Ankara Devlet Konservatuvaryı Bale Bölümü	1954 1957	Öğretmen	Ankara	788
72	Philip Richard	Brown	Erkek	İngiltere	Dans-Bale	Öğretmen	Ankara Devlet Konservatuvaryı Bale Bölümü	1957	Öğretmen	Ankara	788
73	Breenda	Averty	Kadın	İngiltere	Dans-Bale	Öğretmen	Devlet Tiyatrosu Genel Müdürlüğü Bale	1958	Öğretmen	Ankara	788
74	Julia	Gross	Kadın	İngiltere	Dans-Bale	Uzman	Ankara Devlet Konservatuvaryı Bale Bölümü	1958	Uzman	Ankara	788
75	Valerie Ann	Deakin	Kadın	İngiltere	Dans-Bale	Uzman	Ankara Devlet Konservatuvaryı Bale Bölümü	1958	Uzman	Ankara	788
76	Ann	Parsons	Kadın	İngiltere	Dans-Bale	Öğretmen	Devlet Tiyatrosu Genel Müdürlüğü Bale	1960	Öğretmen	Ankara	788
77	Nancy	Hanley	Kadın	İngiltere	Dans-Bale	Öğretmen	Devlet Tiyatrosu Genel Müdürlüğü Bale	1963	Öğretmen	Ankara	788
78	Gisela	Rochow	Kadın	Almanya	Dans-Bale	Öğretmen	İstanbul Şehir Operası Bale	1964	Öğretmen	İstanbul	2007
79	Dudley Herbert	Tomlinson	Erkek	İngiltere	Dans-Bale	Uzman	Devlet Tiyatrosu Genel Müdürlüğü Bale	1964	Uzman	Ankara	788
80	Alan Victor	Abbott	Erkek	İngiltere	Dans-Bale	Öğretmen	Devlet Tiyatrosu Genel Müdürlüğü Bale	1965	Öğretmen	Ankara	788
81	Richard	Glasstone	Erkek	İngiltere	Dans-Bale	Öğretmen	Devlet Tiyatrosu Genel Müdürlüğü Bale	1965	Öğretmen	Ankara	788
82	June	Turner	Kadın	İngiltere	Dans-Bale	Öğretmen	İzmir Devlet	1968	Öğretmen	İzmir	788

							Konservatuvarı Bale Bölümü					
83	Mitko	Steymanof	Erkek	Bulgaristan	Dans-Bale	Öğretmen	İstanbul Belediyesi Şehir Operası Bale	1968 1.6.1969-8 ay 1.3.1969-3 ay	Öğretmen	İstanbul	2007	
84	Irina	Hudova	Kadın	Finlandiya	Dans-Bale	Uzman	İstanbul Devlet Konservatuvarı	1972	Uzman	İstanbul	657	
85	Dino	Mamprin	Erkek	İtalya	Dans-Bale	Öğretmen	İstanbul Devlet Opera ve Balesi Müdürlüğü	1973	Öğretmen	İstanbul	657	
No	Adı	Soyadı	Cinsiyet	Ülkesi	Branşı	Unvanı	Çalıştığı Birim	Çalıştığı Yıl	Türkiye’ye Geliş Amacı	Görev Yerleri	Görevlendirme Kanun Dayanağı	
86	Grodevsky		Erkek	Rusya	Eskrim	Antrenör	Eskrim Federasyonu	1927	Antrenör	Ankara	-	
87	Nadovsky		Erkek	Rusya	Eskrim	Antrenör	Eskrim Federasyonu	1928	Antrenör	Ankara, İstanbul	-	
88	Zoltan	Nazandy	Erkek	Macaristan	Eskrim	Antrenör	Eskrim Federasyonu	1935	Antrenör	İstanbul, Ankara	-	
89	Vincenzo	Torsitano	Erkek	İtalya	Eskrim	Antrenör	Millî Eğitim Bakanlığı (1950) ve Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü (1951)	1950-6 ay 1951	Antrenör	İstanbul, Ankara	2007	
90	Maitre Michel	Perrin	Erkek	Fransa	Eskrim	Antrenör	Gençlik ve Spor Bakanlığı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü	28.6.1972-3 ay	Antrenör	İstanbul, Ankara, Bursa	657	
91	Csipler	Alexandru	Erkek	Romanya	Eskrim	Uzman	Gençlik ve Spor Bakanlığı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü	15.9.1972-1 yıl	Antrenör	Ankara	657	
No	Adı	Soyadı	Cinsiyet	Ülkesi	Branşı	Unvanı	Çalıştığı Birim	Çalıştığı Yıl	Türkiye’ye Geliş Amacı	Görev Yerleri	Görevlendirme Kanun Dayanağı	
92	Billy	Hunter	Erkek	İskoçya	Futbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Direktörlüğü Futbol Federasyonu	1924-1926	Antrenör, Kurs	İstanbul	-	
93	Bela	Toth	Erkek	Macaristan	Futbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel	1927-1928	Antrenör	İstanbul	-	

							Direktörlüğü Futbol Federasyonu				
94	Frederick	Pagnam	Erkek	İngiltere	Futbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Direktörlüğü Futbol Federasyonu	1931-1932	Antrenör, Kurs	Ankara, İstanbul, İzmir	-
95	Jules	Limbeck	Erkek	Macaristan	Futbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Direktörlüğü Futbol Federasyonu	1932	Antrenör	Ankara	-
96	Gabor	Obitz	Erkek	Macaristan	Futbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Direktörlüğü Futbol Federasyonu	1933-1935	Antrenör	Ankara, istanbul	-
97	Charlie	Slade	Erkek	İngiltere	Futbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Direktörlüğü Futbol Federasyonu	1935	Antrenör	İstanbul	-
98	Mr Lits		Erkek	İngiltere	Futbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Direktörlüğü Futbol Federasyonu	1935	Antrenör	İstanbul	-
99	James Elliot	Donnelly	Erkek	İrlanda	Futbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Direktörlüğü Futbol Federasyonu	1936-1937	Antrenör	Ankara, İstanbul	-
100	Curtis	Booth	Erkek	İngiltere	Futbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Direktörlüğü Futbol Federasyonu	1936-1937	Antrenör	İstanbul, Ankara, İzmir	-
101	Mr. Grenwell		Erkek	İngiltere	Futbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Direktörlüğü Futbol Federasyonu	1936	Antrenör	İstanbul, Ankara, İzmir	-
102	Mr. John		Erkek	İngiltere	Futbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Direktörlüğü Futbol	1937	Antrenör	Ankara	-

							Federasyonu				
103	Victor	Hirlender	Erkek	Avusturya	Futbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Direktörlüğü Futbol Federasyonu	1938-11.3.1939-19.2.1940	Antrenör, Kurs	Ankara	-
104	Peter	Molloy	Erkek	İngiltere	Futbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü	1948-1950	Antrenör	Ankara, İstanbul	-
105	Ignác	Molnár	Erkek	Macaristan	Futbol	Uzman	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü	1948-1960	Antrenör	Ankara, İstanbul	2007
106	James	McCormic	Erkek	İngiltere	Futbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü	1950	Antrenör	Ankara, İstanbul	-
107	Sandro	Puppo	Erkek	İtalya	Futbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü	1952-1954 1960-1962 5.12.1964-31.7.1965 1.8.1965-1 yıl 1972-1973	Antrenör	Ankara	788
108	Žarko	Mihajlović	Erkek	Sırbistan	Futbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü	1955	Antrenör	Ankara, İstanbul	-
109	Giovanni	Varglien	Erkek	Avusturya	Futbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü	1955	Antrenör	Ankara, İstanbul	-
110	Vadas	Miklos	Erkek	Macaristan	Futbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü	1957-1 yıl	Antrenör, Kurs, Seminer	Ankara	788
111	László	Székely	Erkek	Macaristan	Futbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü	1957-1 yıl	Antrenör	Ankara	-
112	Leandro	Remondini	Erkek	İtalya	Futbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü	1958-1959	Antrenör	Ankara, İstanbul, İzmir	-
113	Hans Jakob	Lieser	Erkek	Almanya	Futbol	Uzman	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü	5 Şubat 1960-1 ay	Antrenör	Ankara, İstanbul	2007
114	Ljubisa	Spajić	Erkek	Sırbistan	Futbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü	1962	Antrenör	Ankara, İstanbul	-
115	George	Varga	Erkek	Macaristan	Futbol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü	15.3.1964-1 yıl	Antrenör	Ankara, İstanbul	788
116	Mr.		Erkek	Almanya	Futbol	Antrenör	Beden Terbiyesi	1964	Kurs	Manisa	-

Kirschrath							Genel Müdürlüğü				
117	Nicolae	Petrescu	Erkek	Romanya	Futbol	Antrenör	Gençlik ve Spor Bakanlığı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü	1.3.1971-1 yıl 1.3.1972-1 yıl 1.3.1973-6 ay	Antrenör	Ankara	657
No	Adı	Soyadı	Cinsiyet	Ülkesi	Branşı	Unvanı	Çalıştığı Birim	Çalıştığı Yıl	Türkiye'ye Geliş Amacı	Görev Yerleri	Görevlendirme Kanun Dayanağı
118	Rezső	Péter	Erkek	Macaristan	Güreş	Antrenör	Güreş Federasyonu	1924-1936	Antrenör	İstanbul, Ankara, Edirne	-
119	Onni	Pellinen	Erkek	Finlandiya	Güreş	Antrenör	Güreş Federasyonu	1936-1941	Antrenör, Kurs, Seminer	İstanbul, Ankara, İzmir, Eskişehir, Kastamonu, Bursa, Balıkesir	-
120	Ion	Gorneano	Erkek	Romanya	Güreş	Kondisyoner	Gençlik ve Spor Bakanlığı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Güreş Federasyonu	1.3.1971-1 yıl	Antrenör, Kurs, Seminer	İstanbul, Ankara	657
No	Adı	Soyadı	Cinsiyet	Ülkesi	Branşı	Unvanı	Çalıştığı Birim	Çalıştığı Yıl	Türkiye'ye Geliş Amacı	Görev Yerleri	Görevlendirme Kanun Dayanağı
121	Veres	Gyözö	Erkek	Macaristan	Halter	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü	1.3.1973-28.2.1974	Antrenör, Kurs	Ankara	657
No	Adı	Soyadı	Cinsiyet	Ülkesi	Branşı	Unvanı	Çalıştığı Birim	Çalıştığı Yıl	Türkiye'ye Geliş Amacı	Görev Yerleri	Görevlendirme Kanun Dayanağı
122	Sergei	Anokhin	Erkek	Rusya	Havacılık	Uzman	Türkkuşu	1935-1936	Uzman	İstanbul, Ankara, Bursa, Eskişehir	-
123	Misha	Romanov	Erkek	Rusya	Havacılık	Uzman	Türkkuşu	1935	Uzman	İstanbul, Ankara, Bursa, Eskişehir	-
124	Garviş		Erkek	Rusya	Havacılık	Uzman	Türkkuşu	1938	Uzman	İstanbul, Ankara	-
125	Pol	Kotanten	Erkek	Fransa	Havacılık	Öğretmen	Eskişehir Hava Okulu	1939	Öğretmen	Eskişehir	788
126	J.	Raines	Erkek	İngiltere	Havacılık	Öğretmen	Eskişehir Hava Okulu	9.4.1941-1 yıl	Öğretmen	Eskişehir	-

127	Pearce		Erkek	İngiltere	Havacılık	Öğretmen	Eskişehir Hava Okulu	9.4.1941-1 yıl	Öğretmen	Eskişehir	-
128	Fal	Coner	Erkek	İngiltere	Havacılık	Öğretmen	Eskişehir Hava Okulu	9.4.1941-1 yıl	Öğretmen	Eskişehir	-
129	Garpenter		Erkek	İngiltere	Havacılık	Öğretmen	Eskişehir Hava Okulu	9.4.1941-1 yıl	Öğretmen	Eskişehir	-
130	Smith		Erkek	İngiltere	Havacılık	Öğretmen	Eskişehir Hava Okulu	9.4.1941-1 yıl	Öğretmen	Eskişehir	-
131	Norris		Erkek	İngiltere	Havacılık	Öğretmen	Eskişehir Hava Okulu	9.4.1941-1 yıl	Öğretmen	Eskişehir	-
132	Payne		Erkek	İngiltere	Havacılık	Öğretmen	Eskişehir Hava Okulu	9.4.1941-1 yıl	Öğretmen	Eskişehir	-
133	Stephens		Erkek	İngiltere	Havacılık	Öğretmen	Kütahya 4. Teyyare Alayı Çorlu 5. Teyyare Alayı	17.4.1941-1 yıl	Öğretmen	Kütahya, Edime	-
134	Young		Erkek	İngiltere	Havacılık	Öğretmen	Kütahya 4. Teyyare Alayı Çorlu 5. Teyyare Alayı	17.4.1941-1 yıl	Öğretmen	Kütahya, Edime	-
135	Denis Patrick	Bamser	Erkek	İngiltere	Havacılık	Öğretmen	Hava Kurumu	1942	Öğretmen	Ankara	-
136	Donald Stuart	Scott	Erkek	İngiltere	Havacılık	Öğretmen	İzmir Teyyare Tugayı	1943	Öğretmen	İzmir	2007
137	Hancock		Erkek	İngiltere	Havacılık	Öğretmen	1.Hava Tugayı	1943	Öğretmen	Ankara	2007
138	Ross		Erkek	İngiltere	Havacılık	Öğretmen	Eskişehir Hava Okulu	1943	Öğretmen	Eskişehir	-
139	J.A.	Cushion	Erkek	İngiltere	Havacılık	Öğretmen	Eskişehir Hava Okulu	1944	Öğretmen	Eskişehir	-
140	R.E.	Tarplee	Erkek	İngiltere	Havacılık	Öğretmen	Eskişehir Hava Okulu	1945	Öğretmen	Eskişehir	-
141	H.E.	Greene	Erkek	İngiltere	Havacılık	Öğretmen	Eskişehir Hava Okulu	1945	Öğretmen	Eskişehir	-
142	R.M. Duke	Woolley	Erkek	İngiltere	Havacılık	Öğretmen	Hava Harp Akademisi	1945	Öğretmen	Ankara	-
143	J.F.	Fraser	Erkek	İngiltere	Havacılık	Öğretmen	Hava Harp Akademisi	1945	Öğretmen	Ankara	-
144	P.F.O	Keefe	Erkek	İngiltere	Havacılık	Öğretmen	Eskişehir Hava Okulu	1945	Öğretmen	Eskişehir	-
145	L.G.	Levis	Erkek	İngiltere	Havacılık	Öğretmen	Hava Harp Akademisi	1946	Öğretmen	Ankara	-
146	J.S.	Woodward	Erkek	İngiltere	Havacılık	Öğretmen	Eskişehir Hava Okulu	1946	Öğretmen	Eskişehir	-
147	K.P.H.	Tisshaw	Erkek	İngiltere	Havacılık	Öğretmen	Eskişehir Hava Okulu	1946	Öğretmen	Eskişehir	-
148	M.M.	Stephens	Erkek	İngiltere	Havacılık	Öğretmen	Hava Harp	1946	Öğretmen	Ankara	-

Akademisi											
No	Adı	Soyadı	Cinsiyet	Ülkesi	Branşı	Unvanı	Çalıştığı Birim	Çalıştığı Yıl	Türkiye'ye Geliş Amacı	Görev Yerleri	Görevlendirme Kanun Dayanağı
149	W. Letteri		Erkek	Hollanda	Judo	Antrenör	Gençlik ve Spor Bakanlığı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Judo Federasyonu	1967	Kurs	Ankara	-
150	Kazuhiko	Kwabe	Erkek	Japonya	Judo	Antrenör	Gençlik ve Spor Bakanlığı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Judo Federasyonu	1968	Kurs	Ankara	-
151	Midori	Chiba	Erkek	Japonya	Judo	Antrenör	Gençlik ve Spor Bakanlığı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Judo Federasyonu	1968	Kurs	Ankara	-
152	Michel	Novovitch	Erkek	Fransa	Judo	Antrenör	Gençlik ve Spor Bakanlığı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Judo Federasyonu	1969-1970	Antrenör, Kurs, Seminer	İstanbul, Ankara	-
153	Ra Ju	Hwan	Erkek	Güney Kore	Judo	Antrenör	Gençlik ve Spor Bakanlığı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Judo Federasyonu	10.5.1971-28.2.1972 1.3.1973-1 yıl	Antrenör, Kurs, Seminer	Ankara, İstanbul, İzmir	657
154	Gotaro	Yoshimura	Erkek	Japonya	Judo	Antrenör	Gençlik ve Spor Bakanlığı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Judo Federasyonu	1972-1 yıl	Antrenör	Ankara	657

No	Adı	Soyadı	Cinsiyet	Ülkesi	Branşı	Unvanı	Çalıştığı Birim	Çalıştığı Yıl	Türkiye'ye Geliş Amacı	Görev Yerleri	Görevlendirme Kanun Dayanağı
155	Herbert	Riedel	Erkek	Almanya	Kayak	Öğretmen	Yüksek Ziraat Enstitüsü Beden Terbiyesi Şubesi	1934	Öğretmen	Ankara, Bursa	-
156	Hans	Marten	Erkek	Avusturya	Kayak	Antrenör	Kayak Federasyonu	1936	Antrenör	İstanbul, Manisa, Bursa, Çorum	-
157	Kark	Bari	Erkek	Avusturya	Kayak	Antrenör	Kayak Federasyonu	1936	Antrenör	İstanbul, Manisa, Bursa, Çorum	-
158	Max	Robhun	Erkek	İsviçre	Kayak	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Kayak Federasyonu	1948-40 gün	Antrenör	İsviçre	-
159	August	Mayer	Erkek	Avusturya	Kayak	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Kayak Federasyonu	1949 3.1.1950-3 ay 1.12.1953-3 ay 1.12.1954-3 ay 1.12.1955-3 ay 1.12.1957-4 ay 5-7.4.1963	Antrenör	Ankara, Bursa Kayseri, Erzurum, Sarıkamış, Bayburt, Bitlis	788
160	Yohann	Standteiner	Erkek	Avusturya	Kayak	Antrenör	Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü Kayak Federasyonu	1.11.1956-28.2.1957	Antrenör, Kurs, Seminer	-	788
161	Hans	Gsellmann	Erkek	Avusturya	Kayak	Uzman	Kayak Federasyonu-Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Kayak Federasyonu	1.1.1963-2 ay 20.11.1963-1 ay 20.11.1964-1 ay 20.11.1965-1 ay	Antrenör, Kurs, Seminer	Kayseri, Kars	788
162	Sturm	Erich	Erkek	Avusturya	Kayak	Uzman	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Kayak Federasyonu	1965-2 ay	Uzman	Bursa	788
163	Wilhelm	Schendl	Erkek	Avusturya	Kayak	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Kayak Federasyonu	1966	Antrenör	Kars	-
164	Johnny	Granlund	Erkek	İsveç	Kayak	Antrenör	Gençlik ve Spor	1970	Antrenör	Bursa, Ağrı	-

							Bakanlığı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Kayak Federasyonu				
165	Roland	Combe	Erkek	İsviçre	Kayak	Antrenör	Gençlik ve Spor Bakanlığı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Kayak Federasyonu	30.4.1973- 31.5.1974	Antrenör	-	657
No	Adı	Soyadı	Cinsiyet	Ülkesi	Branşı	Unvanı	Çalıştığı Birim	Çalıştığı Yıl	Türkiye'ye Geliş Amacı	Görev Yerleri	Görevlendirme Kanun Dayanağı
166	Dr. Walter		Erkek	İsviçre	Kürek	Antrenör	Kürek Federasyonu	1962-24 gün	Kurs	İstanbul	-
167	Lothar	Fonyeisen	Erkek	Almanya	Kürek	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Kürek Federasyonu	1965-3 ay	Antrenör	Ankara, İstanbul	788
168	Mr. Tobi		Erkek	İsviçre	Kürek	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Kürek Federasyonu	1967	Antrenör	İstanbul, Kocaeli	-
169	Milivoj	Boroniç	Erkek	Yugoslavya	Kürek	Antrenör	Gençlik ve Spor Bakanlığı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Kürek Federasyonu	1969 1972- 1 yıl 1.7.1973-1 yıl	Antrenör, Kurs, Seminer	Ankara	657
No	Adı	Soyadı	Cinsiyet	Ülkesi	Branşı	Unvanı	Çalıştığı Birim	Çalıştığı Yıl	Türkiye'ye Geliş Amacı	Görev Yerleri	Görevlendirme Kanun Dayanağı
170	Zeljko	Hrbud	Erkek	Yugoslavya	Masa Tenisi	Antrenör	Gençlik ve spor bakanlığı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Masa Tenisi Federasyonu	1967-3 ay 1968 1970-8 ay 1.3.1971-1 yıl	Antrenör, Kurs, Seminer	Antalya, Ankara, İzmir, İstanbul, Zonguldak	657
171	Jenö	Ujlaky	Erkek	Macaristan	Masa Tenisi	Antrenör	Gençlik ve spor bakanlığı	1.3.1972- 28.2.1973	Antrenör, Kurs, Seminer	Ankara	657

							Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Masa Tenisi Federasyonu	1.3.1973-1 yıl			
No	Adı	Soyadı	Cinsiyet	Ülkesi	Branşı	Unvanı	Çalıştığı Birim	Çalıştığı Yıl	Türkiye’ye Geliş Amacı	Görev Yerleri	Görevlendirme Kanun Dayanağı
172	Soo Se	Cho	Erkek	Güney Kore	Taekwondo	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Judo Federasyonu	1970 1.3.1971-1 yıl 28.2.1972-1 yıl 1.3.1973-1 yıl	Antrenör, Kurs, Seminer	Ankara, İstanbul, İzmir	657
No	Adı	Soyadı	Cinsiyet	Ülkesi	Branşı	Unvanı	Çalıştığı Birim	Çalıştığı Yıl	Türkiye’ye Geliş Amacı	Görev Yerleri	Görevlendirme Kanun Dayanağı
173	Paul	Hearnden	Erkek	Avustralya	Tenis	Antrenör	Tenis Eskrim Dağcılık Kulübü ve Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Tenis Federasyonu	1965-5 ay	Kurs	İstanbul	-
No	Adı	Soyadı	Cinsiyet	Ülkesi	Branşı	Unvanı	Çalıştığı Birim	Çalıştığı Yıl	Türkiye’ye Geliş Amacı	Görev Yerleri	Görevlendirme Kanun Dayanağı
174	Danilo	Pozar	Erkek	Yugoslavya	Voleybol	Antrenör	Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü Spor Oyunları Federasyonu	1954-6 ay	Antrenör	İstanbul, Ankara	788
175	M. Jiri	Koble	Erkek	Çekoslavakya	Voleybol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Spor Oyunları Federasyonu	1.3.1957-1 yıl	Antrenör, Kurs, Seminer	İstanbul, Ankara	788
176	Nikola	Sotir	Erkek	Romanya	Voleybol	Antrenör	Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü Spor Oyunları Federasyonu	20.3.1957-6 ay	Antrenör	İstanbul, Ankara	788
177	Nicolae	Murafa	Erkek	Romanya	Voleybol	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Voleybol ve El Topu Federasyonu	1.12.1961-2 ay 1962 1.8.1965-3 ay	Antrenör, Kurs, Seminer	İstanbul, Ankara, İzmir	788

178	Kosta Krilov	Chopov	Erkek	Bulgaristan	Voleybol	Antrenör	Gençlik ve Spor Bakanlığı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Voleybol Federasyonu	1.3.1971-1 yıl	Antrenör, Kurs, Seminer	İstanbul, Ankara	657
No	Adı	Soyadı	Cinsiyet	Ülkesi	Branşı	Unvanı	Çalıştığı Birim	Çalıştığı Yıl(Lar)	Türkiye'ye Geliş Amacı	Görev Yerleri	Görevlendirme Kanun Dayanağı
179	Gerard	Lautenschutz	Erkek	Hollanda	Yelken	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Yelken Federasyonu	1963-2,5 ay 1965-3 ay	Antrenör, Kurs, Seminer	İzmir, İstanbul	788
No	Adı	Soyadı	Cinsiyet	Ülkesi	Branşı	Unvanı	Çalıştığı Birim	Çalıştığı Yıl	Türkiye'ye Geliş Amacı	Görev Yerleri	Görevlendirme Kanun Dayanağı
180	Her Tegethoff		Erkek	Almanya	Yüzme	Antrenör	Türkiye Denizcilik Federasyonu	1932	Antrenör	İstanbul, İzmir	-
181	Herrman	Hörsgen	Erkek	Almanya	Yüzme	Antrenör	Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Yüzme Federasyonu	1962-3 ay 1963	Antrenör	Adana	788
182	Miodraj	Stojilkoviç	Erkek	Yugoslavya	Yüzme-Su Topu	Antrenör	Gençlik ve Spor Bakanlığı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Yüzme ve Su Topu Federasyonu	1.1.1967-1 yıl	Antrenör, Kurs, Seminer	Ankara, Bursa, Adana, Yalova	788
183	Darko	Seranac	Erkek	Yugoslavya	Yüzme-Su Topu	Antrenör	Gençlik ve Spor Bakanlığı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Yüzme ve Su Topu Federasyonu	1969 16.1.1971-1 yıl 1972-1 yıl 1.3.1973-1 yıl	Antrenör, kurs, seminer	İzmir	657
184	Bauman	Stults	Erkek	Amerika	Yüzme	Antrenör	Gençlik ve Spor Bakanlığı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü	1973	Seminer	Adana, Ankara, İzmir, İstanbul	-

EK 2. Türkiye’ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Yabancı Beden Eğitimi ve Spor Uzmanlarının İstihdamında Kullanılan Kanunlar

1. Memurin Kanunu (Tarih:8 Mart 1926, Sayı:788)

Türkiye’ye 1923-1973 yılları arasında gelen yabancı beden eğitimi ve spor uzmanlarının istihdamında esas alınan kanunlardan bir tanesi 8 Mart 1926 tarih ve 788 sayılı “Memurin Kanunu’nun 5. Maddesi”dir. Bu kanun maddesine göre;

-Beşinci Madde: Müstahdem olabilmek için aşağıdaki şartları haiz olmak lazımdır:

- A - Türk olmak,
- B - Hukuku ammeden memnuiyet cezasile mahkûm olmamak,
- C - Hüsnü ahlak ashabından olmak ve muhilli haysiyet ve namus cürüm ve alelittlak ağır hapis veya o derecede cezayı müstelzim bir fiil ile mahkûm bulunmamak,
- D - Sari hastalıklara müptela olmamak veya vazifesini muntazaman ifaya mani olabilecek bedeni ve akli arıza ve hastalıklarla malûl bulunmamak (Devletçe görülecek lüzum üzerine hizmete alınacak ecnebi müstahdemler şeraiti hususiyeye tabidirler).

Askerî Memnu Mıntakalar Kanunu (Tarih:1 Temmuz 1927, Sayı:1110)

Türkiye’ye 1923-1973 yılları arasında gelen yabancı beden eğitimi ve spor uzmanlarının istihdamında esas alınan kanunlardan bir tanesi 1 Temmuz 1927 tarih ve 1110 sayılı “*Askeri Memnu Mıntakalar Kanunu’nun 1. Maddesi’nin (B) Bendi*”dir. Bu kanun maddesine göre;

-B) ikinci memnu mıntaka: Birinci memnu mıntakanın hariç hududundan itibaren arazının haline göre, âzami on beş kilometre mesafeye kadar tesbit edilecek noktalardan geçirilen -hat dâhilinde kalan mıntakaya (İkinci memnu mıntaka) namı verilir. Bu mıntaka dâhilinde hiçbir ecnebi müsaadesiz giremez. Şimendifer İnşaâtı ve sair mühim esbabı fenniyeden dolayı mütehasşıs ecnebilerin muvakkaten girmeleri lâzımgelirse işbu müsaade valiliklerce verilir. Bu mıntakaya yabancı turistlerin girmesine de valiler müsaade edebilirler. Mahallî kumandanlarla bilistişare lüzumlu tedbirler valiliklerce ittihaz olunur. Bu mıntaka dâhilinde yerli halkın ikamet, seyahat, ziraat! serbesttir. Birinci memnu mıntakanın hariç hududundan başlamak üzere, beş kilometre dâhilindeki sahada mahallî halkın, müstahkem mevkiin müdafaa kıymetini ihlâl etmiyecek surette her türlü inşaat ve hafriyat ve tadilât yapması ve orman kat’iyatı ve yetiştirmesi ve bataklıkları ihdas ve kurutması hususunda takdir ve müsaade hakkı müstahkem mevki kumandanlığına aittir, itiraz vukuunda keyfiyet Millî Müdafaa Vekâletince katî surette hal olunur. Bu mıntaka dâhilinde isabet eden şehir ve kasabalar yukarda tesbit edilen kuyudattan müstesnadır. Ancak bunların serbest bırakılmıyan kısımları tahdit edilir.

Türkiye’de Türk Vatandaşlarına Tahsis Edilen Sanat ve Hizmetler Hakkında Kanun (Tarih:11 Haziran 1932, Sayı:2007)

Türkiye’ye 1923-1973 yılları arasında gelen yabancı beden eğitimi ve spor uzmanlarının istihdamında esas alınan kanunlardan bir tanesi 11 Haziran 1932 tarih ve 2007 sayılı “*Türkiye’de Türk Vatandaşlarına Tahsis Edilen Sanat ve Hizmetler Hakkında Kanununun 2. Maddesi*”dir. Bu kanun maddesine göre;

-Madde 2 - İcra Vekilleri Heyeti kararı ile ruhsatı mahsusa ita kılınmadıkça aşağıda sayılan sanatlar ecnebler tarafından icra edilmez.

A) Tayyare makinistliği ve pilotluğu,

B) Devlete veya vilâyetlere merbut müessesat veya belediyeler ile bunlara merbut tesisat hizmetleri.”

Ankara Yüksek ziraat enstitüsü 1934 malî senesi bütçe kanunu (Tarih:4 Haziran 1934, Sayı: 2718)

Türkiye’ye 1923-1973 yılları arasında gelen yabancı beden eğitimi ve spor uzmanlarının istihdamında esas alınan kanunlardan bir tanesi 4 Haziran 1934 tarih ve 2718 sayılı *“Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsü 1934 Malî Senesi Bütçe Kanunu’nun 4. Maddesi ve A Cetveli’nin 5. Maddesi”*dir. Bu kanunun ilgili maddesine göre;

-Dördüncü Madde - Ankara Yüksek ziraat enstitüsü talebe, ücretli müstahdemler ve nakil vasıtaları kadrosu merbut (D) işaretli cetvelde gösterilmiştir. Masraf bütçesinin 5 nci ve 9 uncu fasıllarından idaresi zarurî görülen hizmetler için yapılacak kadrolar İcra Vekilleri Heyeti kararı ile tatbik olunur.

A – CETVELİ

5- Ecnebi mütchassıslar ve tercümanları.

Beden Terbiyesi Kanunu (Tarih 29 Haziran 1938, Sayı:3530)

Türkiye’ye 1923-1973 yılları arasında gelen yabancı beden eğitimi ve spor uzmanlarının istihdamında esas alınan kanunlardan bir tanesi 29 Haziran 1938 tarih ve 3530 sayılı *“Beden Terbiyesi Kanunun’nun 5. Maddesi”*dir. Bu kanuna göre;

-Merkez teşkilâtı ve merkez istişare heyeti

Madde 5 — Beden terbiyesi Genel direktörlüğü merkezde bir genel direktör ile genel sekreterden, federasyonlar heyetlerinden ve teftiş, hesap, sağlık ve (saha ve tesisler) dairelerinden ve (neşriyat ve propaganda) (muhaberat, muamelât ve arşiv), (sicil ve lisans) ve (müze ve kütüphane) şubelerinden teşekkül eder. Genel direktörlük lüzumu kadar yerli ve yabancı mütchassıs ile memur ve müstahdem kullanır.

Bazı Andlaşmaların Yapılması İçin Cumhurbaşkanına Yetki Verilmesi Hakkında Kanun (Tarih:31 Mayıs 1963, Sayı:244)

Türkiye’ye 1923-1973 yılları arasında gelen yabancı beden eğitimi ve spor uzmanlarının istihdamında esas alınan kanunlardan bir tanesi 31 Mayıs 1963 tarih ve 244 sayılı *“Bazı Andlaşmaların Yapılması İçin Cumhurbaşkanına Yetki Verilmesi Hakkında Kanunu”*dur. Bu kanuna göre;

-İmza yetkisinin verilmesi:

Madde 1 – (Mülga: 2/7/2018 – KHK-703/181 md.)

Onaylamanın uygun bulunması kanunu:

Madde 2 – (Mülga: 2/7/2018 – KHK-703/181 md.)

Onaylama ve sair tasarruflar:

Madde 3 – (Mülga: 2/7/2018 – KHK-703/181 md.)

Andlaşmalarla ilgili belgelerin hazırlanması:

Madde 4 – (Mülga: 2/7/2018 – KHK-703/181 md.)

İktisadi, ticari, idari ve teknik andlaşmaların yapılmasında Cumhurbaşkanının (1) yetkisi:

Madde 5 – Türkiye Cumhuriyeti adına yabancı Devletlerle ve milletlerarası kurullarla veya bunlar adına hareket eden kurumlarla yapılmış olup Türkiye Cumhuriyeti bakımından yürürlükte bulunan iki veya çok taraflı andlaşmaların iktisadi, ticari, teknik, veya idari hükümlerinin taşıdığı amaçların yerine getirilmesi gayesini güden iki veya çok taraflı andlaşmalar ile Türkiye Cumhuriyetine hibe, kredi veya sair suretlerle yardım sağlıyan iki veya çok taraflı andlaşmaları, iki veya çok taraflı teknik veya idari işbirliği andlaşmalarını, iki veya çok taraflı borç ertelenmesi veya ticaret andlaşmalarını ve aynı nitelikteki modüsvivendileri 2 nci maddenin 4 üncü fıkrası gereğince onaylamaya veya bunlara katılmaya Cumhurbaşkanı (1) yetkilidir.

Devlet Memurları Kanunu (Tarih:23 Temmuz 1965, Sayı:657)

Türkiye’ye 1923-1973 yılları arasında gelen yabancı beden eğitimi ve spor uzmanlarının istihdamında esas alınan kanunlardan bir tanesi 23 Temmuz 1965 tarih ve 657 sayılı “Devlet Memurları Kanunu’nun 4. Maddesi’nin (B) Bendi”dir. Bu kanunun ilgili maddesine göre;

“B) Sözleşmeli personel:(1) Kalkınma planı, yıllık program ve iş programlarında yer alan önemli projelerin hazırlanması, gerçekleştirilmesi, işletilmesi ve işlerliği için şart olan, zaruri ve istisnai hallere münhasır olmak üzere özel bir meslek bilgisine ve ihtisasına ihtiyaç gösteren geçici işlerde, Cumhurbaşkanınca belirlenen esas ve usuller çerçevesinde, ihdas edilen pozisyonlarda, mali yılla sınırlı olarak sözleşme ile çalıştırılmasına karar verilen ve işçi sayılmayan kamu hizmeti görevlileridir.(6) (Mülga ikinci paragraf: 4/4/2007 - 5620/4 md.) Ancak, yabancı uyrukluların; tarihi belge ve eski harflerle yazılmış arşiv kayıtlarını değerlendirenlerin mütercimlerin; tercümanların; Millî Eğitim Bakanlığında norm kadro sonucu ortaya çıkan öğretmen ihtiyacının kadrolu öğretmen istihdamıyla kapatılamaması hallerinde öğretmenlerin; dava adedinin azlığı nedeni ile kadrolu avukat istihdamının gerekli olmadığı yerlerde avukatlarını, (...)(2) kadrolu istihdamın mümkün olmadığı hallerde tabip veya uzman tabiplerin; Adli Tıp Müessesesi uzmanlarının; Devlet Konservatuvarları sanatçı öğretim üyelerinin; İstanbul Belediyesi Konservatuvarı sanatçıların; bu Kanuna tâbi kamu idarelerinde ve dış kuruluşlarda belirli bazı hizmetlerde çalıştırılacak personelin de zorunlu hallerde sözleşme ile istihdamları caizdir.(3)(4) (Ek paragraf: 4/4/2007 - 5620/4 md.) Sözleşmeli personel seçiminde uygulanacak sınav ile istisnaları, bunlara ödenebilecek ücretlerin üst sınırları ile verilecek iş sonu tazminatı miktarı, kullanılacak izinler, pozisyon unvan ve nitelikleri, sözleşme hükümlerine uyulmaması hallerindeki müeyyideler, sözleşme fesih halleri, pozisyonların iptali, istihdamına dair hususlar ile sözleşme esas ve usulleri Cumhurbaşkanınca belirlenir. (Ek cümle: 25/6/2009 - 5917/47 md.) Bu şekilde istihdam edilenler, hizmet sözleşmesi esaslarına aykırı hareket etmesi nedeniyle kurumlarınca sözleşmelerinin feshedilmesi veya sözleşme dönemi içerisinde Cumhurbaşkanı kararı ile belirlenen istisnalar hariç sözleşmeyi tek taraflı feshetmeleri halinde, fesih tarihinden itibaren bir yıl geçmedikçe kurumların sözleşmeli personel pozisyonlarında istihdam edilemezler.(5)(7)

(Ek paragraf: 20/11/2017-KHK-696/17 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7079/17 md.) Bir yıldan az süreli veya mevsimlik hizmet olduğuna Cumhurbaşkanınca karar verilen görevlerde (...)(1) sözleşme ile çalıştırılanlar da bu fıkra kapsamında istihdam edilebilir.(1) (Ek paragraf: 20/11/2017-KHK-696/17 md.; Aynen kabul: 1/2/2018-7079/17 md.) Özelleştirme uygulamaları sebebiyle iş akitleri kamu veya özel sektör işverenince feshedilen ve 24/11/1994 tarihli ve 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun kapsamında diğer kamu

kurum ve kuruluşlarına nakil hakkı bulunmayan personel de bu fıkra kapsamında yaşlılık veya malullük aylığı almaya hak kazanıncaya kadar istihdam edilebilir. Bu kapsamda istihdam edileceklerin sayısı, öğrenim durumlarına göre çalışma şartları ve bunlara ödenecek ücretler ile diğer hususlar Cumhurbaşkanınca belirlenir.

EK 3. Görüşme Formu

Soru 1: Birlikte çalıştığınız yabancı antrenör, teknik adam, uzman oldu mu? Eğer varsa bu kişi hangi ülkeden gelmişti. Türkiye’de ne kadar süre görev yaptı? Siz bu kişiyle ne kadar süre çalıştınız? Gelen bu antrenör tercihinin isabetli olduğunu düşünüyor musunuz? Antrenör nasıl istihdam edildiğini biliyor musunuz? Aldığı ücret, kaldığı yer vb.

Soru 2: Çalıştığınız bu kişinin Türkiye’ye gelmesini nasıl yorumluyorsunuz? O dönemde yabancı antrenör ihtiyacı var mıydı? Antrenörün gelişi Türkiye’de ve sizde nasıl etkiler bıraktı?

Soru 3: Gelen antrenörü teknik olarak değerlendirebilir misiniz? Branşa özgü teknik ve kullandığı yöntemleri kendi branşınız açısından değerlendirebilir misiniz?

Soru 4: Antrenör sadece millî takımlar düzeyinde mi görev aldı yoksa kulüplerde de görev aldı mı?

Soru 5: Antrenör sadece Ankara’da mı görev yaptı? Başka şehirlerde de görev yaptı mı?

Soru 6: Gelen antrenör eğitim faaliyetlerinde bulundu mu? Kurs ya da seminer verdi mi? Bu kurs ve seminerleri nerelerde verdi. Yine bu kurs ve seminerlere katılanların daha sonraki süreçte branşa etkileri nasıl oldu?

Soru 7: Antrenörün o dönemde yetiştirdiği ve önemli başarılar elde eden sporcu ya da antrenör oldu mu?

Soru 8: Antrenör Türkiye’ye uyum sağlamada sorun yaşadı mı?

Soru 9: Gelen antrenörü insani değerleri açısından değerlendirebilir misiniz?

Soru 10: Antrenörle yaşadığınız ve unutamadığımız bir hatıranız var mı?

EK 4. Türkiye'ye 1923-1973 Yılları Arasında Gelen Yabancı Beden Eğitimi ve Spor Uzmanlarının Özgeçmişleri

Türkiye'ye 1923-1973 yılları arasında gelen yabancı beden eğitimi ve spor uzmanlarından özgeçmiş bilgilerine ulaşılabilenler aşağıda sunulmuştur;

Alexander Abraham (Atletizm): Alman atletizm antrenörü Alexander Abraham (d.1886,ö.1971), sporculuk kariyeri boyunca hiçbir zaman Almanya şampiyonu olamamış ancak çok yönlü bir sporcu olmuştur. 1912 Stockholm Olimpiyat Oyunları'ndan sonra sakatlığı nedeniyle sporu bırakmıştır. Sporlu bıraktıktan sonra antrenörlük yapmaya ve ders vermeye başlamıştır. Alman atletleri 1916 Olimpiyat Oyunlarına hazırlamasına rağmen Birinci Dünya Savaşı nedeniyle orada bulunamamıştır. 1928-1935 yılları arasında Türk atletizm millî takımını da çalıştırmış olan Abraham, "Sporting Gymnastics" ve "Ways to Sports Records" isimli iki adet kitap yazmıştır (Alexander Abraham, (2019). <https://www.sports-reference.com/olympics/athletes/ab/alex-abraham-1.html> sayfasından erişilmiştir).

József Kovács (Atletizm): Macar atletizm antrenörü József Kovács (d.1923, ö.1987), 1952, 1956 ve 1960 Yaz Olimpiyat Oyunları'nda yarışmış, 1956 Melbourne Yaz Olimpiyat Oyunları'nda 10.000 metrede ve 1954 yılında Avustralya'da düzenlenen Avrupa Şampiyonası'nda gümüş madalya kazanmıştır. József Kovács 1968-1974 yılları arasında Türk Millî Takımını da çalıştırmıştır (József Kovács, (2019). [https://en.wikipedia.org/wiki/J%C3%B3zsef_Kov%C3%A1cs_\(runner\)](https://en.wikipedia.org/wiki/J%C3%B3zsef_Kov%C3%A1cs_(runner)) sayfasından erişilmiştir).

Zoltan Tenke (Atletizm): Kanada'nın efsanevi antrenörlerinden biri olan Macar uyruklu atletizm antrenörü Zoltan Tenke (d.1926, ö.2008) 3 kez Olimpiyat Oyunları'nda mücadele etmiş ve antrenörlük alanında yüksek öğrenim yapmıştır. Macar millî takımını çalıştırdıktan sonra 1968-1974 yılları arasında Türk millî takımını çalıştırmıştır. Türkiye'den ayrıldıktan sonra Kanada'da yaşamıştır. Toronto Üniversitesi'nde antrenörlük yapmış ve "Medicine Ball Training" isimli bir kitap yazmıştır. 82 yıllık ömründe 60 yıl antrenörlük yapmıştır (Zoltan Tenke, (2019). https://runnersweb.com/running/rw_news_frameset.html?https://runnersweb.com/running/news_2008/rw_news_20081205_Zoltan_Tenke.html sayfasından erişilmiştir).

Elliot Van Zandt (Basketbol): Amerikalı Basketbol antrenörü Elliot Van Zandt (d.1915, ö.1959), babasını çok erken yaşta kaybetmiştir. 1943 yılında beden eğitimi derecesini aldığı Tuskegee Institute'a katılmıştır. Tuskegee'de kaldığı süre boyunca bir yıldız basketbolcu ve basketbol takımının asistanı olmuştur. 1943 Ocak ayında Teksas Marshall'da düzenlenen Güneybatı Basketbol Turnuvası çeyrek finalinde hakemlik yapmıştır. 1943 yılının sonlarında askere alınmış ve 5. Ordu ile savaştığı kuzey İtalya'ya gönderilmiştir. 1945'te İtalya'nın Floransa şehrinde spor hocası olarak görev yapmıştır. Şubat 1947'de tüm ulusal basketbol takımlarını eğitmek için İtalyan Basketbol Federasyonu başkanı tarafından işe alınmıştır. 1947'den 1951'e kadar İtalyan erkek basketbol takımının teknik direktörlüğünü yapmıştır. Bu süre zarfında İtalya'nın çevresini dolaşarak basketbolun temellerini oyunculara ve antrenörlere öğretmiştir. Van Zandt'ın soğuk savaş siyasi rekabeti nedeniyle Çekoslovakya'daki 1947 Avrupa Basketbol Şampiyonasına katılmasına izin verilmese de, İtalyan millî takımı 1948 Londra (İngiltere) Olimpiyat Oyunları'na ve Fransa, Paris'teki 1951 Avrupa Şampiyonası'na gitmiştir. Baş koç olarak görevini 1951'de bitiren Van Zandt, daha sonra Türk millî basketbol takımının teknik direktörü olmuştur. Türk millî basketbol takımını 1952 Helsinki (Finlandiya) Olimpiyatlarına götürmüştür (Elliot Van Zandt, (2019). <https://www.blackpast.org/global-african-history/van-zandt-elliott-c-1915-1959/> sayfasından erişilmiştir).

Nat Holman (Basketbol): Amerikalı basketbol antrenörü Nat Holman (d.1896, ö.1995), 1930'a kadar profesyonel basketbol oynamasına rağmen, 1920'de New York City College'da baş antrenörlük görevini de üstlenmiştir. “Bay Basketball” olarak bilinen Holman, CCNY ve NCAA seçilerek önemli bir başarı elde etmiştir. 1951'de, Holman'ın CCNY ekibi, yedi farklı okulu kapsayan bir skandala karışmıştır. Bu soruşturmada birçok CCNY oyuncusu tutuklanırken, soruşturma sonrası Holman'ın suçsuz olduğu ortaya çıkmıştır. 1922'de “Scientific Basketball” adlı basketbol tekniği üzerine bir kitap yazmıştır. 1956 yılında 15 gün süreyle Türkiye'ye gelerek seminerler vermiş ve Türk millî Basketbol takımını çalıştırarak görüşlerini bildirmiştir. Basketbol Onur Listesi, New York Basketbol Onur Listesi ve CCNY Onur Listesi'ne girmiştir (Nat Holman, (2019). https://en.wikipedia.org/wiki/Nat_Holman sayfasından erişilmiştir).

Robert Busnel (Basketbol): Fransız Basketbol antrenörü Robert Busnel (d.1914, ö.1991), kariyeri boyunca FA Mulhouse, FC Grenoble, ESSMG Lyon, UA Marsilya ve Fransa Racing Club takımlarında basketbol oynamıştır. 1934'ten 1949'a kadar Fransız millî

takımında oynamıştır. 1939, 1946, 1947 Euro Basket Şampiyonaları'nda oynarken, 1949 Euro Basket Şampiyonası'nda gümüş madalya kazanmıştır. Antrenör olarak 1945'ten 1957'ye kadar Fransız kadın millî takımını çalıştırmıştır. 1953 FIBA Kadınlar Dünya Şampiyonası'nda bronz madalya kazanmıştır. Ayrıca, 1948 Yaz Olimpiyat Oyunları'nda gümüş madalya, 1949 Euro Basket Şampiyonası'nda gümüş madalya, 1951 ve 1953 Euro Basket Şampiyonası'nda bronz madalya kazanan Fransız erkek millî takımını çalıştırmıştır. Busnel, 1960–1964 yılları arasında teknik direktör, 1967–1980 yılları arasında Fransız Basketbol Federasyonu Başkanlığı yapmıştır. 1976 - 1982 yılları arasında FIBA'nın Avrupa Daimi Konferansı Başkanı olmuştur. 1984-1990 yıllarında FIBA Başkanı olarak görev yapan Busnel, 1954 yılında 1 ay süreyle Türkiye'ye gelerek seminer vermiştir (Robert Busnel, (2019). <https://www.wikizero.org/index.php?q=aHR0cHM6Ly9lbi53aWtpcGVkaWEub3JnL3dpa2kvUm9iZXJ0X0J1c25lbA> sayfasından erişilmiştir).

Nentcho Christov (Bisiklet): Bulgar Halk Ordusu mensubu olan Nentcho Christov (d.1933, ö.2002) 4, 10, 20 ve 50 km'lik mesafelerle başladığı bisiklet kariyerinde döneminin en önemli bisikletçilerinden birisi olmuştur. 1955 yılında ülkesinde gösterdiği başarıdan sonra 1963 yılına kadar Polonya, Almanya, Çek Cumhuriyeti, Mısır, Yugoslavya ve Bulgaristan'da yapılan turlarda pek çok başarıya imza atmıştır. 1957 yılında düzenlenen Barış Koşusu anısına pul bastırılmış ve Bulgar Federasyonu'da Nentcho Christov adına pul bastırmıştır. Christov, sporculuk hayatından sonra Bulgar millî takımını çalıştırmış ve 1970-1974 yılları arasında da Türk millî takımında görev yapmıştır (Nentcho Christov, (2019). <http://www.cyclingarchives.com/coureurfiche.php?coureurid=28011>, sayfasından erişilmiştir; Nentcho Christov, (2019). https://fr.wikipedia.org/wiki/Nentcho_Christov sayfasından erişilmiştir).

Ninette de Valois (Dans-Bale): Sanat yaşamına çocuk dansçı olarak başlayan Ninette de Valois (d.1898, ö.2001), İtalyan ekolünün ustası Enrico Cecchetti'den, Fransız ekolünün ustası Edouard Espinosa'dan dersler almış, Rus ekollerinin ustası Nicholas Legat ile de çalışma fırsatı bulmuştur. De Valois, 1923 yılında, Diaghilev Bale Topluluğu'na kabul edilmiş ve bu toplulukla çalıştığı yıllarda Mihail Fokine'nin birçok balesinde, Balanchine'nin ise bazı eserlerinde dans etmiştir. De Valois, 22 1926 yılında, Londra'da 'Dans Akademisi' adını verdiği kendi okulunu açmıştır. Bu okulun ilk öğrencileri arasında yer alan Joy Newton ve Beatrice Appleyard Türkiye'deki devlet bale eğitiminin ilk

öğretmeleri arasındadır. De Valois, 1931 yılında kurduğu dans okulunu, Sadler's Wells Tiyatrosu'na devretmiştir. Valois, bu süreçte Sadler's Wells topluluğunun kurulmasına katkıda bulunmuş ve bu topluluk bünyesinde koreograf ve baş balerin olarak çalışmalarına devam etmiştir. Sadler's Wells bale topluluğu 1956 yılında Kraliyet tarafından resmen kabul edilmiş ve 'Kraliyet Balesi' (Royal Ballet) adını almıştır. Dansçı, koreograf, eğitmen, yönetici ama özellikle topluluk kurucusu olan De Valois, bale dünyasında derin izler bırakmıştır (Büyükkayıkçı, 2015).

Joy Newton (Dans-Bale): Joy Newton (d.1913, ö.1994), İngiliz bir dansçı ve öğretmendir. Koreografik Sanat Akademisi'nde Ninette de Valois'den ders almış ve 1931'de kuruluşunda Vic-Wells Bale'nin kurucularından olmuştur. Newton daha sonra Türkiye'de balenin kuruluşunda görev almıştır. Londra'ya döndükten sonra 1963-1969 yılları arasında Kraliyet Bale Okulu'nda ders vermiştir (Joy Newton, (2019). <https://archiveshub.jisc.ac.uk/search/archives/23d96cf4-3d18-3b29-ac4e-756daf5bb55c> sayfasından erişilmiştir).

Beatrice Appleyard (Dans-Bale): İngiliz dansçı ve koreograf olan Beatrice Appleyard (d.1918, ö.1994), Ninette de Valois, Tamara Karsavina ve Bronislava Nijinska ile çalışmıştır. İngiliz balesinin en ünlü dansçılardan biridir. Frederick Ashton tiyatro çalışması olan Pomona ve High Yellow'da; Burleigh Efendisi (1931), Dances Sacrées et Profanes ve Ysit'in Akrepleri (1932), Les Rendezvous (1933), Perili Balo Salonu (1934) ve Casse Noisette'de dans eden Vic-Wells Balesi'nin orijinal bir üyesiydir. Aynı zamanda Londra'daki Markova-Dolin Balesi ve Yel Değirmeni Tiyatrosu'nda solist ve birçok Londra müzikali için koreograf öğretmiş ve bir dönemde Türkiye'de görev yapmıştır (Beatrice Appleyard, (2019). <https://www.encyclopedia.com/women/dictionaries-thesauruses-pictures-and-press-releases/appleyard-beatrice-1918-1994> sayfasından erişilmiştir).

Breenda Averty (Dans-Bale): Dansçı ve koreograf Brenda Averty (d.1933, ö.2012), 40'lı yılların sonlarında ve 50'li yılların başlarında, Sadler's Wells ve Kraliyet Operası'nda birçok bale ve operada dans etmiştir. 1948'de Frederick Ashton'un Külkedisi'nin başrolünde Moira Shearer unvanı ile birlikte rol almış ve aynı zamanda Ashton, Robert Helpmann, Beryl Gray, John Cranko ve Brenda'nın onayıyla Kenneth MacMillan'ın da rolünü oynamıştır. Türk Operası ve Balesi'ni başlatmak için Ankara'ya davet edilmiştir

(Breenda Averty, (2019). <https://www.theguardian.com/stage/2013/jan/03/brenda-averty-obituary> sayfasından erişilmiştir; Breenda Averty, (2019). <https://sites.google.com/site/iandewarauthor/people-and-photographs/gone-but-never-forgotten> sayfasından erişilmiştir).

Richard Glasston (Dans-Bale): Richard Glasstone (d.1935, ö.-), Cape Town Üniversitesi, Dans Bölümü mezunudur ve uluslararası dansçı, koreograf ve öğretmen olarak çalışmıştır. 1965-1969 yılları arasında Dame Ninette de Valois tarafından Kraliyet Bale Okulu'nun personeline davet edilmeden önce Türkiye Devlet Balesi'nde Yerleşik Koreograf ve Müdür Yardımcısı olarak görev yapmıştır. 15 yıl boyunca Erkekler Kıdemli Öğretmeni ve Dans Kompozisyonu Kursu Direktörü görevlerinde bulunmuş, ayrıca Royal Ballet Company'nin birçok tanınmış dansçısının sahne çıkışlarını gerçekleştirdiği öğrenciler için çok sayıda bale koreografisini hazırlamıştır (Richard Glasston, (2019). <http://cicb.org/richard-glasstone-classical-ballet-terms-an-illustrated-dictionary/> sayfasından erişilmiştir).

Frederick Pagnam (Futbol): İngiliz asıllı futbol antrenörü Frederick Pagnam (d.1891, ö.1962) futbola 1909'da Blackpool Wednesday takımında başlamıştır. Sonraki sezon Huddersfield Town'a geçse de 2 sezon hiçbir maçta forma giymemiştir. 1912-13 sezonunda Southport Central'da oynamıştır. Buradaki performansı ile Blackpool FC'ye geçmiş, 2. ligde oynayan Blackpool ligi sonlara doğru bitirse de Pagnam 20 lig maçında oynayıp 1 gol kaydetmiştir. 1914'te Liverpool FC'ye transfer olmuştur. Birinci ligde oynamaya başlayan Pagnam, ilk maçı olan 10 Ekim 1914'te Chelsea maçında ilk golünü de kaydetmiştir. 2 hafta sonra Tottenham'a bir maçta 4 gol kaydetmiştir. Sezon sonunda Liverpool başarısız olsa da Pagnam attığı 26 golle takımının en golcü ismi olmuştur. Pagnam'ın adı 1915'te yaşanan bir bahis skandalına da karışmıştır. Sonraki sezon I. Dünya Savaşı yüzünden lig düzenlenmese de Pagnam, Liverpool'u temsil etmeye devam etmiştir. Futbolu bıraktıktan sonra 1931'de Galatasaray'ın teknik direktörlüğüne gelmiştir. Ancak Galatasaray, federasyon ile yaşadığı bir problem nedeniyle İstanbul Ligi'ne katılmamıştır. 1932'de ise Türkiye millî futbol takımı teknik direktörlüğüne de getirilmiştir. Biri Macaristan'ın ümit millîleriyle biri de Bulgaristan'la yapılan iki özel maçı da kaybetmiştir. Türkiye'den sonra İngiltere'ye dönmüştür (Frederick Pagnam, (2019). https://tr.wikipedia.org/wiki/Fred_Pagnam sayfasından erişilmiştir).

Giovanni Varglien (Futbol): Giovanni Varglien (d.1911, ö.1990) Avusturya'da doğmuş ancak İtalyan uyruklu futbolcu ve teknik direktördür. 1920'li yıllardan 1940'ların sonuna kadar

Fiumana, Juventus FC ve US Palermo takımlarında oynamıştır. Özellikle Juventus'da oynadığı dönemde Juventus kulüp tarihinin önemli futbolcuları arasına girmeyi başarmıştır. 1947-48 sezonunda son kez US Palermo'da forma giyerek futbolu bırakmıştır. Futbola vedasından sonra teknik direktörlük yapmaya başlamıştır ve ağırlıklı olarak İtalya'da teknik direktörlük yapmıştır. 1955-56 sezonunda Türkiye'de Vefa'yı çalıştırmaya başlamıştır. Ardından yarım sezonluğuna Türkiye Millî Takımını çalıştırmıştır (Giovanni Varglien, (2019). https://ipfs.io/ipfs/QmR1gzPYUwxEUWHbeRggZzfYy5Fxs8Qc7hXUUnJQwxrZq/wiki/Giovanni_Varglien.html sayfasından erişilmiştir).

Ignác Molnár (Futbol): Fenerbahçe'nin üç dönem ve Türk Futbol Millî takımı teknik direktörlüğünü yapan Ignác Molnár'ın (d.1906, ö.1986) Türkiye'ye ilk gelişi Nisan 1947'dedir. Molnár yönetimindeki Fenerbahçe 1947-1948 sezonunda sadece tek beraberlik alarak 14 maçta 41 puanla şampiyon olmuştur. Bu başarısıyla Molnár 23 Nisan 1948'de Türkiye Millî Futbol Takımı'nın da başına getirilmiştir. Bu şekilde, 1948 Londra Olimpiyat Oyunları'na katılan Türk ulusal futbol takımının 9 futbolcusunun yanı sıra, çalıştırıcısı da Fenerbahçeli olmuştur. Molnár'ın Fenerbahçe'ye ikinci gelişi de sarı-lacivertlilere şampiyonluk getirmiştir. 1957 Ağustosunda Fenerbahçe ile sözleşme imzalayan Macar çalıştırıcı, 1957-58 sezonunda İstanbul Ligi'nde ikincilik kazanmış ve Mülkiye Kupası, Ankara 19 Mayıs Stadı Açılış Kupası, Bursa Yangını Kupası ve Vali Dilaver Argun Kupası'nı Fenerbahçe'ye kazandırmıştır. 1958-59 sezonunda ise Molnár 'ın antrenörlüğünde Fenerbahçe takımı başarıdan başarıya koşmuş, namağlup İstanbul Profesyonel Ligi şampiyonluğunun ardından, ilk Türkiye Ligi'nde Beşiktaş'ı da her iki maçta yenerek ve 12 maçta 10 galibiyet ve 2 beraberlik alarak diğer grubun lideri Galatasaray ile final oynamaya hak kazanmıştır. İki ayaklı finalde 0-1 ve 4-0'lık sonuçlarla Fenerbahçe rakibini yenerek Türkiye Ligi'nin ilk şampiyonu olmuştur. 1959-60 sezonun ikinci yarısında ise Molnár ve Fenerbahçe yollarını tekrar ayırmıştır. Molnár 'ın Fenerbahçe'nin başına üçüncü gelişi ise sarı-lacivertli takımın en başarılı sezonlarından birini yaratmıştır. Molnár, 1967-1968 sezonunda Lig'i, Türkiye Kupası'nı, Cumhurbaşkanlığı Kupası'nı, Balkan Kupası'nı ve Spor-Toto Kupası'nı kazanmıştır. 1968-69 sezonunda da Avrupa Şampiyon Kulüpler Kupası'nda 1966 FIFA Dünya Kupası şampiyonu İngiltere'nin şampiyon takımı Manchester City'nin Fenerbahçe tarafından elenmesi de Molnár dönemine denk gelir. Profesyonel Lig'de onun yönetimindeki Fenerbahçe toplam 42 galibiyet, 14 beraberlik 3 mağlubiyet almıştır (Ignác Molnár, (2019). https://ipfs.io/ipfs/QmR1gzPYUwxEUWHbeRggZzfYy5Fxs8Qc7hXUUnJQwxrZq/wiki/Ignác_Molnár.html sayfasından erişilmiştir).

James Elliot Donnelly (Futbol): İrlandalı futbolcu ve teknik direktör olan James Elliot Donnelly (d.1899, ö.-), 1920'li yıllardan 1930'ların sonuna kadar Büyük Britanya'da Blackburn Rovers, Accrington Stanley, Southend United, Brentford ve Thames'te futbol oynamıştır. Daha sonra yurtdışında oynamaya başlayan Donnelly, sırasıyla Yugoslavya'da Građanski Zagreb ve Türkiye'de Güneş takımlarında forma giymiştir. Güneş'te futbola veda ettikten sonra teknik direktörlük yapmaya başlamış ve 1935-1935 yılları arasında Fenerbahçe'yi ve 1936-1937 yılları arasında Türkiye Millî Futbol Takımı'nı çalıştırmıştır (James Elliot Donnelly, (2019). https://ipfs.io/ipfs/QmR1gzPYUwxEUWHbeRggZzfYy5Fxs8Qc7hXUUnJQwxrZq/wiki/James_Elliot_Donnelly.html sayfasından erişilmiştir).

James McCormick (Futbol): İngiliz Futbol antrenörü James McCormick (d.1912, ö.1968) futbola doğduğu şehrin takımı olan Rotherham YMCA'de başlamıştır. Daha sonra ise şehrin en büyük takımı Rotherham United FC'ye geçmiştir. Bu takımda kendini gösteren McCormick, 1932'ye kadar Scarborough FC'de oynamıştır. 1932-33 sezonunda Chesterfield FC'de oynamıştır. Sezon sonu ikinci ligden üçüncü lige düşseler de McCormick, 1. ligde çıkan Tottenham Hotspur takımına transfer olmuştur. İkinci Dünya Savaşı'nın çıkması ile futbola ara vermiştir. 1946'da 2. lig takımı Fulham FC'ye transfer olmuş, sadece 9 maça şans bulmuştur. 1950'de futbolu bırakan McCormick, aynı sene Türkiye Millî Futbol Takımı'nın başına geçmiştir. İki özel maça çıkan McCormick, ilk maçında İsrail'i 3-2 yenerken, ikinci maça İsveç'e 3-1 yenilmiş ve görevden ayrılmıştır (James McCormick, (2019). https://ipfs.io/ipfs/QmR1gzPYUwxEUWHbeRggZzfYy5Fxs8Qc7hXUUnJQwxrZq/wiki/Jimmy_McCormick.html sayfasından erişilmiştir).

Jules Limbeck (Futbol): Romanya'da doğan Macar futbol antrenörü Jules Limbeck (d.1905, ö.1955) Avrupa'da Macaristan ve Belçika'da oynamıştır. 1930 Türkiye'de Galatasaray Futbol Kulübü'nün antrenörlüğü yapmış ve şampiyon olmuşlardır. 1932 yılında Türk Futbol Millî takımını çalıştırdıktan sonra Fransa'da Olympique Lyonnais ve Racing, Amiens SC (1934-1935) takımlarını çalıştırmıştır. 1936 yılında Rusya'ya giderek Zaporizhia ve Dnipropetrovsk'nın şehir takımlarını çalıştırdıktan sonra Dinamo Tbilisi takımının baş antrenörü olmuştur. 1937 yılında Lokomotiv Moscow'un baş antrenörü olurken Rusya'da çocuk futbol okullarının organizasyonunu yapmıştır (Jules Limbeck, (2019). <https://www.revolvy.com/page/Jules-Limbeck> sayfasından erişilmiştir).

Leandro Remondini (Futbol): İtalyan Futbol antrenörü Leandro Remondini (d.1917, ö.1979), kariyerine doğum yeri Verona'da başlamıştır. 1935-36 sezonunda aynı takımda profesyonelliğe adım atmıştır. 1937-38 sezonunda Milan'a transfer olmuş ve bu takımda 5 sezon oynamıştır. Daha sonra Modena FC'ye transfer olup Serie B'ye geri dönmüştür. Takımıyla 1942-43 sezonunda Serie B'yi kazanmıştır. Savaş dönemi A.S. Varese 1910 ve A.S. Casale Calcio takımlarında oynamış, savaşın bitmesiyle 1946-47 sezonunda Modena'ya geri dönen Remondini, sonraki sezon S. S. Lazio'ya transfer oldu. 30 yaşında olmasına karşın oynadığı başarılı futbolla dikkat çekti. 3 sene içinde oynadığı 96 maçta bir defans oyuncusu olmasına rağmen 19 gol atarak dikkatleri çekmiş ve İtalya millî futbol takımı ile 1950 FIFA Dünya Kupası'na giden kadroya girmiştir. Kariyerinin tek millî maçını bu turnuvada 2-0 kazandıkları Paraguay maçında oynamıştır. 1955 yılında futbola başladığı Verona'da futbol hayatını bitirdikten sonra teknik direktörlük hayatına önce Altay, 1957-58 sezonundaysa Beşiktaş'ta devam etmiştir. Beşiktaş ilk kez Şampiyon Kulüpler Kupası'nda mücadele ederken teknik direktörlük yapmıştır. O sene kupayı kazanan Real Madrid'e elenirken, 1958-1959 seneleri arasında Türkiye millî futbol takımını çalıştıran Remondini, oynattığı 7 maçın 3ünü kazanıp sadece birinde yenilmiştir. 1959 yılında Galatasaray'ın teknik direktörlüğünü yapmaya başlamış ve 1960 yılının Ocak ayında ayrılana kadar bu görevde kalmıştır (Leandro Remondini, (2019). https://ipfs.io/ipfs/QmR1gzPYUwxEUWHbeRggZzfYy5Fxs8Qc7hXUUnJQwxrZq/wiki/Leandro_Remondini.html sayfasından erişilmiştir).

Peter Molloy (Futbol): İngiliz Futbol antrenörü Peter Molloy (d.1909, ö.1993), profesyonel futbola 21 yaşında 3. lig takımı Accrington Stanley'de başlamış ancak burada hiç forma giyememiştir. 1931'de ise bir başka üçüncü lig takımı Fulham FC'ye transfer olmuş, sezon sonu birinci olarak ikinci lige çıkmıştır. Sonraki sezon Cardiff City FC'ye geçen Molloy, takımda düzenli olarak forma giymiş, buradaki performansı ile 1935'te Queens Park Rangers FC'ye transfer olmuştur. 1936-37'de Stockport County FC ile bir 3. lig şampiyonluğu yaşamıştır. Sonraki sezon ise Carlisle United FC'de oynamıştır. Burada da takımın en önemli isimlerinden olmuştur. İkinci Dünya Savaşı'nın çıkması ile duran futbol hayatı sonucu futbolu bırakmıştır. İkinci Dünya Savaşı sonrası futbola teknik adam olarak devam eden Molloy, 1947'de Galatasaray'ın başına geçmiş, ancak önce 1948 Londra Olimpiyatları, sonra da Doğu Akdeniz Kupası yüzünden millî ligler düzenlenmemiştir. İstanbul Ligi'nde ise ilk sezon 3. olmuş, 1948-49 sezonunda İstanbul şampiyonu olmuştur. 1949'da şampiyon olduktan sonra

Galatasaray'ın ezeli rakibi Fenerbahçe'ye transfer olmuştur. İstanbul ikincisi olarak katıldıkları Millî Lig'de şampiyon olmuştur. 1950'de uzatlamalarda Göztepe'yi yenerek Başbakanlık Kupası'nı kazanmışlardır. Türkiye'de bu kupayı kazanan ilk yabancı teknik adam olurken, sonraki sezon ise takıma bir başarı kazandıramamıştır. Molloy, Türkiye'nin iki büyüğü dışında Türkiye Millî Futbol Takımı'nı da çalıştırmıştır. 1948-49 arasında 5 maçta Türkiye'nin başında yer almıştır. Molloy, 1950'de iki özel maç için Türkiye'nin yeniden başına geçmiş ve toplamda 7 maçta 4 galibiyet 3 mağlubiyet almıştır (Peter Molloy, (2019). https://ipfs.io/ipfs/QmR1gzPYUwxEUWHbeRggZzfYy5Fxs8Qc7hXUUnJQwxrZq/wiki/Pat_Molloy.html sayfasından erişilmiştir).

Sandra Puppo (Futbol): İtalyan Futbol antrenörü Sandra Puppo (d.1918, ö.1989), profesyonel futbol hayatına 1934'te Piacenza Calcio'da başlamıştır. 3 sene top koşturduğu Piacenza'nın en önemli isimlerinden biri olmayı başarmıştır. Takımı Serie C'de olmasına karşın İtalya millî futbol takımı teknik direktörü Vittorio Pozzo tarafından 1936 Yaz Olimpiyat Oyunları kadrosuna dahil edilmiş ve takımla beraber altın madalya kazanmıştır. 1936'da geldiği ve o zamanlar "Ambrosiana-Inter" adlı F.C. Internazionale Milano'da üç sezon üstüste (37-38, 38-39, 39-40 sezonları) şampiyonluk yaşamış, 38-39 sezonunda İtalya Kupası'nı da almıştır. Puppo kadroda olmasına karşın Inter'de çok fazla forma şansı bulamamıştır. Bu yüzden 1940'ta SSC Venezia'ya geçmiş, bu takımla da bir İtalya Kupası kazanmıştır. İkinci Dünya Savaşı ile herkes gibi futbola ara vermiştir. Futbolculuk sonrası Puppo hemen teknik adamlığa başlamıştır. Bir süre Venezia'da yardımcı antrenörlük yapmış, 1951-52'de Serie C'de Rovereto takımını yönetmiştir. 1952'de Türkiye Millî Futbol Takımı'nın başına geçmesi için davet alan Puppo, 1952 Yaz Olimpiyatları'nda millî takımın başında yer almıştır. İlk turda Hollanda Antilleri'ni yenen takım, çeyrek finalde o zamanların efsane kadrosu ve altın madalyayı kazanacak olan Macaristan'a 7-1 yenilerek elenmiştir. İki sene sonraysa elemelerde İspanya'yı geçerek Türkiye'yi 1954 FIFA Dünya Kupası'na sokmayı başararak, Türk futbol tarihinde bir ilki gerçekleştirmiştir. Gruplarda play-off'a kalmasına rağmen millî takım Batı Almanya'ya yenilerek kupaya veda etmiştir. Puppo, millî takımdan ayrıldığında 11 maçta 3 galibiyet, 3 beraberlik, 5 mağlubiyet olsa da tarihe geçmiştir. Puppo, Türkiye'nin yanında 1953-54 sezonunda Beşiktaş'ı çalıştırmaya başlamıştır. Inter'de beraber top koşturduğu Giuseppe Meazza'dan sonra takımın ikinci İtalya teknik adamı olan Puppo'lu Beşiktaş, lig üçüncüsü olmuştur. Türk millî takımı ile İspanya'yı elemesinin de etkisiyle Beşiktaş'tan ayrılıp 1954'te FC Barcelona'da görev yapmaya başlamıştır. Başkanlığa yeni gelen ve Nou Camp'ı

yaptırmaya başlayan Francesc Miró-Sans'ın göreve getirdiği Puppo, bir yıllık Barcelona macerasında 30 maçta 17 galibiyet, 7 mağlubiyet almıştır. La Liga'da da Kral Kupası'nda ikinci sırada kalmıştır. 1955'te Juventus'a geçen Puppo'nun hedefi yepyeni bir Juventus yaratmaktır ancak ilk galibiyeti sekizinci maçta alabilmiştir. İki yıl sonra Puppo yine Türkiye ve Beşiktaş'ın teknik direktörlüğüne gelmiştir. Önceki sezonun şampiyonu Beşiktaş'la 1960-61 sezonu lig üçüncüsü olmuş ve görevinden ayrılmıştır. Puppo, 1966 FIFA Dünya Kupası elemeleri için tekrar Türk millî futbol takımının başına geçmiştir. Ancak Portekiz, Çekoslovakya ve Romanya'lı grupta 6 maçta 1 galibiyet ile hüsrana yaşamıştır. 1966-68 arası eski takımı Piacenza'nın başına geçmiş, ikinci sezonunda Serie C ikinciliğini kazansa da bir üst lige çıkamamıştır (Sandra Puppo, (2019). https://ipfs.io/ipfs/QmR1gzPYUwxEUWHbeRggZzfYy5Fxs8Qc7hXUUnJQwxrZq/wiki/Sandro_Puppo.html sayfasından erişilmiştir).

Žarko Mihajlović (Futbol): Sırbistan doğumlu futbol antrenörü Žarko Mihajlović (d.1920, ö.1986), futbola 1933'te başlamıştır. Beograd Juniors takımında futbola başlayan Mihajlović, buranın A takımına çıkıp kendini göstermiştir. İkinci Dünya Savaşı'nın başlamasıyla Kızıl Yıldız'a geçse de savaş yüzünden futbola ara vermiştir. 1946'da o zaman "FK Metalac" adını alan OFK Belgrad forması giymiş, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra düzenlenen 1946-47 sezonunda 10 maçta forma şansı bulmuştur. Sonraki sezon da 11 maçta forma giymiş ve futbol hayatını sonlandırmıştır. 1952'de ünlü Yugoslav takım Kızılyıldız'ın başına getirilmiştir. İki basamaklı lig olarak oynanan 1952 Yugoslavya Ligi'nin ilk liginde takımı birinci yapıp, finallere çıkarmış, ancak sezonu Yugoslavya ikincisi olarak bitirmiştir. 8 Ekim 1953'te Fenerbahçe'nin teknik direktörlüğüne getirilmiştir. 2 sezon boyunca İstanbul Profesyonel Ligi'nde takımı yönetmiş, ancak iki sezonda da takımı ezeli rakipleri Galatasaray ve Beşiktaş'ın ardından üçüncü olarak bitirmiştir. Bir türlü kazanılamayan şampiyonluk nedeniyle 30 Haziran 1955'te biten sözleşmesini uzatmayarak görevinden ayrılmıştır. Şubat 1955'te Fenerbahçe'de görevi devam ederken, Türkiye Futbol Federasyonu tarafından Akdeniz Kupası öncesi Türkiye millî futbol takımını yönetme teklifi almıştır. Sezon sonu Türkiye'den ayrılmayı kararlaştıran teknik adam, buna rağmen ayrılana kadar takımı yönetmeyi kabul etmiştir. 3 Nisan 1955'te Fransa B millî takımı ile oynanan maçta 0-0 berabere kalmış, 26 Haziran 1955'te ise İtalya B millî takımı ile oynanan maç 1-1 bitmiştir. Bu maçtan sonra Türkiye'den ayrılıp Yugoslavya'ya dönmüştür. 1966'da Türkiye'ye geri dönüp Karşıyaka'nın başına geçmiş, ancak iyi sonuçlar alamayıp Aralık ayında istifasını vermiştir (Žarko Mihajlović, (2019). https://ipfs.io/ipfs/QmR1gzPYUwxEUWHbeRggZzfYy5Fxs8Qc7hXUUnJQwxrZq/wiki/Sandro_Puppo.html sayfasından erişilmiştir).

io/ipfs/QmR1gzPYUwxEUWHbeRggZzfYy5Fxsd8Qc7hXUUnJQwxrZq/wiki/Žarko_Mihajlović.html sayfasından erişilmiştir).

László Székely (Futbol): İtalya doğumlu Macar antrenör László Székely (d.1910, ö.1969), 1951-1952, 1952-1953 sezonlarında Fenerbahçe'nin başında bulunmuş ve 2. yılında İstanbul Ligi şampiyonluğu kazandırmıştır. Sonra takımdan ayrılmış ve 1956-1957 sezonunda takımın başına dönerek bir kez daha İstanbul Ligi şampiyonluğu yaşamış ve yine takımdan ayrılmıştır. Profesyonelliğe geçişten sonra 1959-1960 sezonunda 20-38. haftalar, 1960-1961 sezonunda ve 1961-1962 sezonunda 1-14. haftalar arasında Fenerbahçe'nin başında bulunmuştur. 1960-61 sezonunda lig şampiyonluğu yaşamıştır. Székely ayrıca 05.04.1957-08.12.1957 tarihleri arasında Türkiye millî futbol takımının başında bulunmuştur. 27 Kasım 1969'da yürüdüğü Voghera-Piacenza karayolunda araba çarpması sonucu hayatını kaybetmiştir (László Székely, (2019). https://ipfs.io/ipfs/QmR1gzPYUwxEUWHbeRggZzfYy5Fxsd8Qc7hXUUnJQwxrZq/wiki/László_Székely.html sayfasından erişilmiştir).

Onni Pellinen (Güreş): Finlandiyalı Greko-Romen güreşçisi ve güreş antrenörü Pellinen (d.1899, ö.1945), 1924 Paris Olimpiyat Oyunları'nda Bronz, 1928 Amsterdam Olimpiyat Oyunları'nda bronz, 1932 Los Angeles Olimpiyatları'nda gümüş madalya kazanmıştır. 1929 yılında Dortmund'da ve 1931 yılında Prag'da düzenlenen Avrupa Şampiyonaları'nda altın madalya kazanmıştır. 1936 yılında Türk millî takımını çalıştırmak için Türkiye'ye gelmiş ve Türkiye'yi çok sevdiği için İstanbul'a yerleşmiş ve 30 Ekim 1945'te İstanbul'da ölmüştür (Onni Pellinen, (2019). https://tr.wikipedia.org/wiki/Onni_Pellinen sayfasından erişilmiştir).

Sergei Nikolaeviç Anokhin (Havacılık): Sergei Nikolaeviç Anokhin (d.1910, ö.1986), 1926'da ortaokulu, 1931'de Köktebel Yüksek Planör Okulunu ve 1932'de Moskova Aerokulüp Yüksek Paraşüt Okulunu bitirmiştir. Rusya'nın 30 Km. mesafe aşma rekorunu, bir kişilik planör ile 53 Km. uçuş rekorunu, 1.345 metre yükselme rekorunu, tek kişilik planörle 32 Saat 37 dakika havada kalma rekorunu, uçak ile 5 (beş) planör çekme rekorunu kırmıştır. 1933'te paraşüt atlayışlarına başlamış ve çeşitli yüksekliklerden 29 (yirmi dokuz) kez atlamıştır. Türkiye'den döndükten sonra 1943'te uçuş araştırmaları enstitüsüne katılmıştır. Sovyetler Birliği tarafından geliştirilen ilk jet uçağının test pilotluğunu yapmıştır. Yarbay rütbesi ile görev yaparken bir kaza geçirdi ve tek gözünü kaybetmiştir. Rehabilitasyon süreci sonrası Sovyet uzay araştırmaları ekibinde yer almıştır. 1978'de emekli olana kadar Sovyet

uzay programı yönetim kadrosunda yer almıştır (Sergei Nikolaeviç Anokhin, (2019). <http://www.kokpit.aero/rusya-ve-yeni-kurulan-turk-sportif-havaciligi?writer=13> sayfasından erişilmiştir).

Misha Romanov (Havacılık): Misha Romanov (d.1912, ö.-) 1928’de ortaokulu bitirmiş, 1932 yılında planörcülük okulundan mezun olmuştur. Daha sonra Aeroteknikum Enstitüsüne girmiş, Köktebel Yüksek Planör Okuluna öğretmen olarak atanmıştır. Ayrıca Moskova Aerokulüp’ün Planörizm Tetkik Şubesine Müdür tayin edilmiştir. İyi bir pilot olup, paraşütle 5 (beş) kez 600 metreden atlamıştır. Köktebel’de birçok yarışmalara girmiş, iki kez havada kalma rekoru kırmıştır. Tek kişilik planör ile 2.240 metreye yükselmiştir. Uçakla 5 (beş) planör çekenler arasına girmiştir. Uçakla bir planörü çekerek Moskova – Köktebel arası 1.500 Km. mesafeyi kat etmiştir (Misha Romanov, (2019). <http://www.kokpit.aero/rusya-ve-yeni-kurulan-turk-sportif-havaciligi?writer=13> sayfasından erişilmiştir).

Johann Standteiner (Kayak): Johann “Hans” Joseph Standteiner (d.1930-ö.2019), Avusturya dağlarında doğmuştur. 1959'da, kayak öğretmek için Vermont, Sugarbush'a çekilmiş kısa bir süre sonra Indian Head, Michigan'a taşındı ve burada kayak antrenörlüğü yapmıştır. Her fırsatta, Hans ve Alice unutulmaz anılar ve ömür boyu arkadaşlıklar yarattı. 1970 yılında Hans Kayak Okulu direktörlüğü yaparak genç kayak yarışçılarına antrenörlük yapmıştır (Johann Standteiner, (2019). <https://www.sierrasun.com/news/obituaries/johann-josef-standteiner/> sayfasından erişilmiştir).

Gerard Lautenschutz (Yelken): Gerardus "Gerard" Lautenschutz (d.1928), Napoli'deki 1960 Yaz Olimpiyatları'nda ülkesini temsil eden Hollandalı bir denizcidir. Hollanda Uçan Hollandalı Papatya (H102) mürettebatı olan Lautenschutz, dümenci Ben Verhagen ile 5 yarışta birlikte olmuştur. Kısa bir süre Türk takımında çalıştırmıştır (Gerard Lautenschutz, (2019). https://en.wikipedia.org/wiki/Gerard_Lautenschutz sayfasından erişilmiştir).

EK 5. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Arşiv Belgeleri Örnekleri

T. C.

BAŞVEKÂLET

KARARLAR DAIRESİ MÜDÜRLÜĞÜ

Karar sayı:

2

12241

Kararname

Halen Beden Terbiyesi Genel Direktörlüğünde Atletizm Öğretmeni olan ve kontrat müddeti bu ay nihayetinde sona ereceği anlaşılan Macar tebaasından Julius Ratkay'ın Gazi Terbiye Enstitüsü Beden terbiyesi müteahhasıslığında çalıştırılması ; Maarif Vekillığının 2/10/1939 tarih ve 44238 sayılı tezkeresile yapılan teklifi ve Maliye Vekillığının 26/10/1939 tarih ve 6158 sayılı mütalea nemesi üzerine 788 sayılı kanunun 5 inci maddesine tevfi kan İcra Vekilleri Heyetince 27.10.1939 tarihinde kabul olunmuştur.

REİSİCUMHUR

İsmet İnönü

B. V.

Ad. V.

M. M. V.

Da. V.

Ha. V.

S. Ratkay

F. Ratkay

M. M. V.

F. Ratkay

S. Ratkay

Ma. V.

M. V.

Na. V. ve
Zr. V. V.

İk. V. ve
Tl. V. V.

S. İ. M. V.

A. Ratkay

F. Ratkay

A. F. Cebesoy

R. Ratkay

S. Ratkay

G. İ. V.

Zr. V.

M. V.

Tl. V.

B. Ratkay

A. C. Ratkay

620 10 02 02 189 105 2

Şekil 6. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi (CDA), Fon Kodu: 30.18.01.02 Yer No: 89.105.2

İsviçre uyruğu Atletizm uzmanı Max J. Vogel'in 1/3/1948 tarihinden başlayarak on ay ve Macar uyruğu futbol uzmanı Ignace Kolnar'ın da aynı tarihten başlayarak yedi ay süre ile Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü emrinde çalıştırılmalarına izin verilmesi; Milli Eğitim Bakanlığının 20/2/1948 tarihli ve 218/991 sayılı yazısı ve İçişleri Bakanlığının 29/4/1948 tarihli ve 41924/10571/24354 sayılı mütelaası üzerine, 2007 sayılı kanunun 2 nci maddesinin B fıkrasına göre, Bakanlar Kurulunca 25/5/ 1948 tarihinde kararlaştırılmıştır.

CUMHURBAŞKANI

İsmet İnönü

Başbakan <i>İsmet İnönü</i>	Devlet Bakanı Başh. Yardımcısı —	Devlet Bakanı —	Adalet Bakanı —	Millî Savunma Bakanı <i>İsmet İnönü</i>
İçişleri Bakanı <i>İsmet İnönü</i>	Dağışleri Bakanı <i>İsmet İnönü</i>	Maliye Bakanı <i>İsmet İnönü</i>	Millî Eğitim Bakanı <i>İsmet İnönü</i>	
Beynâlmîlletî Bakanı <i>İsmet İnönü</i>	Ekonomî Bakanı <i>İsmet İnönü</i>	Sa. ve So. Y. Bakanı <i>İsmet İnönü</i>	Gümrük ve Tekel Bakanı V. <i>İsmet İnönü</i>	
Tarım Bakanı <i>İsmet İnönü</i>	Ulaştırma Bakanı <i>İsmet İnönü</i>	Ticaret Bakanı <i>İsmet İnönü</i>	Çalışma Bakanı <i>İsmet İnönü</i>	

030 18 01 2 116 35 13

Şekil 7. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi (CDA), Fon Kodu: 30.18.01.02 Yer No: 116.35.13

T. C.
BASVEKALET
KANUNLAR VE KARARLAR
Tetkik Dairesi

KARARNAME

Karar Sayısı

4

3987

Alman tabaasından Atletizm Antrönörü Fredrick Kachel'in, Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü emrinde dört ay müddetle çalıştırılması-na izin verilmesi; Maarif Vekâletinin 11/11/1954 tarihli ve 41-608/ - 1175/6901 sayılı yazısı üzerine, 2007 sayılı kanunun 2 nci maddesinin B fıkrasına göre, İcra Vekilleri Heyetince 20/II /1954 tarihinde kararlaştırılmıştır.

REİSİCUMHUR

E. Bay

Devlet Vekili *Devlet Vekili* *Devlet Vekili* *Devlet Vekili ve* *Adliye Vekili*
Basvekil *Basvekil Yardımcısı* *Ziraat Vekili V.*
M. N. Müdafesi Vekili *Dahiliye Vekili* *Hariciye Vekili* *Malîye Vekili ve* *Maarif Vekili*
Güm. ve İnh. V. V.
Nafia Vekili *İkt. ve Ticaret Vekili* *Sch. ve İc. Müz. Vekili* *Güm. ve İnh. Vekili*
Ziraat Vekili *Münakalat Vekili* *Cahema Vekili* *İktisadi Vekili*

130 18 01 2 137 96 19

Şekil 8. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi (CDA), Fon Kodu: 30.18.01.02 Yer No: 137.96.19

T. C.
BAŞVEKÂLET
MUAMELÂT MÜDÜRLÜĞÜ

Şube :
Sayı : 14705

KARARNAME

BASBAKANLIK
CUMHURİYET ARŞİVİ

Karacabey harasına bağlı Binicilik mektebinde fennî esaslarla binici yetiştirmek ve ücreti aynı bütçeden verilmek üzere Kacar tebaasından Mesyû Şark'ın 250 lira ücretle bu mektepte muallim olarak çalıştırılmasına izin verilmesi; Ziraat Vekillığının 13/7/933 tarih ve 4296/16275 sayılı tezkeresiyle yapılan teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyetince 16/7/933 te kabul olunmuştur .

16/7/933

REİSİCUMHUR

Gazi M. Kemâl

Bş. V.

İsmail

Ad. V.

S. Samsunlu

M. M. V.

Kemâl

Da. V.

S. Kaya

Ha. V. V.

S. Kaya

Ma. V. V.

S. Rüşid

M. V.

Rüşid

Na. V.

L. İsmail

İ. V. V.

İsmail

S. İ. M. V.

S. Rüşid

G. İ. V.

Ali Rıza

Zr. V.

İsmail

080 18 01 02 38 52 5

Şekil 10. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi (CDA), Fon Kodu: 30.0.18.01.02 Yer No: 38.52.005

T. C.
B A Ş B A K A N L I K
KANUNLAR VE KARARLAR TETKİK DAİRESİ

T. C.
BAŞBAKANLIK
CUMHURİYET ARŞİVİ

Sayı : 6/ 4827

K A R A R N A M E

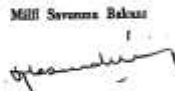
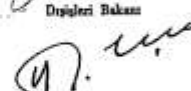
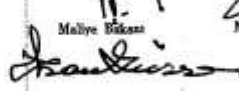
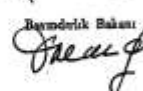
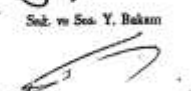
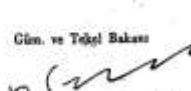
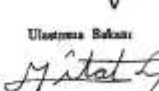
Ekt

Fransız uyruklu Bertolucci Gino'nun, işe başladığı tarihten itibaren Millî Bisikletçilerimizi çalıştırmak ve Antrenör Kurulları açmak üzere Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Bisiklet Federasyonu emrinde üç ay süre ile görevlendirilmesi; Dışişleri Bakanlığının uygun mütalâasına dayanan Devlet Bakanlığının 9/6/1965 tarihli ve 41-1040/1236/7463 sayılı yazısı üzerine, 788 sayılı Kanunun 5 inci maddesine göre, Bakanlar Kurulunca 18/6 /1965 tarihinde kararlaştırılmıştır.

CUMHURBAŞKANI

030 18 01 186 34 19

Dosya No :
87-1
851

Başbakan	Devlet Bakanı ve Başh. Yardımcısı	Devlet Bakanı	Devlet Bakanı	
	S. Daniş			
Devlet Bakanı	Adalete Bakanı	Millî Savunma Bakanı	İçişleri Bakanı	Dışişleri Bakanı
				
Maliye Bakanı	Millî Eğitim Bakanı	Bayındırlık Bakanı	Ticaret Bakanı	Sok. ve Soc. Y. Bakanı
				
Çün. ve Teşkil. Bakanı	Yarın Bakanı	Ulaştırma Bakanı	Çalışma Bakanı	Sanayi Bakanı
				
Enerji ve Tahlil Kay. Bakanı	Tarım ve Tarım. Bakanı	İmar ve İskân Bakanı	Kıy. İşleri Bakanı	
				

Şekil 11. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi (CDA), Fon Kodu: 30.18.01.02 Yer No: 186.34.19

1990

Ankara'ya bulunan John Jackson ile Abrahams adındaki iki Amerikalı müttehassısın 170 lira kadro ücretli Antrenörlük vazifesiyle Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü esrinde geliştirilmeleri; Mea- rif Vekillığının 18/11/1944 tarihli ve 75 sayılı yazısıyla yapılan teklifi ve Maliye Vekillığının 16/12/1944 tarihli ve 131123/231- 7427 sayılı mütalâanamesi üzerine, 788 sayılı kanunun 5 inci maddesi- sine göre, İcra Vekilleri Heyetince 3/1/1945 tarihinde kabul olun- muştur.

REİSİCUMHUR

[Signature]

Bş. V. Ad. V. M. M. V. Da. V. Ha. V.
[Signatures]

Ma. V. Mf. V. Na. V. İ. V. S. İ. M. V.
[Signatures]

G. İ. V. Zr. V. Mü. V. Tl. V.
[Signatures]

080 18 01 02 107 90 4

Şekil 12. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi (CDA), Fon Kodu: 30.18.01.02 Yer No: 107.90.4

Alman uyruğu Friederike Reymann'ın Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Ortopedi Kliniği Ortopetik Jimnastik uzmanı olarak 1/3/1949 tarihinden 31/12/1949 tarihine kadar çalıştırılması ; Dışişleri ve Maliye Bakanlıklarının uygun görüşlerine dayanan Millî Eğitim Bakanlığı'nın 2779 sayılı ve 29/4/1949 tarihli yazısı üzerine , 788 sayılı kanunun 5 inci maddesine göre , Bakanlar Kurulunun 5/5/1949 tarihli toplantısında kararlaştırılmıştır.

CUMHURBAŞKANI

İsmail İnönü

Başbakan İ. Gönaltay	Devlet Bakanı Başbakan Yardımcısı N. Köksal	Devlet Bakanı VE Dışiş. B. V. A. B. K.	Adalet Bakanı F. Z. K.
Millî Savunma Bakanı M. B. K.	İçişleri Bakanı E. R. K.	Dışişleri Bakanı H. F. K.	Maliye Bakanı B. A. K.
Millî Eğitim Bakanı T. B. K.	Sayışlar Bakanı S. K.	Ek. ve Ticaret Bakanı A. S. K.	Sa. ve So. Y. Bakanı A. K.
G. ve Tekel Bakanı G. F. K.	Tarım Bakanı C. A. K.	Ulaştırma Bakanı T. K.	Çalışma Bakanı A. K.

030 48 01 02 119 37 14

Şekil 13. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi (CDA), Fon Kodu: 30.18.01.02 Yer No: 119.37.14

T. C.
BAŞVEKÂLET
KARARLAR DAİRESİ MÜDÜRLÜĞÜ
Karar sayısı:

2

19385

Kararname

Macar tebeasından Jena Heinzelmann adlı yabancının Devlet Konservatuvarında açık bulunan dans öğretmenliğinde çalıştırılmasına izin verilmesi; Dahiliye Vekillığının muvafakatına isten Maarif Vekillığının 20/1/1943 tarihli ve 10/45/53 sayılı tezkeresiyle yapılan teklifi üzerine 2007 sayılı kanunun 2 inci maddesinin B fıkrasına tev-fikan, İcra Vekilleri Heyetince 3 Şubat 1943 tarihinde kabul olun-muştur.

REİSİCUMHUR

[Signature]

Bş. V. Ad. V. M. M. V. Da. V. Ha. V.
[Signatures]

Ma. V. Mi. V. Na. V. İ. V. S. İ. M. V.
[Signatures]

G. İ. V. Zr. V. M. V. T. V.
[Signatures]

030 18 01 02 104 7 11

Şekil 14. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi (CDA), Fon Kodu: 30.18.01.02 Yer No:101.7.11

T. C.
BAŞBAKANLIK
MUAMELÂT UMUM MÜDÜRLÜĞÜ

Kararlar Müdürlüğü

Karar sayısı

3

10176

KARAR

İtalyan uyruğu Vincenzo Torsitano'nun altı ay süre ile eskrim antrenörüdür olarak geliştirilmesine izin verilmesi, Millî Eğitim Bakanlığının 503/6707 sayılı ve 14/10/1948 tarihli yazısı ve İçişleri Bakanlığının 41133/4044 sayılı ve 3/11/1948 tarihli mütalaası üzerine 2007 sayılı kanunun 2 nci maddesinin B fıkrasına göre, Bakanlar Kurulunun 24/11/1948 tarihli toplantısında kararlaştırılmıştır.

CUMHURBAŞKANI

İsmet İnönü

Başbakan <i>J. G. İnönü</i>	Devlet Bakanı Başbakan Yardımcısı <i>Arif K. İsmet</i>	Devlet Bakanı <i>C. A. N. N. N.</i>	Adliye Bakanı <i>Mustafa Kemal</i>
Millî Savunma Bakanı <i>H. B. B.</i>	İçişleri Bakanı <i>A. G. İsmet</i>	Dışişleri Bakanı <i>N. S. S.</i>	Maliye Bakanı <i>B. A. A.</i>
Millî Eğitim Bakanı <i>T. B. B.</i>	Bayındırlık Bakanı <i>S. A. A.</i>	Eko. ve Ticaret Bakanı <i>J. A. A.</i>	Sa. ve So. Y. Bakanı <i>H. K. A.</i>
G. ve Tekel Bakanı <i>J. A. A.</i>	Tarım Bakanı <i>C. A. A.</i>	Ulaştırma Bakanı <i>S. A. A.</i>	Çalışma Bakanı <i>H. A. A.</i>
İşleri Bakanı <i>H. A. A.</i>			

62.0 18 01 02 121.83.17

Şekil 15. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi (CDA), Fon Kodu: 30.18.01.02 Yer No: 121.83.17

T. C.
BASVEKALET
KANUNLAR VE KARARLAR
Tetkik Dairesi

Karar Sayısı

4

3646

KARARNAME

Macar tabassından futbol antrenörü Vadas Miklos'un, Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü emrinde işe başladığı tarihten itibaren bir yıl müddetle çalıştırılması; Dahiliye ve Maliye Vekaletlerinin muvafık mütalâalarına dayanan Maarif Vekaletinin 16/1/1957 tarihli ve 41.675/68/262 sayılı yazısı üzerine, 788 sayılı kanunun 5 inci maddesine göre, İcra Vekilleri Heyetince II / 2 /1957 tarihinde kararlaştırılmıştır.

REİSİCUMHUR

C. Bayar

İmza:

145 110 17
01
18
820

Başvekele
Devlet Vekili
Devlet Vekili ve
Millî M.V.V.
Devlet Vekili
Devlet Vekili
Adliye Vekili
Mîlli Müdafaa Vekili
Dahiliye Vekili
Hariciye Vekili
Maliye Vekili
Maarif Vekili
Nafia Vekili ve
Hariciye V.V.
İkt. ve Ticaret Vekili
Sah. ve İc. Muaz. Vekili
Gen. ve İsh. Vekili
Ziraat Vekili
Münakalat Vekili
İçişleri Vekili
İşletmeler Vekili

Dosya No :

27-238

87

Şekil 16. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi (CDA), Fon Kodu: 30.18.01.02 Yer No: 145.110.17

T. C.
BAŞBAKANLIK
MUAMELÂT UMUM MÜDÜRLÜĞÜ

Kararlar Müdürlüğü
Karar sayısı:

3

8704

KARAR

Kayak antrenörü Avusturyalı August Mayer'in Erzurum ve Sarıkamış'ın içinde bulunduğu ikinci yasak bölgelere girmesine izin verilmesi; Genelkurmay Başkanlığının uygun görüşüne dayanan Milli Eğitim Bakanlığının 27/1/1949 tarihli ve 403/538 sayılı yazısı üzerine, Bakanlar Kurulunca 4/2/1949 tarihinde kararlaştırılmıştır.

CUMHURBAŞKANI

İsmet İnönü

Başbakan <i>S. Gönaltay</i>	Devlet Bakanı Başbakan Yardımcısı <i>M. F. Köksal</i>	Devlet Bakanı <i>M. F. Köksal</i>	Adalet Bakanı <i>K. K. Köksal</i>
Milli Savunma Bakanı <i>M. F. Köksal</i>	İçişleri Bakanı <i>E. F. Köksal</i>	Dişleri Bakanı <i>N. Sadak</i>	Maliye Bakanı <i>B. Ankar</i>
Milli Eğitim Bakanı <i>T. Bayraktar</i>	Bayındırlık Bakanı <i>S. Köksal</i>	Ek. ve Ticaret Bakanı <i>E. S. Köksal</i>	Sa. ve So. Y. Bakanı <i>H. F. Köksal</i>
G. ve Tekel Bakanı <i>B. F. Köksal</i>	Tarım Bakanı <i>C. Köksal</i>	Ulaştırma Bakanı <i>T. Köksal</i>	Çalışma Bakanı <i>H. F. Köksal</i>

03-0-19 0 2 118 96 5

Şekil 18. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi (CDA), Fon Kodu: 30.18.01.02 Yer No: 118.96.5

Yugoslav tabesinden Dr. Danilo Pozar'ın Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğünde 850 lira aylık ücret ve 6 ay müddetle çalıştırılması; Dahiliye Vekâletinin muvafık mütalâasına dayanan Maarif Vekâletinin 354/2350 sayılı ve 15/4/1954 tarihli yazısı üzerine, 788 sayılı kanunun 5 inci maddesine göre, İcra Vekilleri Heyetince 25 / 4 /1954 tarihinde kararlaştırılmıştır.

REİSİCUMHUR

C. Sıgıç

Başvekil
Devlet Vekili
Devlet Vekili
Adliye Vekili
MHB Müdafas Vekili
Dahiliye Vekili
Hazine Vekili
Maliye Vekili
Maarif Vekili
Nafıa Vekili
İkt. ve Tic. Vekili
Sih. ve İc. Mus. Vekili
Güm. ve İnş. Vekili
Ziraat Vekili
Münakalat Vekili
Calmına Vekili
İşletmeler Vekili

30 18 01 2 135 45 17

Şekil 20. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi (CDA), Fon Kodu: 30.18.01.02 Yer No: 135.45.17

T. C.
BAŞBAKANLIK
KANUNLAR VE KARARLAR TETKİK DAİRESİ

Sayı: 6/ 5008

KARARNAME

Hollanda uyruklu Yelken Uzmanı Gerard Lautenschutz'un işe başladığı tarihten itibaren üç ay süre ile Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Yelken Federasyonu emrinde çalıştırılması; İçişleri ve Dışişleri Bakanlıklarının uygun mütalâalarına dayanan Devlet Bakanlığının 30/6/1965 tarihli ve 41.935-1507/8301 sayılı yazısı üzerine, 788 sayılı Kanunun 5 inci maddesine göre, Bakanlar Kurulunca 24/7 /1965 tarihinde kararlaştırılmıştır.

CUMHURBAŞKANI

030 18 01 187 43 20

Doğru No :
27-1
975

Başbakan Devlet Bakanı ve Başb. Yardımcısı Devlet Bakanı Devlet Bakanı

Devlet Bakanı Adalet Bakanı Milli Savunma Bakanı İçişleri Bakanı Dışişleri Bakanı

Maliye Bakanı Milli Eğitim Bakanı Bayındırlık Bakanı Tıbbî ve Sosyal Hizmetler Bakanı

Gün. ve Tekel Bakanı Tarım Bakanı Ulaştırma Bakanı Çalışma Bakanı Sanayi Bakanı

Enerji ve Tabii Kay. Bakanı Turizm ve Kültür Bakanı İmar ve İkâle Bakanı Kırsal İktisat Bakanı

Şekil 21. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi (CDA), Fon Kodu: 30.18.01.02 Yer No: 187.43.20

T. C.
B A Ş B A K A N L I K
KANUNLAR VE KARARLAR TEŞKİK DAİRESİ
K A R A R N A M E

Sayı : 6/6048

Eski

Yugoslav uyruklu Miodrag Stojilković'in, Yüzme ve Sutopu Antrenör Kursuna katılacak antrenör adayı ve yüzücülerimizi yetiştirmek üzere, bir yıl süre ile Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Yüzme ve Sutopu Federasyonu emrinde çalıştırılması; İçişleri ve Dışişleri Bakanlıklarının uygun mütaselselrine dayanan Devlet Bakanlığının 11/2/1967, 31/3/1967 tarihli ve 41.982/354/1909, 41-982/895/3683 sayılı yazıları üzerine, 788 sayılı Kanunun 5 inci maddesine göre, Bakanlar Kurulunca 14 / 4 /1967 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Not:

CUMHURBAŞKANI

030 18 01 205 28 19

Başbakan
S. Demirel

Devlet Bakanı
Devlet Bakanı
Devlet Bakanı
Devlet Bakanı

Adalete Bakanı
Millî Servisler Bakanı
İçişleri Bakanı
Dışişleri Bakanı
Maliye Bakanı

Millî Eğitim Bakanı
Bayındırlık Bakanı
Ticaret Bakanı
Sağ. ve Sos. Y. Bakanı
Orman ve Tekel Bakanı

Tarım Bakanı
Ulaştırma Bakanı
Cahane Bakanı
Sanayi Bakanı
Enerji ve Tabii Kay. Bakanı

Turizm ve Yabancılar Bakanı
İmar ve Tefhim Bakanı
Kuv. İşleri Bakanı

Doğruya No: 27-4
484

Şekil 22. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi (CDA), Fon Kodu: 30.18.01.02 Yer No: 205.28.11

EK 6. Özgeçmiş

Kişisel Bilgiler

Soyadı, Adı	Yıldız, Mehmet
Uyruğu	Türkiye Cumhuriyeti
Doğum tarihi ve yeri	1980 - SİVAS
Medeni Hali	Evli – 3 Çocuk
Telefon	0 312 202 35 00
Faks	-
e-posta	mehmetyildiz58@gmail.com

Eğitim Derecesi	Okul/Programı	Mezuniyet Yılı
Lise	Sivas Endüstri Meslek Lisesi	1995
Üniversite	Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu	2007
Yüksek Lisans	Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği	2010
Doktora	Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği	2020

YDS-2015: 65

Yabancı Dil

YÖKDİL-2017: 78,75

İngilizce – Orta düzeyde

Yayınlar

1. Yıldız, M. & Güven, Ö. (2018). Türkiye’de Cumhuriyet Döneminde yabancı eğitim uzmanlarının raporlarında beden eğitimi ve spor (1923-1960)” *Universal Journal of Educational Research*, 6(6), 1187-1191.

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR..